

**3 YEARS
GOVERNANCE
36 MONTHS
365 SCHEMES**

‘బంగారు తెలంగాణ’ లక్ష్య సాధనలో భాగంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రజల జీవన ప్రమాణాలను పెంపొందించడానికి, ఏరికి మెరుగైన సేవలను అందించడానికి అనేక అభివృద్ధి, సంక్షేప కార్యక్రమాలను అమలు పరుస్తూ ముందుకు సాగుతోంది.

సంక్షేప కార్యక్రమాలు

1.	ఆదాయ పరిమితి పెంపు
2.	ఆసరా పెస్సుస్థు
3.	బీడీ కార్పూకులకు భూతి
4.	కళ్యాణలక్ష్మీ/ పాదీ ముబారక్
5.	వడదెబ్బి మృతులకు ఆపద్ధందు
6.	ప్రకృతి వైపరీత్యాల మృతులకు రూ.5 లక్షలు
7.	మున్సిపాలిటీల్లో రూపాయికే సల్లా కనెక్షన్స్
8.	ఎకానమిక్ సపోర్ట్స్ స్క్రోమ్ - సబ్విడ్ పెంపు

సాంఘిక సంక్షేపు

9.	విద్యార్థులకు సన్మానియ్యం
10.	ఆరు కెలోల బియ్యం

వ్యవసాయం- రైతు సంక్షేపం

11.	వ్యవసాయం
12.	రుణమాఫీ:
13.	సకాలంలో ఎరువులు, విత్తనాలు: సకెలీ, కర్మకి పాల్గొడే వారిపై పీడి చట్టం:
14.	రైతులకు ఉచితంగా ఎరువులు పంపిణీకై ప్రతీ ఎకరాకు రూ.8 వేలు:
15.	పసుపు సాగు మరియు స్టైన్ పార్కు:

16.	సంటర్ ఆఫ్ ఎక్సెల్సీ ల ఏర్పాటు:
17.	ఆయుల్ పామ్ సాగు:
18.	జంటర్ నెట్ ద్వారా వ్యవసాయ సమాచారం (AGRISNET):
19.	భూసార పరీక్షలు:
20.	సాదాబైనామాలు 11 లక్షల మంది:
21.	హాచెండీపి, కుడా పరిధిలోని వ్యవసాయ భూములకు కూడా సాదాబైనామా:
22.	ప్రతీ 5వేల ఎకరాలకు ఒక వ్యవసాయాధికారి:
23.	రాష్ట్రీయ కృషి వికాస యోజన (ఆర్గ్యవిష్టి):
24.	మైక్రో ఇరిగేషన్
25.	గ్రీన్ పొష్ - 75 శాతం సబ్జెక్టీ:
26.	ఫామ్ మెకనైజేషన్ - 420 కోట్లు:
27.	హర్షికల్చర్ యూనివర్సిటీ ఏర్పాటు:
28.	రామగుండం ఫర్మలైజర్ పునరుద్దరణ:
29.	హర్షికల్చర్ కార్బోరేషన్:
30.	పుడు ప్రాసిసింగ్ సంటర్:
31.	ఫారస్టు కాలేజీ:
32.	కొత్తగా మూడు వ్యవసాయ పాలిటిక్స్ లు:
33.	ఇస్ పుట్ సబ్జెక్టీ:
34.	ఎట్రషోన్స్ రైతులకు రూ.9.5 కోట్లు:
35.	గోదాముల నిర్మాణం :
36.	రైతులకు పడ్డి లేని రుణం :
37.	మార్కెట్లో సద్ధిబువ్య - రూ.5కే భోజనం:
38.	మార్కెట్లో హామాలీల కూలీ రేట్లు పెంపు:
39.	గ్రీన్ పొష్ సబ్జెక్టీ:

40.	వ్యవసాయానికి 9 గంటల కరెంటు:
41.	వ్యవసాయ విద్యుత్ కనెక్షను:
42.	మార్కెట్ కమిటీలో రిజర్వేషను
43.	విత్తన భాండాగారంగా తెలంగాణ:
44.	కొండాలక్కుణ్ణ తెలంగాణ ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయం:
45.	మార్కెట్ యార్డు కార్బూకులపై వరాలు:
46.	ఆత్మహాత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలకు 6 లక్షలు:

జర్నలిస్టులు, న్యయవాదులు ఇతర వర్ధాల సంకేతం

47.	జర్నలిస్టుల సంకేతం:
48.	న్యయవాదులకు రూ.100 కోట్లు:
49.	ప్రభుత్వ లాయిడ్ గౌరవ వేతనాలు పెంపు:
50.	ట్రాక్టర్, ఆటోలపై రవాణా పన్ను రద్దు:
51.	పీద బ్రాహ్మణుల సంకేతానికి రూ.100 కోట్లు:
52.	తెలంగాణ అమరవీరులకు 10 లక్షలు, ఔద్యోగం:
53.	జర్నలిస్టులు, హోం గార్డులు, డైవర్లు, భవన నిర్మాణ కార్బూకులకు రూ.5 లక్షల ప్రమాద బీమా:
54.	గీత, మత్స్య కార్బూకులకు రూ.5లక్షల ప్రమాద బీమా:
55.	భవన నిర్మాణ కార్బూకుల సంకేతం:

మహిళా-శిశు సంకేతం

56.	ఆరోగ్య లక్ష్మీ - పోషకాపోరం: పసిడిఎస్ సిబ్చందికి శిక్షణ తరగతులు:
57.	దిపం పథకం:

58.	ఆమ్ముబడి పథకం:
59.	అంగన్ వాడీల జాతాలు 150 శాతం పెంపు: ప్రభుత్వం తీసుకున్న నీర్దయాలు ఆశ వర్గుల జీతాలు 6 వేలకు పెంపు
60.	ప్రసవానికి రూ.12 వేల ఆర్థిక సహాయం- కేసీఆర్ కిట్లు:
61.	బంటరి ముహిళలకు రూ.1000 భుతి:
62.	స్త్రీ నిధి - పది లక్షల పరచు వద్దీ లేని రుజం:
63.	పీ టీమ్స్:
64.	మిషన్ పుమెన్ ప్రోటోకస్:

ఎస్సీ, ఎస్పీ ల సంక్షేపం

65.	ఎస్సీ, ఎస్పీల సంక్షేపం
66.	సంక్షేప పథకాల్లో లభ్యపొందుతున్న ఎస్సీ, ఎస్పీ లు:
67.	దళితులకు మూడికరాల భూమి:
68.	ఎస్సీ, ఎస్పీ, విద్యార్థులకు ఓపరీన్ సాక్సెలర్ పివ్:
69.	ఎస్సీ, ఎస్పీ పారిక్షామిక వేత్తలకు రాయితీలు: టిఎస్ ప్రైట్:
70.	ఎస్సీ, ఎస్పీ ప్రత్యేక ప్రగతి నిధి:
71.	తెలంగాణలో 62 శాతం రిజర్వేషన్లు తెలంగాణలో రిజర్వేషన్లు
72.	గ్రామ పంచాయితీలుగా గిరిజన తండ్రాలు:
73.	125 అడుగుల అంబేద్కర్ విగ్రహం:
74.	ఎస్సీ, ఎస్పీ లకు నేరుగా నిధులు:
75.	ఎస్పీల కోసం చెల్లప్పు కమిషన్:

మైనారిటీ సంక్షేపం

76.	మైనారిటీల సంక్షేపం కోసం ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలు :
77.	మైనారిటీలకు 12 శాతం రిజర్వేషన్:
78.	మైనారిటీ విద్యార్థుల కోసం గురుకులాలు
79.	మైనారిటీ విద్యార్థుల కోసం 'ఓవర్‌న్ సాక్సాలర్ పిఎస్ స్క్రోమ్':
80.	మైనారిటీలకు సాక్సాలర్ పిఎస్:
81.	ముస్లింలకు 12 శాతం రిజర్వేషన్
82.	ఓస్ యువర్ ఆటో:
83.	చెయదటి లాంగ్విజ్ అప్స్టోన్ గా ఉద్ధూ భాష:
84.	ఉద్ధూలో నీట ను నిర్వహించాలని ప్రధానికి లేఖ:
85.	మైనారిటీ శాఖలో ఉద్యోగాలు:
86.	తెలంగాణ రాష్ట్రానికి ప్రత్యేకంగా వక్స బోర్డు ఏర్పాటు:
87.	ముస్లింల కోసం సుధీర్ కమిషన్:
88.	ఇమామ్, మౌజుమ్ లకు వెయ్య భృతి:
89.	ఇస్లామిక సంటర్ కమ్ కన్సెస్సన్ హాల్
90.	ఉద్ధూలో ప్రత్యేక డిఎసీ:

బిసి సంక్షేపం

91.	బిసి సంక్షేపం
92.	బిసి కమిషన్:
93.	ఎంబీఎస్ పైనాస్ కార్బోరేషన్
94.	వెనుకబడేన తరగతుల వర్గాలకు 119 ఆళ్ళమ పారశాలలు:
95.	గొర్రెల పెంపకం, మత్స్య పరిశ్రమ అభివృద్ధి కి కెబినెట్ సబ్ కమిటీ
96.	75 శాతం సబ్సిడీలో గొర్రెల పంపిణీ:
97.	100 శాతం సబ్సిడీలో చేపపిల్లల పెంపకం:

98.	చేసేత కార్బూకుల సంకేమం:
99.	కల్లు దుకాణాల పునర్వృద్ధరణ:
100.	రజకులకు, నాయి బ్రాహ్మణులకు చేయుాత
101.	పవర్ లూమీ కార్బూకుల రుణాలు మాపీ
102.	సలూన్లకు గృహ కేటగిరీ విద్యుత్:
103.	మహాత్మా జ్యోతిభాష్యాలే బి.సి. విదేశీ విద్యానిధి:

ఉద్యోగుల సంకేమం

104.	ఎంఫ్లాయ్ ప్రైంటీ గవర్న్ మెంట్:
105.	రిట్రైవ్ రోజన్ పెన్సన్:
106.	కారుణ్య నియామకాలు:
107.	ఉద్యోగుల బదిలీలు, ప్రమోషనల్లపై నిషేధం ఎత్తివేత :
108.	ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు 43 శాతం ఫిట్ మెంట్:
109.	ఉద్యోగులు, జర్నలిస్టులకు వెలనెన్ సంటర్స్:
110.	ఏకిక్యత సర్వీస్ రూల్స్ కు ప్రభుత్వ ఆమోదం:
111.	జోనల్ విధానం రద్దు:
112.	ఎక్సెప్ ఉద్యోగులకు వేతనాలు పెంపు:
113.	108 సిబ్చంది వేతనాలు పెంపు:
114.	776 మంది గురుకుల టీచర్ల క్రమబద్ధికరణ:
115.	భాషా పండితులను, పీఠాటీలను సుగ్గాల్ అసిస్టంట్లుగా అప్ రైట్
116.	ఉద్యోగులకు, పెన్సనల్లకు హాల్ట్ కార్డులు:
117.	విఆర్ఎల జీతాలు 64.61 శాతం పెంపు:
118.	విలేజ్ అర్గనైజేషన్ అసిస్టంట్ల(వి.ఎ.ఎ.) వేతనం పెంపు:
119.	జలమండలి ఉద్యోగుల వేతన సవరణ:
120.	కాంట్రాక్ట్ రెసిడెన్షన్యుల్ టీచర్స్ వేతనాలు పెంపు:
121.	సకల జనుల సమ్మై కాలం ప్రత్యేక సెలవు:

122.	బెట్ సోర్పింగ్ ఉద్యోగుల జీతాలు పెంపు:
123.	కాంప్రాక్ష్మ ఉద్యోగుల క్రమబద్ధికరణ:
124.	కాంప్రాక్ష్మ లేక్చరర్ల వేతనాలు 100 శాతం పెంపు
125.	మహాత్మా గాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి పోమీ పథకం) ఉద్యోగుల వేతనాలు పెంపు (నరేగా, సెర్పు):
126.	90 రోజుల ప్రెల్ట్ కెర్ లీవ్

ఆర్టీసి, విద్యుత్, సింగరేణికి చేయుట

127.	సింగరేణి
128.	ఆర్టీసికి రూ.750 కోట్లు - ఉద్యోగులకు 44 శాతం ఫిట్ మెంట్:
129.	ఆర్టీసి కార్బూకులకు ప్రత్యేక ఇంక్రిమెంట్:
130.	ఆర్టీసి కార్బూకులకు మరణిస్తూ అంత్యక్రియలకు ఇచ్చే సాయం20 వేలకు పెంపు:
131.	విద్యుత్ శాఖ ఉద్యోగులందరికి 27.5 శాతం ఫిట్ మెంట్
132.	విద్యుత్ ఉద్యోగులకు పి.ఆర్.సి. :
133.	విద్యుత్ శాఖలోని బెట్ సోర్పింగ్ ఉద్యోగుల క్రమబద్ధికరణ

గ్రెటర్ హైదరాబాద్

134.	నగరంలో డబుల్ బెడ్ రూం ఇండ్లు
135.	నగరంలో ట్రాఫిక్ సమస్యల పరిష్కారం:
136.	ప్రజల అవసరాలు తీర్చే ఇతర కార్యక్రమాలు:
137.	ప్రాటిజెక్ట్ రోడ్ దెవలమెంట్ శ్రోగ్రాం (ఎన్ఱార్డిపి):
138.	హైదరాబాద్ నాలుగు దిక్కుల ఎక్స్ ప్రైస్ హైదరాబాద్:
139.	మెత్రో రైల్ ప్రాజెక్టు:
140.	స్వచ్ఛ హైదరాబాద్:
141.	నగరంలో హరితపోరం:
142.	పారిశ్రామిక కాలుష్య రహితంగా హైదరాబాద్:
143.	మెరుగైన మురుగునీటి వ్యవస్థ ఏర్పాటు:

144.	ప్రాదరాబాద్ నగరంలో పేదల విద్యుత్ బకాయిలు మాఫీ:
145.	జీవో నెంబరు 58. లక్షా 25 వేల మందికి పట్టాలు:
146.	ప్రాదరాబాద్ నగరంలో పేదల నల్లా నీటి బకాయిల మాఫీ:
147.	ఎదు రూపాయిలకే పేదలకు కడుపునిండా భోజనం:
148.	ప్రాదరాబాద్ లో ఆస్తి పన్ను తగ్గింపు, మినహాయింపు:
149.	జ-ఆఫీస్ నిర్వహణ
150.	డెవలప్మెంట్ ఫ్లానింగ్ అండ్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్ (డిపిఎంఎస్):
151.	మై జిపాచెంసి యాప్:
152.	ఎల.జి.డి.లైట్స్:
153.	మొడల్ మార్కెట్ నిర్మాణం:
154.	క్రూడా రంగ అభివృద్ధి:
155.	ప్రాదరాబాద్ లో డైవర్ట్స్ కు సౌంత కార్డు:
156.	జిపాచెంసి కార్బూకుల జీతాల పెంపు:
157.	నగర నీటి అవసరాలు తీర్చానికి రెండు రిజర్వ్యూయిట్సు:
158.	స్క్యూల్ ప్రాదరాబాద్ నగరానికి శ్రీకారం - సినోర్ లో ఒప్పుందం:
159.	ఏసీ మెట్లోలగ్గరీ బస్సులు:
160.	భారత్ లో నెంబర్ :1 నగరం ప్రాదరాబాద్
161.	పరంగల్, చెంగులూరు, విజయవాడ మార్గాలకు ఎలివేటెడ్ కారిడార్సు

నీటి పారుదల

162.	మిషన్ కాకలీయ:
163.	జియో ట్యూగింగ్:
164.	ఫీడర్ చాసల్స్:
165.	తెలంగాణ జల సమర్ప వినియోగ విధానం:

166.	బడ్జెట్‌ రూ.25 వేల కోట్లు:
167.	సమగ్ర పైనింగ్ విధానం:
168.	ఆని గోయింగ్ ప్రాజెక్టుల పూర్తి:
169.	ఎన్సార్‌ఎస్సి కాల్వెలకు మరమ్మతులు:
170.	ఆర్టీఎస్ - కర్మాటక:
171.	ఉపరితల బిడరేషులు (డైపోర్టులు):
172.	ప్రాజెక్టుల రీ డిజైనింగ్:
173.	సల్లగొండ జిల్లా కాలువల పునరుద్ధరణకై రూ. 285 కోట్లు మంజూరు:
174.	మహారాష్ట్ర ఒప్పందం:
175.	కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు:
176.	శ్రీ సీతారామ ప్రాజెక్టు:
177.	భక్త రామదాసు ప్రాజెక్టు:
178.	పాలమూరు - రంగారెడ్డి ఎత్తిపోతల పథకం:
179.	దిండి ఎత్తిపోతల పథకం:
180.	ప్రాజెక్టుల నుంచి మంచినీరు, పరిశ్రమలకు నీరు:

మార్కి సదుపాయాలు

181.	కోత్తల్లోని విద్యుత్ సరఫరా - మిగులు విద్యుత్ రాష్ట్రం దిశగా అడుగులు
182.	మిషన్ భగీరథి:
183.	తెలంగాణకు పారితపోరం రవాణ, రహదారులు మరియు భవణాలు
184.	రహదారుల నిర్మాణం
185.	జాతీయ రహదారుల విస్తరణ:

186.	ప్రాదరాబాద్ శివారులో రిజిస్టర్ రింగరోడ్సు:
187.	రూ. 8వేల కోట్ల విలువైన రహాదారుల వివరాలు:
188.	తెలంగాణ రూరల్ రోడ్ డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్స్:
189.	వాగులు, వంకలు, రైల్వేలైస్పె లీజ్సులు:
190.	మనోహరాబాద్ - కొత్తపల్లి రైల్వే లైను:

విద్యార్థుల సంకేతమం

191.	విద్యార్థుల సంకేతమం:
192.	విద్యార్థులకు ఫీజు రీ ఎంబర్స్ మెంట్:
193.	కొత్తగా రసిడెన్షన్లు సూక్షల్ని
194.	ప్రద విద్యార్థులకు స్కూలర్ పిఎస్:
195.	విద్యార్థుల విదేశీ విద్యకు ఓపరీస్ స్కూలర్ పిఎస్
196.	విద్యార్థులకు మెన్ చార్టీలు పెంపు:
197.	సర్కారీ సూక్షళల్లో ఇంగ్లీష్ ముడియంలో విద్యాబోధనః:
198.	ప్రభుత్వ సూక్షళలో డిజిటల్ తరగతులు
199.	ఓరుగల్లుకు నూతన విద్య సంస్థలు:
200.	గజ్యేల్ లో ఎడ్యుకేషనల్ హాబ్ కు 104 కోట్లు:
201.	ప్రాదరాబాద్ కు ఏరో వర్సిటీ:
202.	బాలోక్సండలో ప్రైవెట్ బోర్డు:
203.	వరంగల్లో వ్యవసాయ కళాశాల:
204.	మామునురులో వెటర్నూరీ కళాశాల:
205.	ఎస్సి, ఎప్పి, బిస్సి ప్రాణి సరిగ్గల్ని:
206.	వరంగల్ లో హాల్ట్ యూనివర్సిటీ:
207.	మెడికల్ కౌన్సిల్ ఏర్పాటు:
208.	అంతిమయాత్ర (పరమపద) వాహనాలు:

209.	వరంగల్ లో టైపుల్ యూనివరిటీ:
210.	వరంగల్ లో సైనిక స్కూల్:
211.	కొత్తగా ఏడు కేంద్రీయ విద్యాలయాలు:
212.	నిజమూబాద్ లో పుడు అండ్ సైన్స్ టెక్నాలజీ కాలేజి:
213.	హైదరాబాద్ లో ఏరో యూనివరిటీ:

వెద్ద & ఆరోగ్య శాఖ

మెరుగుపడుతున్న సర్కారు వైద్యం:

214.	శాశ్వత పోలియో పరిష్కారం శాన్ - ఐవిపి:
215.	అర్ధస్ హాల్ట్ సింటర్స్ ను పీ.హాచ.సీ. ల స్థాయికి
216.	కెంద్ర, ఏరియా దవాభావాల్లో 20 ఐసియులు ఏర్పాటు:

పరిశ్రమలు

217.	పరిశ్రమల వృద్ధిలో తెలంగాణ
218.	టిఎస్ ఐపాస్ - సింగిల్ విండో పారిక్రమిక విధానం:
219.	జహారాబాద్ నిమ్జు:
220.	తరలి వస్తున్న పరిశ్రమలు:
221.	రంగారడ్డి జిల్లాలో జాతీయ ఫార్మ్ కోపియా కమిషన్:
222.	రూ. 250 కోట్లలో అమ్మాజ్ మెంట్ పార్క్:
223.	టిఎస్ ప్రైమీ, టిఎస్ ప్రైడ్:
224.	ఫార్మ్ సిటీ:
225.	స్టీరాస్టి రంగంపై వరాలు:
226.	వరంగల్ టెక్నికల్ పార్సు:
227.	రియల్ ఎస్టేట్ రంగానికి చేయుత, రాయితీలు:
228.	రూ. 270 కోట్లలో 9 లడర్ పార్సులు:

229.	ఆటోమెట్రీల రంగం అభివృద్ధి:
-------------	----------------------------

వాటి

230.	బ.టి. లో మేటి
231.	డిజిటల్ తెలంగాణ:
232.	వటి పాలస
233.	టీ హాబ్ ఇంక్యుబేటర్:

తిఎస్సిఎస్సీ

234.	తిఎస్సిఎస్సి ఏర్పాటు – కొత్త ఉద్యోగాలు
-------------	--

శాంతి భద్రతలు – పోలీసుల సంకేతం

235.	హోంగార్డుల జీతాలు పెంపు:
236.	ట్రాఫిక్ పోలీసులకు కాలుష్య అలవెను:
237.	పోలీస్ వ్యవస్థ ఆధునికరణ:
238.	జైల్ సంస్కరణపై సబ్ కమిటీ:
239.	నగరంలో టూర్నెస్ ఫోర్స్ లు:
240.	పోలీసులకు కొత్త వాహనాలు:
241.	ప్రాదరాబాద్ పోలీస్ కమీషనరేట్ భవనం:
242.	కొత్తగా పోలీస్ కమీషనరేట్లు:
243.	గిన్నీస్ బుక్ లో వరంగల్ పోలీస్ కమిషనరేట్:
244.	డబుల్ బెడ్రూమ్లో 10 శాతం పోలీసులకు:
245.	పోలీస్ స్టేషన్ నిర్యహణ వ్యయం భారీగా పెంపు:
246.	పోలీసు అమరపీరుల ఎక్స్ గ్రేపియా భారీగా పెంపు:
247.	సైనికుల సంకేతం:
248.	ఖమ్మం జిల్లా కొత్తగూడం లో రిజర్వ్ బెటాలియన్:
249.	15 వేల పోలీసు ఉద్యోగాల భర్తి:

250.	పోలీస్ శాఖ నియామకాల్లో వయో పరిమితి మూడేండ్ల సడలింపు:
-------------	--

ఇతర కార్యక్రమాలు

251.	డబుల్ బెడ్ రూమ్ ఇండ్స్:
252.	జిల్లాల పునర్వ్యవస్థకరణ:
253.	ఉద్యమకారుల పై కేసుల ఎత్తివేత
254.	తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రణాళిక సంఘం ఏర్పాటు
255.	మాసాయిపేట దుర్భటసలో ప్రభుత్వ సృందన
256.	అమల్లోకి కోత్త భూసేకరణ చట్టం
257.	సిఎం సూతన అధికారిక నివాసం
258.	ఏపీ సచివాలయ భవనాలు తెరిగి ఇవ్వాలని కోరుతూ తీర్మాణం:
259.	ఏపీఎస్ సంప్రదింపులకు త్రిసబ్య కమిటీ:
260.	సమగ్ర సామాజిక కుటుంబ సర్వే:
261.	దుబాపై వరాలు:
262.	యువతకు ట్రాక్టర్ పంపిణీ:
263.	పెరిగిన రాష్ట్ర పుద్ది రేటు:
264.	నాలా పన్ను తగ్గింపు:
265.	సమగ్ర పొర సమాచార నిధి:
266.	పట్టణ సరీస్కుల ఏకీకృతం:
267.	గ్రేటర్ వరంగల్ ఏర్పాటు
268.	కర్మంసగర్ సమగ్రాభివృద్ధికోసం ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలు
269.	స్థానిక ప్రజాప్రతినిధుల జీతాలు పెంపు: నియోజకవర్గ అభివృద్ధి నిధుల పెంపు:
270.	సమీకృత జిల్లా కలెక్షనేట్లు

271.	గోల్కొండలో స్వతంత్ర్య దినోత్సవం:
272.	పుట పాత వ్యాపారులకు సహాయం:
273.	అమరచీరుల స్మృతిచిప్పుం:

పంచాయతీ రాజ్

274.	గ్రామ జ్యోతిః:
275.	మన ఊరు - మన ప్రణాళిక:
276.	‘పల్లె ప్రగతి’:
277.	మన ఊరు మన కూరగాయలు:

సాంస్కృతికం - కీడలు - పర్యాటకం

278.	తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథి:
279.	చలన చిత్ర పురస్కూరాలకు తెలంగాణ పేరు
280.	ఓయు శతాబ్ది ఉత్సవాలు ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు:

తెలంగాణ ఆలయాల అభివృద్ధి:

281.	వేములవాడి:
282.	యాదగిరి గుట్ట:
283.	యాదాద్రికి ఎంఎంటిఎన్
284.	భద్రాద్రి :
285.	నాగార్జునసాగర్ బోధ్య కేత్తుం:
286.	అధికారి కంగా తెలంగాణ పండుగలు:
287.	తెలంగాణ పండుగలకు అధికార హోదా:
288.	బ్రతుకమ్మ రికార్డు:
289.	బక్కిద్, రంజాన్, కీస్నమస్లకు రెండు రోజుల సెలవు:
290.	దేవాదాయ అర్చకులకు వేతన వ్యవస్థ
291.	తెలంగాణ రాష్ట్ర అధికారిక చిత్రాలు:

292.	తెలంగాణ మొక్కలు: ప్రభుత్వం దేవాలయాలకు సమర్పించనున్న ఆభరణాలు
293.	తెలంగాణ శాస్త్ర సాంకేతిక మండలి ఏర్పాటు:
294.	అతిపెద్ద జాతీయ జెండా:
295.	తెలంగాణ అవతరణ దినోత్సవ ఉత్సవాలు
296.	జూన్ 2, 2016న ప్రభుత్వం నిర్వహించిన కార్బూక్షమాలు
297.	మహిళా దినోత్సవం

తెలంగాణ ప్రముఖులకు అధికారికంగా జయంతి, వర్ధంతి

298.	పి.వి.నరసింహరావు
299.	కాళోజి నారాయణరావు
300.	దాశరథీ కృష్ణమాచారి
301.	సవాట్ అలీ సవాట్ జంగ్
302.	ఊళ్నరీభాయి
303.	కాకా వర్ధంతి, జయంతి
304.	కొమురం భీమ్ వర్ధంతి
305.	కొండా లక్ష్మీ బాపుజి

విద్యాసంస్థలకు తెలంగాణ ప్రముఖుల పేర్లు

306.	వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయానికి జయశంకర్ పేరు
307.	కాళోజి నారాయణరావు హార్ట్ యూనివర్సిటీ:
308.	మేడారం జూతర
309.	ఘనంగా గోదావరి పుప్పురాలు
310.	కృష్ణ పుప్పురాలు
311.	దూపదీప నైవేద్యం “పథకం”: దూప, దీప నైవేద్యం డబ్బుల పెంపు అర్చకులకు రూ.8 వేల కోసి వేతనం
312.	టూరిజం పాలనీ విడుదల

ప్రముఖుల పేరట భవనాలు

313.	దొడ్డి కొమురయ్య కురుమ మెమోరియల్
314.	బంజారా, ఆదివాసీలకు ప్రాదరాబాద్ లో భవన్ ల నిర్మాణం:
315.	అర్చకులకు ప్రత్యేకంగా బ్రాహ్మణ భవన్:
316.	తెలంగాణ బ్రాహ్మణ పరిషత్:
317.	ఆజ్యేర్ దగ్గా వద్ద రూ.5కోట్లతో వసతి గృహం:
318.	శబరిమల్లో 5 ఎకరాల స్థలం:
319.	తెలంగాణలో కేరళ భవన్:
320.	ఐదు కోట్లతో లింగాయత్ భవన్:
321.	క్లిష్టియన్ భవన్ నిర్మాణానికి రూ.10 కోట్లు:

కీడాకారుల సంకేతమం

322.	అంతర్జాతీయ కీడాకారులకు బ్రోత్సాహం పెంపు:
323.	బలంపిక్ విజేతలకు నజరానాలు:
324.	సానీయా మీర్జా తెలంగాణ బ్రాండ్ అంబాసిడార్:
325.	కీడా విధానం రూపకల్పనకు చర్యలు:
326.	ఎవరస్టు విజేతలకు నగదు బ్రోత్సాహం:
327.	ప్రముఖ కీడాకారులకు రూ.10 వేల పెస్సన్:
328.	బడ్జెట్ కేటాయింపులు శాఖల వారీగా :

329.	అవార్డులు - ప్రశంసలు
330.	ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు
331.	ఆదాయాభివృద్ధిలో తెలంగాణ తెలంగాణ సంబర్ వన్
332.	సుంచి 365 వరకు తెలంగాణ రాష్ట్ర క్యాబినెట్ సమావేశాలు - నిర్ణయాలు

‘బంగారు తెలంగాణ’ లక్ష్య సాధనలో భాగంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రజల జీవన ప్రమాణాలను పెంపొందించడానికి, వీరికి మెరుగైన సేవలను అందించటానికి అనేక అభివృద్ధి, సంక్షేమ కార్యక్రమాలను అమలు పరుస్తూ ముందుకు సాగుతోంది.

సంక్షేమ కార్యక్రమాలు

1. ఆదాయ పరిమితి పెంపు:

మారుతున్న పరిస్థితులకు అనుగుణంగా అల్పాదాయ వర్గాలుగా పరిగణించడానికి గతంలో ఉన్న ఆదాయ పరిమితిని పెంచింది. దీని వల్ల ప్రభుత్వ సంక్షేమ కార్యక్రమాలు అంగన్ వాడీ వర్గాలు, హోంగార్డులు, కాంట్రాక్టు, బెట్ నోర్సింగ్ ఉద్యోగులు, ప్రైవేటు ఉద్యోగులకు కూడా అందుతున్నాయి.

	గతంలో	ప్రస్తుతం
గ్రామాల్లో	రూ.60,000	రూ.1,50,000
పట్టణాల్లో	రూ.75,000	రూ.2,00,000

2. ఆసరా పెన్సన్లు:

మహాబూబ్ నగర్ లోని కొత్తూర్ లో 2014, నవంబర్ ఇన ఈ పథకం ప్రారంభమైంది. రాష్ట్రంలోని వ్యాధులు, వికలాంగులు, వితంతువులతో పాటు కల్లు గీత కార్బూకులు, నేత కార్బూకులు, ఎయిడ్స్ ప్రెపంట్స్, బీడీ కార్బూకులు, పేద వ్యాధ కళాకారులకు ప్రభుత్వం ఆసరా పెన్సన్లు అందిస్తున్నాయి. గతంలో కంటే వారి పెన్సన్లను భారీగా పెంచింది. 2017 ఏప్రిల్ నుంచి ఆసరా ఫించన్ ను ఒంటరి మహిళలకు వర్తింప చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. దీనివల్ల ఒంటరి మహిళలకు అవమానాల నుంచి నిస్పాయత నుంచి గట్టిక్కొంచినట్టువుతుంది. గత ప్రభుత్వం సామాజిక పించన్ కోసం ఏడాదికి రూ.835.64 కోట్లు ఖర్చు చేసేది. ప్రస్తుత ప్రభుత్వం ఆసరా పథకం కింద నుమారు రూ. 4729 కోట్లు ఖర్చు చేస్తోంది. ఈ పెన్సన్లతో 35,84,385 మంది లభ్య పొందుతున్నారు. ఒంటరి మహిళల భూతి కలుపుకుంటే ఆసరా పెన్సన్ల పొందుతున్న లబ్దిదారుల సంఖ్య సుమారుగా 40 లక్షలకు చేరుతున్నది.

	గతంలో (రూ.లో)	ప్రస్తుతం(రూ.లో)	మొత్తం లబ్దిదారుల (2016-17)
వ్యాధులు	200	1000	1323764
వికలాంగులు	500	1500	455835

వితంతుపులు	200	1000	1332919
కట్టు గీత కార్బూకులు	200	1000	57434
నేత కార్బూకులు	200	1000	34138
ఎయిస్ ఏపిఎట్స్		1000	32714
బీడి కార్బూకులు		1000	347581
పీదవృద్ధ కళాకారులు	500	1500	
మొత్తం:		35,84,385	

ఆసరా పెన్నసుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపులు		
	మొత్తం లబ్దిదారులు	బడ్జెట్ కేటాయింపులు (కోట్లలో)
2013-14	29 లక్షలు	రూ.895.02
2015-16	36 లక్షలు	రూ.3719.97
2016-17	35,84,385 మంది	రూ.4693.00
2017-18		రూ.5,330 .59

3. బీడీ కార్బూకులకు భూతి:

దేశంలో మరక్కడా లేని విధంగా తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మొట్ట మొదటి బీడీ కార్బూకులకు నెలకు వెయ్యి రూపాయల భూతి సదుపొయాన్ని కల్పించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. దీన్ని మార్చి, 2015 నుండి ఆచరణలోకి తెచ్చింది. 2015లో 3,47,581 మంది బీడీ కార్బూకులకు నెలకు వెయ్యి రూపాయల చోప్పున భూతిని పొందారు. దీనికి ప్రభుత్వం 347 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తున్నది. 2016-17 ఆర్డిక సంవత్సరంలో మొత్తం 35.84 లక్షల మంది పెన్నసు పొందారు. అలాగే ప్రభుత్వం మరింత మంది బీడీ కార్బూకులు ప్రయోజనం పొందేవిధంగా జి.ఎస్.ఎం.28 ని ప్రవేశపెట్టింది. ఈ జి.ఎస్. ప్రకారం ఈ ఆర్డిక సంవత్సరం నుంచి ఇంట్లో మరొకరు పెన్నన పొందుతున్నప్పటికీ పి.ఎఫ్. భాతా కలిగిన బీడీ కార్బూకులకు అందరికీ పెన్నన సాకర్యం కల్పించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. దీంతో పెన్నన పొంద బీడీ కార్బూకుల సంఖ్య దాదాపు 4.5 లక్షలకు చేరుకుంటుంది.

4. కళాకారులక్ష్మీ / పాదీ ముఖారక్:

ఆడపీల్ల పుట్టిందనగానే కన్న వారు వారి పెళ్లి ఎలా చేయాలా అని రంది పడే రోజులివి. ముఖ్యంగా దళిత, గిరిజన, మైనారిటీ కుటుంబాలతో పాటు బిసిలు, అగ్రవర్షాల్లో కూడా ఆడపీల్లల పెళ్లిళ్లు చేయలేక, పుట్టగానే ఆడపీల్లలను చంపేనే దుర్భాగ్య పరిస్థితులున్నాయి. అందుకే రాష్ట్రంలోని ప్రతీ పేదింటి ఆడపీల్ల పెళ్లికి 51 వేల

రూపాయల ఆర్థిక సాయం చేయాలని ముఖ్యమంత్రి నిర్దిశుయించి, కళ్యాణాలక్ష్మి, పాదీ ముఖ్యారక్ అనే పథకానికి శ్రీకారం చుట్టారు. ఈ పథకానికి సంబంధించిన ఉత్తర్వులు అక్టోబర్ 21, 2014న జారీ అయినవి. మొదట ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనారిటీలకే వర్తింప చేసిన ఈ పథకాన్ని 2016-17 ఆర్థిక సంవత్సరం నుంచి బీసిలు, అగ్రవర్షాల్లోని దారిద్ర రేఖకు దిగువన (బిపిఎల్) ఉన్న కుటుంబాలకు కూడా వర్తింప చేస్తున్నారు. ఆడపెల్లల పెండ్లి కోసం వారి కుటుంబాలకు అందించే మొత్తాన్ని 51 వేల నుంచి 75,116 రూపాయలకు పెంచుతున్నట్లు మార్చి 13, 2017న జరిగిన అసంబీల్ బడ్జెట్ సమావేశంలో ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. దీనికి సంబంధించిన జి.ప.మే 15, 2017న జారీ అయ్యాయి. ఎప్రిల్ 2017 నుంచి ఇది అమల్లోకి వచ్చింది. ఈ పథకానికి బడ్జెట్లో రూ.850 కోట్లు కేటాయించింది. డిసెంబర్ 2016 వరకు కళ్యాణ లక్ష్మి, పాదీ ముఖ్యారక్ పథకాల ద్వారా ఎంపికైన మొత్తం లబ్దిదారుల సంఖ్య 1,74,278 కాగా ఇందు నిమిత్తం అందజేసిన మొత్తం రూ. 888 కోట్లు. 18 ఏండ్లు నిండిన అమ్మాయిలే ఈ పథకానికి అర్థులనే ప్రభుత్వ నిబంధన వల్ల, బాల్య వివాహాలు గణనీయంగా తగ్గిపోయాయి. ఈ పథకం ద్వారా మార్చి 2017 నాటికి 56,239 మంది మైనారిటీ బాలికలకు పాదీ ముఖ్యారక్ పథకం కింద, ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసిలు 1,21,158 మంది ఆర్థిక సహాయం పొందారు. ఇందులో మార్చి 2017 నాటికి ఎస్సీలు 57,712 మంది ఆర్థిక సహాయం పొందారు. ఇందుకు రూ.294.33 కోట్లు ఖర్చు చేయడం జరిగింది.

సంవత్సరం	కళ్యాణాలక్ష్మి (ఎస్సీ/ఎస్టీ/బీసి)	పాదీముఖ్యారక్
2014	7635	5,779
2015	48,350	27,453
2016	65,173	23,007
మొత్తం:	1,21,158	56,239

కళ్యాణాలక్ష్మి పథకం లో లబ్దిదారులకు ఆర్థిక సహాయం అందే క్రమంలో కోన్ని సమస్యలు ఎదురుపుతున్న కారణంగా కళ్యాణాలక్ష్మి పథకంలో స్వల్పమార్పులు చేస్తూ ప్రభుత్వం **జూన్ 16, 2016న** ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ఇకపై పెళ్లి అయిన రోజే కళ్యాణాలక్ష్మి పథకం కింద 51వేల రూపాయల చెక్ ను అందజేయాలని ఆదేశాలు జారీ చేసింది. అంతేకాకుండా పథకం తుది పరిశీలన ఎమ్మార్య్ సమకంలోనే జరగాలని నిర్దిశుయించింది. కళ్యాణాలక్ష్మి పథకానికి ఎంపిక చేసే జాబితా స్థానిక ఎమ్ముల్యే ఆమోదం తప్పనిసరి చేస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.

5. వడదెబ్బ ముతులకు ఆపద్ధందు:

రాష్ట్రంలో పెరిగిపోతున్న ఉష్ణీర్గతల వల్ల చనిపోతున్న వారి కుటుంబాలకు కూడా ఆపద్ధందు పథకాన్ని వర్తింప చేయాలని తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. వడదెబ్బ ముతుల కుటుంబాలకు ఆపద్ధందు కింద ప్రభుత్వం 50,000 రూపాయల సాయం అందిస్తోంది.

6. ప్రకృతి వైపరిశ్యాల ముతులకు రూ.5 లక్షలు:

పిడుగుపాటు, వడగండ్లు, భారీ పర్మాల కారణంగా జరిగిన ప్రమాదం వల్ల చనిపోయిన వారి కుటుంబాలకు రూ.5 లక్షల చోప్పున ఆర్థిక సహాయం అందజేయాలని మే 4, 2017 ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది ప్రభుత్వం.

7. మునిపాలిటీలో రూపాయకే నల్లా కనెక్షన్:

గ్రేటర్ హైదరాబాద్ లో పాటు రాష్ట్రంలోని మిగిలిన 73 నగర, పురపాలక సంస్థల పరిధిలో దారిద్య రేఖకు దిగువన ఉన్న తెల్లరేఫన్ కార్డు కుటుంబాలకు రూపాయకే నల్లా కనెక్షన్ మంజూరు చేస్తూ మే 24,2016న ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. కనెక్షన్ కోసం కావాల్సిన పైపులతో పాటు, రోడ్లు తవ్వకాల వ్యయాన్ని ప్రతం స్టానిక పురపాలికలే భరిస్తాయి.

8. ఎకానమిక్ సపోర్ట్ స్క్రీమ్ - సబ్విడీ పెంపు:

నిరుపద, నిరుద్యోగ యువతకు జీవనోపాది కల్పించాలన్న ఉద్దేశంతో ప్రభుత్వం ఎకానమిక్ సపోర్ట్ పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. ఈ కొత్త విధానంలో వారికి ఇచ్చి రుణ సదుపాయంలో సబ్విడీని భారీగా పెంచింది. గతంలో రూ.30 వేల గరిష్ట సబ్విడీ ఉండేది. ఇప్పుడు రూ.లక్ష యూనిట్ కు రూ.80 వేల సబ్విడీని, రూ.2 లక్షల యూనిట్ కు రూ.1,20,000 లు, రూ.5 లక్షల యూనిట్ కు రూ.2,50,000 సబ్విడీ ని అందిస్తున్నది.

సాంఘిక సంకేతము

9. విద్యార్థులకు సన్న బియ్యం

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని హస్పిల్ విద్యార్థులకు, పారశాలల్లో మద్యాహ్న భోజనం పథకానికి ప్రభుత్వం జనవరి 1, 2015 నుండి సన్న బియ్యం (బిపటి, సోనామసూరి, సూపర్ పైన్) సరఫరా చేస్తున్నది. అంగన్ వాడీ కేంద్రాలకు కూడా సన్న బియ్యం సరఫరా చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. ఈ పథకం ద్వారా వివిధ పారశాలల్లో, హస్పిల్లలో, అంగన్ వాడీలలో చదివే 47.65 లక్షల మంది విద్యార్థులు సన్న బియ్యంతో వండిన అన్నం తింటున్నారు. 2017-18 బడ్జెట్లో ఈ పథకానికి రూ.999 కోట్లు కేటాయించింది.

కార్యక్రమం	బియ్యం (మెట్రిక్)	విద్యార్థులు	వ్యయం (కోట్లో)
మద్యాహ్న భోజనం	70,725	29.65 లక్షలు	239.05
హస్పిల్లు	1,06,000	06.09 లక్షలు	376.46
అంగన్ వాడీ	33,064	11.91 లక్షలు	113.30
మొత్తం	2,09,789 మెట్రిక్	47.65 లక్షలు	728.81 కోట్లు

10.ఆరు కిలోల బియ్యం

గత ప్రభుత్వం ఒక్క వ్యక్తికి 4 కేజీల చోప్పున కుటుంబానికి పరిమితంగా 20 కేజీల బియ్యం మాత్రమే ఇచ్చేది. కానీ తెలంగాణ ఏర్పడిన తరువాత ప్రభుత్వం ఒక్క వ్యక్తికి 6 కేజీల చోప్పున కుటుంబంలో ఎంత మంది ఉంటే అంత మందికి 6 కేజీల చోప్పున బియ్యాన్ని అందిస్తున్నది. దీనిని జనవరి 1, 2015 నుంచి ప్రారంభించారు. రాష్ట్రంలో మొత్తం 85.66 లక్షల రేపున్ కార్దుల ద్వారా 17,159 చౌకథరల దుకాణాల ద్వారా 275.40 లక్షల మందికి సంపత్పురానికి 20.40 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు బియ్యాన్ని ప్రభుత్వం రూపొయికి కిలో చోప్పున పేదలకు అందిస్తున్నది. మొత్తం 85.66 లక్షల కార్దులలో 5.54 లక్షలు అంత్యేదయ అన్న యోజన కీంద ఉన్నవి. నీరికి నెలకు 35 కిలోల చోప్పున బియ్యం అందిస్తున్నారు.

వ్యవసాయం- రైతు సంకేమం

11. వ్యవసాయం

రైతుల పంట రుణాలు మాపీ చేయడం, ఇన్ పుట్ సబ్సిడీ అందించడం, ఉచిత విద్యుత్ అందివ్యడం, గోదాముల నిర్మాణంతో పాటు వ్యవసాయ రంగాన్ని లాభసాటిగా మార్చిందుకు అవసరమైన అన్ని చర్యలు ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్నది. రాష్ట్రంలో ఎక్కువ మంది ఆధారపడే రంగం వ్యవసాయం. ఎక్కువ మంది బతికేది వ్యవసాయంతోనే. అందుకే వ్యవసాయానికి అత్యదిక ప్రాధాన్యత ఇచ్చింది ప్రభుత్వం. రైతులు వలస వెళ్లకుండా దిగుబడి, తలసరి ఆదాయం పెంచేందుకు ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులను అమలు పరుస్తున్నది ప్రభుత్వం. రూ.1024 కోట్లలో 17.07 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల సామర్థ్యం కలిగిన 330 అదనపు గోదాంలను నిర్మిస్తున్నారు. వీటిలో 321 గోదాంల నిర్మాణం మొదలుపెట్టి 11.4 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల సామర్థ్యం కలిగిన 276 గోదాంల నిర్మాణం 2017 ఏప్రిల్ నాటికి పూర్తయినవి. 2017-18 బడ్జెట్లో బ్యాంకుల ద్వారా వ్యవసాయ రంగానికి రుణాల వితరణ లక్ష్యాన్ని రూ46,946.98 కోట్లుగా నిర్రయించింది ప్రభుత్వం. ఉచిత విద్యుత్ కు 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.4,485 కోట్లు కేటాయించింది. బడ్జెట్లో 25.32 శాతం నిధులు వ్యవసాయానికి కేటాయించిన రాష్ట్రం తెలంగాణ మాత్రమే. 2017-18 బడ్జెట్లో వ్యవసాయానికి రూ.5755.62 కోట్లను కేటాయించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. 2013-14 బడ్జెట్ లో మొత్తం ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ కు కేటాయించింది 4,040 కోట్లు. అందులో తెలంగాణ వాటా 1697 కోట్లు మాత్రమే. మార్కెటింగ్ శాఖకు ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో మొత్తం కేటాయింపులు 214 కోట్లు. తెలంగాణ వాటా 90.28 కోట్లు మాత్రమే. కానీ 2017-18 బడ్జెట్లో మార్కెటింగ్ శాఖకు కేటాయించింది 509 కోట్లు. వ్యవసాయానికి ఏడాదికి 37,968 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. రైతులు పండించిన పంటలకు గిట్టుబాటు దర కోసం కొనుగోలు కేంద్రాలను ప్రభుత్వమే ఏర్పాటు చేసింది. గిట్టుబాటు దర కోసం రూ.500 కోట్ల నిధిని ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. రాష్ట్ర చరిత్రలో మొదటిసారిగా ఐదు సకిలీ విత్తన కంపెనీల యజమానులపై వీడీయాక్ట్ కేసు నమోదు చేసి జైలుకు పంపించింది ప్రభుత్వం. ఖమ్మం, వరంగల్, నల్గొండ జిల్లాల్లో రైతులకు కాల్చి విత్తనాలు పంపిణీ చేసిన 135 మంది డీలర్ లైసెన్సులు, తొమ్మిది సంట్లైజ్ సీడ్లైసెన్సులు రద్దుచేసి, 17 మందిపై కీమినల్ కేసులు నమోదు చేసింది.

వ్యవసాయం అనుభంగ రంగాలకు బడ్జెట్ కేటాయింపులు:

	2013-14	2015-16	2016-17	2017-18
వ్యవసాయ & సహకార	4040.59	6812.52	6710.67	5755.62
వ్యవసాయ మార్కెటింగ్ & సహకార	214.96	605.32	357.74	457.29

12.రుణమాఫీ:

పీఆర్ఎస్ పార్టీ ఎన్నికల సమయంలో ఇచ్చిన హామి మేరకు తెలంగాణలోని రైతులందరికి రూ. లక్ష లోపు పంట రుణాలను మాఫీ చేసింది. 2014న మార్చి 31 వరకు ఉన్న లక్ష లోపు వ్యవసాయ రుణాలు రద్దు చేసింది. 2017 ప్రారంభం నాటికి మూడు విడుతల్లో 12,105 కోట్ల రైతుల బాకీలను తీర్చిన ప్రభుత్వం.. నాలుగవ, తుది విడుత కింద ప్రభుత్వం ఎప్పిల 11, 2017 నాడు రూ.4వేల కోట్లను వ్యవసాయ శాఖకు విడుదల చేసింది. ఈ మేరకు ఆర్థికశాఖ ఉత్తర్వులిచ్చింది. దీంతో మొత్తంగా రైతులకు రూ.16,105 కోట్ల రుణమాఫీ సంపూర్ణమయ్యింది. దీనివల్ల రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 35.3 లక్షలమంది రైతులకు ప్రయోజనం కలిగింది.

	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
బడ్డెట్ కెట్టాయింపులు	4250 కోట్లు	4250 కోట్లు	4250 కోట్లు	4000 కోట్లు

13.సకాలంలో ఎరువులు, విత్తనాలు:

విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగు మందులు సకాలంలోరైతులకు అందే విధంగా చర్యలు తీసుకుంది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. మొట్టమొదటి సారిగా (2016)ఎండాకాలంలోనే విత్తనాలు తెప్పించి, గ్రామస్థాయిలో అందుబాటులో ఉంచింది. గతంలో మండలంలో ఒక విత్తన వికయ కేంద్రం ద్వారా రైతులకు విత్తనాలు పంపిణీ చేసేవారు. దీని వలన రైతులు క్యాల్స్ గంటల తరబడి నిలబడి, రోజుల తరబడి నిలబడేవారు. లారి చార్జీ వంటి సంఘటనలు కూడా చోటు చేసుకునేవి. కానీ తెలంగాణ ప్రభుత్వము రైతులకు ఎలాంటి ఇబ్బందులు లేకుండా సకాలంలో సరిపడు విత్తనాలను ప్రాధమిక వ్యవసాయ సహకార సంఘాల ద్వారా రైతు ముంగిటకే (door steps) రాయిట్టెప్పె విత్తనాలు పంపిణీ చేయబడుతుంది. రైతులకు విత్తనాలు, ఎరువుల కొరత రాకుండా ముందుగానే షాక్ తెప్పించి గేదాముల్లో నిల్వ చేస్తున్నది ప్రభుత్వం. ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో 29.50 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల ఎరువులను సరఫరా చేస్తుంది. 2017-18 బడ్డెట్లో విత్తనాల సరఫరాకు రూ.138.37 కోట్లు కేటాయిందారు.

నకీలీ, కల్తీకి పాల్వడే వారిపై పిడి చట్టం:

విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగు మందులు అన్న నాణ్యమైనవి మాత్రమే రైతులకు అందాలని, ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ నకీలీ, కల్తీకి అవకాశం లేకుండా చేయాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది. నకీలీ, కల్తీ కి పాల్వడే వారిపై పిడి యాట్క నమోదు చేసి జైలు కు పంపే విధంగా కరిన చట్టం రూపొందించాలని ఆదేశించింది. దీనికి సంబంధించి త్వరలోనే ఆర్థినెన్స్ జారీచేయనున్నట్లు వెల్లడించింది. ఆహార పదార్థాలను కల్తీ చేసే వారిపై కూడా కరిన చర్యలు తీసుకునేవిదంగా విధానం రూపొందించాలని అధికారులను ఆదేశించింది.

14. రైతులకు ఉచితంగా ఎరువులు పంపిణీకై ప్రతీ ఎకరాకు రూ.8000 వేలు:

తెలంగాణలోని రైతులకు మే, 2018 నుంచి ఎరువులను ఉచితంగా అందిస్తామని ఎప్పిల్ 13, 2017న జనహితలో రైతులతో జరిగిన సమావేశంలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రకటించారు. రైతులకు ఎకరానికి 4వేల రూపాయల చోపున వర్రాకాలం, యాసంగి రెండు పంటలకు కలిపి 8 వేలు అందించనున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. పంట్లు, పూల తోటలకు కూడా 4వేల రూపాయలు ఇవ్వనుంది. సంఘంలోని ప్రతి సమ్మని ఖాతాలో ఈ డబ్బులు డిపాజిట్ చేస్తామని ప్రకటించింది. తోలి పంటకు మే నెల మొదటి వారంలో, రెండో పంటకు అట్టోబర్ లో ఎకరానికి నాలుగు వేల రూపాయల చోపున రెండు సార్లు రైతు ఖాతాలో సొమ్ముడిపాజిట్ చేస్తారు. రాష్ట్రంలో 55 లక్షల మంది రైతులున్నారు. దాదాపు 25 లక్షల టన్నుల ఎరువులను వాడుతున్నారు.

15. పసుపు సాగు మరియు స్టైన్ పార్కు:

చాలామంది పసుపు రైతులు తక్కువ దిగుబడులు మరియు కార్బూమిన్ శాతం తక్కువగా ఉన్న వంగడాలను సాగు చేస్తున్నారు. మరియు ఎకరాకు 10 క్యంటాళ్ల విత్తనం వాడటం జరుగుతుంది. ఆధునికరణ పద్ధతుల ద్వారా ఈ విత్తనపు రేటుని 2 క్యంటాళ్ల కి తగ్గించి మేలు రకమైన పసుపు వంగడాల సాగును చేపట్టడానికి రైతులను సమాయత్తం చేయడం జరిగింది. ఇందుకోసం తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిజామాబాద్ జిల్లా, వేల్వార్ మండలం, పడిగల్ గ్రామంలో రూ.30.82 కోట్ల వ్యయంతో స్టైన్ పార్కు ను ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. పసుపు తయారీ కేంద్రంతో పాటు రైతాంగానికి అవసరమైన మౌలిక సదుపాయాలు కలిగేస్తారు. ఇందు కోసం 40 ఎకరాల భూమి సేకరించి మంజూరు చేయడం జరిగింది. 2016-17 బడ్జెట్ లో రూ.15 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది.

16. సంటర్ ఆఫ్ ఎక్స్‌లెన్స్ ల ఏర్పాటు:

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన వెంటనే ఉద్యాన రైతుల ప్రయోజనాలను దృష్టిలో వుంచుకొని వారికి ఆధునికరణ పద్ధతుల ద్వారా నూతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానంపై అవగాహన కల్పించి అభివృద్ధి దిశగా ప్రోత్సహించడం మరియు నాయ్యమైన మొక్కల సరఫరా కొరకు (2) సంటర్ ఆఫ్ ఎక్స్‌లెన్స్ ల ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతున్నది. దీనిని జీడిమెట్ల ఉద్యాన క్షేత్రంలో 10 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో రూ.9 కోట్లతో ఏర్పాటు చేశారు. అలాగే మెదక్ జిల్లా ములుగులో రూ.11 కోట్లతో సంటర్ ఆఫ్ ఎక్స్‌లెన్స్ ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఈ కేంద్రాల ద్వారా రాష్ట్రంలో పారీ పౌన్చ రైతులకు నూతన పరిజ్ఞానం, సమగ్ర పోషక యాజమాన్యం మరియు సస్యరక్షణ దర్యలు మరియు అధిక దిగుబడులు సాధించుటకు అవలంబించవలసిన పద్ధతుల పై ప్రత్యేక శిక్షణ ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతున్నది.

17. అయిల్ పామ్ సాగు:

భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లా దమ్మపేట మండలం అప్పారావుపేటలో గంటకు 60టన్లుల సామర్థ్యంతో నిర్మించిన పామాయిల్ ప్లాంట్ ప్రారంభం అయ్యంది. ఈ ప్లాంట్ పనులు ఎప్పిల్ 18, 2016న ప్రారంభం అయి కేవలం ఏడాదిలోనే నిర్మాణం పూర్తిచేసుకుంది. ఎప్పిల్ 29, 2017 నుంచే ఉత్పత్తి ప్రారంభం అయ్యంది. రికార్డు సమయంలో మొదటి దశలో గంటకు 30 టన్లుల సామర్థ్యంతో పనిచేయనుంది. మొత్తం వ్యయం రూ. 82కోట్లు కాగా, ఇందులో ఎన్సిడిసి రూ. 64కోట్లు, రాష్ట్ర ప్రబుత్వం రూ. 10కోట్లు, ఫెడరేషన్ రూ. 7.40 కోట్లు సమ కూర్చుంది. దీని ద్వారా ఖమ్మం, కొత్తగూడెం, సూర్యాపేట జిల్లాల రైతులకు మేలు జరుగుతుంది. ఆశ్వారావుపేట పామాయిల్ ప్లాంట్ ఆధునికరణకు కొత్త మిషన్లు, బాయిలర్లు రూ. 30 కోట్లతో కొనుగోలు చేయాలని నిర్ణయించారు. అశ్వారావుపేట, అప్పారావుపేటకు కలిపి 100 కోట్లు ఖర్చు చేశారు.

18. ఇంటర్ నెట్ ద్వారా వ్యవసాయ సమాచారం (AGRISNET):

ఆధునిక సాంకేతిక వ్యవసాయ సమాచారాన్ని మరియు సేవలను రైతులకు ఇంటర్ నెట్ వంచి ఆధునిక మాధ్యమాల ద్వారా త్వరితంగా, సమర్థవంతంగా రైతులకు అందించడం జరుగుతున్నది. NEGPA ద్వారా G2B, G2G మరియు G2C/F సేవలను అందిస్తున్నారు. ఆస్ట్రేన్ లైసెన్స్ మాన్జిమెంట్ సిస్టం (OLMS) ద్వారా ఇన్ పుట్ డీలర్లకు ఆస్ట్రేన్ పద్ధతిలో లైసెన్సులు మంజారి చేయడం, తద్వారా పారదర్శక విధానము అమలు పరచడము జరుగుతున్నది. వ్యవసాయ యాంతీకరణ పథకం ఆస్ట్రేన్ ద్వారా అమలు చేయడము మరియ కిసాన్ పోర్టల్ ద్వారా రైతుల సమగ్ర సమాచారాన్ని సీకరించి పౌందు పరచడము జరుగుతున్నది.

19. భూసార పరీక్షలు:

రైతాంగానికి సాంకేతిక సలహాలను ఇచ్చి ఏయే భూములలో ఎటువంటి పంటలను పండించలో నిర్ణయించడానికి భూసార పరీక్షలు చేపిస్తున్నది తెలంగాణ ప్రభుత్వము. తెలంగాణ మరియు భారత ప్రభుత్వము సంయుక్తంగా తెలంగాణలో గల 55 లక్షల కమతాలకు భూసార పరీక్షలు రెండు సంవత్సరాలలో పూర్తిచేయడానికి ప్రణాళిక రూపొందించింది.

20. సాదాబైనామాలు 11 లక్షల మంది:

రాష్ట్రంలో భూ వివాదాలన్నీ సత్వరం పరిష్కరించి, భూ రికార్డులు సవరించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. అందులో భాగంగా రిజిస్ట్రేషన్, ముఖ్యట్టున్ వ్యవహారాల్లో అనేక సంస్కరణలు తీసుకోచ్చింది. సాదాబైనామాలను (గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 5 ఎకరాల లోపు) ఉచితంగా రిజిస్ట్రేషన్ చేసింది. 2016 జూన్ 3 నుంచి 22.06.2016 వరకు నిర్వహించారు. ఈ సమయం సరిపోకపోవడంతో మరికొన్ని రోజులు ఈ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. దాదాపు 11.19 లక్షల మందికి సాదాబైనామాల ఉచిత రిజిస్ట్రేషన్ జరిగింది. 1638.5 ఎకరాల

భూమికి పట్టాలు పోందారు. ఈ భూమి విలువ 9,487 కోట్ల రూపాయలు. వారసత్వంగా వచ్చిన భూములను పది రోజుల్లోగా ముగ్యటేషన్ చేశారు అధికారులు. ఇతర భూములు రిజిస్ట్రేషన్ అయిన 15 రోజుల్లో ముగ్యటేషన్ కావాలని నిబంధన పెట్టింది. అన్యకొంతానికి గురైన భూములను వాపస్ తీసుకుని అర్థులకు అందించింది.

21. హాచెండీపీ, కుడా పరిధిలోని వ్యవసాయ భూములకు కూడా సాధారిస్తామా:

హైదరాబాద్ మహానగరాభివృద్ధి సం స్ట్రీ (హాచెండీపీ), కాకతీయ పట్టణాభివృద్ధి సంస్ట్రో(కుడా) పరిధిలోని వ్యవసాయ భూములకు కూడా సాధారిస్తామా రిజిస్ట్రేషన్లు వర్తింపజేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. వీటి పరిధిలోని ర్మామాల్ తెల్లకాగితాలపై జరిగిన వ్యవసాయ భూముల కయువికయాలకు రిజిస్ట్రేషన్లు చేసుకునేందుకు అమోదం తెలిపింది. ఈ మేరకు డిసెంబర్ 19, 2016న ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. సాధారిస్తామాను గతంలో ర్మామిణి ప్రాంతాలకు మాత్రమే వర్తింప చేశారు. రాష్ట్రప్రభుత్వ తాజా నిర్ణయింతో హాచెండీపీ, కుడా పరిధిలోని వ్యవసాయ భూములకు ఆ సౌకర్యం అందుబాటులోకి వచ్చింది. 2014, జూన్ 2వ తేదీకి ముందు జరిగిన లావాదేవీలకు మాత్రమే ఈ కుమంచీకరణ వర్తిస్తుంది. దరఖాస్తుల స్వీకరణకు త్వరలోనే తేదీని ప్రకటిస్తారు.

22. ప్రతీ 5వేల ఎకరాలకు ఒక వ్యవసాయాధికారి:

ప్రతీ 5వేల ఎకరాలకు ఒక వ్యవసాయాధికారి అందుబాటులో ఉంచి రైతులకు సూచనలు, సలహాలు ఇవ్వడానికి ఏర్పాట్లు చేసింది ప్రభుత్వం. తెలంగాణ వచ్చేనాటికి వ్యవసాయశాఖలో 1112 మంది ఉద్యోగులున్నారు. తెలంగాణ వచ్చిన తర్వాత కొత్తగా 1000 మందిని నియమించారు. ఇప్పుడు మొత్తం 2112 మంది ఉన్నారు.

23. రాష్ట్రియ కృషి వికాస యోజన (ఆర్గైవివె):

ఈ పథకం కీంద కూరగాయ విత్తనాలకు 50% రాయితీతో హైబ్రిడ్ కూరగాయల విత్తనాల సరఫరా మరియు ఉభి విత్తనాలు 75% రాయితీతో సరఫరా చేయడం జరిగింది. ఆలుగడ్డ సాగు ప్రోత్సాహనికి ఎకరాకు రూ.5 వేలు రాయితీ ఇవ్వడబడుతుంది. శాశ్వత పందిర్ల నిర్మాణానికి గాను 50% రాయితీ, ఒక ఎకరాకు రూ.లక్ చోప్పున ఒక హెక్టారు పరిమితితో రాయితీ అందించడం జరుగుతున్నది. డిసెంబర్ 2016 నాటికి 5000 ఎకరాలలో శాశ్వత పందిర్ల నిర్మాణాలపై రాయితీ ఇవ్వడం జరిగింది.

24. మైక్రో ఇరిగేషన్

తక్కువ నీటితో ఎక్కువ దిగుబడి సాధించే అవకాశమున్న మైక్రో ఇరిగేషన్ కు ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యత ఇస్తున్నది. 2015-16 బడ్జెట్లో రూ.308 కోట్లు, 2016-17 లో 302.50 కోట్లు, 2017-18 బడ్జెట్లో కేంద్ర ప్రభుత్వ సహకారంతో కలిపి రూ.287.24 కోట్లు కేటాయించారు. ఈ పథకం ద్వారా పెడ్యూల్డ్ కులాలు / తెగల

రైతులకు 100% రాయితీ, వెనుకబడిన తరగతులకు మరియు సన్మ, చిన్నకారు రైతులకు 90% రాయితీ, ఇతర రైతులకు 80% రాయితీలు ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. గత ప్రభుత్వం ఒక ఎకరాకు ఒక లక్ష రూపాయల సబ్విడీ ఇచ్చేది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం గరిష్టంగా 12.5 ఎకరాలకు రూ.6 లక్షల సబ్విడీ అందిస్తుంది. దీని కోరకు రాష్ట్ర, కేంద్ర ప్రభుత్వ నిధులకు తేడుగా నాబార్డ్ నుండి రూ.874 కోట్లు కలిపి మొత్తం రూ.1092 కోట్లు వ్యయంతో మైక్రోఇర్గేషన్ పనులు జరుగుతున్నాయి. ఈ పథకాన్ని 3.15 లక్షల ఎకరాల్లో అమలు చేస్తున్నారు.

25.గ్రీన్ హోస్ - 75 శాతం సబ్విడీ:

కూరగాయలు, పండ్లు, పూలు పండించడానికి అనువుగా ఉండే పారీ హోస్, గ్రీన్ హోస్ కల్పివేషన్ కోసం ఎస్సి, ఎస్టీ రైతులకు 95 శాతం సబ్విడీ, ఇతర రైతులకు ప్రభుత్వం 75 శాతం సబ్విడీ ఇస్తున్నది. గత ప్రభుత్వం ఎకరాకు 50% సబ్విడీ మాత్రమే ఇచ్చేవారు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం విస్తరింపజీ పరిమితిని కూడా ఒక ఎకరా నుంచి మూడు ఎకరాలకు పెంచింది. గత ప్రభుత్వం తెలంగాణలో కేవలం 129 ఎకరాలకు 24 కోట్ల సబ్విడీ ఇచ్చింది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం మార్చి 2017 నాటికి 1150 ఎకరాలకు రూ.363 కోట్ల పారీ హోస్ లకు పరిపాలనాపరమైన అనుమతులు ఇచ్చింది. పంట నాస్యతను బట్టి గరిష్టంగా ఎకరాకు రూ.29.52 లక్షల రుణాన్ని 95 శాతం సబ్విడీతో ఎస్సి, ఎస్టీ లకు, ఇతరులకు 75 శాతం సబ్విడీతో మంజురు చేస్తున్నారు. పథకం ప్రారంభమైనప్పటి నుంచి మొత్తం 600 ఎకరాలలో 721 మంది రైతులు ఈ పారిహోస్ లలో వివిధ పంటలు వేశారు. పారిహోస్ ల సబ్విడీకి 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.94.52 కోట్లు కేటాయించారు.

26.ఫామ్ మెకనైజేషన్ - 420 కోట్లు:

వ్యవసాయంలో యాంత్రీకరణ పెంచేందుకు ప్రభుత్వం ఫామ్ మెకనైజేషన్ కార్యక్రమాన్ని పెద్ద ఎత్తున చేపడుతున్నది. 420 కోట్ల వ్యయంతో రైతులకు ఆధునిక వ్యవసాయ పనిముట్లు అందిస్తున్నది. ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులపై అవగాహన కల్పించే కార్యక్రమాలు చేపట్టింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం.

27.హోర్టికల్చర్ యూనివర్సిటీ ఏర్పాటు:

గజ్యేల్ నియోజకవర్గంలో త్వరలో ఏర్పాటు చేయబోయే యూనివర్సిటీ కి జనవరి 7, 2016న ములుగు మండల కేంద్రంలో రూ.1831 కోట్లలో హోర్టికల్చర్ యూనివర్సిటీకి శంకుస్థాపన చేశారు. ఇందులో హోర్టికల్చర్, ఫారెస్ట్, రిసోర్స్ సంటర్లను ఏర్పాటు చేయస్తున్నారు. అటవీ పరిశోధన కేంద్రం భవనం ప్రాంగణంలో హోర్టికల్చర్ యూనివర్సిటీ కోసం భూమిని సేకరిస్తున్నారు. ఇప్పటికే గజ్యేల్లలో పీఎస్ కళాశాల, రెండు డిగ్రీ కళాశాలలు, రెండు పారిటెక్నిక్ కళాశాలలు, బాల బాలికల కోసం వసతి గృహాలు, 11 పరిశోధన కేంద్రాలు, రైతుల కోసం విజ్ఞాన కేంద్రం ఏర్పాటుకు పనులు ప్రారంభమయ్యాయి.

28.రామగుండం ఫర్మలైజర్ పునరుద్ధరణ:

7 ఏండ్ల క్రితం మూతపడిన రామగుండం ఫర్మలైజర్ ప్లాంటు త్వరలో ప్రారంభం కానున్నది. స్వయంగా ప్రధాన మంత్రి చేతుల మీదుగా ఆగష్టు 7, 2016న ఎరువుల ప్లాఫ్టరీ పునరుద్ధరణకు శంఖుస్థాపన జరిగింది. దీనిపల్లి పుత్యక్కంగా, పరోక్షంగా తెలంగాణ ప్రజల ఉద్యోగ, ఉపాధి అవకాశాలు పెంపొందడమే కాకుండా.. ఎరువుల ఉత్పత్తిలో దేశం స్వయం సమృద్ధి సాధించేందుకు ఉపయోగం కలుగుతుంది. రూ.5700 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో ఈ నిర్మాణం చేపడుతున్నారు. గ్యాస్ ఆధారితంగా రామగుండం ఎరువుల కర్మగారం పని చేయనుంది.

29.హార్టికల్చర్ కార్బోరెప్సన్:

రాష్ట్రంలో కొత్తగా హార్టికల్చర్ డెవలప్ మెంట్ కార్బోరెప్సన్ ఏర్పాటుయింది. మార్కెటలో డిమాండ్లోని సమయంలో కార్బోరెప్సన్ ద్వారా కొనుగోలు చేసి ప్రత్యామ్నాయ ఉత్పత్తులను తయారు చేసి రైతుకు గిట్టు బాటు కల్పించాలన్నది ఈ కార్బోరెప్సన్ ప్రధాన లక్ష్యం. నాణ్యతతో పాటు సాగులో విప్లవాత్మక మార్పు తీసుకురావడం కోసం చర్యలు చేపట్టింది. కూరగాయల సాగులో ఆధునిక నూతన పద్ధతులను అందుబాటులోకి తీసుకువచ్చి నాణ్యమైన దిగుబడులను పెంచడమే కాకుండా రైతుకు గిట్టుబాటు కోసం హార్టికల్చర్ కార్బోరెప్సన్ ను ఏర్పాటు చేసింది.

30.పుడ్ ప్రాసెసింగ్ సెంటర్:

కేంద్ర పుడ్ ప్రాసెసింగ్ కేంద్ర మంత్రులు నందిపేట మండలం లక్కుంపల్లి సెజ్లో స్ట్రోఫ్ ఆగ్రో పుడ్ పార్కు నిర్మాణానికి నవంబర్ 16, 2015న శంకుస్థాపన చేశారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో టీఎస్ ఐసాస్ ఆధ్వర్యంలో చేపడుతున్న తోలి స్ట్రోఫ్ మోగా పుడ్ పార్కుగా లక్కుంపల్లి సెజ్ గుర్తింపును పొందనుంది. లక్కుంపల్లి సెజ్లో మొదటి విడతగా 78 ఎకరాల్లో రూ.110 కోట్లతో పలు వ్యవసాయాధారిత పరిశ్రమలు ఏర్పాటు చేయనున్నారు. 30 నెలల్లో ఈ నిధులు వ్యయం చేసి లక్ష్యాన్ని సాధించనున్నారు.

31.ఫారెస్టు కాలేజీ:

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఫారెస్టు కాలేజి నెలకోల్పాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా పనిచేసే ఈ కాలేజి ద్వారా విద్యార్థులకు అటవీ సంపద, అటవీ ఉత్పత్తులు, అటవీ జూతుల గురించి అవగాహన కల్పించడానికి, పర్యావరణ సమతుల్యం పెంచే మార్గాలను కూడా అన్వేషించడానికి విద్యాలయం దోహద పడుతుంది. దక్షిణ భారతదేశంలో కోయింబత్తూరులోనే అటవీ కళాశాల ఉంది. అక్కడ చదివినవారిలో సుమారు 100మంది నేడు ఐఎఫ్ ఐఎస్ అధికారులుగా దేశానికి సేవలందిస్తున్నారు.

ములుగులో రూ.50కోట్లతో ఏర్పాటుచేయనున్న ఈ కళాశాల వల్ల ఇక్కడి విద్యార్థులు ఎంతోమంది అటవీ అధికారులుగా, అఫీల భారత సర్వీసుల్లో పనిచేయడానికి వీలపుతుంది.

32.కొత్తగా మూడు వ్యవసాయ పాలిటక్నిక్ లు:

వ్యవసాయ పాలిటక్నిక్ కాలేజీల ఏర్పాటుకు సమావేశంలో మంత్రిమండలి ఆమోదం తెలిపింది. అవి

- నిజామాబాద్ జిల్లా నాగిరెడ్డిపట మండలం మాల్టుమ్యూడలో
- కరీంనగర్ జిల్లా జమ్ముకుంటలో
- మహాబూబ్ నగర్ జిల్లా పాలెంలో
- మహాబూబ్ నగర్ జిల్లా పాలెంలోని వ్యవసాయ పాలిటక్నిక్ ఆవరణలో వ్యవసాయ కళాశాలను రూ.107 కోట్ల వ్యయంతో నిర్మించనున్నారు. ఈ కళాశాల ఏర్పాటుకు సంబంధించిన ఉత్సర్వులపై జూలై 23, 2015న ముఖ్యమంత్రి సంతకం చేశారు.

33.ఇన్ పుట్ సబ్సిడీ:

పంట రుణాలను మాపీ చేయడమే కాకుండా, ప్రభుత్వం 2009 నుంచి రైతులకు చెల్లించాల్సిన ఇన్ పుట్ సబ్సిడీ పాత బకాయిలను కూడా ప్రభుత్వం ఏర్పడిన వెంటనే చెల్లించింది. వడగండ్లు, భారీ వర్రాల వల్ల దెబ్బతిన్న పంటలకు నష్ట పరిపారం 2014-15లో రూ.480.43 కోట్లతో 12.64 లక్షల రైతుల ఖాతాలలో జమ చేయడం జరిగింది. తదుపరి వచ్చిన వైపరిత్యాలకు కూడా తెలంగాణ ప్రభుత్వము రూ.821.86 కోట్లను రైతులకు ఇవ్వడము జరిగింది.

34.ఎర్రజోన్ రైతులకు రూ.9.5 కోట్లు:

నిజామాబాద్ జిల్లాలోని ఎర్రజోన్ రైతులకు రావలసిన రూ.9.5 కోట్లను వారికి కేటాయిస్తూ ప్రభుత్వం ఉత్సర్వులు జారీ చేసి ఆ బకాయిలను నవంబర్ 8, 2014న చెల్లించింది. రైతులు ఎర్రజోన్ పండించి, పక్క రాష్ట్రాలకు అమ్మితే బ్రోకర్ చేసిన మోసం వల్ల రైతులు నష్టపోయారు. వారంతా ఆర్డికంగా ఇబ్బందులు పడుతుండడంతో వారిని ఆదుకోవడానికి ప్రభుత్వం ఆ బకాయిలను చెల్లించింది.

35. గోదాముల నిర్మాణం :

తెలంగాణ ప్రభుత్వం పెద్ద ఎత్తున గోదాముల నిర్మాణాన్ని చేపట్టింది. గిట్టుబాటు ధర వచ్చేవరకు రైతులు తమ ఉత్పత్తులను నిల్వ చేసుకోవడానికి ఈ గోదాముల నిర్మాణాలను చేపట్టింది. రూ.1024 కోట్లతో 17.07 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల సామర్థ్యం కలిగిన 330 అదనపు గోదాంలను నిర్మిస్తున్నారు. వీటిలో 321 గోదాంల నిర్మాణం

మొదలుపెట్టి 11.4 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల సామగ్ర్యం కలిగిన 276 గోదాంల నిర్మాణం 2017 ఏప్రిల్ నాటికి పూర్తయినవి. గోదాములు కట్టడమే కాదు, ఆ గోదాముల్లో నిల్వ చేసిన సరుకుకు రైతు బంధు పథకం కేంద వద్దీలేని రుణ పరిమితి 2 లక్షలకు పెంచింది ప్రభుత్వం. గతంలో రూ.75 వేలు మాత్రమే ఇచ్చేవారు. రైతులకు విత్తనాలు, ఎరువుల కోరత రాకుండా ముందుగానే స్టాక్ తెప్పించి ఈ గోదాముల్లో నిల్వ చేస్తున్నది ప్రభుత్వం.

	సామగ్ర్యం (మెట్రిక్ టన్నుల్లో)	గోదాములు	ఖర్చు చేసిన నిదులు
సమైక్య రాష్ట్రంలో	4.175	176	100.60 కోట్లు (60 ఏండ్ల సమైక్య పాలనలో)
తెలంగాణ రాష్ట్రంలో	17.07	330	1024.50 కోట్లు (రండెండ్లలో)
రాశున్ రోజల్లో	21.25	506	

36.రైతులకు వద్దీ లేని రుణం :

గోదాముల్లో నిల్వ చేసుకున్న సరుకు విలువలో 75 శాతం మేర రైతులకు రుణం ఇస్తున్నారు. రుణ గరిష్ట పరిమితి గతంలో రూ.75 వేలు ఉండేది. దాన్ని రూ.2 లక్షలకు పెంచారు. అరు నెలల పరకు రుణంపై ఏమాత్రం వద్దీ వసూలు చేయరు.

37.మార్కెట్లో సద్రిబువ్య - రూ.5కే భోజనం:

వ్యవసాయ మార్కెట్లలో రైతులకు రూ. 5 కే బోజనం పెట్టాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఇప్పటికే కోన్ని మార్కెట్లలో ఈ కార్బూక్మం ప్రారంభం అయ్యంది. మిగతా మార్కెట్లలో కూడా రూ. 5 కే బోజనం పెట్టడానికి ఏర్పాటు జరుగుతున్నాయి.ఈ పద్ధతినికి 'సద్రిమూట' అనే పేరును పెట్టారు. ఇందులో రైతు లు రూ.5 చెల్లించగా, మార్కెట్ కమిటీ రూ.5, మిగిలిన ఖర్చుల ను ఎంతపాల్ కంపెనీ, హార్స్ రామ..హార్స్ కృష్ణ ట్రస్టు భరిస్తున్నాయి.

38.మార్కెట్లో హామాలీల కూలీ రేటు పెంపు:

రాష్ట్రంలో మండల స్థాయిలో పనిచేసే ఎమ్మెల్సెన్ పాయింట్ల హామాలీల కూలి రేట్లు క్ర్యాంటాళు కు రూ. 8 నుంచి రూ. 12 కు పెంచారు. బోన్సన్ ను కూడా 1000 రూపాయల నుంచి 3000 వేల రూపాయలకు పెంచడం జరిగింది. ఈ నిర్ణయం వల్ల ప్రతి హామాలి నెలకు రూ. 3 వేలు అదనంగా వొందుతున్నారు.

39.గ్రీన్ హాజ్ సబ్విడ్:

పూలు, పండ్లు, కూరగాయలు, ఆకు కూరలు పెంచుతూ రైతులు అదనపు ఆదాయం పొందడానికి ఈ గ్రీన్ హాజ్ వ్యవసాయం ఉపయోగపడుతుంది. మొక్కలు అధిక వేడిని తట్టుకునే విధంగా ప్రైకపు అమర్చి

వ్యవసాయం నిర్వహిస్తారు. దీనికోసం రూ. 250 కోట్లను 2015-16 బడ్జెట్ కేటాయించారు. ఉత్సవాదకాలకు 75 శాతం సబ్విడ్ ఇస్తున్నారు.

40. వ్యవసాయానికి 9 గంటల కరెంటు:

వ్యవసాయ సాగుకు తగినంత నీరు బోరు లేదా బావుల ద్వారా అందుబాటులో ఉన్నప్పటికీ నిరంతర కరెంటు కోతల వల్ల వ్యవసాయాన్ని సాగు చేసుకోలేక రైతులు ఇచ్చిందులు పడుతున్నారు. ప్రధాన సమస్య విద్యుత్తే కనుక ప్రభుత్వ వారికి 9 గంటల పాటు విద్యుత్తు ను ఎప్పిల్ 1, 2016 నుంచి సరఫరా అందిస్తున్నది. రాష్ట్రంలోని 35 శాతం కరెంటు ఉచిత విద్యుత్ కోసమే వినియోగిస్తున్నారు. సమైక్య పాలనలో కనీసం 1500 మొగావాళ్లు కూడా వ్యవసాయానికి ఇవ్వలేదు. కానీ నేడు దాదాపు 3500 మొగావాళ్ల కరెంటు వ్యవసాయానికి వినియోగం అపుతున్నది. సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ఉచిత విద్యుత్ కోసం చేసిన కేటాయింపులు 3,621 కోట్లు. తెలంగాణ వాటా 1521 కోట్లు. కానీ నేడు వ్యవసాయానికి ఉచిత విద్యుత్ అందించడానికి కేటాయించిన బడ్జెట్ 4,485 కోట్లు. ఇది కాక రైతులకు 9 గంటల ఉచిత విద్యుత్ ఇవ్వడానికి కొత్తగా సబ్ స్టేషన్లు నిర్మించడానికి, త్రాన్స్ పార్క్స్ వేయడానికి పెట్టిన ఖర్చు 2,541 కోట్లు. త్రాన్స్ పార్క్స్ పాడయితే 24 గంటల్లోనే రిఫ్లెక్ట మెంట్ చేస్తున్నారు. డి.ఐ. కార్బూలయంలో స్టోర్ పెడుతున్నారు.

రాసున్న రోజుల్లో 24 గంటల కరెంటు: 2018 చివరి నాటికి రైతులకు 24 గంటల కరెంటు అందివ్వడానికి ప్రణాళికలు రూపొందిస్తుంది ప్రభుత్వం. ఇందులో భాగంగా 400 క.వి.సబ్ స్టేషన్లు 6, 220 క.వి.సబ్ స్టేషన్లు 12, 132 క.వి.సబ్ స్టేషన్లు 21, 33 క.వి./11 క.వి. సబ్ స్టేషన్లు 30, పవర్ త్రాన్స్ పార్క్స్ 230, 33 క.వి.లైన్స్ 689 కి.మీ. లైస్న్సును ఏర్పాటు చేస్తున్నది తెలంగాణ ప్రభుత్వం.

41. వ్యవసాయ విద్యుత్ కనెక్షన్:

డిసెంబర్ 2016 నాటికి 2,58,195 వ్యవసాయ విద్యుత్ కనెక్షన్ ప్రభుత్వం రైతులకు మంజూరు చేసింది. మే 15 నాటికి పెండింగ్లో ఉన్న 63,700 వ్యవసాయ విద్యుత్ కనెక్షన్ను మంజూరు చేయాలని అధికారులను ఆదేశించారు. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో సిబ్బంది కొరత అధిగమించేందుకు బోట సోర్చింగ్ సిబ్బందిని పర్మిసెంట్ చేసి వారి సేవలను వినియోగించుకోనుంది. త్రాన్స్ పార్క్స్ కాలిపోతే పట్టణాల్లో 6 గంటల్లోగా, రామ్మల్లో 24 గంటల్లోగా పునరుద్ధరించాలని స్వప్తమైన ఆదేశాలు ఇచ్చింది. 2017 ఆగస్టు నాటికి రాష్ట్రంలో పెండింగ్ వున్న 94,735 విద్యుత్ కనెక్షన్ అందివ్వనున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది.

42. మార్కెట్ కమిటీలో రిజర్వేషన్

దేశంలో మరెక్కడా లేని విధంగా, చరిత్రలో మొదటి సారిగా తెలంగాణలోని అన్ని వ్యవసాయ మార్కెట్ కమిటీ చేర్చున్ పదవులను రిజర్వేషన్ ద్వారా భర్తీ చేస్తున్నారు. దీని వల్ల ఎస్సీ, ఎప్పీ, బిసి, మహిళలోని రైతులు

మార్కెట్ షైర్కున్లు అయ్య అవకాశం దక్కుతున్నది.
కమిటీలు

రిజర్వ్ అయిన మార్కెట్

ఎస్సి	ఎస్టి	బిసి	పెడ్యోల్డ్ ఏరియా	చ.సి.	180
25	10	50	11	84	180

మహిళలు(33%)	జనరల్	మొత్తం
60	120	180

43. విత్తన భాండాగారంగా తెలంగాణ:

ప్రపంచంలోనే విత్తనాభివృద్ధికి అనువైన అత్యుత్తమ నేలలున్న తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని దేశానికి తలమానికమైన విత్తన భాండాగారం(సీడ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియా)గా మారసున్నది. వ్యక్త సుంరక్షణాలలు (పాలీషాట్లు), సూక్ష్మసాగు ద్వారా రాష్ట్రంలోని రైతులకు అన్నివిధాల లభ్యి చేకూరసున్నది. 1300ఎకరాల్లో రూ.వందల కోట్లతో మూడు సంస్థల నిర్మాణం జరుగుతోంది. పుల, వ్యవసాయ, అటవీ పరిశోధనలూ జరుగుతాయి.

44. కొండా లక్కుట్ తెలంగాణ ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయం:

మెదక్ జిల్లా ములుగులో ఏర్పాటు చేయనున్న కొండా లక్కుట్ తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయంతో పాటు అటవీ కళాశాల, పుల పరిశోధన కేంద్రాలకు జనవరి 7, 2016న శంకుస్థాపన అయింది. 2017-18 బడ్జెట్లో ఉద్యాన వర్గిటీకి ప్రభుత్వం రూ.12 కోట్లు కేటాయించింది. ములుగులో రూ.50 కోట్లతో ఏర్పాటుచేయనున్న ఈ కళాశాల పల్ల ఇక్కడి విద్యార్థులు ఎంతోమంది అటవీ అధికారులుగా, అఖిల భారత సర్వీసుల్లో పనిచేయడానికి వీలవుతుంది. ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయం పల్ల తూర్పు మెదక్ జిల్లాతో పాటు ఆలేరు, భువనగిరి, మేడ్పల్.. ఇలా హైదరాబాద్ చుట్టూపక్కల కూరగాయలు పండించే ఎంతోమంది రైతున్నలకు మేలు జరుగుతుంది. వారికి ఈ సంస్థలు విశిష్ట సేవలందిస్తాయి.

45. మార్కెట్ యార్డు కార్బూకులపై వరాలు:

రాష్ట్రంలోని వ్యవసాయ మార్కెట్ యార్డుల్లో పనిచేసే కార్బూకులకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం వరాల జల్లు కురిపించింది. హామాలీలు, దద్యాయలు, సెక్కురిటీ గార్డులు, స్వీపర్లకు, వారి పిల్లలకు అనేక పథకాలు ప్రకటించింది. హైదరాబాద్లోని పొట్టి శీరాములు తెలుగు యూనివర్సిటీ సమావేశ మందిరంలో జూలై 1, 2015న వ్యవసాయ, మార్కెట్ కమిటీ కార్బూకులతో జరిగిన సమీక్షా సమావేశంలో ప్రభుత్వం పలు నిర్ణయాలు తీసుకుంది.

- హమరీలు, దడ్యాయలు, స్విపర్, సెక్యూరిటీ గార్డులు మొత్తం కలిపి సుమారు 20 వేల మంది ఉంటారు. వాళ్ళందరికి ఇన్నున్నరెన్న పథకాన్ని వర్తింపజేయనున్నారు
- జూలై 2015 నుంచి ఒకోక్కూరికి రూ. 2 లక్షల చౌప్పున ఇన్నున్నరెన్న. 2016 నుంచి రూ. 5 లక్షల ఇన్నున్నరెన్న వర్తింపు. ప్రత్యేక కమిటీ నియామకం ద్వారా కార్బూక శాఖలో చర్చించి రూ. 5లక్షలకు పెంచనున్నారు.
- యూనిఫారాలకు రూ. 3 వేలు. ప్రతి ఆరు నెలలకు తప్పనిసరిగా ఆరోగ్య శిబిరాల నిర్వహణ. జిట్లు పెద్దది అయితే మంచి దవాఖానలో ప్రభుత్వ ఖర్చులతో ఉచిత వైద్యం.
- ఆడపిల్లలకు ఇంటర్ చదివితే ఏడాదికి రూ. 2 వేలు, డెగ్రీ చదువుకుంటో ఏడాదికి రూ. 3 వేలు, పీచీ చేస్తే ఏడాదికి రూ. 5 వేలు భూతి.
- గ్రూప్-1 మొయ్యెన్స్ పరీక్షలు రాన్ వారి కోచింగ్ కోసం రూ. 50 వేలు, ఐఎస్, ఐఎస్కు సిద్ధమపుతూ ప్రిలిమ్స్ ప్రాస్టిన వారికి రూ. 1లక్ష
- సెక్యూరిటీ గార్డులకు పీఎఫ్, ఈఎస్పి సౌకర్యం నూటికి సూరుశాతం అమలు.
- ప్రతి మూడు నెలలకోసారి మార్కెటీంగ్ డైరెక్టర్తో ముఖాముఖి సమావేశం.
- రాష్ట్రంలోని 182 మార్కెట్యార్డుల్లో విశ్రాంతి గదులు, మరుగుదొడ్డ సౌకర్యం కల్పన.
- సెక్యూరిటీగార్డులు కోరుకున్న వేతనం కోసం ప్రత్యేక కమిటీ, ధరల విషయంలో మరో కమిటీ ఏర్పాటు.
- మార్కెటీంగ్ శాఖలో పనిచేసే ప్రతిభక్కూరికి తప్పనిసరిగా గుర్తింపు కార్డు జారీ.
- లైసెన్సు మార్పిడి విషయంలో కార్బూకులు బినామీగా ఎవరి పేరు ఇస్తే, వారి పేరున బదిలీ చేయటం

46.ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలకు 6 లక్షలు:

పంట నష్టాలతో ఆత్మహత్య చేసుకుంటున్న రైతు కుటుంబాలకు 6 లక్షల పరిహారం ఇవ్వాలని సెష్ట్యూంబర్ 19, 2015న జరిగిన రాష్ట్ర క్యాబినెట్ సమావేశంలో ప్రభుత్వం ఈ మేరకు నిర్ణయం తీసుకుంది.

- రూ.1.50 లక్షల నష్టపరిహారాన్ని రూ.6 లక్షలకు పెంపు
- పెంచిన పరిహారం సెష్ట్యూంబర్ 19, 2015నుంచి అమలు
- చనిపోయిన రైతు కుటుంబానికి రూ.5 లక్షలు, రైతు చేసిన అప్పుల చెల్లింపునకు వన్టిం సెటీల్మెంట్ కింద లక్ష రూపాయలు
- బాధిత కుటుంబంలో పెళ్ళడుకు వచ్చిన అమ్మాయిలకు కల్యాణాలక్షీ పథకం

జర్నలిస్టుల న్యాయవాదులు ఇతర వర్గాల సంక్షేమం

47.జర్నలిస్టుల సంక్షేమం:

జర్నలిస్టుల సంక్షేమానికి 2014-15 నుంచి 2016-17 బడ్జెట్లలో వరుసగా పది కోట్ల రూపాయల చొప్పున మొత్తం 30 కోట్ల కేటాయించిన ప్రభుత్వం, 2017-18 బడ్జెట్లో ఏకంగా రూ.30 కోట్ల కేటాయించింది. జర్నలిస్టుల సంక్షేమానికి ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్దయాలు...

- చనవోయిన జర్నలిస్టుల కుటుంబాలకు లక్ష ఆర్థిక సహాయం ఇవ్వడంతో పాటు ఐదేండ్ర వరకు వారి కుటుంబానికి రూ.3 వేల చొప్పున పెస్తన్
- గాయపడి నిస్పాత స్థితిలో పున్న వారికి రూ.50 వేలు
- 69 జర్నలిస్టు కుటుంబాలకు ఆర్థిక సహాయం
- చదువుకునే పిల్లలకు నెలకు వెయ్య రూపాయలు
- ఆడపిల్లల వివాహాలకు రూ.3,00,000
- జర్నలిస్టుల పిల్లలకు రెసిడెన్షియల్ స్కూళ్లలో రిజర్వ్సన్
- దివంగత జర్నలిస్టు జె.శ్రీనివాస్ (జెసీ) కుటుంబానికి రూ.4 లక్షల సాయం
- జర్నలిస్టు హరికిషన్ రెడ్డికి గుండ మార్గిడి ఆపరేషన్ కి 10 లక్షలు మంజారు
- గుర్తింపు పొందిన ప్రతి జర్నలిస్టుకు హాల్ట్ కార్డ్లు
- వారి బార్య, పిల్లలకే కాకుండా తల్లిదండ్రులకు కూడా పైసా ఖర్చు లేకుండా ఎలాంటి గరిష్ట పరిమితి లేకుండా వెల నెన్ సింటర్ ద్వారా వైద్య సేవలు పొందే అవకాశం
- ప్రాదరాబాద్లో అన్ని హాంగులతో జర్నలిస్టు భవన్ - ఈ భవనానికి 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.10 కోట్ల కేటాయించారు.
- తెలంగాణ ప్రెన్ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో జర్నలిస్టుల వృత్తి నైపుణ్యం పెంచేందుకు, తెలంగాణ దృక్ప్రాణాన్ని పెంచేందుకు చర్యలు
- 5 లక్షల ప్రమాదబీమా
- డబుల్ బెడ్ రూమ్ ఇండ్ పథకంలో జర్నలిస్టులకు ప్రాధాన్యత
- ఇప్పటి వరకు రాష్ట్ర స్టాయిల్ 2883 అక్రిడెంట్సన్ కార్డులను మరియు జిల్లా స్టాయిల్ 11,381 అక్రిడెంట్సన్ కార్డులను జర్నలిస్టులకు ఇవ్వడం జరిగింది.
- అక్రిడెంట్సన్ కార్డులు ఉన్నవారికి ఉచిత బన్ పాస్ సౌకర్యం మరియు 50 శాతం రాయులీతో రైల్స్ పాసు సౌకర్యం.
- న్యాడిలీలోని తెలంగాణ భవనులో అక్రిడెంట్సన్ జర్నలిస్టులకు ఉచిత వసతి సౌకర్యం.

48. న్యాయవాదులకు రూ.100 కోట్లు:

తెలంగాణ ఉద్యమంలో చురుకైన పాత్ర పోషించిన తెలంగాణ న్యాయవాదుల సంక్షేమం కోసం తెలంగాణ న్యాయవాదుల సంక్షేమ నిధికి రూ.100 కోట్లు మంజూరు చేస్తూ మార్చి 26, 2015న ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. తెలంగాణలోని వివిధ కోర్టుల్లో పనిచేస్తున్న న్యాయవాదుల సంక్షేమం కోసం ఈ నిధులను ఉపయోగిస్తున్నారు. ఈ ఉభ్యులను బ్యాంకులో ఫిన్స్ డిపోజిట్ చేసి వచ్చిన వడ్డీతో సంక్షేమ కార్యక్రమాలు చేపడుతున్నారు.

49. ప్రభుత్వ లాయర్ల గౌరవ వేతనాలు పెంపు:

ప్రభుత్వ న్యాయవాదులపై కేసీఆర్ సర్కార్ వరాల జల్లు కురిపించింది. హైకోర్టు సహా రాష్ట్రంలోని అన్ని న్యాయస్థానాల్లో ప్రభుత్వం తరపున వాదనలు వినిపించే న్యాయవాదులకు గౌరవ వేతనాలను భారీగా పెంచింది. 2016 జూన్ 1వ తేదీ నుంచి ఈ పెంపుదల వర్తించనుంది. ఈ మేరకు ప్రభుత్వం ఎల్పీల్ 10, 2017న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. హైకోర్టు, రాష్ట్ర స్థాయి న్యాయస్థానాలు, తీట్యునళ్ళు, తెలంగాణ రాష్ట్ర వినియోగదారుల ఫోరమ్, కమిషనర్ ఆఫ్ కోర్ట్ ఆఫ్ అప్పుళ్లలో విధులు నిర్వదీస్తున్న ప్రభుత్వ ప్రత్యేక న్యాయవాదులకు గౌరవ వేతనం రూ.75 వేల నుంచి రూ.ఒక లక్ష 25 వేలకు పెరిగింది. ప్రభుత్వ న్యాయవాదుల వేతనం రూ.55 వేల నుండి రూ.ఒక లక్షకు, ప్రభుత్వ సహాయ న్యాయవాదుల వేతనం రూ.22 వేల నుంచి రూ.44 వేలకు పెరిగింది. హైకోర్టులో వాణిజ్య పన్నులశాఖకు చెందిన ప్రత్యేక ప్టాండింగ్ కొన్సిల్ వేతనం రూ.లక్షకు చేరింది. హైకోర్టులో విధులు నిర్వహించే ప్టాండింగ్ కొన్సిళ్ వేతనం రూ.15 వేల నుంచి రూ.30 వేల వరకు పెరిగింది. జిల్లా న్యాయస్థానాల్లో పని చేసే ఎస్టీపీలు, జీపీలు, అదనపు జీపీలకు గౌరవ వేతనం రూ.80 వేల నుండి రూ.60 వేలకు చేరింది. సీనియర్ సివిల్ జడ్జీ కోర్టులు, ల్యాండ్ రిపోర్ట్ అప్పీలేట్ తీట్యునల్ లోని ప్రభుత్వ సహాయ న్యాయవాదులకు రూ.18 వేల నుండి రూ.36 వేలకు వేతనం పెరిగింది. ఇక జూనియర్ సివిల్ జడ్జీ కోర్టులు, లేబర్ కోర్టులు, ఇండస్ట్రీయల్ తీట్యునళ్లలోని ప్రభుత్వ సహాయ న్యాయవాదులకు రూ.10 వేల నుండి రూ.20 వేలకు వేతనం పెరిగింది. క్రిమినల్ కేసులపై జిల్లా సెపన్స్ కోర్టుల్లో బాధ్య తలు నిర్వహించే పబ్లిక్ ప్రాసిక్యాటర్లకు రూ.24 వేల నుండి రూ. 48 వేలకు, జిల్లా అదనపు సెపన్స్ కోర్టుల్లోని అదనపు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యాటర్ల వేతనం రూ.20 వేల నుండి రూ.40 వేలకు పెరిగింది. సెపన్స్ కోర్టు లోని అదనపు పీపీలకు రూ.12 వేల నుండి రూ.24 వేలకు వేతనం పెరిగింది. ప్రత్యేక కేసుల్లో వాదనలు వినిపించే ప్రత్యేక పీపీలకు ఒక్కే హియర్స్ కు ఇచ్చే మొత్తాన్ని రూ.వెయ్యినుండి రూ.2 వేలకు పెంచారు. హైకోర్టులో పని చేసే పబ్లిక్ ప్రాసిక్యాటర్, అదనపు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యాటర్లకు రవాణా భత్యాన్ని, రిటెయినర్ ఫీజును పెంచటంతో పాటు రెఫర్డ్ త్రయల్ని పై ఒక్కే కేసుకు రూ.ఐదువేలు, క్రిమినల్ అప్పీల్ ఒక్కే కేసుకు రూ.నాలుగు వేలు, ఏకసబ్జ్ దర్శాననం ఎదుట ఒక్కే కేసుకు రూ.మూడు వేలు, క్రిమినల్ రివిజన్స్పై ఒక్కే కేసుకు ఇచ్చే మొత్తాన్ని రూ.రెండు వేలకు పెంచారు.

50.ట్రాక్టర్, ఆటోలపై రవాణా పన్ను రద్దు:

ఆటో రిక్షాలపై విధిస్తున్న రవాణా పన్నును తెలంగాణ ప్రభుత్వం రద్దు చేసింది. వసాయానికి ఉపయోగించే ట్రాక్టర్లపై కూడా రవాణా పన్నును మినహాయించింది. గతంలో వున్న 76 కోట్ల రూపాయల బకాయలను ప్రభుత్వం రద్దు చేస్తూ అట్టోబర్ 17, 2014న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ఈ నిర్దయంతో ట్రాక్టర్లు, ఆటోల యజమానులకు ఏటా రూ.12 కోట్ల మేర ప్రయోజనం చేకూరుతున్నది.

51.పేద బ్రాహ్మణుల సంకేమానికి రూ.100 కోట్లు:

కులం, మతం, ప్రాంతాలకు అతీతంగా సమాజంలోని అన్ని వర్గాల వారి సంకేమానికి తెలంగాణ ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. సమాజంలో ఇతర వర్గాల లాగానే, బ్రాహ్మణ సామాజిక వర్గంలో కూడా హిదలున్నారు. అందుకే వారి కోసం బ్రాహ్మణ సంకేమ నిధి ఏర్పాటు చేసి అందుకోసం రూ. 100 కోట్లను 2017-18 బడ్జెట్లో కేటాయించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం.

52.తెలంగాణ అమర్పీరులకు 10 లక్షలు, ఉద్యగం:

రాష్ట్ర సాధనకోసం ప్రాణాలర్పించిన 470మంది అమర్పీరుల కుటుంబాలకు ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయం విడుదల చేసింది. ఈ మేరకు తెలంగాణ అమర్పీరుల ఆర్థిక సహాయం పథకం కింద రూ.47 కోట్లు విడుదల చేస్తూ మార్చి 03,2015న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.

- ఒక్కొక్క కుటుంబానికి రూ.10 లక్ష సాయం
- అట్టోబర్ 27, 2015న 450 కుటుంబాలకు, ఫిబ్రవరి 7,2016న మరో 20 కుటుంబాలకు ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయం మంజూరు
- కుటుంబంలో ఒకరికి అర్థతను ఒక్కొక్క ప్రభుత్వ ఉద్యగం
- జూన్ 2, 2016న రాష్ట్ర అవతరణ దినోత్సవం సందర్భంగా 598 మంది అమర్పీరుల కుటుంబాలకు ఉద్యగ నియామకాల పత్రాలు అందజేత
- ఒక వేల వారిది వ్యవసాయ కుటుంబమైతే భూమిని సమకూర్చడం

53.జర్నలిస్టులు, హోం గార్డులు, డైవర్లు, భవన నిర్మాణ కార్బూకులకు రూ.5 లక్షల ప్రమాద బీమా:

రాష్ట్రంలో ఆటోలు, క్యాట్లు, ట్రుక్కులు సహ వివిధ రకాల వాహనాల డైవర్లకు, హోంగార్డులకు, వర్క్‌గ్రంగ్ జర్నలిస్టులకు సంవత్సరానికి 46 రూపాయల ప్రీమియంతో 5 లక్షల ప్రమాద బీమా సౌకర్యాన్ని కల్పించింది

తెలంగాణ ప్రభుత్వం. దీనికి సంబంధించిన ఉత్తర్వును ఆగష్టు 19, 2015న వెలువరించింది. ప్రమాదచీమా సౌకర్యం పొందుతున్నవారు...

క్ర.సం.		ఇన్సుఅరెన్స్ శ్రీమియం ఒక్కరికి	లజ్జదారులు	సంవత్సర ఇన్సుఅరెన్స్ శ్రీమియం మొత్తం
1	ట్రాన్స్ పోర్ట్ & నాన్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ డైవర్స్	46/-	12,99,012	5,97,54,552/-
2	పోంగార్డ్స్	46/-	19,200	8,83,200/-
3	వరిగ్రంగ్ జర్నలిష్ట్స్	46/-	14,664	6,74,544/-
			13,32,876	6,13,12,296/-

54.గీత, మత్య కార్బూకులకు రూ.5లక్షల ప్రమాద బీమా:

గీత కార్బూకులకు, మత్య కార్బూకులకు 5 లక్షల ఇన్సుఅరెన్స్ ఇవ్వాలని జూన్ 10, 2015 న సచివాలయంలో జరిగిన మంత్రి వర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం ఈ నిర్దయం తీసుకుంది. వారు మరణించినా, శాశ్వత షైకల్యం పొందినా సమాన పరిహారం అందిస్తుంది. గీత పారిశ్రామిక సంఘాలు, మత్య కార్బూకులంపూల్లో ఇప్పటివరకు రిజిస్టర్ అయి సొసైటీల్లో పేర్లు నమోదు చేసుకున్న కార్బూక్సులకే ఇది వర్తిస్తుంది.

55.భవన నిర్మాణ కార్బూకుల సంకేతమం:

భవన నిర్మాణ కార్బూకుల కోసం ప్రభుత్వం 11 సంకేతము పథకాలు అమలు చేస్తున్నది. ఐదీ కార్దులు, ఇతర నిర్మాణ వ్యవస్థల గుర్తింపు, సెన్ వసూలు, ఆరోగ్య కార్బూకులు కూడా చేపట్టింది. కార్బూకుల సెన్సు ఏపీ తరలించుకుపోతే వారినుంచి ఇప్పటివరకు రూ.101 కోట్లు వెనుకకు తెప్పించారు. మరో రూ.419 కోట్లు రావాల్సి ఉంది. కార్బూకులు నిలబడే చోట నీడ, తాగునీటి సౌకర్యంతోపాటు వారికి ఈఎస్సిబి షైధ్య సౌకర్యం కూడా కల్పించాలని ప్రభుత్వం భావిస్తున్నది. మహిళా కార్బూకుల ఇద్దరు కూతుల్ల వివాహ కానుకగా ఒక్కొక్కరికి రూ.10 వేల చోప్పున 691 మందికి రూ.34.90 లక్షలు, ఇద్దరు కూతుల్ల కాన్సుల ప్రయోజనం కింద ఒక్కొక్కరికి రూ.20 వేల చోప్పున 2207 మందికి రూ.1.74 కోట్లు, మరణించిన కార్బూకునిపై ఆధారపడినవారికి 184 మందికి రూ.5 లక్షల చోప్పున సహాయం చేశారు. ఇందుకు రూ.3.64కోట్లను డిసెంబర్, 2016 నాటికి ఖర్చు చేశారు.

మహిళా-శిశు సంక్షేపం

సమాజంలో సగబాగం ఉన్న మహిళలు అన్ని రంగాల్లో అభివృద్ధి చెందాలన్నది ప్రభుత్వ సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగా చర్యలు తీసుకుంటున్నది. మహిళా, శిశు సంక్షేపమానికి 2016-17 బడ్జెట్లో రూ. 1,552 కోట్లు, 2017-18 బడ్జెట్లో 1,731 కోట్లు కేటాయించారు. దేశంలో ఎక్కడా లేని విధంగా మార్కెట్ కమిటీల్లో కూడా మహిళలకు 33 శాతం రిజర్వెషన్లు కల్పించింది టీఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం. మహిళలకు చట్టసుభల్లో 33 శాతం రిజర్వెషన్ కావాలని అసెంబ్లీలో తీర్మానం చేసి కేంద్రానికి పంపింది. పౌర్ణ పరంగా మహిళా రిజర్వెషన్ బిల్లు కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వంతో పోరాటం సాగుతున్నది.

56.ఆరోగ్య లక్ష్మీ - పోషకాహం

ఆరోగ్యమే మహాబాగ్యం కాబట్టి తెలంగాణలోని తల్లి బిడ్డలు ఆరోగ్యంగా ఉండాలని ప్రభుత్వం బావించింది. తల్లి బిడ్డల ఆరోగ్యం కోసం ప్రభుత్వం అందించే పోషికాహారాన్ని అంగన్వాడి కేంద్రాల ద్వారా గర్చిణీ స్త్రీలకు, బాలింతలకు, పిల్లలకు ప్రతి రోజు ఒక పూట పోషకాలతో కూడిన సంపూర్ణ భోజనం అందించే కార్యక్రమాన్ని నూతన సంవత్సర కానుకగా జనవరి 1, 2015 నుంచి అమలుచేస్తున్నారు. ఈ కార్యక్రమానికి "ఆరోగ్య లక్ష్మీ" అనే పేరు పెట్టారు. రాష్ట్రంలోని 35,700 అంగన్వాడి కేంద్రాలలో కార్యక్రమాన్ని అమలు చేస్తున్నారు. ఈ పద్ధకానికి ప్రభుత్వం 2016-17 బడ్జెట్లో రూ. 451.85 కోట్లు కేటాయించింది. పోషికాహం సరపరాకు 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.429 కోట్లు కేటాయించారు.

- ఏడు నెలల నుండి మూడు సంవత్సరాల లోపు వయస్సు ఉన్న పిల్లలకు గతంలో నెలకు 8 కోడి గుడ్లు అందించే వారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో నెలకు 16 కోడిగుడ్లు అందిస్తున్నారు.
- గుడ్లతో పాటు గోధుమలు, పాలపొడి, శనగపప్పు, చక్కర, నూనెలతో కూడిన రెండున్నర కిలోల ప్యాకెట్సు ప్రతి నెల మొదటి తేదిన అందిస్తున్నారు.
- మూడు నుండి ఆరు సంవత్సరాల పిల్లలకు గతంలో నెలకు 16 గుడ్లు అందించేవారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో నెలకు 30 రోజుల పాటు రోజుకు ఒక గుడ్లు అందిస్తున్నారు. గుడ్లతో పాటు ప్రతిరోజు పిల్లలకు అన్నించు, పస్పు, కూరగాయలు, స్నేక్స్ అందిస్తున్నారు.
- గర్చిణీలు, బాలింతలకు గతంలో నెలకు మూడు కిలోల బియ్యం, ఒక కిలో కందిపప్పు, అరకిలో నూనె అందించేవారు. ఇప్పుడు రోజు ఒక పూట పోషకాలతో కూడిన సంపూర్ణ భోజనాన్ని అందిస్తున్నారు.
- 68 పసిడెఎస్ ప్రాజెక్టుల పరిధిలో నెలకు 16 గుడ్లు, 81 పసిడెఎస్ ప్రాజెక్టుల పరిధిలో నెలకు 25 గుడ్లు అందించేవారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మొత్తం 149 పసిడెఎస్ ప్రాజెక్టుల్లో నెలకు 30 రోజుల పాటు గుడ్లు అందిస్తున్నారు.
- గుడ్లతో పాటు కనీసం 25 రోజుల పాటు సంపూర్ణ భోజనం, 200 మిల్లి లీటర్ల పాలు అందిస్తున్నారు.

ఈ పథకం ద్వారా 9,64,007 మంది ఏడు నెలల నుండి మూడు సంవత్సరాల పిల్లలు, 5,39,007 మంది మూడు సంవత్సరాల నుండి ఆరు సంవత్సరాల పిల్లలు మరియు 3,88,093 మంది గర్భిణీ మరియు బాలింతలు లభ్యించారు.

పనిడివేన్ సిబృందికి శిక్షా తరగతులు

ఆరోగ్య లక్ష్మీ పథకంలో పనిచేసే అంగన్ వాడి టీచర్లకు, హాల్పర్లకు మరియు సూపర్ వైసర్లకు శిక్షణ ఇవ్వటం కొరకు 24 శిక్షా కేంద్రాలను నిర్వహిస్తున్నారు. అలాగే ఒక మిడిల్ లేవల్ ట్రైనింగ్ సెంటర్ (ఎమ్.ఎల్.టి.ఎస్.) ను కూడా నిర్వహిస్తున్నారు.

57. దీపం పథకం

వంట కోసం కిరోసిన్ వాడని రాష్ట్రంగా తీర్చిదిద్దాలని భావించిన ప్రభుత్వం అర్థాలందరికి దీపం కనెక్షన్లు అందిస్తున్నది. 2000-14 వరకు 14 సంవత్సరాలలో గత ప్రభుత్వాలు కేవలం 19.84 లక్షల దీపం కనెక్షన్లు మాత్రమే ఇచ్చింది. కానీ టీఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం రెండు సంవత్సరాలు కూడా గడవక ముందే ఇప్పటి వరకు 9.37 లక్షల మందికి దీపం కనెక్షన్లు అందించింది. దీనికి రూ.150 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది. “కార్బోరెట్ సోపల రస్పాన్ బిలిటీ” పథకం కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 20 లక్షల గ్యాస్ కనెక్షన్లు కేటాయించాలని ఆయిల్ కంపెనీలను సంప్రదించటం జరిగింది. దీని ద్వారా “కిరోసిన్ ప్రీ స్టేట్” చెయ్యాలని ప్రభుత్వ సంకల్పం. 2016-17 సంవత్సరంలో గ్యాస్ కనెక్షన్ కోసం బడ్జెట్ 21 కోట్ల రూపాయలను కేటాయించింది. ఎన్ని ప్రణాళిక కింద 3.86 కోట్ల రూపాయలు, ఎప్పీ సబ్ ఫ్లాన్ కింద 2.36 కోట్లు కేటాయించింది. మొత్తంగా 27.22 కోట్ల రూపాయలను గ్యాస్ కనెక్షన్ కోసం ఖర్చు చేయనుంది.

58. అమ్ముబడి పథకం

ఏజెన్సీలో గర్భిణీలు సుదూర ప్రాంతాల్లోని ఆస్పుత్రులకు వెళ్లాలన్నా, ప్రసవం తర్వాత ఇంటికి వెళ్లాలన్నా అనేక కష్టసప్టాలకు గురికావాల్సి వస్తోంది. దీంతే గర్భిణీలు, ప్రసవం తర్వాత తల్లి పిల్లలు అనేక ఇబ్బందులకు గురవుతున్నారు. సరిగా రీడ్ము కూడా లేకపోవడంతో బస్సుల్లో ప్రయాణం గర్భిణీలకు ఇబ్బందిగా మారుతోంది. కొన్ని ప్రాంతాలకు బస్సు సౌకర్యమూ లేని దుస్థితి నెలకోంది. ఈ నేపథ్యంలో గర్భిణీలను ఆస్పుత్రులకు క్లేమంగా తీసుకురావడం, ప్రసవం తర్వాత తల్లి బిడ్డలను ఇంటికి సురక్షితంగా తీసుకెళ్లడం కోసం ‘అమ్ము బడి’ కార్బుకమాన్ని చేపట్టింది ప్రభుత్వం. ఈ వాహనాలకు సంబింధించిన ఉత్తర్వులు కూడా జారీ అయ్యాయి. డిసెంబర్ 28, 2016న మొదటి విడతగా 39 వాహనాలను ప్రవేశపెట్టారు. ‘102’కు ఫోన్ చేస్తే ప్రత్యేక సదుపాయాలున్న వాహనం వచ్చేలా ఏర్పాటు చేశారు. ఈ పథకానికి ప్రభుత్వం 2017-18 బడ్జెట్ రూ.144 కోట్లు కేటాయించింది. ఈ వాహనాలలో గర్భిణీలను ఉచితంగా తీసుకెళ్లడం జరుగుతుంది. కూర్చుడానికి, నీరసంగా ఉంటే పదుకోవడానికి వీలుగా వాటిని తీర్చిదిద్దారు. గర్భిణీలు ప్రతి మూడు

నెలలకోసారి చెక్పల కోసం ఆస్పత్తులకు వెళ్లాల్సి వచ్చినా ఈ ఉచిత వాహన సదుపాయాన్ని ఉపయోగించుకోవచ్చు.

59.అంగన్ వాడీల జీతాలు 150 శాతం పెంచు

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన మూడు సంవత్సరాలలో ప్రభుత్వం రెండు పర్యాయాలు వారి జీతాలను పెంచింది. మొదటగా అంగన్వాడి కార్యకర్తలు, సహాయకుల వేతనాలను పెంచుతూ ప్రభుత్వం మార్చి 11, 2015న అసెంబ్లీలో నిర్ణయం తీసుకుంది. పెంచిన జీతాన్ని మార్చి, 2015 నుంచే ఇస్తున్నారు. ఈ పెంపుతో అప్పుడు ప్రభుత్వం పై అదనంగా రూ.205 కోట్లు భారం పడ్డింది. రెండో పర్యాయం ఫిబ్రవరి 27, 2017న అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలు, హాల్పర్ ప్రతినిధులతో ప్రగతి భవన్ లో జరిగిన సమావేశంలో వారి జీతాలు పెంచుతున్నట్లు ముఖ్యమంత్రి ప్రకటించారు. దీంతో 31,711 మంది అంగన్ వాడీల జీతాలు రూ.4,200 నుంచి రూ.10,500 (150 శాతం) కు పెరిగాయి. 3,989 మినీ అంగన్ వాడీ టీచర్లు, 31,711 మంది హాల్పర్లు మొత్తం 35,700 మంది జీతాలు 4,500 నుండి 6000 లకు పెరిగాయి. పెరిగిన జీతాలు ఎప్పిల్ 2017 నుంచి అమలయినవి. 2017-18 బడ్జెట్లో అంగన్ వాడీల జీతాలకు రూ.459.71 కోట్లు కేటాయించారు.

	గతంలో	మార్చి, 2015	ఫిబ్రవరి, 2017
అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలు	రూ.4200	రూ.7000	రూ.10,500
అంగన్ వాడీ సహాయకులు	రూ.2200	రూ.4500	రూ.6,000

ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలు

- ❖ అంగన్ వాడీ కార్యకర్తల హోదాను అంగన్ వాడీ టీచర్లుగా మార్చారు. ఇక్కెన్న అంగన్ వాడీగా టీచర్లుగానే వారిని సంబోధించాలి.
- ❖ తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడే నాటికి అంగన్ వాడీ టీచర్ జీతం రూ.4200. తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత 2015 ఫిబ్రవరి 28న సచివాలయంలో అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలతో సమావేశమైనప్పుడు వారి జీతాన్ని రూ.7000కు పెంచారు. ఇప్పుడు తాజాగా అంగన్ వాడీ టీచర్ జీతాలను రూ.10,500కు పెంచారు. అంటే ఒక్కొ అంగన్ వాడీ టీచర్ జీతం రూ.3,500 (50శాతం) పెరిగింది. తెలంగాణ ఏర్పడిన నాటి నుంచి లెక్కగడిచే పెరుగుదల 150 శాతం.
- ❖ మినీ అంగన్ వాడీ కేంద్రాల్లో పనిచేస్తున్న కార్యకర్తలు, అంగన్ వాడీల్లో పనిచేస్తున్న హాల్పర్ జీతం తెలంగాణ వచ్చే నాటికి రూ.2,200 ఉండేది. మొదటి సారి ముఖ్యమంత్రితో సమావేశమయినప్పుడు వారి జీతం రూ.4,500కు పెంచారు. తాజాగా వారి జీతాన్ని రూ.6,000కు పెంచారు. మినీ అంగన్ వాడీ

కేంద్రాల కార్యకర్తలు, హాల్పర్ జీతం తాజగా రూ.1500 (33.3 శాతం) పెరిగింది. తెలంగాణ వచ్చిన నాటి నుంచి లక్క కడెతే ఈ పెరుగుదల 172 శాతం.

- ❖ అంగన్ వాడీ టీచర్లు, హాల్పర్ జీతాలు పెంచాలనే నిర్ణయం వల్ల రాష్ట్రంలోని 35,700 కేంద్రాల్లో పనిచేస్తున్న 67,411 మంది సిబ్బందికి ప్రయోజనం కలుగుతుంది.
- ❖ అంగన్ వాడీ టీచర్లుగా పనిచేస్తున్న వారి సీనియారిటీని, అర్దతలను పరిగణలోకి తీసుకుని సూపర్ వైజర్లుగా పదోన్నతి కల్పించడం
- ❖ అంగన్ వాడీ టీచర్, హాల్పర్ కు బీమా సాకర్యం కల్పించడం
- ❖ అంగన్ వాడీ కార్యకర్తలకు డబుల్ బెడ్ రూమ్ ఇళ్ల నిర్మాణంలో ప్రాధాన్యం ఇవ్వటం
- ❖ అంగన్ వాడీ కేంద్రాల్లో బాలింతలు, గర్భణీలు, పిల్లల భోజనానికి సన్నబియ్యం ఉపయోగించటం, వచ్చే నెల నుంచే అంగన్ వాడీ కేంద్రాల్లో సన్నబియ్యంతో అన్నం వండి పెట్టటం
- ❖ మే నెలలో గర్భణీలు, బాలింతలు, పిల్లలు కేంద్రాలకు రావడం ఇచ్చిందిగా ఉన్నందున ఆ నెల పోషుకాపోరాన్ని నేరుగా ఇండ్లలోక పంపడం.

ఆశ వర్గ్రాజీతాలు 6 వేలకు పంపు:

ఆశ వర్గ్రా పారితోషికాన్ని రూ.6 వేలకు పెంచుతున్నట్టు మే 5, 2017 న ప్రగతిభవన్లో ఆశ వర్గ్రాతో జరిగిన సమావేశంలో ముఖ్యమంత్రి కే చంద్రశేఖరరావు ప్రకటించారు. పరిగిన పారితోషికం మే నెల నుంచి అందుతుంది. వచ్చే బడ్జెట్ నుంచి ఆశ వర్గ్రా పారితోషికాలు అంగన్వాడీ వర్గ్రా స్థాయికి చేరుకుంటాయని ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది. విద్యార్థులు కలిగి తగిన శిక్షణ పొందిన ఆశ వర్గ్రాకు ఏవ్వేం ఉద్యోగ నియామకాల్లో ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలని ప్రకటించింది. రాష్ట్రంలో ప్రజల ఆరోగ్య పరిరక్షణ విషయంలో ఆశ వర్గ్రాను మరింతగా భాగస్వాములను చేయనుంది. క్షేత్రస్థాయిలో ఆరోగ్య సేవలు అందిస్తున్న ఆశ వర్గ్రాకు నెలకు కేవలం రూ.1000, రూ.1500 మాత్రమే లభించడం సరికాదని బావించిన ముఖ్యమంత్రి వారి జీతాన్ని 6 వేలకు పెంచింది. ఆశ వర్గ్రాను తెలంగాణ రూపీణ ఆరోగ్య కార్యకర్తలుగా పిలవాలని అధికారులను ఆదేశించారు.

60. ప్రసవానికి రూ.12 వేల ఆర్థిక సహాయం- కేసీఆర్ కిట్టు

ప్రభుత్వ ఆసుపత్రిలో ప్రసవం అయ్య గర్భణీలకు మూడు విడతలుగా రూ.12వేల సాయం చేయాలని ఫిబ్రవరి 27, 2017న ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఈ సాయాన్ని మూడు విడతలుగా అందిస్తుంది. దవాబ్హానాలో చేరిన వెంటనే వారి జీవన అవసరాలకు మొదటి విడతగా 4 వేల రూపాయలు, డీస్చార్జ్ సమయంలో మరో 4 వేల రూపాయలు, శిశువులకు పోలియో టీకాలు వేసినప్పుడు మరో 4 వేల రూపాయలు ఇవ్వనున్నారు. అమ్మాయి పుడితే తెలంగాణ ఆడబిడ్డకు ప్రోత్సాహాంగా మరో వెయ్య రూపాయలు అదనంగా ఇవ్వనున్నారు. ఏప్రిల్ 1, 2017 నుంచే ఈ కార్యక్రమం అమలవుతుంది. అప్పుడే పుట్టిన పిల్లలకు కావాల్సిన 16 రకాల

సామాన్లతో రూ.2వేల వ్యయంతో ఓ కిట (ఈ కిట పేరును కేసీఆర్ కిట గా పిలవాలని వినతి వచ్చింది) ను ప్రభుత్వం బహుమానంగా ఇస్తుంది. కేసీఆర్ కిట కు ప్రభుత్వం 2017-18 బడ్జెట్ రూ.600 కోట్లు కేటాయించింది. గర్భిణీలుగా ఉండి కూడా పేద మహాళలు కూరీ పనికి పోకుండా వారి కూరీ డబ్బులను ప్రభుత్వం ఇవ్వాలని నిర్ణయించుకున్నందున ఈ పదకం ప్రవేశ పెడుతున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది.

61. ఒంటరి మహాళలకు రూ.1000 భూతి

రాష్ట్రంలో ఒంటరిగా జీవితం గడుపుతూ, ఆర్థిక పరిస్థితులతో కష్టాలు పడుతున్న మహాళలకు ప్రభుత్వం నుంచి ఆర్థిక సహాయం అందించాలని తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. వివిధ కారణాలతో ఒటురిగా ఉంటున్న మహాళలకు నెలకు రూ.1000 భూతిని అందించనున్నట్లు జనవరి, 6 2017న అసెంబ్లీలో ప్రకటన చేసింది. ఈ పథకానికి 2017 మార్చిలో ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్ లో రూ.172.92 కోట్ల నిధులు కేటాయించింది. అర్ధులైన ఒంటరి మహాళలు మే 8, 2017 నుంచి దరఖాస్తులు చేసుకోవాలని ప్రకటించింది. ఈ దరఖాస్తుల స్వీకరణ తర్వాత తుది జాబితాను మే 25 న ప్రభుత్వం ఖరారు చేస్తుంది. జూన్ 2, రాష్ట్రావతరణ దినోత్సవం సందర్భంగా ప్రభుత్వం ఈ పథకాన్ని ప్రారంభించనుంది. ఎప్రిల్ 1, 2017 నుంచే ఈ భూతిని అందించనున్నది. ఈ పథకం ద్వారా సుమారు 3 లక్షల మందికి ప్రయోజనం చేకూరనుంది.

ఒంటరి మహాళల భూతికి ప్రభుత్వం మార్గదర్శకాలు విడుదల చేసింది. 18 ఏండ్రు నిండి వివాహాత్మలై, భర్తకు కనీసం ఏడాది నుంచి దూరంగ ఉంటున్న మహాళలకు, అవివాహాత్మలైన ఒంటరి మహాళలకు (రూమాల్ 30 సంవత్సరాలు, పట్టణాల్ 35 సంవత్సరాలు) కూడా ఈ పథకం అమలు చేస్తున్నారు.

62. స్నేహితి - పది లక్షల వరకు వడ్డి లేని రుణం

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని 4.22 లక్షల స్వయం సహాయక గ్రాపుల్లోని 50 లక్షల మంది సభ్యులకు ఉపయోగపడేలా గ్రాపుల రుణ పరిమితిని రూ.5 లక్షల నుంచి రూ.10 లక్షలకు పెంచింది ప్రభుత్వం. ఇందుకోసం కేటాయించిన నిధులను కూడా రూ.700 కోట్ల నుంచి రూ.1400 కోట్లకు పెంచింది. వడ్డి లేని రుణం కోసం ప్రభుత్వం చేస్తున్న వ్యయం రూ. 441 కోట్లు. 2016-17 సంవత్సరానికి గాను బడ్జెట్ లో 148 కోట్ల రూపాయలను కేటాయించింది. 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరానికి ద్వారా మహాళలకు వడ్డిలేని రుణాల కోసం రూ.1245.34 కోట్లు మంజూరు చేస్తూ మార్చి 13, 2017న ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు.

63. పీటీఎస్

పైదరాబాద్ నగరంలో పీటీఎస్ ఏర్పాటు చేసింది ప్రభుత్వం. ఈ పీటీఎస్ మహాళల గౌరవాన్ని, హక్కులను కాపాడుతున్నాయి. పీటీఎస్ కాలేజీల్లోనూ, బస్టాండ్ల్లోనూ, రద్ది ఉన్న ప్రదేశాలలో మష్టీ రూపంలో సంచరిస్తారు. పైబరాబాద్ పోలీసు కమిషనరేట్ పరిధిలో ప్రవేశ పెట్టిన పీటీఎస్ ప్రయోగం విజయవంతం కావడంతో తెలంగాణ రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా పీటీఎసు రంగంలోకి తేవాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

64.మిషన్ పుమెన్ ప్రోటోకోల్

మహిళలు, బాలికల భద్రత, రక్షణ కోసం తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పకడ్చందీ చర్యలు తీసుకున్నది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మహిళ భద్రతకు అత్యంత కరిసంగా వ్యవహరించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. అందుకోసం పుమెన్ ప్రోటోకోల్ సెల్ ఏర్పాటు చేసింది. అలాగే బాలికలు, మహిళలపై యాసిడ్ దాడులకు పాల్పడిన వారిపై అత్యంత కరిసంగా చర్యలు తీసుకునే విధంగా గతంలో ఉన్న చట్టానికి ప్రభుత్వం మార్పులు చేసింది. నేరస్తులకు 10 ఏళ్ల నుండి జీవిత కాలం శిక్ష విధించే విధంగా చట్టంలో మార్పులు తేసుంది. నేరస్తులకు జరిమానా విధించి ఆ డబ్బులను బాధితులకు లేదా వారి కుటుంబ సభ్యులకు అందజేస్తే విధంగా చట్టంలో మార్పులు తీసుకరానుంది.

ఎన్న, ఎణ్ణల సంకేతం

65.ఎన్న, ఎణ్ణల సంకేతం

- ఎన్న, ఎణ్ణలకు వందశాతం సబ్జెడీలో మైక్ ఇరిగేషన్ పథకం అమలు చేస్తునారు.
- దేశంలో ఏ రాష్ట్రంలో కూడా లేని విధంగా తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మార్కెట్ కమిటీలో రిజర్వేషన్ విధానం ప్రవేశ పెట్టారు. దీనివల్ల తెలంగాణలో 25 మంది ఎన్న రైతులు, 10 మంది ఎణ్ణ రైతులు మార్కెట్ కమిటీ ట్రేర్ పర్సన్లు కాగలిగారు. పెద్దాల్డ్ ఏరియలోని 13 వ్యవసాయ మార్కెట్లలో కూడా ఎణ్ణలే మార్కెట్ ట్రేర్ పర్సన్లయ్యారు.
- ఎన్న, ఎణ్ణ గురుకులాలతోనే కెజి టు పిజి విద్యావిధానానికి తోలిఅడుగులు పడ్డాయి. బిఆర్.అంబేద్కర్ 125వ జయంతి సందర్భంగా 130 ఎన్న గురుకులాలను మంజారు చేసి, మార్చి, 2017 నాటికి 103 ప్రారంభించారు. ఎన్న విద్యార్థినుల కోసం 23 గురుకులాలను ప్రారంభించారు. 2017-18 విద్యాసంపత్తురంలో మరో ఏడు కాళేజీలను ప్రారంభిస్తారు. ఎణ్ణ విద్యార్థుల కోసం 51 గురుకుల పారశాలలను ప్రారంభించింది.
- ఎన్న విద్యార్థినుల కోసం గతంలో ఎన్నడూ లేని విధంగా 30 రెసిడెన్షనీయల్ డిగ్రీ కాలేజీలు మంజారు చేశారు. 2016 సంపత్తురంలో 23 ప్రారంభించారు. 2017లో మిగతా ఏడు డిగ్రీ రెసిడెన్షనీయల్ కాలేజీలు ప్రారంభించనున్నారు. ఎణ్ణ విద్యార్థినుల కోసం ప్రత్యేకంగా 15 డిగ్రీ రెసిడెన్షనీయల్ కాలేజీలు 2017-18 విద్యాసంపత్తురంలో ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది.
- వచ్చే విద్యా సంపత్తురం 2017-18 నాటికి పాతవి, కొత్తవీ కలిపి మొత్తం 413 ఎన్న, ఎణ్ణ రెసిడెన్షనీయల్ స్కూళ్లలో 2 లక్షల 58 వేల మంది విద్యార్థులు చదువుకోగలుగుతారు.
- తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భావినికి ముందు రాష్ట్రంలో కేవలం ఒకే ఒక్క ఎన్న ప్రాంతి సర్కిల్ ఉండేది. టీఐఎస్ ప్రభుత్వం కొత్తగా 9 ప్రాంతి సర్కిల్లు మంజారు చేసి, పాత పది జిల్లాల్లో జిల్లాకోకటి చౌపున ఏర్పాటు చేసింది. 2016 డిసెంబర్ నాటికి రాష్ట్రంలో నాలుగు ఎణ్ణ ప్రాంతి సర్కిల్లున్నాయి. ఎణ్ణ జనభా ఎక్కువున్న జిల్లాల్లో కొత్తగా ఎణ్ణ ప్రాంతి సర్కిల్లు ప్రారంభించాలని అధికారులకు ప్రభుత్వం ఆదేశాలు జారీచేసింది.
- గతంలో ఒక్క విద్యార్థికి ఒవర్సీన్ స్కూలర్ పిప్పు కింద 10 లక్షల రూపాయలు మాత్రమే ఇచ్చేవారు. ప్రస్తుతం టీఐఎస్ ప్రభుత్వం ఒక్కొక్కరికి 20 లక్షల రూపాయలు ఇస్తున్నది. 2016-17 విద్యాసంపత్తురములో 128 మంది విద్యార్థులకు మంజారు చేయడం అయినది. ఈ పథకము ప్రారంభం నుండి (అనగా 2014-15) మార్చి, 2017 నాటికి 343 మంది ఎన్న విద్యార్థులకు రూ.45.20 కోట్లు మంజారు చేయడమైనది. 96 మంది ఎన్న విద్యార్థులకు రూ.5.60 కోట్లు మంజారు చేయడం జరిగింది.

- ప్రభుత్వం ఎస్టే విద్యర్థులకు వారి నిత్యావసర వస్తువుల ఖర్చుకై మొయింటిన్స్ చార్జీలను వారి విద్యార్థుల ను బట్టి గ్రాప్-I, పోస్ట్ రాష్ట్రయేట్ కోర్సులు (గ్రాప్-II), రాష్ట్రయేట్ కోర్సులు (గ్రాప్-III) మరియు ఇంటర్వైడెంట్ విభాగాలుగా విభజించి వారికి మొయింటిన్స్ చార్జీలు అందిస్తున్నది. 2016-17 విద్యాసంవత్సరంలో 1,40,659 మంది విద్యార్థులకు రూ.398.56 కోట్లు మంజూరు చేసింది.

గ్రాప్	విద్యార్థులకు అందిస్తున్న మొయింటిన్స్ చార్జీలు			
	హస్టల్ విద్యార్థులకు		డ్సెన్యూలర్	
	గతంలో	ప్రస్తుతం	గతంలో	ప్రస్తుతం
I	1200		550	
II	1050		530	
III	1050		325	
IV	1050		325	

- 2017 మార్చి నాటికి రాష్ట్రంలో 57,712 మంది ఎస్టేలకు (రూ.294.33 కోట్లు), 35,416 మంది ఎస్టేలకు (180.64 కోట్లు) కళాశాలక్కి పథకం ద్వారా ఒక్కొక్కరికి 51,000 రూపాయల చౌపున అందించడం జరిగింది. 18 ఏండ్లు నిండిన అమ్మాయిలే ఈ పథకానికి అర్థులనే ప్రభుత్వ నిబంధన పట్ల, బాల్య వివాహాలు గణనీయంగా తగ్గిపోయాయి.
- ఎస్టే, ఎస్టే వర్గాల్లోని యువకులు స్వయం ఉపాధి పోందేందుకు అమలు చేస్తున్న ఎకనామికల్ సపోర్టు స్క్రీమ్ లో కూడా సబ్విడీలు గణనీయంగా పెంచింది ప్రభుత్వం. గతంలో గరిష్టంగా లక్ష రూపాయలు, 60 శాతానికి మించకుండా ఉండేది. ఇప్పుడు గరిష్ట పరిమితిని 5 లక్షలకు పెంచారు. ప్రభుత్వం ఏర్పడిన రెండున్నరేస్లలో 32,041 మంది ఎస్టేలకు, 14,732 మంది ఎస్టేలకు స్వయం ఉపాధి కోసం రూ.380 కోట్ల రూపాయలు సబ్విడీగా అందించడం జరిగింది.
- తలంగాణ సాంస్కృతిక సారథిలో మొత్తం 550 మంది కళాకారులకు ఉద్యోగాలు వస్తు, వారిలో 319 మంది ఎస్టేలు, 38 మంది ఎస్టేలున్నారు.
- ఎవరెస్టు శిఖరాన్ని అధిరోహించిన పూర్ణ, ఆనంద్ అన్ విద్యార్థులను స్వయంత్రు దినేత్వం రోజున మనంగా సన్మానించడంతో పాటు చేరో 25లక్షల రూపాయల చౌపున ప్రోత్సాహం అందించారు. వారిద్దరి కుటుంబాలకు చేరో పదెకరాల స్థలం కూడా కేటాయిస్తున్నారు. ఆదిలాబాద్ జిల్లాకు చెందిన అజ్ఞురా బాబి పైలట్ శికణ కోసం 25లక్షల రూపాయల సహాయం అందించడం జరిగింది.

- ఎస్సీల అభివృద్ధికి 2016-17, 2017-18 బడ్జెట్లలో 7,122 కోట్లు, 14,375 కోట్లు కేటాయించారు. ఎస్సీల అభ్యర్థికి 2016-17, 2017-18 బడ్జెట్లలో 3752 కోట్లు, 8,165 కోట్లు రూపాయలు కేటాయించారు.

66.సంకేత పథకాల్సో లబ్బిపొందుతున్న ఎస్సీ, ఎస్సీలు

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సంకేత రంగానికి అత్యధిక ప్రాధాన్యం ఇస్తున్నది. 2016 డిసెంబర్ నాటికి దాదాపు 30వేల కోట్ల రూపాయలతో 33 పథకాలను సంకేత పథకాలను ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్నది. పేదల సంకేతం కోసం అమలు చేస్తున్న ఈ కార్యక్రమాల ద్వారా ఎస్సీ, ఎస్సీలే ఎక్కువగా లబ్బి పొందుతున్నారు. అంటే, పేదల కోసం పెట్టే ఖర్చులో ఎక్కువ మొత్తం ఎస్సీ, ఎస్సీలు కుటుంబాలకు నేరుగా అందుతున్నది.

- ఆసరా పెస్సన్న అందుకుంటున్న వారిలో 4,66,167 మంది ఎస్సీలు, 2,34,817 మంది ఎస్సీలున్నారు.
- పెస్సన్ పొందుతున్న బీడీ కార్బూకులో ఎస్సీలు 27,034 మంది, ఎస్సీలు 3,909 మంది ఉన్నారు.
- రుణమాఫీ పొందిన రైతుల్లో 6,01,024 మంది ఎస్సీలు, 4,57,474 మంది ఎస్సీలున్నారు.
- ఫీజు రీ ఎంబర్స్ మెంట్ పొందుతున్న విద్యార్థుల్లో 2.5 లక్షల మందికి రూ.356.99 కోట్లు మంది ఎస్సీలు, 1,27,007 మంది ఎస్సీలున్నారు.
- ఆరుకిలోల బియ్యం అందుకుంటున్న వారిలో 63,39,709 మంది ఎస్సీలు, 19,56,805 మంది ఎస్సీలున్నారు.
- హోస్టలు, స్కూళ్లలో సన్నచియ్యంతో అన్నం పెదుతున్న కారణంగా 6,56,509 మంది ఎస్సీ విద్యార్థులు, 1,15,622 మంది ఎస్సీ విద్యార్థులు ప్రయోజనం పొందుతున్నారు.
- ఆరోగ్యలక్ష్మీ పథకం ద్వారా ప్రయోజనం పొందుతున్న వారిలో 5,51,747 మంది ఎస్సీలు, 3,87,190 మంది ఎస్సీలున్నారు.
- మిషన్ భగీరథ ద్వారా నల్లా ద్వారా మంచినీరందుకునే వారిలో ఎస్సీ కుటుంబాలు 1,68,281, ఎస్సీ కుటుంబాలు 71,604.
- పేద వ్యాధి కళాకారులకందించే పెస్సన్ పథకంలో 25 శాతం ఎస్సీ, ఎస్సీలు ప్రయోజనం పొందుతున్నారు.

67.దళితులకు మూడెకరాల భూమి

1983 నుంచి దళితులకు భూ పంపిణీ కార్యక్రమం జరుగుతున్నది. ఈ 32 ఏండ్లలో 16 ఏండ్లు కాంగ్రెస్ పార్టీ, 16 ఏండ్లు తెలుగుదేశం పార్టీ అధికారంలో ఉన్నాయి. అప్పటి నుంచి 2014 దాకా తెలంగాణలో 32,800 మందికి 39,798 ఎకరాల భూమిని పంచినట్లు రికార్డుల్లో ఉంది. ఒక్కొక్కరికి అర ఎకరం, ఎకరం, ఎకరం పాపు చౌప్పున భూమిని పంచారు. ఎక్కువ శాతం వ్యవసాయ యోగ్యం కాని భూమినే పంచిపెట్టారు. గుట్టల్లో, బోల్లో, చెట్లున్నయో, పొదలున్నయో, చపుడో, బీడో ఏదో ఒకటి అన్నట్లుగా ఈ భూముల పంపిణీ తంతు

జరిగింది. ఈ కొద్ది పాటి భూమి వారికి ఏ రకంగానూ ఉపయోగపడలేదు. ఒక కుటుంబానికి మూడెకరాల భూ వసతి కల్పిస్తే, అది వారు ఆ కుటుంబాన్ని పోవించుకోవడానికి అనుషైన వనరుగా ఉపయోగపడుతుందని భావించిన ప్రభుత్వం తెలంగాణ ఏర్పడిన వెంటనే ఆగష్టు 15, 2014న పంచ్చాగష్టు వేదుకల సందర్భంగా ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ దళితులకు మూడెకరాల భూ పంపిణీ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు. వ్యవసాయధార దళిత కుటుంబాలకు మూడెకరాల భూ పంపిణీ కార్యక్రమాన్ని బోరు, మోటారు, కరెంట్ కనెక్షన్ లాంటి వసతులతో చేపట్టింది. ఈ సదుపాయాలన్నిటితో పాటు మొదటి పంటకు అవసరమైన పెట్టుబడిని కూడా సమకూరుస్తున్నారు. ప్రభుత్వం ఏర్పడిన రెండున్నరేళ్లలో 3792 మంది దళిత కుటుంబాలకు వ్యవసాయయోగ్యమైన భూమి ఒక్కొక్కరికి మూడెకరాల చోప్పున 9983.38 ఎకరాలను పంపిణీ చేశారు. 32 సంవత్సరాల కాంగ్రెస్, టిడిపి పాలనలో దళితులకు ఏడాదికి సగటున 1,243 ఎకరాలు పంచితే, టిఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం రెండున్నరేళ్ల కాలంలో ఏడాదికి సగటున 3327.66 ఎకరాలు పంపిణీ చేసింది. దళితుల భూపంపిణీ కోసం కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం 16 ఏండ్లలో పెట్టిన ఖర్చు 2.65 కోట్లు. టిడిపి ప్రభుత్వం 16 ఏండ్లలో పెట్టిన ఖర్చు 71.01 కోట్లు. టిఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం రెండున్నరేళ్లలో పెట్టిన ఖర్చు 420.58 కోట్లు.

68.ఎస్సీ, ఎష్టి, విద్యార్థులకు ఒపర్స్ స్కూలర్ పివ్

ప్రతిభావంతులైన ఎస్సీ, ఎష్టి విద్యార్థులు విదేశాల్లో ఉన్నత విద్యను అభ్యసించడానికి అవసరమైన ఆర్థిక సహాయం అందించడం కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అంబెద్కర్ ఒపర్స్ స్కూలర్ పివ్ స్కూల్ అనే పేరుతో కార్యక్రమాన్ని ప్రపాఠించి ఉన్నారు. ఈ పథకం ద్వారాఇచ్చే ఆర్థిక సహాయాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం గణనీయంగా పెంచింది. గతంలో ఒక్క విద్యార్థికి 10 లక్షల రూపాయలు మాత్రమే ఇచ్చేవారు. ప్రస్తుతం టిఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం ఒక్కొక్కరికి 20 లక్షల రూపాయలు ఇస్తున్నారు. 2016-17 విద్యాసంవత్సరములో 128 మంది విద్యార్థులకు మంజూరు చేయడం అయినది. ఈ పథకము ప్రారంభం నుండి (అనగా 2014-15) మార్చి, 2017నాటికి 343 మంది ఎస్సీ విద్యార్థులకు రూ.45.20 కోట్లు మంజూరు చేయడమైనది. 149 మంది ఎస్సీ విద్యార్థులు ధరఖాస్తు చేసుకోగా 96 మందికి స్కూలర్ పివ్ అందాయి. వీరికి రూ.5.6 కోట్లు మంజూరు చేసింది.

69.ఎస్సీ, ఎష్టి పారిశ్రామిక వేత్తలకు రాయితీలు

దళిత పారిశ్రామికవేత్తలకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం అన్ని రకాల సహాయసహకారాలు అందిస్తుంది. ఎస్సీ, ఎష్టి పారిశ్రామిక వేత్తలకు ప్రభుత్వం రాయితీలు కల్పిస్తుంది. రాష్ట్రంలోని అన్ని ఇండస్ట్రీయల్ పార్ట్స్లో 22% మేరకు స్థలాలను ఎస్సీ, ఎష్టిలకు రిజర్వ్ చేశారు. వాటి కోసుగోలు లోను రాయితీలు ఇస్తున్నారు. డిక్కు విజ్ఞాప్తి మేరకు ప్రాదరాబాద్ లో ఎస్సీ, ఎష్టి ఎంటర్ ప్రెస్యూర్స్ కోసం ప్రత్యేక ఇంక్యూబ్షన్ సెంటర్ ను ఏర్పాటు చేయనున్నారు. దానికి నగర శివార్లలోనే ఎకరం స్థలం, నిర్మాణానికి రూ.5కోట్లు కేటాయించనున్నారు. ఎస్సీ, ఎష్టిల ఎంటర్ ప్రెస్యూర్స్ కు స్కూల్స్ ఉంటాయి కానీ పెట్టుబడులు ఉండవు. వారికి ప్రభుత్వమే మార్చిన మనీని రూ.5 కోట్ల వరకు సీదా అందజేస్తుంది.

టీఎస్ ప్రైడ్: ఎన్ని, ఎట్లి వర్గాలకు చెందిన బెత్తాహిక పారిశ్రామిక వేత్తలను ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం తెలంగాణ స్టేట్ ప్రోగ్రామ్ ఫర్ రాపిడ్ ఇంకుబెషన్ ఆఫ్ దళిత్ ఎంటర్ ప్రైనర్జ్ (TS PRIDE) అనే కొత్త కార్యక్రమం అమలు చేస్తున్నది. దీనికి సంబంధించి జులై 25, 2016న ఉత్తర్వులు జారీ అయ్యాయి. 2015 జనవరి 1 నుండి పరిశ్రమలు స్థాపించిన వారికి ప్రోత్సాహకాలు అందిస్తున్నారు. 2019 మార్చి 31 వరకు పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేసేందుకు లేదా విస్తరించేందుకు ముందుకు వచ్చేవారికి లభ్యి చేకూరుతుంది. కొత్తగా పరిశ్రమలు ఏర్పాటు చేసేందుకు ముందుకు వచ్చే వారితో పాటు, ఇప్పటికే ఎవరైనా పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేసి ప్రస్తుతం వాటిని విస్తరించాలనుకున్నా ప్రోత్సాహకాలు ఇస్తున్నారు. దీని ద్వారా తెలంగాణలో ఎన్ని, ఎట్లిలు స్థాపించే పరిశ్రమలకు ఒక్కొ యూనిట్ కు ఇచ్చే పవర్ సబ్విడీని రూపాయి నుంచి రూపాయిన్నరకు పెంచారు. చిన్నతరపో పరిశ్రమలు, పుడ్ ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు నెలకోల్పే ఎన్ని, ఎట్లిలు రుణాలపై కేవలం పాపలా వడ్డి మాత్రమే చెల్లించే వెనులుబాటును కల్పిస్తున్నది. ఇన్వెష్ట్ మెంట్ సబ్విడీ కార్యక్రమం ద్వారా పరిశ్రమల స్థాపనకు అయ్యే వ్యయంలో ఎన్ని, ఎట్లిలకు 35 శాతం సబ్విడీని ప్రభుత్వం అందిస్తున్నది. ఎన్ని, ఎట్లి మహిళా పారిశ్రామిక వేత్తలికిచ్చే సబ్విడీని పదు శాతం పెంచి 45శాతం ఇస్తున్నది. సెల్స్ టాక్స్ మినహాయింపును 50 నుంచి వందశాతానికి పెంచారు. టీఎస్ ప్రైడ్ ద్వారా 2,875 మంది ఎన్నిలు, 1,280 మంది ఎట్లిలు ప్రభుత్వం అందించే ప్రయోజనం పొందారు. ఈ పథకం ద్వారా ప్రభుత్వం ఇచ్చిన రాయితీల పల్ల ఎన్నిలు 125.46 కోట్లు, ఎట్లిలు 66.41 కోట్ల రూపాయల ప్రయోజనం పొందారు. ఇంజనీరింగ్ పూర్తి చేసిన ఎన్ని, ఎట్లిలకు తగు శిక్షణ ఇచ్చి ప్రభుత్వ అభివృద్ధి కార్యక్రమాల కాంట్రాక్టు పనులు అప్పగించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఎన్ని, ఎట్లిలకు కాంట్రాక్టు పనుల్లో రిజర్వేషన్ కల్పించబోతున్నది ప్రభుత్వం. దీనికి సంబంధించిన విధి విధానాలు తయారవుతున్నాయి.

70. ఎన్ని, ఎట్లి ప్రత్యేక ప్రగతి నిధి

అత్యంత వెనుకబడిన వర్గాలైన ఎన్ని, ఎట్లిలకు జనాభా పరంగా నిధులు కేటాయించి, ఖర్చు చేయడానికి ఉద్దేశించిన ఎన్ని, ఎట్లి సబ్ స్టోన్ చట్టాన్ని ప్రభుత్వం సమర్థవంతంగా అమలు చేసింది. కాని సబ్స్టోన్ కింద కేటాయించిన నిధులు ఖర్చు చేయకుంటే రద్దు అయ్యావి. ఇక్కై వాటిని వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరానికి బదలాయించేలా ప్రతిపాదనలు చేశారు. సబ్ స్టోన్ నిధులు పక్కదారి పట్టకుండా పక్కగా సవరణలు రూపొందించింది. కేటాయించిన నిధులు ఖర్చు కాకపోతే వచ్చే ఏడాది బడ్జెట్లో కల్పి విధంగా పిటివరి 2, 2017న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో సవరణలు చేసింది. ఎన్ని, ఎట్లి సబ్స్టోన్ పేరును ఇక్కై ఎన్ని, ఎట్లి ప్రత్యేక ప్రగతి నిధి పేరుతో పిలువున్నారు. రాష్ట్ర దళిత్, గిరిజనుల ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధి (ఆర్థిక వనరుల ప్రణాళిక, కేటాయింపు, వినియోగం) చట్టం-2017 బిల్లును మార్చి 24, 2017న శాసనసభ ఆమోదించింది. ఈ చట్టం ప్రకారం రాష్ట్ర ప్రగతి పద్ధులో జనాభా దామాపో ప్రకారం ఎన్ని, ఎట్లి ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధి (ఎన్డీఎఫ్)కు ప్రత్యేకంగా నిధులు కేటాయిస్తుంది. ఈ నిధులను దళితులు, గిరిజనుల కుటుంబాలు,

ఆవాసాలకు మాత్రమే ఉపయోగపడేలా వాడాలని నిర్ణయం తీసుకున్నారు. గ్రామాల్లో సాధారణ పనులు, పథకాల ద్వారా చేసే ఖర్చు ఆ గ్రామానికి ఉపయోగపడేతే సంబంధిత శాఖ నిధులే వినియోగించాలని నిర్ణయించారు. 2017-18 బడ్జెట్లో ఎస్సీ డెవలప్ మొంట్ కోసం రూ.14,375 కోట్లు, ఎస్సీల కోసం రూ.8,165 కోట్లు కేటాయించారు.

రాష్ట్రం ఏర్పడక ముందు ఎస్సీ, ఎస్సీలకు కేటాయించిన నిధులు

2011-12లో ఎస్సీలకు 2,152 కోట్లు, ఎస్సీలకు 929 కోట్లు ఖర్చు పెట్టారు.

2012-13లో ఎస్సీలకు 2,127 కోట్లు, ఎస్సీలకు 1023 కోట్లు ఖర్చు పెట్టారు.

2013-14లో ఎస్సీలకు 2,042 కోట్లు, ఎస్సీలకు 833 కోట్లు ఖర్చు పెట్టారు.

రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత ఎస్సీ, ఎస్సీలకు కేటాయించిన నిధులు:

2014-15లో ఎస్సీలకు 2,913 కోట్లు, ఎస్సీలకు 1,728 కోట్లు ఖర్చు చేశారు.

2015-16లో ఎస్సీలకు 4,601 కోట్లు, ఎస్సీలకు 3,187 కోట్లు ఖర్చు చేశారు.

2016-17లో ఇప్పటి దాకా 4,515 కోట్లు, ఎస్సీలకు 2,907 కోట్లు ఖర్చు చేశారు.

కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో 2013-14 లోనే ఎస్సీ, ఎస్సీ సబ్ ఫ్లాన్ చట్టం చేసింది. దాని ప్రకారమే నిధులు కేటాయించి, ఖర్చు చేసింది. 2013-14 ఆర్థిక సంవత్సరం ఫ్లాన్ బడ్జెట్ లో ఖర్చు చేసింది 17,583 కోట్ల రూపాయలు. అందులో ఎస్సీల కోసం చేసిన ఖర్చు 2,042 కోట్లు, ఎస్సీల కోసం చేసిన ఖర్చు 833 కోట్లు. అంటే ప్రణాళికా వ్యయంలో ఎస్సీల కోసం 11.61 శాతం, ఎస్సీల కోసం 4.74 శాతం మాత్రమే ఖర్చు చేశారు.

తెలంగాణ పచ్చిన తర్వాత, 2014-15 సంవత్సరంలో ప్రణాళిక వ్యయంలో ఎస్సీలకు 12.32 శాతం, ఎస్సీలకు 7.30 శాతం నిధులు ఖర్చు చేశారు. 2015-16 సంవత్సరంలో 11.52 ఎస్సీలకు, 7.98 ఎస్సీలకు ఖర్చు చేశారు. 2016-17లో ఇప్పటికి ఎస్సీలకు 13.20 శాతం, ఎస్సీలకు 9.18 శాతం ఖర్చు చేయడం జరిగింది.

71. తెలంగాణలో 62 శాతం రిజర్వేషన్లు

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో బదుగు, బలహిన వర్గాలే ఎక్కువ శాతం ఉన్నారు. ఎస్సీ, ఎస్సీ, బిసి, మైనారిటీ వర్గాలే 90 శాతానికి ప్రాగా ఉన్నారు. తెలంగాణ రాష్ట్ర సామాజిక స్వరూపానికి అనుగుణంగా రిజర్వేషన్లు పెరగాలిన అవసరం ఉందని టిఱర్ ఎన్ పార్టీ మొదటి నుంచి అభిప్రాయపడింది. సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఎస్సీలకు 6 శాతం రిజర్వేషన్ అమలయింది. కానీ తెలంగాణలో 10 శాతం దాకా ఎస్సీలున్నారు. రాజ్యంగ బద్దంగా వారికి పది శాతం రిజర్వేషన్లు అమలు కావాల్సి ఉంది. అలాగే విద్యాపరంగా, సామాజికంగా వెనుకబడిన ముస్లిం కులాలకు ప్రస్తుతం నాలుగు శాతం మాత్రమే రిజర్వేషన్ అమలవుతున్నది. కానీ వారి జనాభా 12 శాతం కన్నా ఎక్కువున్నది. ఎస్సీల స్థితిగతులపై అధ్యయనం చేయడానికి చెల్లప్పు కమిషన్ ను, ముస్లింల

స్థితిగతులపై అద్యయనం చేయడానికి సుధీర్ కమిటీని, బిసిల స్థితిగతులపై అద్యయనం చేయడానికి బి.ఎస్. రాములు నాయకత్వంలో బిసి కమిషన్ ను నియమించింది. ఆ కమిషన్ ఇచ్చిన నిషేధికల ప్రకారం ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. ఎస్టీలు, వెనుకబడిన ముస్లింలకు రిజర్వెషన్లు పెంచింది.

దీనికోసం 2017 ఏప్రిల్ 16న తెలంగాణ రిజర్వెషన్ బిల్లు 2017ను అసెంబ్లీలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రవేశ పెట్టారు. సభ ఈ బిల్లును ఆమోదించింది. దీని ప్రకారం తెలంగాణ రాష్ట్రంలో విద్య, ఉద్యోగ అవకాశాలు కల్పించడానికి ఎస్టీల రిజర్వెషన్ ను 6 నుంచి 12 శాతానికి, వెనుకబడిన ముస్లింలకు 4 నుంచి 12 శాతానికి రిజర్వెషన్ పెంచారు. దీంతో తెలంగాణలో రిజర్వెషన్ శాతం 62కు చేరింది. పెంచిన రిజర్వెషన్లకు రాజ్యాంగ బద్దత కల్పించడం కోసం తొమ్మిదవ పెద్దాల్లో చేర్చాలని కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని అసెంబ్లీ కోరింది. ఎస్టీ, ముస్లింలతో పాటు బిసిలకు, ఎస్టీలకు కూడా రిజర్వెషన్లు పెంచుతామని ముఖ్యమంత్రి సబలో హామీ ఇచ్చారు.

తెలంగాణలో రిజర్వెషన్లు

ఎస్టీ : 15 శాతం

ఎస్టీ : 10 శాతం (గతంలో 6 శాతం)

బిసి : 25 శాతం (బిసి ఎ-7, బి-10, సి-1, డి-7)

ముస్లిం (బిసి ఇ) : 12 శాతం (గతంలో 4 శాతం)

72.ర్మ పంచాయితీలుగా గిరిజన తండ్రాలు:

ర్మామాల్లోనే తండ్రాలు ఓ వార్డుగా ఉండడం వల్ల మౌలిక సదుపాయాల కల్పనలో వివక్ ఎదురపుతున్నది. ఈ సేపద్యంలో తెలంగాణలో తండ్రాలను ర్మ పంచాయితీలుగా మార్చాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. 500 జనాభాను మించిన తండ్రాలన్నింటిని ర్మపంచాయితీలుగా మార్చాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. 1472 తండ్రాలను, గూడాలను ప్రభుత్వం గుర్తించింది. వీటన్నింటిని ర్మపంచాయితీలుగా మార్చాలని నిర్ణయించింది. ప్రస్తుత ర్మ పంచాయితీ పాలక మండల్ల పదవీ కాలం ముగిన్ నాటికి కొత్త ర్మ పంచాయితీలు ఏర్పాటు కానున్నాయి.

73.125 అడుగుల అంబేద్కర్ విగ్రహం:

డా.బి.ఆర్.అంబేద్కర్ 125వ జయంతి ఉత్సవాలను ఏప్రిల్ 14, 2016న ప్రాదరాబాద్ నెక్కన్రోడ్సులో నిర్వహించింది. అంబేద్కర్ జయంత్యత్వాల సందర్భంగా తేలుత యూసుఫ్ గూడ ప్రాంతంలో నిర్మించనున్న సెంటర్ ఫర్ దళిత్ స్టడీస్ భవన నిర్మాణానికి ముఖ్యమంత్రి శంకుస్థాపన చేశారు. ఆ తర్వాత ట్యాంకింగ్ వద్ద 15 అంతస్తుల్లో నిర్మించే అంబేద్కర్ టవర్స్ కు భూమిపూజ చేసి శంకుస్థాపన జరిపారు. ఎస్టీఆర్ గార్డెన్స్ లో ఏర్పాటు చేయతలపెట్టిన 125 ఎత్తైన అంబేద్కర్ కాంస్య విగ్రహానికి భూమిపూజ చేసి, శంకుస్థాపన శిలాఘలకాన్ని ఆవిష్కరించారు.

74. ఎస్టీ, ఎస్టీలకు నేరుగా నిధులు:

తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఈ విషయంలో సమూల మార్పులు చేసింది. ఎస్టీ, ఎస్టీలకు బడ్జెట్లో ఎంత కేటాయిస్టారో, ఆ డబ్బంతా నేరుగా ఎస్టీ, ఎస్టీ డెవలప్ మెంట్ శాఖకే వెలుతుంది. దాని ద్వారా ఖర్చు చేస్తారు. దీనపల్ల నిధుల మళ్ళీంపు జరుగదు. ఎస్టీల కోసం తయారు చేసే పథకాలు, కార్యక్రమాలు కూడా గ్రామీణ ప్రాంతాలు, అర్ధన్ ప్రాంతాలు, సమి అర్ధన్ ప్రాంతాలకు వేరు వేరుగా వుంటాయి.

75. ఎస్టీల కోసం చెల్లప్ప కమిషన్:

సమైక్య రాష్ట్రంలో తెలంగాణ ఎస్టీలకు 6 శాతం రిజర్వ్సప్న్ మాత్రమే లభించింది. తెలంగాణలో ఎస్టీల జనాభా 9.08 శాతం. రాజ్యంగం ప్రకారం ఎస్టీలకు జనాభా ప్రాతిపదికన రిజర్వ్సప్న్లు అమలు కావాలి. తెలంగాణ వచ్చిన తర్వాత ఎస్టీలకు జనాభా ప్రకారం రిజర్వ్సప్న్లు కల్పిస్తామని టీఆర్ఎస్ పార్టీ హామీ ఇచ్చింది. దాని ప్రకారం ఎస్టీల రిజర్వ్సప్న్ పెంచే విషయాన్ని పరిశీలించేందుకు, వారి సామాజిక, ఆర్థిక స్థితిగతులను అధ్యయనం చేసేందుకు ప్రభుత్వం మార్చి 03, 2015న చెల్లప్ప కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ కమిషన్కు రిటైర్డ్ ఐవిఎస్ చెల్లప్ప ఛైర్‌న్ గా వ్యవహారిస్తున్నారు. కమిషన్ ఆఫ్ ఎంక్యూరీ యాస్ట్ 1952 కింద ఈ కమిషన్ ఏర్పాటు చేశారు. చెల్లప్ప కమిషన్ రాష్ట్రమంతా పర్యాటించింది. వివిధ వర్గాలను కలిసింది. అందరి అభిప్రాయాలు తీసుకుంది. ప్రభుత్వానికి నివేదిక సమర్పించింది. ఈ నివేదిక ప్రకారం ఎస్టీల జనాభాకు అనుగుణంగా రిజర్వ్సప్న్ పెంచాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. కాయిత లంబాడీలను, వాల్కుకి బోయలను కూడా ఎస్టీలలో చేర్చాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. అప్పుడు ఎస్టీల జనాభా 10 శాతం ఉంటుందని అంచనా.

మైనారిటీ సంక్షేమం

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మైనారిటీ జీవన పరిస్థితులు మెరుగు పర్చడానికి అన్ని రకాల చర్యలు ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్నది. మైనారిటీ కార్బోర్షఫ్సన్ ను బలోపేతం చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. మైనారిటీల సంక్షేమానికి, విద్య, ఔపాధి కోసం కావాల్సినంత డబ్బులు ఖర్చు పెడుతున్నది. మైనారిటీ కార్బోర్షఫ్సన్ కు 2016-17 సంవత్సరంలో రూ.1204 కోట్లు, 2017-18 లో 1249.66 కోట్ల రూపాయల బడ్జెట్ కేటాయించారు. గతంలో 2014-15 బడ్జెట్లో 1,030 కోట్లు, 2015-16 బడ్జెట్లో రూ. 1130 కోట్లు కేటాయించారు.

76.మైనారిటీల సంక్షేమం కోసం ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలు :

- పాది ముఖార్క కార్బోర్టమం ద్వారా రూ.51 వేలు అందించే మొత్తాన్ని రూ.75,116 లకు పెంచుతన్నట్లు 2017-18 బడ్జెట్ సమావేశంలో ప్రకటన. మార్చి 2017 నాటికి 56,239 మంది లభ్యీదారులు.
- 10 కోట్ల రూపాయలతో ప్రాదరాబాద్ లోని నాగేర్ లో కీస్టియన్ భవన్ నిర్మిస్తున్నారు.
- 5 కోట్ల రూపాయలతో అజ్యూర్ లో రుబాత నిర్మాణం చేపట్టబోతున్నారు.
- 14.65 కోట్ల వ్యయంతో ప్రాదరాబాద్ లోని జామియా నిజామియా యూనివరిటీలో అభివృద్ధి పనులు జరుగుతున్నాయి.
- ప్రీ మెట్రిక్ స్కూలర్ పిఎలను 2015-16 లో 89,628 విద్యార్థులకు అందించింది. ఇందుకు రూ.30 కోట్లు కేటాయించింది. పోస్ట్ మెట్రిక్ స్కూలర్ పిఎస్ క్రింద 125.2 కోట్లను విద్యార్థులకు అందించారు.
- 125.2 కోట్ల రూపాయల మేర మైనారిటీల స్కూలర్ పిఎల చెల్లింపు జరిగింది.
- మైనారిటీ ఓపరీన్ స్కూల్ ను అమలు చేస్తున్నది ప్రభుత్వం. ఈ పథకం ద్వారా మార్చి, 2017 నాటికి 595 మంది విద్యార్థులు లభ్యీపౌందారు.
- ఉర్దూ టీచర్ల భర్తికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకున్నది.
- రంజాన్, కీస్క్యూన్ సందర్భంగా ప్రతీ సంవత్సరం రాష్ట్రంలోని నిరుపేద మైనారిటీ కుటుంబాలకు చెందిన 2 లక్షల మందికి ప్రభుత్వమే కొత్త దుస్తులు పంపిణీ చేస్తుంది. ప్రభుత్వం తరువున రష్ట్రంలోని అన్ని ముస్లిం ప్రార్థనా మందిరాల్లో అధికారికంగా ఇస్తోర్ విందులు కూడా ఇచ్చి లోకిక సూచిత్రని చాటుకుంటుంది ప్రభుత్వం. 2016-17 బడ్జెట్లో ఈ వేడుకలకు రూ.30 కోట్లు కేటాయించింది.
- దేశంలో మరక్కడాలేని విధంగా తెలంగాణలోని 5 వేల మసీదులలో ప్రార్థనలు చేసే ఇమామ్, మౌజున్ లకు సెలకు వెయ్యి రూపాయలు అందిస్తున్న భూతిని 1500 రూపాయలకు పెంచారు. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 8,934 మంది ఇమామ్ లకు, మౌజున్ లకు దీనివల్ల ప్రయోజనం చేకూరింది.
- భారత దేశ మొదటి విద్య శాఖ మంత్రి మౌలానా అబ్దుల్ కలాం అజాద్ పుట్టిన రోజైన నవంబర్ 11ను మైనారిటీ సంక్షేమ దినంగా జరపాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

- 71 మైనార్టీ గురుకుల పారశాలలు జులై 2016 న ప్రారంభం. 2017-18 విద్యాసంవత్సరంలో మరో 133 మైనారిటీ రెసిడెన్షన్లుల్ పారశాలలు. మొత్తంగా 204 పారశాలలు.
- ఎస్సి, ఎస్టీ పారిశ్రామిక వేత్తలను ప్రోత్సహించడానికి టిఎస్ ప్రైస్ అనే పదకం ప్రవేశపెట్టినట్టే, మైనారిటీ పారిశ్రామిక వేత్తలను ప్రోత్సహించడానికి టిఎస్ ప్రైస్ అనే పదకం ప్రవేశపెట్టారు. ఇందు కోసం 2017-18 బడ్జెట్లో 25 కోట్లు కేటాయించారు.
- ప్రాదరాబాద్ లో మైనారిటీ పటి పారిశ్రామిక వేత్తల కోసం త్వరలోనే ప్రభుత్వం ప్రత్యేక పటి పార్కును ఏర్పాటు చేయబోతున్నారు.
- ముస్లిం అనాధలకు ఆశ్చయమిస్తున్న విక్షక సంస్థ అనీస్ ఈల్ గుర్వాకు నాంపల్లిలో 4300 చదరపు గజాల అత్యంత విలువైన స్థలాన్ని కేటాయించారు. ఏద అనాధ పిల్లలకు అన్ని సదుపాయాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. త్వరలోనే ఈ స్థలంలో 20 కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో బహుళ అంతస్తులతో భవనం నిర్మిస్తున్నారు.
- మైనారిటీ యువతకు స్వయం ఉపాధి కోసం అందించే రుణాల సబ్విడ్సిని 50శాతం నుంచి 80 శాతానికి ప్రభుత్వం పెంచింది. నాక్, ఇసెపెల్, సిహపిణటి, సెట్యూన్ లాంటి సంస్థల ద్వారా మైనారిటీ యువతీ సైపుణ్యాల అభివృద్ధికి శికణ ఇస్తున్నారు. ఎకానమిక్ సపోర్ట్ స్క్యూం ద్వార సబ్విడ్ మరియు లోన్ మంజూరు కు ప్రభుత్వం రూ.150 కోట్లు మంజూరు చేసింది. పదకం విలువను రూ.2 లక్షల నుండి రూ.10 లక్షలకు పెంచింది.
- కైస్తువులు చర్చిలు నిర్మించుకోవాలంట గతంలో అనేక కరిన నిబంధనలుండేవి. ఇప్పుడు మిగతా ప్రార్థనా స్థలాల నిర్మాణానికి ఇచ్చినట్టే, స్థానిక సంస్థల అనుమతితోనే చర్చిలను నిర్మించుకునే వీలు కలిగ్నిస్తూ జోడీ జారీ చేశారు.
- 35 మంది ఉద్యోగులతో నామమాత్రంగా సాగుతున్న మైనారిటీ సంక్షేమశాఖ ను బలోపేతం చేసే దిశగా 80 పోస్టులను ప్రభుత్వం కొత్తగా మంజూరు చేసింది.
- ఉద్దూలో నీట నిర్వహించాలని ప్రధానికి లేఖ
- త్వరలో ప్రత్యేకంగా ఉద్దూ డెస్సిను
- మక్కామసీదు అభివృద్ధికి 8.48 కోట్లు మంజూరు
- ఫలక్ నుమా జూనియర్ కాలేజీ అవ్ రైడేషన్
- ముస్లింల కోసం ప్రత్యేక పటి సెఱ్
- 17 మైనారిటీ జూనియర్ కాలేజీలు, నాలుగు మైనారిటీ డిగ్రీ కాలేజీల్లో సెల్పు పైనాన్సింగ్ కోర్సులకు నిధులు మంజూరు

77.మైనారిటీలకు 12 శాతం రిజర్వేషన్సు:

ముస్లింల రిజర్వేషన్ బిల్లుకు తెలంగాణ అసెంబ్లీ ఎప్పిల్ 16, 2017 న ఏకగ్రివంగా ఆమోదం తెలిపింది. తెలంగాణ అసెంబ్లీలో ప్రత్యేకంగా సమావేశమై ఈ బిల్లుకు ఆమోదం తెలిపింది. బీసీ-ఈలకు 4 నుంచి 12 శాతం రిజర్వేషన్ పెరగనున్నాయి.

78.మైనారిటీ విద్యార్థుల కోసం గురుకులాలు

2016-17 విద్య సంవత్సరంలో రాష్ట్రంలో 71 మైనార్టీ గురుకుల పారశాలలను ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడక ముందు కేవలం 12 గురుకుల పారశాలలు మాత్రమే ఉండేవి. 12,554 మంది విద్యార్థులు ఈ గురుకులాల్లో చేరారు. ఇందులో మొత్తం 710 టీచింగ్ స్టేప్ మరియు 639 నాన్ టీచింగ్ స్టేప్ పనిచేస్తున్నారు. త్వరలో టిఎస్పిఎస్సీ ద్వారా రెగ్యులర్ స్టేప్ ను నియమించనుంది. ఈ స్వందనను దృష్టిలో ఉంచుకుని మరో 133 మైనారిటీ రెసిడెన్షనీయల్ సూక్ష్మను ప్రారంభిస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. దీంతో తెలంగాణలో 204 మైనారిటీ రెసిడెన్షనీయల్ సూక్ష్మ కోలువుదేరుతాయి. మైనారిటీ భాలికలు ఎక్కువగా డ్రాపపుట్టు గా మారుతున్నారు. ఈ విషయాన్ని గమనించిన ప్రభుత్వం... 204 సూక్ష్మలో 100 సూక్ష్మను మైనారిటీ భాలికల కోసం కేటాయించింది. ఈ పారశాలల్లో దాదాపు లక్ష 28 వేల మంది విద్యార్థులు ఇంగ్లీషు మీడియంలో గ్రేబల్ ప్రమాణాలకు ధీటైన విద్యను పొందుతారు. వార్డ్రిక బడ్జెట్లో మైనారిటీ గురుకుల పారశాలల నిర్వహణకు ప్రభుత్వం రూ.350 కోట్లు కేటాయించింది. ఇప్పటికే రూ.175 కోట్లు విడుదలచేసిన ప్రభుత్వం.. మూడో ట్రైమాసికంలో రూ.87.50 కోట్లు విడుదలచేయనున్నది.

	ఎస్పి		ఎస్పీ		బిసి		మైనారిటీ	
	తెలంగాణ రాకముందు	నేటి పరిస్థితి	తెలంగాణ రాకముందు	నేటి పరిస్థితి	తెలంగాణ రాకముందు	నేటి పరిస్థితి	తెలంగాణ రాకముందు	నేటి పరిస్థితి
	134	238	94	145	19	161	12	204

79.మైనారిటీ విద్యార్థుల కోసం ‘ఒపరీన్ స్కూలర్ పిఎస్‌స్క్రీమ్’:

ప్రతిభావంతులైన మైనారిటీ విద్యార్థులు విదేశాల్లో ఉన్నత విద్యను అభ్యసించడానికి అవసరమైన ఆర్డిక సహాయం అందించడం కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూ.25 కోట్లతో ‘ఒపరీన్ స్కూలర్ పిఎస్‌స్క్రీమ్’ పథకాన్ని మే 19, 2015న ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. ప్రస్తుతం దళిత విద్యార్థుల కోసం ఇలాంటి కార్యక్రమం అమలులో ఉంది. అదే తరఫతో మైనారిటీలకు కూడా ఆర్డిక చేయుత అందించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. విద్యావంతులైన మైనారిటీలు మరింత ఉన్నత చదువుకోసం విదేశాలకు వెళ్లాలంటే, దాలా మందికి ఆర్డిక స్టోమత ఉండదు. అలాంటి వారికి ఈ పథకం ద్వారా ప్రభుత్వం సాయం అందిస్తున్నది. ఒక్కొక్కరికి పది లక్షల స్కూలర్ పిఎస్ తో పాటు విమానయాన ఖర్చులు కూడా అందిస్తున్నారు. మైనారిటీల కోసం ప్రవేశపెట్టిన

'ఒవరీన్ స్కూలర్ పిఎస్ స్కూల్స్' ద్వారా మార్చి 2017 నాటికి 595 మంది విద్యార్థులు లభిపోందారు. 226 మంది 2015లో, 237 మంది 2016లో, 132 మంది విద్యార్థులు పీటిపరి 2017 లో ఈ పదకం ద్వారా లభిపోందారు. 2017-18 బడ్జెట్ రూ.40 కోట్లు కేటాయించింది. ఈ ఏడాది ఈ స్కూలర్ పిఎస్ మొత్తాన్ని పది లక్షల నుంచి 20 లక్షలకు పెంచారు.

80.మైనారిటీలకు స్కూలర్ పిఎస్:

89 వేల మంది మైనారిటీ విద్యార్థులకు ప్రి మెట్రిక్ స్కూలర్ పిఎస్ కింద 35 కోట్ల రూపాయలు 2016 చివరి నాటికి అందించారు. ఎన్నో, ఎట్టో, బీసి విద్యార్థులతో సమానంగా లక్ష 18వేల మంది మైనారిటీ విద్యార్థులకు ఇంటర్వైడెంట్ నుంచి పిజి వరకు దరబాస్తు చేసిన ప్రతీ ఒక్కరికీ పోష్టు మెట్రిక్ స్కూలర్ పిఎస్ అందించారు. ర్యాంకులతో సంబంధం లేకుండా ఎన్నో, ఎట్టో విద్యార్థుల మాదిరిగానే మైనారిటీ విద్యార్థులకు కూడా పీజు రీ ఎంబర్స్ మెంట్ పథకాన్ని వర్తింపచేస్తున్నారు. లక్ష 18వేల మంది మైనారిటీ విద్యార్థులకు 2015-16 వరకు చెల్లించాల్సిన 219.43కోట్ల రూపాయలు చెల్లించారు. 2016-17 సంవత్సరంలో రూ.62.41 కోట్లు కేటాయించారు.

81.ముస్లింలకు 12 శాతం రిజర్వేషన్

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మైనారిటీ జీవన పరిస్థితులు మెరుగు పర్వదానికి అన్ని రకాల చర్యలు ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్నది. ముస్లింలకు 12 శాతం రిజర్వేషన్ కల్పిస్తామని మైనారిటీ వర్గాల వారికి ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది. 12 శాతం రిజర్వేషన్ కల్పించాలంటే మొత్తం రిజర్వేషన్లు 50 శాతం మించరాదనే ఆంకసు సడాలించుకోవాల్సి ఉంది. తమిళనాడు ప్రభుత్వం 45/94 చట్టం తెచ్చి, భారత పార్లమెంటు ఆమోదం ద్వారా రాజ్యాంగంలోని 9వ పెడ్యాల్ లో రిజర్వేషన్ పెంపు అంశాన్ని చేర్చించింది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలోనూ ఇదే విధానాన్ని అనుసరించనుండి ప్రభుత్వం. వచ్చే బడ్జెట్ సమావేశాల్లోనే ముస్లిం రిజర్వేషన్ బిల్లును సభలో ప్రవేశపెట్టనున్నట్లు ప్రభుత్వం 2017 జనవరిలో జరిగిన అసెంబ్లీ సమావేశాల్లో ప్రకటించింది. తమిళనాడుకు కల్పించిన తరఫోలోనే మన రాష్ట్ర సామాజిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా మనం కోరిన రిజర్వేషన్ అమలు చేసుకునే సౌలభ్యాన్ని పోందేందుకు వీలుగా బిల్లును రాష్ట్రపతి ఆమోదానికి పంపనున్నట్లు తెలిపింది.

82.ఒన్ యువర్ ఆటో:

ప్రాదరాబాద్ నగరంలో ఒన్ యువర్ ఆటో అనే వినూత్తు పథకాన్ని ప్రభుత్వం ప్రవేశ పెట్టింది. ఈ స్కూల్స్ ద్వారా 1,721 మంది మైనారిటీ యువకులకు 50 శాతం సబ్విడ్షన్ ఆటోలు అందించారు.

83.మొదటి లాంగ్వెజ్ అప్సెన్ గా ఉర్ధ్వ భాష:

విద్యార్థులకు ఉద్దూ భాషను మొదటి లాంగ్వేజ్ ఆప్స్ ను గా తీసుకునే వెసులుబాటును కల్పిస్తూ ప్రభుత్వం మే 19, 2015 న ఉత్తర్వులను జారీ చేసింది.

84. ఉద్దూలో నీట ను నిర్వహించాలని ప్రధానికి లేఖ:

ఎంబీబీఎస్, బీడీఎస్ కోర్పులలో ప్రవేశానికి జాతీయ స్టోయిలో నిర్వహించే నీటను ఉద్దూ భాషలో నిర్వహించాలని జనవరి 21, 2017న ప్రధాని మౌదికి లేఖ రాశారు. దేశవ్యాప్తంగా ఉద్దూ భాషలో చదివే విద్యార్థులు పెద్దసంఖ్యలో ఉన్నారని, వారి సౌలభ్యంకోసం ఉద్దూలోనూ పరీక్షరాను అవకాశం కల్పించాలని లేపులో కోరారు.

85. మైనారిటీ శాఖలో ఉద్యోగాలు:

మైనారిటీ శాఖలో రెగ్యులర్ ఉద్యోగులు లేరు. అందరూ డిప్యూటీఎస్సెప్సుపై పని చేసున్నవాళ్లే. గత ప్రభుత్వాల నిర్వాకమిది. ఇచ్చిన బడ్జెట్ను ఖర్చు చేసే దిక్కు కూడా అక్కడ లేదు. అందుకే మైనారిటీ శాఖకు 80 పోస్టులు మంజూరు చేస్తూ జనవరి 2,2016న జరిగిన మంత్రి వర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నది. ప్రతి జిల్లాలో ఆరుగురు ఉండేలా ప్రాదరాబాద్ కార్యాలయంలో 20 మంది పని చేసేలా పోస్టులను మంజూరు చేసింది.

86. తెలంగాణ రాష్ట్రానికి ప్రత్యేకంగా వక్క బోర్డు ఏర్పాటు:

తెలంగాణ రాష్ట్రానికి ప్రత్యేకంగా వక్క బోర్డును ఏర్పాటు చేస్తూ ప్రభుత్వం జి.బి. నెం.44 ను అక్టోబర్ 19,2015 ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. వక్క బోర్డుకు కాంపిటెంట్ అధారిటీగా మైనారిటీ సంస్థము శాఖ కార్యదర్శి సయ్యద్ బమర జిలీల్, తెలంగాన రాష్ట్ర వక్క బోర్డు సిఇఎగా అసదుల్లాను నియమించింది ప్రభుత్వం. వక్క బోర్డు బలోప్తానికి ప్రభుత్వం 2016-17 బడ్జెట్లో 65 కోట్ల రూపాయిలను కేటాయించింది. వక్క సంస్థల్లో నిర్మాణాలు, మరమ్మత్తుల కోసం ప్రభుత్వం 53 కోట్ల రూపాయిల ర్హాంటు అందించింది. గతంతే కేవలం నాలుగైదు కోట్ల ర్హాంటు మాత్రమే ఇచ్చేవారు. 11 చోట్ల ఉన్న వక్క భూమిల్లో నిర్మాణాలు చేపట్టడానికి ఆ స్థలాలను లీజుకు ఇచ్చిందుకు ప్రభుత్వం వీలు కల్పించింది. దీని ద్వారా వక్క బోర్డుకు 60 నుంచి 70 కోట్ల ఆదాయం సమకూరుతుంది. వక్క ఆస్తులను కాపాడడం కోసం ప్రభుత్వం శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నది. కల్కార్ అద్యక్షతన జిల్లా స్టోయిలో వక్క ఆస్తుల పరిరక్షణ సమన్వయ కమిటీలను నియమించింది. జామే నిజామియాలో ఆడిటోరియం నిర్మాణం కోసం ప్రభుత్వం 14.65 కోట్ల కేటాయించింది.

87. ముస్లింల కోసం సుధీర్ కమిషన్:

మైనార్ట్ వర్గాల వారి సామాజిక, ఆర్ద్రిక జీవన స్థితిగతులపై అధ్యయనం చేసి, తగిన సిఫారసులు చేసేందుకు మార్చి 03, 2015న మైనారిటీ కమిషన్ ను ప్రభుత్వం నియమించింది. ఈ కమిషన్ కు రిటైర్డ్ ఐవెన్ జీ సుధీర్ చైర్మన్ గా వ్యవహారిస్తున్నారు. కమిషన్ ఆఫ్ ఎంక్వోర్ యొఫ్ 1952 కింద ఈ కమిషన్ ఏర్పాటు చేశారు. దశాబ్దాలుగా అణచివేతకుగుర్తైన, అభిపూర్ణికి నోచుకోని వర్గాలను సమాజంలో ఉన్నత స్థానంలో నిలిపేలా ఈ కమిషన్ సిఫారసులు ఉంటున్నాయి. ఈ కమిషన్ మైనారిటీ సామాజిక వర్గాల జీవన స్థితిగతులపై సాకల్యంగా అధ్యయనం జరిపి, రిజర్వ్యూషన్లను కల్పించే అంశంతోపాటు అనేక సంకేమ, అభిపూర్ణి పథకాలను వారికి అందించే విషయంలో సిఫారసులు చేస్తుంది.

88. ఇమామ్, మౌజుమ్ లకు వెయ్యి భూతి:

దేశంలో మరెక్కడాలేని విధంగా తెలంగాణలోని 5 వేల మసీదుల్లో ప్రార్థనలు చేసే ఇమామ్, మౌజుమ్ లకు నెలకు వెయ్యి రూపాయల చోప్పున ప్రభుత్వం భూతి అందిస్తుంది. ఈ భూతిని 1500 రూపాయలకు పెంచుతూ జనవరి 21, 2017న ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకున్నది. సంబంధిత ప్లెలు పై ముఖ్యమంత్రి సంతకం చేశారు. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 8,934 మంది ఇమామ్ లకు, మౌజుమ్ లకు దీనిపల్ల ప్రయోజనం చేకూరింది. వీరికి పెంచిత జీతాల కోసం రూ.12 కోట్లు కేటాయించింది ప్రభుత్వం.

89. ఇస్లామిక్ సంటర్ కమ్ కన్వెన్షన్ హాల్

అంతర్జాతీయ స్టోయ ప్రమాణాలతో హైదరాబాద్లో ఇస్లామిక్ సంటర్ కమ్ కన్వెన్షన్హాల్ ను నిర్మించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. గచ్చిబాలి సమీపంలోని మణికొండ వద్ద గల వక్క భూముల్లో 6.15 ఎకరాల స్థలంలో దీనిని నిర్మిస్తున్నారు. ఇస్లామిక్ సంటర్ కమ్ కన్వెన్షన్హాల్ నిర్మాణానికి రూ.40 కోట్లను మంజూరు చేసి పరిపాలనా పరమైన అనుమతులు ఇచ్చింది. ముస్లింలకు సంబంధించిన కార్యకమాలన్నీ ఉటీనీ సమన్వయం చేసే వేదికగా ఈ ఇస్లామిక్ సంటర్ కమ్ కన్వెన్షన్హాల్ ఉపయోగపడుతుంది.

90. ఉద్దూల్ ప్రత్యేక డీవీసీ:

రాష్ట్రంలోని ఉద్దూ మీడియం స్కూల్సు, కాలేజీల్లో అద్యాపకుల వోస్టుల భద్రీకి వెంటనే ప్రత్యేక డీవీసీ నిర్వహించాలని జనవరి 21, 2017 జరిగిన సమీక్షలో ముఖ్యమంత్రి అధికారులను ఆదేశించారు. ఈ విద్యాసంస్థల్లో ఖాళీలు గుర్తించి నోటిఫికేషన్ జారీచేయాలన్నారు.

చిని సంకేమం

91.చిని సంకేమం

జనాబూలో ఎక్కువ శాతం ఉన్న బిసిల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటున్నది. 2016-17 బడ్జెట్లో రూ.2,537 కోట్లు బిసి సంకేమానికి కేటాయించారు. మొత్తంగా బిసి సంకేమ పథకాలకు గాను రూ. 3172 కోట్లను 2016-17 సంవత్సరానికి కేటాయించింది. గత బడ్జెట్తో పోలిస్ట్ అధికంగా రూ. 366 కోట్లు కేటాయించారు. 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.5,070.36 కోట్లు కేటాయించారు. గతంలో బిసి సంకేమం కోసం 2013-14 సంవత్సరంలో 1,659 కోట్లు ఖర్చుచేస్తే, 2015-16 సంవత్సరంలో 2,172 కోట్ల రూపాయలను విడుదల చేసింది. ఉపకార వేతనానికి అధికంగా రూ.1500 కోట్లు కేటాయించారు. బిసి స్టడీ సర్క్రీలకు రూ.25 కోట్లు, బిసి ఆర్డిక సంస్కు రూ.162 కోట్లు, వసతి గృహాలకు రూ.43 కోట్లు ప్రతిపాదించారు. ప్రభుత్వం తోలిసారిగా అత్యంత వెనుకబడిన వర్గాలవారి (ఎంబీసీ) అభివృద్ధి కోసం రూ. 1000 కోట్లతో ప్రత్యేక పథకాన్ని చేపట్టందుకు అనుమతిచేచింది. తోలిసారిగా బీసీ సంకేమ శాఖ ద్వారా అమలుకానున్న కల్యాణాలక్ష్మీ పథకానికి రూ.300 కోట్లు కేటాయించారు. ప్రభుత్వం విద్యార్థుల సంకేమానికి చెపుతున్న కార్యక్రమాలు, వసతుల కల్పన వల్ల బిసి హాస్టల్లో 2016-17 లో పదవ తరగతి విద్యార్థులు 85.60% ఉత్తీర్ణత సాధించారు.

- రాష్ట్ర వ్యాపంగా 700 హాస్టల్లను ప్రభుత్వం నడుపుతున్నది. ఈ హాస్టల్లో పీటలకు సన్నబియ్యంతో వండిన అన్నం పెట్టడంతో పాటు బట్టలు, పుస్తకాలు, ఇతర స్టడీ మెటీరియల్, చద్దర్లు, పీటులు, గ్రానులు, టంకు పెట్టే తదితర సామాన్లు కూడా ఉచితంగా అందిస్తున్నది ప్రభుత్వం.
- 700 బిసి హాస్టల్ (246 కాళేజి హాస్టల్ + 454 పీమెట్రిక్ హాస్టల్) నిర్వహణకు ప్రభుత్వం రూ.283.62 కోట్లను ఖర్చు చేస్తున్నది. ఈ హాస్టల్లో 68,024 మంది విద్యార్థులు 3 వ తరగతి నుండి పిజి స్టాయి వరకు చదువుకుంటున్నారు.
- కళాశాలల్లో చదివే బిసి పీటలందరికి సౌలర్ పిఎస్, ఫీజు రీ ఎంబర్ మెంటు అందిస్తున్నది. 2016-17 సంవత్సరానికి రూ.1250.62 కోట్లను ఫీజు రీయింబర్ మెంట్ కు కేటాయించింది. ఇందులో 2015-16 సంవత్సరానికి చెందిన బకాయలను రూ.1202 కోట్లు చెల్లించింది.7,56,251 విద్యార్థులు లభీపొందారు.
- 2016-17 సంవత్సరానికి ఇబిసిలకు ఫీజు రీయింబర్ మెంట్ కు రూ.383.03 కోట్లను కేటాయించింది. ఈ నిధుల నుంచి 2015-16 కు చెందిన 341.53 కోట్ల బకాయలను చెల్లించింది.93,089 మంది విద్యార్థులు లభీపొందారు.
- ప్రతిభా వంతులైన, నిరుద్యోగులైన బిసి పీటలను పైవేటు, కార్బోరెట్ జూనియర్ కాలేజీలలో చదివిస్తున్నది. కాంపిటేటివ్ పరీక్షల్లో పాల్గొన్నవిధంగా వారికి ఉచిత శిక్షన 10 బిసి స్టడీసర్క్రీలు ద్వారా అందిస్తున్నది. ఇందుకు రూ.25.50 కోట్లు ఖర్చు చేస్తున్నది. 2016-17లో మొత్తం 2528

ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೋಂದಾರು. ಹೀಗಲ್ಲೋ 135 ಮಂದಿ ಕಾನಿಸ್ಟೆಬುಲ್ ಉದ್ಯೋಗಾಲಕು ಎಂಪಿಕ ಅಯ್ಯಾರು.

- 2016-17 సంతృప్తానికి రూ.354.08 కోట్లను పోష్టు మెట్రిక్ స్క్వార్ పిఎస్ కోసం కేటాయించింది. 2015-16 సంవత్సరానికి చెందిన రూ.198.99 కోట్ల స్క్వార్ పిఎస్ బకాయిలను చెల్లించింది.
  - 2017-18 సంవత్సరానికి మెయింటెన్స్ ఫీ పదకానికై రూ.324.90 కోట్లు కేటాయించారు. రూ.51.43 విడుదల చేశారు. కేంద్రప్రభుత్వ పథకం క్రింద రూ.37.73 కోట్లు కేటాయించారు. రూ.5.59 కోట్లు విడుదల చేశారు.
  - కుల రహిత సమాజ నిర్వాణంలో భాగంగా కులాంతర వివాహాలు చేసుకున్న వారికి ప్రోత్సాహకాలు అందిస్తున్నది. రూ.10వేల సాయం అందించడంతో పాటు ప్రశంసాపత్రాలు కూడా ఇస్తున్నది.
  - వివిధ కోర్టులలో పనిచేసే బిసి న్యాయవాదులు వృత్తి శికణ తీసుకునేందుకు వీలుగా నెలకు రూ.1000 చోప్పున మూడేళ్ళ పాటు సగదు సహాయం అందిస్తున్నది.
  - వెనుకబడిన తరగతుల విద్యార్థుల కోసం రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 23 మహాత్మా జ్యోతిరావు పూర్లే బిసి రెసిడెన్షనియల్ స్కూల్స్ నడుపుతున్నది. 2017-18లో రూ.20 కోట్లు కేటాయించింది.
  - బిసి కులాల్లో పెళ్ళి చేసుకునే అమ్మాయిలకు కూడా కళ్యాణ లక్ష్మీ వర్తింపబేస్తున్నారు. ఇందుకు 2016-17 బడ్జెట్లో రూ.300 కోట్లను కేటాయించారు. 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.400 కోట్లు కేటాయించారు. మొత్తం 53,251మంది 75,116 రూపాయల చోప్పున లబ్బిపౌండారు. 58,820 మంది లబ్బి పౌండసున్నారు. మార్చి 2017 నాటికి 20,921 బిసి మరియు566 ఇబిసి కుటుంబాల్లోని అమ్మాయిలు లబ్బిపౌండారు.
  - ఎకనమిక్ సపోర్ట్ స్కూల్ ద్వారా 9,328 మంది లబ్బిపౌండారు. వీరికి ప్రభుత్వం ఇచ్చిన సబ్సిడీ 2016-17 లో రూ.71.38 కోట్లు.
  - బిసి కుటుంబాలు ఆర్థికంగా నిలదీక్కుకునేందుకు వీలుగా తెలంగాణ స్టోర్ బ్యాక్ వర్డ్ క్లాస్‌స్ ఓ ఆపరేటివ్ ప్లైనాన్స్ కార్పొరేషన్ ద్వారా ఎకనమిక్ సపోర్ట్ స్కూల్ ప్రవేశ పెట్టి స్వయం ఉపాధి కార్యక్రమాల కోసం ఆర్థిక చేయుతు అందిస్తున్నది. ఈ పదకం ద్వారా లబ్బిదారులకు సబ్సిడీని కూడా ఎక్కువ మొత్తంలో అందిస్తున్నది. లక్ష రూపాయల నుంచి పది లక్షల రూపాయల వరకు ఆర్థిక సహాయం దొరికే పదకాల కోసం 60 నుంచి 80 శాతం దాకా సబ్సిడీలు అందిస్తున్నది.
  - బిసిల్లో అనేక కులాలున్నాయి. కుల వృత్తిని నమ్ముకుని జీవిస్తున్న కుటుంబాలున్నాయి. వారికి చేయుత అందించడానికి అనేక పెడారెస్ట్లు పనిచేస్తున్నాయి. వాటన్నింటికి సరైన రితిలో నిధులు కేటాయించింది ప్రభుత్వం. 2016-17 లో రజక పెడారెషన్ కు రూ.329.40, నాయా భూప్రాణ పెడారెషన్ కు రూ.216.15 కోట్లు, వడ్డర పెడారెషన్ కు రూ.153.50 కోట్లు, సగర(ఉపర్) నిధులు కేటాయించింది. 2016-17 సంవత్సరానికి చెందిన రూ.198.99 కోట్ల స్క్వార్ పిఎస్ కోసం కేటాయించింది.

పెడరేషన్ కు రూ.113.30 కోట్లు, వాల్కికి బోయ పెడరేషన్ కు రూ.319.70 కోట్లు, కీప్స్ బలిజ (పూసుల) పెడరేషన్ కు రూ.156.50 కోట్లు, బత్రాజుల పెడరేషన్ కు రూ.2.50 కోట్లు, విశ్వ భూహృతి పెడరేషన్ కు రూ.253.50 కోట్లు, కుమ్మరి/శాలివాహన పెడరేషన్ కు రూ.304.75 కోట్లు, మేదర పెడరేషన్ కు రూ.104.50 కోట్లు కేటాయించింది.

- వివిద కుల వృత్తులవారందరికీ అవరమైన ఆర్థిక సహకారం, పరికరాల పంపిణీ చేయాలని నిర్ణయించింది.
- 2017-18 బడ్జెట్ రజకులు, నాయా భూహృతులకు రూ.450 కోట్లు కేటాయించారు.
- తెలంగాణ వ్యాప్తంగా గత ఏడాది 410 దోబీ ఘూట్ల నిర్మాణం చేసింది.
- సంచార జూతుల అభివృద్ధి కోసం కొత్తగా సంచార జూతుల పెడరేషన్ ఏర్పాటు చేసి రూ.5 కోట్లు కేటాయించింది.
- వెనుకబడిన తరగతుల వర్గాలకు 119 ఆశ్రమ పారశాలలను స్థాపించాలన్న ప్రతిపాదనలకు రాష్ట్ర మంత్రి మండలి అక్షోబర్ 7, 2016న ఆమోదం తెలిపింది. దీనికి సంబంధించిన ఉత్తర్వులు పీటివరి 2, 2017 న వెలుబడ్డాయి. ఈ గురుకులాల్లో వచ్చే విద్యాసంపత్తిరం నుంచి 5, 6, 7, తరగతుల్లో ప్రవేశాలు నిర్వహించనున్నారు. ఒక్క తరగతికి రెండు సెక్షన్లు చోప్పున 240 మంది విద్యార్థులతో గురుకులాలు ప్రారంభం కానున్నాయి. గురుకులాల నిర్వహణకు 3,570 మంది ఉద్యోగాల నియమకానికి ప్రభుత్వం అనుమతిచ్చింది. బడ్జెట్ లో 161.71 కోట్లు కేయాయించడమైనది.

92. బిసి కమిషన్:

వెనుకబడిన కులాల సాధికారత, సంక్షేమానికి తెలంగాణలో బీసి కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేస్తూ జిభ నెం.25 ను జారీ చేసింది. అక్షోబర్ 10, 2016న కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేసింది. తెలంగాణ వెనుకబడిన తరగతుల (బిసి) కమిషన్ చైర్మన్గా బి.ఎస్.రాములును ప్రభుత్వం నియమించింది. ఆయనతో పాటు సభ్యులుగా డాక్టర్ వకుళా భరణం కృష్ణమోహనరావు, జూలూరు గారీశంకర్, డాక్టర్ ఈడెగ ఆంజనేయగౌడ్ నియమితులయ్యారు. ఈ మేరకు సంబంధిత ప్రైలుపై అక్షోబర్ 22, 2016న ముఖ్యమంత్రి క.చంద్రశేఖరరావు సంతకం చేశారు.

కమిషన్ కాలపరిమితి మూడేళ్ళు. కమిషన్ చైర్మన్, సభ్యుల లకు తెలంగాణ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ చైర్మన్, సభ్యుల హోదా లతో సమానంగా సదుపాయాలు కల్పిస్తారు. కమిషన్లో బిసి సంక్షేమ శాఖ కమిషనర్ సభ్య కార్యదర్శిగా వ్యవహారిస్తారు. గతంలో బిసి కమిషన్ చైర్మన్గా రిటైర్డ్ న్యాయమూర్తిని నియమించే వారు. ఇటీవల ప్రభుత్వం బిసి కమిషన్ చైర్మన్గా బిఎస్ రాములు ఇతరులను కూడా నియమించేందుకు వెనులుబాటు ఉండేలా చట్ట సవరణ తీసుకువస్తూ ఆర్డర్నెన్స్ జారీ చేసింది. వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో తమ కులాన్ని చేర్చాలని వచ్చే అభ్యర్థనలను, బిసి జాబితా నుండి ఏ కులాపైనా తోలగించాలని వచ్చే ఫిర్యాదులను కమిషన్ పరిశీలించి విచారణకు స్వీకరిస్తుంది. 2017-18 సంత్సరంలో

రూ.3.58 కోట్లను బిసి కమిషన్ కు కేటాయించారు. బిసి-ఇ వర్గాలకు సంబంధించిన రిపోర్టును బిసి కమిషన్ ప్రభుత్వానికి ఎప్పిల్ మాసంలో సమర్పించడమైనది.

93. ఎంబీఐ పైనాన్ కార్పొరేషన్

వెనుకబడిన తరగతుల (బిసి)లో అత్యంత వెనుకబడిన కులాల (ఎంబిసి) ఆర్థికాభివృద్ధి కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా కార్పొరేషన్ ఏర్పాటు చేసింది. ఈ కొత్త కార్పొరేషన్ ఏర్పాటుకు సంబంధించిన ప్రతిపాదనకు ముఖ్యమంత్రి కె చంద్రశేఖరరావు ఆమోదం తెలుపుతూ మార్చి 3, 2017న ప్లెట్‌పై సంతకం చేశారు. వెనుకబడిన తరగుల కోసం ఇప్పటికే బిసి పైనాన్ కార్పొరేషన్ ఉండగా అదనంగా ఈ వర్గాలలోని అత్యంత వెనుకబడిన వర్గాల కోసం ఆర్థిక సహకార సంస్థను (మోష్ట్ బ్యాక్వర్డ్ క్లాసెన్ పైనాన్ కార్పొరేషన్) ప్రభుత్వం కొత్తగా ఏర్పాటు చేసింది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఎంబీఐ సాంఘిక, విద్య, ఆర్థిక పరస్పరతులను మెరుగు పరిచే ఉద్దేశ్యంతో ఎంబీఐ కార్పొరేషన్ ను ఏర్పాటు చేసింది. అత్యంత వెనుకబడిన బీసి కులాల (ఎంబిసి) అభివృద్ధికి ప్రభుత్వం 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.1000 కోట్లను కేటాయించింది. ఛైర్‌జూట్ గా టి.శ్రీనివాస్ ను నియామకం చేయడమైనది.

94. వెనుకబడిన తరగతుల వర్గాలకు 119 ఆశ్రమ పారశాలలు

వెనుకబడిన తరగతుల వర్గాలకు 119 ఆశ్రమ పారశాలలను మంజూరు చేస్తూ అక్టోబర్ 10, 2016 న ప్రభుత్వం జి.ప. నెం.24 న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జి.ప.ఎమ్.ఎన్.నెం.3 బిసిడ్యూషన్ (బి) శాఖ ను పెట్టివరి 7, 2017న మరియు జి.ప.ఎమ్.ఎన్.నెం.4 బిసిడ్యూషన్ (బి) శాఖను పెట్టివరి 15, 2017 న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ఈ ఉత్తర్వుల ప్రకారం 119 బి.సి.గురుకులాలు ఒక్కొక్క తరగతికి రెండు సెక్షన్లు చేపున్న 240 మంది విద్యార్థులతో ప్రతి అసెంబ్లీ నియోజకవర్గానికి ఒకటి చేపున్న ఏర్పాటు కానున్నాయి. 5 నుండి 7వ తరగతి వరకు ప్రవేశాల కోరకు 2017-18 సంవత్సరమునకు అనుమతించారు. గురుకులాల నిర్వహణకు 3,570 మంది ఉద్యోగాల నియామకానికి ప్రభుత్వం అనుమతిచ్చింది.

95. గోర్లెల పెంపకం, మత్స్య పరిశ్రమ అభివృద్ధికి కేచినెట్ సబ్ కమిటీ

తెలంగాణ గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ సురోభివృద్ధిలో గోర్లెల పెంపకం, మత్స్య పరిశ్రమ కీలకం గా మార్చినిధంగా ఈ రెండు రంగాలను విస్తుతంగా అభివృద్ధి చేయడానికి అవసరమైన ప్రణాళిక రూపొందించేలా మంత్రి తలసాని శ్రీనివాస్ యాదవ్ అధ్యక్షతన కేచినెట్ సబ్ కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది ప్రభుత్వం. ఇందులో మంత్రులు తాటల రాజీందర్, జోగు రామన్న, పోచారం శ్రీనివాస్రెడ్డి, తుమ్మల నాగేశ్వరరావు, జూపల్లి కృష్ణరావు, జగదీంరెడ్డిలను సభ్యులుగా నియమించారు. ఇతర దేశాలకు గోర్లె మాంసాన్ని ఎగుమతి చేసే స్థాయికి గోర్లెల

పెంపకం పరిశ్రమ అబీవుద్ది చేయాలని ప్రభుత్వం వారికి సూచించింది. రాష్ట్ర రామీణ ఆర్డిక పరిపుష్టికగాను 2017-18, 2018-19 సంవత్సరాలకు గాను జి.ప.52 ను 11.04.2017 న రూ.5000 కోట్లు కేటాయించింది.

96. 75 శాతం సబ్విడీతో గోరైల పంపిణీ

రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా గోరైల పెంపకంపై ఆధారపడ్డ యాదవ, గోల్ల కురుమ కులాలవారికి 84 లక్షల గోరైలను 75 శాతం సబ్విడీతో పంపిణీ చేయనున్నట్లు ప్రభుత్వం తెలిపింది. ప్రతీ నియోజకవర్గానికి రెండు వేల యూనిట్లకు తగ్గకుండా గోరైలను ప్రభుత్వమే పంపిణీ చేయనుంది. ఒక్కొ యూనిట్ లో 20 గోరైలు, ఒక పోట్లు ఇవ్వనుంది. ఒక్కొ యూనిట్ కు లక్షా 25 వేల రూపాయలు అవుతుంది. ఇందులో 25 శాతం (రూ.31,250) లబ్బిదారుడు, మిగతా 75 శాతం (రూ.93,750) ప్రభుత్వం సబ్విడీ అందిస్తుంది. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో 60 ఏళ్లలో అప్పటి ప్రభుత్వాలు కేవలం 12 వేల గోరైలను మాత్రమే ఇవ్వగా.. ఇప్పుడు ఏక మొత్తంలో నాలుగు లక్షల యూనిట్ల గోరైలను కేవలం రెండేళ్ల వ్యవధిలో పంపిణీ చేయాలని నిర్దయించింది. ఇందుకు ఎన్నిడిసి నుంచి రూ.5 వేల కోట్ల రుణం పొందెందుకు అనుమతి లభించింది. అతి త్వరలో ప్రభుత్వం ఈ కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టునుంది. ఉత్తమజూతికి దెందిన గోరైలను ఇతర రాష్ట్రాల నుంచి తీసుకువచ్చి ఇవ్వాలని నిర్దయించారు.

97. 100 శాతం సబ్విడీతో చేపపిల్లల పెంపకం

చెరువుల్లో చేపలను పెంచే ముదిరాజులు, బెస్టులతో పాటు ఇతర కులాలకు చెందిన చేపల పెంపకం దారులకు ఉచితంగా 100 శాతం సబ్విడీతో చేప పిల్లలను అందివ్వాలని ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. ఈ కార్యక్రమాన్ని అక్టోబర్ 3, 2016 న ప్రారంభించారు. మత్తు శాఖకు ప్రభుత్వం 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.60.5 కోట్లు కేటాయించింది. ఆగస్టు, సెప్టెంబర్ మాసాల్లో కురిసిన భారీ వర్రాలతో డిసెంబర్, 2016 చివరి నాటికి రాష్ట్రంలోని 3 వేల 8 వందల 97 జలాశయు మరియు చెరువులలో 26 కోట్ల రూ.60.5 కోట్ల వేల చేప పిల్లలను వేయడం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమం వలన రాష్ట్రంలోని 2 లక్షల 40 వేల మత్తుకార కుటుంబాలకు లాభం చేకూరుతుంది. ఈ చెరువుల్లో 35 కోట్ల చేప పిల్లలు పెంచాలని నిర్దయించింది. ఇందు కోసం రూ.48.35 కోట్లు మంజూరు చేయడం జరిగింది. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో 2013-14 బడ్జెట్లో చేప పిల్లల పంపిణీకి కేవలం 1 కోటి రూపాయలు మాత్రమే కేటాయించారు. చేప పిల్లల సరఫరాతో పాటు మత్తుశాఖ ఆధీనంలోని చేప పిల్లల ఉత్పత్తి కేంద్రాల ఆధునీకరణ మరియు ఉత్పత్తి సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి రూ.29 కోట్లు మంజూరు చేయడం జరిగింది. చేప పిల్లల పంపిణీ కార్యక్రమం వలన సుమారు 75 వేల టన్నుల ఉత్పత్తి జరుగుతుందని అంచనా. ప్రతీ జిల్లాకు రెండు మార్గెట్ల చోప్పున మొత్తం 62 మార్గెట్లు ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. మత్తు కారుల సామర్థ్యం పెంచడానికి శిక్ష కార్యక్రమాలను ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తున్నది. 2016-17 బడ్జెట్లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మత్తుశాఖకు రూ.101 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది. ఈ నిధులను ముఖ్యంగా ఉచితంగా చేపపిల్లల పంపిణీకి, కేచ్ కల్చర్ (పంజరాల్లో చేపల పెంపకం), చేప పిల్లల ఉత్పత్తి కేంద్రాల ఆధునీకరణ, కమ్యూనిటీ హాళ్ళ నిర్మాణానికి వీటిని వనియోగిస్తుంది. గతంలో ఒక్కొ మత్తు సహకార సంఘానికి

రూ.12,500 వరకే ఇస్తే ఇప్పుడు చెరువు సామర్థ్యానికి అనుగుణంగా చేప పిల్లలు పంపిణీచేశారు. వేసవి కాలం వరకు మత్స్య సంపద గణనీయంగా పెరిగి మత్స్య కారులకు రూ.3000 నుంచి రూ.4000 కోట్ల విలువైన మత్స్య సంపద అందనుంది.

98.చేనేత కార్బూకుల సంక్షేపం

నేత కార్బూకుల సంక్షేపం, నేత పరిశ్రమ అభివృద్ధికి తీసుకోవాల్సిన చర్యలపై ప్రగతి భవిష్య పద్మశాలి సంఘం నాయకులు, నేత పరిశ్రమ ప్రముఖులతో ఫిబ్రవరి 19,2017న ప్రభుత్వం సమీక్ష నిర్వహించింది. ఆకలి చావులు, ఆత్మహత్యలు చేసుకునే దుస్థితి నుంచి నేత కార్బూకులు బయటపడేటట్లు, వారు సంతోషకరమైన జీవితం గడిపే విధంగా కార్బూకుల సంక్షేపం కోసం ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలు:

- చేనేత మగ్గాలు, మర మగ్గాలలో పనిచేస్తున్న కార్బూకులందరూ మంచి జీవితం గడింపందుకు అవసరమైన విధానాన్ని రూపొందించటం
- నేత కార్బూకుల సంక్షేపం కోసం, నేత పరిశ్రమ అభివృద్ధి కోసం అవసరమైన అన్ని చర్యలు తీసుకోవటం
- ఇందుకోసం 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.1200 కోట్ల నిధులు కేటాయింపు
- నేత వృత్తిని ఆధారం చేసుకుని బతికే కార్బూకులకు నెలకు 15-20 వేల ఆదాయం తప్పక రావడమే ప్రభుత్వం లక్ష్యం
- పవర్ లూములు నడిపే యజమానులకు అవసరమైన చేయూత అందివ్యడం
- ప్రభుత్వ చేయూత అందితే యజమానులు వారి కార్బూకులకు నెలకు 15వేలకు తక్కువ కాకుండా వేతనం బ్యాంకులో వేస్తామని వెల్లడి
- పండుగల సందర్భంగా పీదలకు పంచే బట్టలతో పొటు, ప్రభుత్వం కోసుగోలు చేసి అన్ని రకాల వస్తూలను రాఫ్టుంలోని నేత పరిశ్రమ ద్వారా వచ్చిన వాటినే కోసుగోలు
- నేత వృత్తిని ఆధారంగా చేసుకుని జీవించే పద్మశాలీల కోసం త్రిముఖ పూర్వాం అనుసరించనున్నట్లు ప్రభుత్వం వెల్లడించింది. చేనేత మగ్గాలపై పనిచేస్తున్న వారు, పవర్ లూమ్ కార్బూక్సాల్లో కూర్చులుగా పనిచేస్తున్న వారు, నేతవృత్తిని వదిలి ప్రత్యామ్నాయ ఉపాది మార్గాలు చూసుకున్న వారు మూడు విధాలుగా పద్మశాలీలున్నారన్నారు. ఏరీకోసం త్రిముఖ పూర్వాం అమలు చేయనున్నారు.
- నూలు, రసాయనాలను సబ్విడ్స్‌పై అందివ్యటం
- వారు తయారు చేసిన వస్తూలన్నింటినీ ప్రభుత్వం తరుపునే కోసుగోలు చేయటం
- వారికి మార్కెటీంగ్ సమస్యలు రాకుండా చూడటం

- చేసేతలో నారాయణపేట, గద్వాల, పోచంపల్లి ప్రాంతాల్లో కళాతృక వస్తాలు తయారు చేసే వారున్నారు. ఆ వస్తాలకు అంతర్జాతీయ డిమాండ్ ఉంది. వారిని ప్రోత్సహించడానికి కూడా అవసరమైన విధానం రూపొందించటం
- పవర్ లూమ్ లను ఆధునికరించటం
- రేపియల్ మగ్గాల స్థాయికి మన మరమగ్గాలు చేరుకునే విధంగా చర్యలు - అప్పుడు నాణ్యత, ఉత్పత్తి పరిణామం పెరుగుతుంది. ఇప్పుడున్న మరమగ్గాల ద్వారా ఒక రోజు 40 మీటర్ల బట్ట ఉత్పత్తి అయితే, రేపియల్ మగ్గాల ద్వారా 150 మీటర్లకు ప్రాగా బట్ట ఉత్పత్తి అమరుతుంది. దీని వల్ల యజమానులకు లాభాలోస్తాయి. దీని పులితం మరమగ్గాలపు పనిచేసే కార్బూకులకు కూడా దక్కుతుంది.
- కార్బూకులకు ప్రతీ నెలా 15 వెలకు తగ్గకుండా వేతనం - వేతనంతో పాటు కార్బూకుల కోసం తీట్ట స్క్రీమ్ (పొదుపు పథకం) అమలు - ఈ పథకంలో భాగంగా కార్బూకుడు ఎంతయితే పొదుపు చేస్తాడో అదే నిష్పత్తిలో యజమానులు, ప్రభుత్వం కూడా కార్బూకుడు పేరు మీద పొదుపు చేసేవిధంగా చర్యలు - అలా పొదుపైన డబ్బులు కార్బూకుడి కుటుంబానికి ఉపయోగపడాలి. కార్బూకుడి వేతనం బ్యాంకుల ద్వారానే అందాలి.
- పవర్ లూమ్ పరిశ్రమను ప్రోత్సహించడానికి అవసరమైన విధులు ప్రభుత్వం ఇస్తుంది. ప్రభుత్వ పారశాలల విద్యుత్తులకు అవసరమయ్యే దుస్తులు, హస్టాల్సు, హస్పిటల్సు దుస్తులు, ఇతర యూనిఫారాలు తదతర వస్తాలన్నీ తెలంగాణలో నేత కార్బూకులు ఉత్పత్తి చేసినవే వాడతారు. దీనివల్ల చేసేత మగ్గాలు, మరమగ్గాలకు గిరాకీ ఉంటుంది.
- పవర్ లూమ్ ల ఆధునికరణ వల్ల పెద్ద సంబ్యులో కొత్త పవర్ లూములు వస్తాయి. అయితే అన్ని మగ్గాలు ఒకే రకం వస్తాలు తయారు చేయడం వల్ల పోటీ ఎక్కువై, మార్కెటింగ్ పెద్దగా ఉండదు. కనుక మగ్గాలను ఎంచుకునే కుమంలో పైవిధ్యం ఉండేవిధంగా చూడటం - వేర్యరు రకాలు వస్తాలు, వేర్యరు సైజులు, వేర్యరు డిజైన్లు ఉండేలా వర్గీకరణ చేసుకోవాని సూచన
- నేత వృత్తి కుటుంబాలను పోషించే పరిస్థితి లేకపోవడంతో చాలా మంది పద్మశాలీలు ఇప్పటికే ప్రత్యామ్నాయ ఉపాధి మార్గాలు చూసుకున్నారు. ఇంకా ఎవరైనా పద్మశాలీలు ప్రత్యామ్నాయ ఉపాధి మార్గాలు చూసుకుంటే వారికి అవసరమైన ప్రోత్సహం అందివ్యాలని ప్రభుత్వ నిర్ణయం
- దేశంలోనే నెంబర్ వన్ టిక్స్ టైల్ పార్కుగా వరంగల్ ను తీర్చిదిద్దడం
- సిరిసిల్ పవర్ లూమ్సు ను వరంగల్ టిక్స్ టైల్ పరిశ్రమకు అనుసంధానం చేయటం
- సిరిసిల్లలో అపెరాల్ పార్కు ఏర్పాటు చాయాలని నిర్ణయం
- నేత కుటుంబాల్లోని మహిళలకు అవసరమైన శిక్షణ ఇచ్చి రెడీమేడ్ దుస్తుల తయారీ రంగంలోకి దింపటం

- సిరిసిల్లలోని టెక్స్ టైల్ పార్యులో కొన్ని పరిశ్రమలు వివిధ కారణాల వల్ల మూత పడ్డాయి. వాటిని పునరుద్ధరించేందుకు చర్యలు తీసుకోవటం
- సిరిసిల్లకు త్వరలో రైల్వ్ లైను కూడా వస్తున్నందున ఇక్కడ తయారైన వస్తూలను దేశంలో ఎక్కడ డిమాండ్ ఉంటే అక్కడికి పంపవచ్చు
- పవర్ లూమ్ కార్బూకులు తమ నూలును, వస్తూలను నిలువ చేసుకునేందుకు సిరిసిల్లలో నాలుగు గోదాములు నిర్మించాలని నిర్ణయం- దీనిలో ప్రోక్ పెట్టుకునే యజమానులకు సహకార బ్యాంకు ద్వారా రుణ సౌకర్యం కల్పించటం
- పవర్ లూమ్ లకు రుణ సౌకర్యం కల్పించేందుకు మొదటి ఏడాది రూ.100 కోట్లు స్థిరంగా ఉంచాలని సహకార బ్యాంకును ప్రభుత్వ ఆదేశం

99. కల్లు దుకాణాల పునరుద్ధరణ

ప్రజలకు ప్రాణహాని కలగని మద్యం, స్వచ్ఛమైన కల్లు అందుబాటులో ఉంచాలని తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రైదరాబాద్లో కల్లు దుకాణాలను పునరుద్ధరించింది. కల్లు కాంపోండ్-లను పునరుద్ధరిస్తూ ప్రభుత్వం సెప్టెంబర్ 9, 2014న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ప్రభుత్వ నిర్ణయంతో 50 వేల మంది గొడులు సుస్థిరులకు ఉపాధి లభించింది.

అలాగే హరితహారం కార్బూకుమంలో భాగంగా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా అన్ని రామాల్లో చెరువు కట్టలపై ఈత చెట్లను నాటించింది. దాదాపు 5 కోట్ల ఈత మొక్కలను నాటాలని నిర్ణయించింది. కల్లుగేత వృత్తిదారుల సంక్షేపమంలో భాగంగా 2016-17లో 50 లక్షల ఈత మొక్కలను నాటారు. మరో 2.50 కోట్ల మొక్కలను నర్గీలలో పెంచుతున్నారు.

100. రజకులకు, నాయూ బ్రాహ్మణులకు చేయూత

రజకులు, నాయూ బ్రాహ్మణులు తమ వృత్తులు కొనసాగించేందుకు అవసరమైన ఆర్థిక చేయూత అందివ్యాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. 2017-18 బడ్జెట్లో రజకులు, నాయూ బ్రాహ్మణులకు రూ.450 కోట్లు కేటాయించారు.

101. పవర్ లూమ్ కార్బూకుల రుణాలు మాఫీ

రైతులతో పాటు, ఆత్మహత్యలు ఆశ్రయించాల్సిన దుర్వార పరిస్థితుల్లో బతుకుతున్న మరో కుల వృత్తి దారులు పవర్ లూమ్ కార్బూకులు. కార్బూకులను ఆదుకునేందుకు వారికున్న రుణాలను లక్ష రూపాయల వరకు మాఫీ చేసింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం.

102. సెలూస్కు గృహ కేటగిరీ విద్యుత్:

సెలూస్కు విద్యుత్తు చార్జీలో మినహాయింపు ఇవ్వాలని జనవరి 2, 2016న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. రాష్ట్ర వ్యాపంగా 200 యూనిట్ల లోపు వాడుకునే 18 వేల సెలూస్కు వాణిజ్య ప్రాతిపదికన కాకుండా గృహ కేటగిరీ టారిఫ్ కింద విద్యుత్ చార్జీలు వేస్తున్నారు. ఈ నిర్ణయంతో ప్రభుత్వం పై రూ.144 కోట్ల భారం అదనంగా పడింది.

103. మహాత్మా జ్యోతిభాస్కార్ బి.సి. విదేశీ విద్యుత్ నిధి:

విదేశాల్లో ఉన్నత విద్యను అభ్యసించడానికి బిసి విద్యార్థుల కోసం ప్రభుత్వం మహాత్మా జ్యోతిరావ్ స్కాల్ బీసీ ఓపర్స్ ఎస్టేబ్లిష్మెంట్ పథకాన్ని ప్రవేశపెడుతూ అర్టోబర్ 10, 2016న జి.ఎ.ఎం.23 జారీ చేసింది. ప్రవేశపెట్టింది. 2017-18 సంవత్సరానికి గాను రూ.20 కోట్లు కేటాయించింది. ఒక్క విద్యార్థికి గరిష్టంగా రూ.20 లక్షల వరకు ఆర్థిక సహాయం చేయనున్నారు. ఈ పథకాన్ని 2016 సంవత్సరం దసరా పండుగ సందర్భంగా ప్రవేశపెట్టింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. 2017 ఫిబ్రవరి నాటికి 79 మంది బిసి విద్యార్థులు లభ్యపొందారు. మొత్తం 300 మంది విద్యార్థులకు ఈ సంవత్సరం స్కాలర్ పిఎస్ అందించనుంది.

ఉద్యోగుల సంకేతం

104. ఎంప్లాయ్ ప్రింటీ గవర్న్‌మెంట్:

తెలంగాణలో ఎంప్లాయ్ ప్రింటీ ప్రభుత్వం నడుస్తున్నది. ఉద్యోగుల సంకేతమానికి అధిక ప్రాథాన్యత ఇచ్చింది ప్రభుత్వం. చీటికి మాటికి ఉద్యోగులను వేధించే సంకుచిత బుద్ధిని ప్రదర్శించవద్దని తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఎంప్లాయ్ ప్రింటీ గవర్న్‌మెంట్ గా తెలంగాణలో తరచు బదిలీలు వుండవని సింపం కేసీఆర్ వెల్లడించారు. ప్రత్యేక పరిస్థితుల్లో తప్ప ఉద్యోగులను రెండేళ్ల వరకు బదిలీ చేయవద్దని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

105. రిటైర్మెంట్ రోజునే పెస్సన్

మూడు నాలుగు దశాబ్దాలపాటు ప్రభుత్వానికి, తద్వారా ప్రజలకు సేవలందించి పదవీ విరమణ చేసే ఉద్యోగులకు వారి రిటైర్మెంట్ రోజునే పూర్తి పెస్సన్ అందించాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది. అదే రోజు ప్రభుత్వ లాంచనాలతో, ప్రభుత్వ వాహనంలో ఇంటిదాక పంపించి రావాలని నిర్ణయించింది. దీనిని కచ్చితంగా పాటించాలని అధికారులకు స్వప్తం చేసింది. పట్ల అత్యంత మర్యాదగా, గౌరవంగా ప్రవర్తించాల్సిన భాద్యత ఇతర ఉద్యోగులకు ఉండని సీఎం తెలిపారు.

106. కార్యు నియామకాలు:

ప్రభుత్వ ఉద్యోగం చేస్తూ మరణించిన ఉద్యోగుల కుటుంబ సభ్యులకు ఉద్యోగం కల్పించే కార్యు నియామకాల విషయంలో అత్యంత మానవత్వంతో వ్యవహరించాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది. చనిపోయిన సందర్భంలో ఉద్యోగి కుటుంబం ఎంతో భాద్యతో, కష్టంతో ఉంటుంది. కావున వారిని ఉద్యోగ నియామకం కోసం రోజులు, నెలల తరబడి ఆఫీసుల చుట్టూ తీప్పించుకోకుండా, వారి అర్థతనుబట్టి పదిరోజుల్లోగా ఉద్యోగంలో నియమించాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది. వయస్సు, విద్యార్థుల విషయంలో మినహాయింపులు ఇవ్వాలని నిర్ణయించింది. ఈ మేరకు కలెక్టర్లకు అధికారాలు బదలాయించాలని ప్రభుత్వం ఉన్న తాధికారులను ఆదేశించింది.

107. ఉద్యోగుల బదిలీలు, ప్రమోషనలైన నిషేధం ఎత్తివేత

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ మరిన్ని వరాలు ఇచ్చారు. ఉద్యోగుల ప్రమోషను, బదిలీలు, కార్యు నియామకాలపై ఉన్న నిషేధాన్ని ఎత్తి వేస్తూ ప్రభుత్వం జీవో జారీ చేసింది. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులైన భార్యాభర్తలు ఒకేచేట పనిచేసేందుకు అవకాశం ఇస్తూ సర్కారు నిర్ణయం తీసుకుంది. రాష్ట్ర విభజన, ఉద్యోగుల విభజన నేపథ్యంలో ప్రమోషను, బదిలీలపై గత ప్రభుత్వం 2014 మే నెలలో విధించిన నిషేధాన్ని ఎత్తివేసింది. ఈ మేరకు సాధారణ పరిపాలన శాపి ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. కమలనాథన్ కమిటీ చాలా శాఖలకు

సంబంధించి ఉద్యోగుల విభజన పూర్తి చెయ్యడంతో పాటు కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడా ఉత్తర్వులు జారి చేసింది. ఈ నేపథ్యంలో విభజన సమయంలో విధించిన నిషేధాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎత్తిపేసింది. విభజన పూర్తి కాని శాఖలు, వివాదాల్లో ఉన్న ఉద్యోగులకు మాత్రం ఇది వర్తించదు. తాజా నిర్ణయం నేపథ్యంలో సీనియార్ట్ సవరణ, కార్య నియమకాలు, ఆరోగ్య కారణాల వల్ల బదీలీలకు వెసులుబాటు కల్పించింది. అయితే, సాధారణ బదీలీలపై ఆర్థిక శాఖ విధించిన నిషేధం మాత్రం కొనసాగుతుంది.

108. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు 43 శాతం ఫిట్ మెంట్

తెలంగాణ ఉద్యమంలో కీలక పాత పోషించిన రాష్ట్ర ఉద్యోగులకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పీఅర్సిని ప్రకటించింది. తెలంగాణ ఉద్యోగులకు మూల వేతనంలో 43% శాతం మేర పెంచి (ఫిట్మెంట్) ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ మేరకు వేతన సవరణను ఖరారు చేసింది. నగదు ప్రయోజనం తెలంగాణ ఆవిర్మావ దినమైన జూన్ 2,2014నం. నుంచి అమలు అయింది. అప్పటి నుంచి ఎనిమిది నెలల బికాయిలు ఉద్యోగుల జీసీఎఫ్ ఖాతాల్లో జమ అయ్యాయి. మార్చి నెలలో అందుకోనే జీతంలో నగదు పెంపు ఉద్యోగులు అందుకున్నారు. దీనీతో ప్రభుత్వంపై అదనపు భారం ఏటా రూ. 6,500 కోట్లు పైగా పడుతున్నది.

తెలంగాణ ఉద్యమంలో కీలక పాత పోషించి సకల జనుల సమ్మేళనాలలో అధ్యాత పోరాటలు చేసిన ఉద్యోగులకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఇంక్రిమెంట్ మంజూరు చేస్తూ ప్రభుత్వం ఆగస్టు 12,2014న ఉత్తర్వులు జారి చేసింది. ఆగస్టు జీతంతో పాటు ఈ ప్రత్యేక ఇంక్రిమెంట్ ఇవ్వడం జరిగింది.

109. ఉద్యోగులు, జర్నలిస్టులకు వెలనెన్ సెంటర్స్

ఉద్యోగులు, జర్నలిస్టులు ఎన్నాళ్ళ నుండో ఎదురుచూస్తున్న కార్బోరెట్ దవాబానల్లో నగదురహిత వైద్యం అందుబాటులోకి వచ్చింది. ఉద్యోగులు, జర్నలిస్టుల ఆరోగ్య పథకం (ఊబేపాచెస్) కింద సీవలు అందించేందుకు నగరంలోని 14 సూపర్ స్పెషాలిటీ హస్పిటల్లతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నది. డిసింబర్ 24, 2016న రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బైరతాబాద్లో వెలనెన్ సెంటర్ ను ప్రారంభించింది. ఒకేచోట అన్ని రకాల వైద్య చికిత్సలు అందుబాటులో ఉన్నాయా అని పరిశీలించిన మీదటే సూపర్ స్పెషాలిటీ హస్పిటల్లతో ఒప్పందాలు చేసుకుంది. దేశంలోనే తొలిసారిగా ఉద్యోగులు, జర్నలిస్టుల కోసం వెలనెన్ సెంటర్ పేరుతో ఓపీ సీవలను కూడా ప్రారంభించింది. ఇక్కడ 1885 రకాల వ్యాధులకు సంబంధించి ఉచిత చికిత్సలు అందించడంతో పాటు రెండు వందల రకాల బ్రాండెడ్ మందులను కూడా ఉచితంగా అందిస్తారు. గుండె, కిడ్నీలు, లిపర్, సర్పికల్, క్యాన్సర్ తదితర కీలకమైన ఆపరేషన్లు, చికిత్సలకు ఇక్కడ వైద్యసీవలందుతాయి. త్వరలో నగరంలో మరో నాలు గు వెలనెన్ సెంటర్లను ఏర్పాటు చేసేందుకు సన్నాహలు చేస్తున్నారు. అలాగే అన్ని పాత జిల్లా కేండ్రాల్లోనూ వీలైనంత తొందరగా వెలనెన్ సెంటర్లను అందుబాటులోకి తెస్తున్నారు. వెలనెన్ సెంటర్లో ప్రధానంగా ఓపీ సీవలు అందుతాయి. ఇది రిపరల్ సెంటర్గా కాకుండా ఓపీ సీవలందించే

విషయంలో ప్రధానంగా దృష్టి కేంద్రీకరిస్తుంది. ఇక్కడే వ్యాధి నిర్దారణ పరీక్షలు కూడా చేస్తారు. ఉద్యోగులు, జర్నలిస్టుల ఆరోగ్య పదుకం (ఈజేపోచెఎస్) కింద సేవల కోసం ప్రత్యేకంగా యావ్ను రూపొందించారు. వెల్నెస్ సెంటర్ల అడ్రెస్ తెలుసుకోవడంతో పాటు అందులోనే అపాయింట్మెంట్ బుకింగ్, ఈ- హాల్ట్ రికార్డ్స్ తదితర సేవలు పోందే అవకాశం ఉంటుంది. దీని కోసం ఈపోచెఎస్ అండ్ జేపోచెఎస్ అనే యావ్ను డౌన్లోడ్ చేసుకోవాలి. దీని ద్వారా సమగ్ర ఆరోగ్య నివేదిక అందుబాటులోకి వస్తుంది.

14 సూపర్ స్పెషాలిటీ దవాభానాలు

1. కిమ్స్
2. ప్లాటిపస్సిటల్
3. ప్లైమ్ ప్లాటిపస్సిటల్
4. కాంట్రినెంటల్
5. సన్మైన్
6. యశోద (మలక్పేట్)
7. యశోద (నోమాజిగూడ)
8. యశోద (సికింద్రాబాద్)
9. కెర్ ప్లాటిపస్సిటల్ (బంజారాహిల్స్)
10. కెర్ ప్లాటిపస్సిటల్(నాంపల్లి)
11. కెర్ ప్లాటిపస్సిటల్ (ముహీరాబాద్)
12. అపోలో (జాబ్లీహిల్స్)
13. అపోలో (ప్రాదర్శగూడ)
14. అపోలో (సికింద్రాబాద్)

110. ఏకీకృత సర్వీస్ రూల్స్ కు ప్రభుత్వ ఆమోదం

ఏకీకృత సర్వీసుల రూల్స్ ఫైలుపై ప్రభుత్వం ఆమోద ముద్ర వేసింది. ఇందుకు సంబంధించిన ఫైలుపై ఎప్పిల్ 5, 2016న ముఖ్యమంత్రి సంతకం చేశారు. దీనిని రాష్ట్రపతి ప్రభావ ముఖ్యమై ఆమోదం కోసం పంపుతారు. రాష్ట్రపతి ఆమోదం పోందగానే ఏకీకృత సర్వీసు రూల్స్ అమలులోకి రానున్నాయి. జిల్లా పరిషత్, మునిపల్ టీచర్లు, ప్రభుత్వ టీచర్లుగా పనిచేస్తున్న వారందరినీ ఒకే గొడుగు కిందకు తీసుకురావాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. ఈ నేపథ్యంలో పంచాయతీర్జ్జు, మునిపల్ టీచర్ల మధ్య దశాభ్యాల కాలంగా కొనసాగుతున్న వివాదాన్ని పరిష్కరించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది.

111. జోనల్ విధానం రద్దు

రాష్ట్రంలో జోనల్ విధానాన్ని రద్దు చేసింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. ఈ నిర్ణయంతో ఇక్కె రాష్ట్ర, జిల్లా స్థాయి క్యాడర్లు మాత్రమే ఉంటాయి. ఈ నేపథ్యంలో అవసరమైన సర్వీసు నిబంధనలు, విధివిధానాలు రూపొందించాలని అధికారులను ఆదేశించింది.

112. ఐకేపీ ఉద్యోగులకు వేతనాలు పెంపు:

ఇందిరా క్రాంతి పథం (�కేపీ) ఉద్యోగులు, సిబ్యందికి ప్రభుత్వం వేతనాలను పెంచింది. ఈమేరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. సెర్వ్ తో పాటు జాతీయ ఉపాధి హమీ చట్టంలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులు,

సిబ్బందికి జీతాలు పెరిగాయి. సెర్వ్ లో 4,174 మంది ఉద్యోగులుండగా, వారిలో 767 మంది మండల సమాఖ్య క్లస్టర్ కోఆర్డినేటర్లు ఉన్నారు. వీరికి రూ. 6,260 నుంచి రూ.12,000 మేర వేతనాలను పెంచారు. మిగతా వారికి 30 శాతం అధికం చేశారు. పెరిగిన జీతాలతో ప్రభుత్వం పై 25.68 కోట్ల రూపాయలు అదనపు భారం పడుతున్నది. అలాగే ఉపాధి చట్టంలో పనిచేస్తున్న ఫీల్డ్ అసిస్టెంట్లకు ప్రస్తుతం రూ.6,290 వేతనంగా ఉండగా, దాన్ని రూ.10,000 చేసింది ప్రభుత్వం. మిగతా వారికి 30 శాతం వర్తింపజేసారు. దీంతో మొత్తం 11,415 మందికి జీతాలు పెరిగాయి. ఇందులో 7402 ఫీల్డ్ అసిస్టెంట్లు కాగా, 4013 మంది(30 శాతం) ఎఫ్.టి.ఐ. లు ఉన్నారు. పెరిగిన జీతాలతో ప్రభుత్వంపై అదనంగా రూ.52.21 కోట్ల భారం పడుతుంది. పెరిగిన జీతాలు ఆగస్టు 1, 2016 నుండి కలిపి లందుతాయి.

113. 108 సిబ్బంది వేతనాలు పెంపు:

అతి తక్కువ వేతనాలతో పనిచేస్తున్న 1578 మంది 108 అంబులెన్స్ సరీస్ ఉద్యోగుల వేతనాలను పెంచుతున్నట్లు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఉగాది కానుకగా మార్చి 29, 2017న ప్రకటించింది. వారి జీతాలను ఒక్కొక్కరికి రూ.4 వేలు పెంచింది. పెరిగిన జీతాలు ఎప్రిల్ 2016 నుండి అందుతాయి. ఆ మొత్తాన్ని (ఎరియర్స్) ఒకే సారి విడుదల చేశారు. ఎప్రిల్ 2017 జీతంతో పాటు ఆ మొత్తాన్ని చెల్లిస్తారు.

114. 776 మంది గురుకుల టీచర్ల కుమాద్ధికరణ

గురుకుల పారశాలలో తొమ్మిదేళ్ళుగా కాంట్రాక్ట్ పద్ధతిలో పని చేస్తున్న 758 మంది టీచర్లు, అడ్హర్క పద్ధతిలో పని చేస్తున్న 18 మంది టీచర్ల సరీసులను కుమాద్ధికరించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఈ మేరకు మే 4,2016 న జరిగిన సమీక్షా సమావేశంలో నిర్ణయించారు.

115. భాషా పండితులను, పీఱటీలను సూగ్రూల అప్ గ్రేడ్

2488 మంది భాషా పండితులు, 1047 పీఱటీలను సూగ్రూల అసిస్టెంట్లుగా అప్గ్రేడ్ చేయాలని క్యాబినెట్ ఫిబ్రవరి 2, 2017న ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. దీనికి సంబంధించిన జిఓ నెం.17 మరియు 18ని ఫిబ్రవరి 3, 2017న విడుదల చేశారు.

116. ఉద్యోగులకు, పెన్ననర్థకు హౌల్ కార్డులు

ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, ఉపాధ్యాయులు, పెన్ననర్థకు ప్రభుత్వం దీపావళి కానుకగా హౌల్ కార్డుల జారీ చేయాల్సిందిగా అధికారులను ఆదేశించింది. నయాపుసా చెల్లించాల్సిన అవసరం లేకుండా ఉద్యోగులకు వారి కుటుంబ సభ్యులకు ప్రతి కార్పోరేట్ దవాఫొనలో అత్యాధునిక వైద్య సదుపాయాలు అందించే విధంగా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంది. వారికి హౌల్ కార్డులను అందజేశారు.

117. విత్తన ల జీతాలు 64.61 శాతం పెంపు

వారసత్వంగా విలేజ్ రెవెన్యూ అసైట్టులుగా పనిచేస్తున్న వారి వేతనాలు 64.61 శాతం పెంచనున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ప్రస్తుతం విత్తనాలు అన్ని విధాల కలిపి రూ.6500 వేతనం పొందుతున్నారు. ఈ వేతనాన్ని రూ.10,500కు పెంచాలని వి.ఐ.ఎ.వి. ప్రతినిధులతో ఫిబ్రవరి 24, 2017న ప్రగతి భవన్లో జరిగిన సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. దీంతో పాటు రూ.200 తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన ఇంక్రిమెంట్ కూడా ప్రకటించింది. దీంతో ఒక్క విత్తనాలు రూ.4,200 వేతన పెరుగుతుంది. ప్రతీ నెల 1వ తారీఖున మిగతా ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు అందుతున్నట్లే వీరికి కూడా వేతనం అందుతుంది. గ్రామంలోనే 24 గంటల పాటు అందుబాటులో ఉండి ప్రజలకు సేవలు చేస్తున్నందున ప్రతీ వారసత్వ విత్తనాలు డబుల్ బెడ్ రూమ్ ఇల్లు మంజూరు చేస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. పెంచిన వేతనాలు ఏప్రిల్ 1నుంచి అమలులోకి వస్తాయి. వీటితో పాటు వి.ఐ.ఎ.చ., అటండ్ర, టైపర్ తదితర ఉద్యోగాల నియామకాల్లో ప్రస్తుతం పనిచేస్తున్న వి.ఐ.ఎ.చ.లకు 30 శాతం ఉద్యోగాలు రిజర్వ్ చేయనున్నట్లు ప్రకటించింది. వెట్టి, ముస్కూరి, కావల్ కార్, కాన్ దార్ తదితర పేర్లతో పిలుస్తున్నారు. ఇక్కుపై అలా పిలవద్దని నిర్దయించింది. ఏ పని చేసే వారైనా సరే వి.ఐ.ఎ.వి. అని మాత్రమే పిలవాలని ఆదేశించింది. ప్రభుత్వం తీసుకున్న ఈ నిర్దయాల వల్ల వారసత్వంగా విత్తనాలుగా పనిచేస్తున్న రాష్ట్రంలోని 19,345 మందికి మేలు కలుగుతుంది.

పబ్లిక్ సర్వీస్ పరీక్ రాసి వి.ఐ.ఎ. లుగా పనిచేస్తున్న వారందరినీ రెగ్యులరైజ్ చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. ఇందుకోసం విధివిధానాలు తయారు చేయాలని అధికారులను ఆదేశించింది. ఈ నిర్దయం వల్ల పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ ద్వారా పరీక్ రాసి ఉద్యోగం పొందినప్పటికి తక్కువ వేతనంతో పనిచేస్తున్న రాష్ట్రంలోని 2,900 మంది డెర్క్ట్ రిక్రూట్ వి.ఐ.ఎ.వి.లకు మేలు కలుగుతుంది.

118. విలేజ్ ఆర్గానేజెషన్ అసైట్టు(వి.ఓ.ఎ.) వేతనం పెంపు:

అతి తక్కువ వేతనాలతో పనిచేస్తున్న విలేజ్ ఆర్గానేజెషన్ అసైట్టు(వి.ఓ.ఎ.) వేతనం పెంచాలని ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. రాష్ట్రంలో 18,405 మంది వి.ఓ.ఎ.లు రూ.500 నుంచి రూ.1500 వరకు వేతనం మాత్రమే పొందుతున్నారు. ఆయా సంఘాల సభ్యుల సంబుల్య, వారి ఆర్థిక పరిస్థితిని బట్టి వేతనాలు అందుతున్నాయి. వీరు చేసే పనికి వస్తున్న జీతం వారికి ఏమాత్రం సరిపోవడం లేదు. ఈ నేపథ్యంలో ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖర్ రావు మార్చి 01, 2017న ప్రగతి భవన్లో వి.ఓ.ఎ.లతో ప్రత్యేకంగా జరిగిన సమావేశంలో ఈ నిర్దయం తీసుకున్నారు. రాష్ట్రంలోని ప్రతీ వి.ఓ.కు నెలకు రూ.5వేల జీతం అందేవిధంగా చర్యలు తీసుకుంటామని ప్రభుత్వం వారికి హామీ ఇచ్చింది. రాష్ట్రమైక్ సంఘాలు రూ.2వేల చెల్లించాలని, ప్రభుత్వం రూ.3వేల ఇస్తుందని హామీ ఇచ్చింది. ప్రభుత్వం తన వాటాను సెర్వ్ ద్వారా చిల్డ్రిస్తుంది. రాష్ట్రమైక్ సంఘాల వాటాను చెల్లించే బాధ్యత సూపర్ ప్రైజర్లు తీసుకోవాలని ప్రభుత్వం ఆదేశాలు జారీ చేసింది.

119. జలమండలి ఉద్యోగుల వేతన సవరణ:

ప్రాదరాబాద్ మెట్లో వాటర్ సప్లై అండ్ సీవరేజి బోర్డు (హాచ.ఎం.డిఎస్.ఎస్.బి) ఉద్యోగులకు ప్రభుత్వం వేతన సవరణపై జులై 12,2015 నిర్ణయం తీసుకుంది. సమ్మై విరమించిన హాచ.ఎం.డిఎస్.ఎస్ ఉద్యోగులకు ప్రభుత్వ ఉద్యోగులతో సమానంగా వేతనాలు చెల్లించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. త్వరలో ఉత్తర్వులు కూడా జారీ కానున్నాయి.

120. కాంట్రాక్టు రెసిడెన్షన్యల్ టీచర్స్ వేతనాలు పెంపు

రాష్ట్రంలోని టైపల్ వెల్స్ ఆశ్మ పారశాలల్లో పని చేస్తున్న కాంట్రాక్టు రెసిడెన్షన్యల్ టీచర్స్ కనీస వేతనాలను పెంచుతూ ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. 2010 పిఅర్సి సిఫారసుల మేరకు ఎస్టిలకు 10,900 రూపాయలు, సూగ్రే అసెస్మెంట్స్కు 14వేల 800 రూపాయలు చెల్లించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఈ నిర్ణయం వల్ల రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 1892 మంది సిఅర్టిలకు మేలు కలుగుతుంది. ప్రతి ఏటా సిఅర్టిలకు వేతనాలకు ప్రభుత్వం 27.22 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తోంది.

121. సకల జనుల సమ్మై కాలం ప్రత్యేక సెలవు

సకల జనుల సమ్మై కాలం విషయంలో ఉద్యోగులకు అనుకూలమైన నిర్ణయం తీసుకుంటూ సకల జనుల సమ్మై కాలాన్ని ప్రత్యేక క్యాజెపల్ లీవ్గా పరిగణిస్తూ తెలంగాణ ప్రభుత్వం జనవరి 2, 2016న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. 2011 సెప్టెంబర్ 13 నుంచి అక్టోబర్ 24 వరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, ఉపాధ్యాయులు 42 రోజులపాటు సకల జనుల సమ్మైలో పాల్గొన్నారు.

122. చెట సోర్సింగ్ ఉద్యోగుల జీతాలు పెంపు

చెట సోర్సింగ్ ఉద్యోగుల వేతనాలను పెంచాలని జనవరి 2,2016 న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. వీరికి పెంచిన జీతాలను జనవరి 2016 నుండి అమలు చేశారు. ప్రస్తుతం రూ.6,700 జీతం వస్తున్న వాళ్ల వేతనాన్ని రూ.12 వేలకు, 8,400 వస్తున్న వారికి 15 వేలకు, 10,900 వస్తున్న వారి జీతాలను రూ.17 వేలకు పెంచారు. దీంతో ప్రభుత్వం పై అదనంగా రూ.400 – 500 కోట్ల బారం పడుతుంది.

123. కాంట్రాక్టు ఉద్యోగుల క్రమబద్ధికరణ

కాంట్రాక్టు ఉద్యోగులను క్రమబద్ధికరించాలని జనవరి 2, 2016న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఈ నిర్ణయంతో దాదాపు 25 వేల పైచిలుకు ఉద్యోగులకు లభ్య చేకూరసుంది. కాంట్రాక్టు వ్యవస్థను తీలుత ప్రవేశపెట్టినప్పుడు రూల్ ఆఫ్ రిజర్వ్స్పన పాటించలేదు. ఆ తర్వాత రిజర్వ్స్పన పాటించారు. దీనిపైనా ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. ఒకవేళ రూల్ ఆఫ్ రిజర్వ్స్పన సరిపోకవోతే బ్యాక్లాగ్ పోస్టుల్లో

నియమించడానికి అనుమతి ఇచ్చింది. ఎస్సి, ఎస్టి, బీసీలకు రిజర్వెషన్లు రాకపోతే బ్యాక్లాగ్లో ఆ నియామకాలు చేపట్టనున్నారు. దాంతే రూల్ ఆఫ్ రిజర్వెషన్ కూడా పాటించినట్లు అవుతుంది.

124. కాంట్రాక్ట్ లెక్చరర్ల వేతనాలు 100 శాతం పెంపు:

రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వ జూనియర్ కాలేజీ కాంట్రాక్ట్ లెక్చరర్ల వేతనాలు 100 శాతం పెంచుతూ ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. సంబంధిత పైల్ పై ముఖ్యమంత్రి మే 02, 2017 న సంతకం చేశారు. దీని ప్రకారం కాంట్రాక్ట్ లెక్చరర్ల కనీస వేతనం రూ.37,000 అందనున్నది. దీనివల్ల రాష్ట్రంలో **3,687** మంది కాంట్రాక్ట్ అధ్యాపకులు ప్రయోజనం పొందారు. అలాగే కాంట్రాక్ట్ పాలిటిక్స్ లెక్చరర్ల మూల వేతనం రూ.40,270, డిగ్రీ కాంట్రాక్ట్ అధ్యాపకులకు రూ.43,670 అందనుంది. గత డిసెంబర్ లో కాంట్రాక్ట్ లెక్చరర్ల వేతనం రూ.18 వెల నుండి రూ.27వెలకు పెంచుతూ జిభ్ ను డిసెంబర్ 24, 2016న విడుదల చేసింది. అప్పుడు 50 శాతం పెంచారు. అనేక విజ్ఞప్తుల మేరకు 100 శాతం వేతనాలు పెంచాలని ముఖ్యమంత్రి ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నారు. ఈ నిర్ణయంతో కాంట్రాక్ట్ అధ్యాపకులు కూడా రెగ్యులర్ టీచర్ల మాదిరిగా వేతనాలు పొందుతారు.

125. మహాత్మా గాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హమీ పథకం) ఉద్యోగుల వేతనాలు పెంపు (నరేగా, సెర్వ్):

తక్కువ వేతనాలతో పనిచేస్తున్న సెర్వ్, నరేగా (మహాత్మా గాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హమీ పథకం) ఉద్యోగుల వేతనాలు పెంచుతూ ఆగస్టు 4, 2016 న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.

మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హమీ పథకంలో **11,415** మంది కాంట్రాక్ట్ ఉద్యోగులు, అనగా 7,402 మంది పీల్డ్ అసెప్టింట్లు మరియు 4,013 మంది (ఎఫ్.టి.ఇ)ఫిక్స్ టెన్సూర్ ఎంప్లాయున్ పని చేస్తుండగా అందులో పీల్డ్ అసెప్టింట్లకు సెలసరి వేతనము రూ.6,290 నుండి రూ.10,000 వరకు పెంచడం జరిగింది. మరియు 4,103 మంది ఎఫ్.టి.ఇ. లకు 30 శాతం వేతనములు పెంచడం జరిగింది. ఈ నిర్ణయంతో ప్రభుత్వంపై సంవత్సరానికి 52.21 కోట్ల రూపాయల అదనపు భారం పడుతుంది.

126. 90 రోజుల చైల్డ్ కెర్ లీవ్:

రాష్ట్రంలో మహిళా ఉద్యోగులు, ఉపాధాయునులకు 90 రోజుల చైల్డ్ కెర్ లీవ్ ఇవ్వడానికి రాష్ట్ర మంత్రివర్గం అక్టోబర్ 21, 2016న ఆమోదం తెలిపింది. పీల్డలకు 18 ఏళ్ళ వయస్సు వచ్చే వరకు దఫాలవారీగా ఈ సెలవులను వినియోగించుకోవచ్చు. ఒకసారి 90 రోజులు కాకుండా ఆరు దఫాలుగా వీటిని వాడుకోవాల్సి ఉంటుంది. 2010లో మహిళా ఉద్యోగినులకు ఆరునెలల మెటర్లు టీ లీవ్ను ఇచ్చారు. ఆ సెలవులకు ఈ చైల్డ్ కెర్ లీవ్ అదనం.

ఆర్థిక, విద్యుత్, సింగరేణికి చేయాల

127. సింగరేణి

సింగరేణి కాలరీన్ కంపెనీ లిమిటెడ్ తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిసుష్టికి, విద్యుత్ ఉత్సవాలనకు, పారిత్యామిక ప్రగతికి మూలాదారమైన బోగ్గును ఉత్సత్తి చేస్తూ, వేలాది మందికి ఉద్యోగ ఉపాధి అవకాశాలను కల్పిస్తున్నది. దాకిణ భారతదేశంలోనే బోగ్గు ఉత్సత్తి చేస్తున్న ఏకైక కంపెనీ సింగరేణి సంస్థ. సంస్థ ఉత్సత్తి చేస్తున్న బోగ్గుతో మన రాష్ట్రంలో పాటు క్రొటక, మహారాష్ట్ర, తమిళనాడు, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాల ధర్మల్ విద్యుత్ అవసరాలు తీరుతున్నాయి. ప్రతీ సంవత్సరం 600 లక్షల టన్నుల బోగ్గును సింగరేణి ఉత్సత్తి చేస్తున్నది. కార్బూకులు తమ కలోరశమితో భూగర్భంలోంచి బోగ్గును తవ్విత్తస్తున్నారు. ఇంతింతై వటుడింతై అన్నట్లుగా సింగరేణి సంస్థ ఎదగడం వెనుక కార్బూకుల అలుపెరగని శమ ఉంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన కోసం జరిగిన మహాద్వయంలో కూడా సింగరేణి కార్బూకులు ఎంతో చైతన్యవంతంగా పాల్గొన్నారు. అందుకే తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తర్వాత తెలంగాణ ప్రత్యేక ఇంక్రిమెంటు, సకల జనుల సమై కాలానికి వేతనం, లాభాల్లో పెద్ద వాటా, బోన్స్, ఎక్స్ గ్రేమియా పెంపు, డిపండెంట్ ఉద్యోగాల హక్కు పునరుద్ధరణ లాంటి చర్యలు తీసుకోని సింగరేణి కార్బూకుల్లో ఎనలేని విశ్వాసం పెంచింది.

సింగరేణి సంస్థ అభివృద్ధికి, కార్బూకుల సంక్షేమానికి ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలు మరియు

సింగరేణి సంస్థ సాధించిన ప్రగతి:

- భూగర్భగనుల ద్వారా ఆర్థికంగా నష్టం వస్తున్నప్పటికీ, వాటిపై ఆధారపడిన వేలాది మంది కార్బూకుల ఉపాధిని దృష్టిలో పెట్టుకుని తెలంగాణ ప్రభుత్వం భూగర్భ గనుల ద్వారా ఉత్సత్తిని కోసం సాగిస్తున్నది.
- కార్బూకులకు అన్నివిషయాలు వివరించేందుకు మధ్యీ డిపార్ట్ మెంట్ లేవల్ సమావేశాలు నిర్వహించాము. దీంతో కార్బూకులు, అధికారులు సమన్వయంలో కొత్త ఉత్సాహంతో పనిచేస్తున్నారు.
- ఈ మార్పి వల్ల 2015-16లో 600 లక్షల టన్నులు ఉత్సత్తి చేసి, 15 శాతం వృద్ధి రేటును సాధించిన సింగరేణి నేడు దేశంలోనే నెంబర్ వన్ కంపెనీగా నిరీచింది. కోల్ ఇండియా, ఇతర ప్రభుత్వంంగ సంస్థలకున్న ముందున్నది.
- 2009-2014 మధ్య పద్మ కాలంలో సగటున 3 శాతం మాత్రమే వృద్ధిని సాధించిన సింగరేణి తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తర్వాత 15 శాతం వృద్ధి రేటును సాధించింది.
- 2009-2014 మధ్య పద్మ కాలంలో సింగరేణి ఆర్థికిన లాభం ఏడాదికి సగటున 400 కోట్లు. 2015-16లో సింగరేణి ఆర్థికిన లాభం 1066 కోట్లు.
- ఎన్నడూలేని విధంగా సంస్థ లాభాల్లో 23 శాతం వాటాను, అంటే 245 కోట్ల రూపాయలను కార్బూకులకు చెల్లించింది.

- దిపావళి బోన్స్ కింద ప్రతీ కార్బూకుడికి సగటున 54వేల రూపాయలు చోప్పున మొత్తం 303 కోట్ల రూపాయలు చెట్టించింది. ఈ విధంగా ఒక్క నెలరోజులలోపే దసరా, దిపావళి పండుగల సమయంలో ఒక్కో కార్బూకుడు సగటున లక్ష నుంచి లక్షా 25వేలవరకు పౌందారు.
- దాదాపు రెండు దశాభ్యాసాల తర్వాత సింగరేణిలో డిపెండెంట్ ఉద్దేశ్యాల నియామక ప్రక్రియ మళ్ళీ ప్రారంభమయింది. జనవరి 1, 2017 నుంచి దరఖాస్తులు స్వీకరిస్తున్నారు.
- అనారోగ్య కారణాల వల్ల అన్ ఫిట్ అయిన కార్బూకుల వారసులకు ఉద్దేశ్యం ఇచ్చే విషయంలో గత ప్రభుత్వాలు పరిమితి విధించాయి. ఏడాదికి 200 నుంచి 250 వరకు అన్ ఫిట్ డిపెండెంట్ ఉద్దేశ్యాలు ఇస్తూ వచ్చారు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తర్వాత అన్ ఫిట్ అయిన వారి వారసులు 3,200 మందికి ఉద్దేశ్యాలు పోందారు. వారసులకు ఉద్దేశ్యం వద్దనుకునుకున్నపుడు కార్బూకుడికి ఇచ్చే పరిహారాన్ని ఐదు లక్షల రూపాయలు నుంచి 12లక్షల 50 వేల రూపాయలకు పెంచారు.
- గని ప్రమాదంలో కార్బూకులు మరణిస్తే గత ప్రభుత్వాలు కేవలం 7 లక్షల ఎక్కు గ్రేషియా ఇచ్చేవి. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తర్వాత సంస్థ కాంట్రిబ్యూషన్ కింద 10లక్షల రూపాయలు, కార్బూకుల కాంట్రిబ్యూషన్ కింద మరో పది లక్షలు, ఎక్కు గ్రేషియా ఐదు లక్షలు ... మొత్తం 25 లక్షల రూపాయలు కార్బూకుడే కుటుంబానికి ఎక్కు గ్రేషియా అందచేస్తున్నారు.
- కార్బూకుడు ఉద్దేశ్యంలో ఉండగా సహజ మరణం చెందితే, ఇచ్చే పరిహారం గతంలో కేవలం లక్షా 50 వేల రూపాయలు. ఇప్పుడు 15లక్షల రూపాయలు అందచేస్తున్నారు.
- కార్బూకులకు పని పరిస్థితులను (వర్క్‌స్టాప్ కండిషన్స్) మెరుగుపర్చిందుకు ప్రభుత్వం పలు చర్యలు తీసుకున్నది. కార్బూకులు గతంలో బరువైన క్యాప్ ల్యాంపులు ధరించి గనిలోకి దిగేవారు. కార్బూకులకు ఈ కష్టం తప్పించేందుకు వీటిస్టాసనంలో లక్షలాది రూపాయలు వెచ్చించి కేవలం 400 ర్మాముల బరువుండే క్యాప్ ల్యాంపులు అందచేశారు. భూగర్భ గనిలోకి 2 నుంచి 5 కిలోమీటర్ల దూరం నడవాల్సిన అవసరం ఉండేది. ఇప్పుడా అవసరం లేకుండా ప్రతీ గనిలో మ్యాన్ రైడింగ్ సిస్టమ్ ఏర్పాటు చేశారు.
- కార్బూకులు నివసించే కాలనీలలో సమస్యలను పరిపూరించడం కోసం ‘మీకోసం – మీ చెంతకు’ అన్ వినూత్వ కార్బూకుమాన్ని సింగరేణి అమలు చేస్తున్నది. కొత్త రోడ్సు, డైనేజీలు, పారుగులు, స్విమ్మింగ్ పూల్లు, వ్యాయామశాలలు ఏర్పాటు చేసింది.
- సింగరేణి సంస్థను మరింత విస్తృత పరిచేందుకు, పటిష్ట పరిచేందుకు ప్రభుత్వం ప్రణాళిక రూపొందిస్తున్నది. వచ్చే పదేళ్ళ కాలంలో 20 ఓపెన్ కాష్టు గనులు, 11 భూగర్భ గనులు కొత్తగా ప్రారంభించబోతున్నది. ప్రస్తుతం 600 లక్షల టన్నులున్న బోగ్గు ఉత్పత్తిని 2020-21 నాటికి 900 లక్షల టన్నులకు పెంచాలని సింగరేణి లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నది. దీని ద్వారా తెలంగాణలో నిర్మించే

ధర్మల్ విద్యుత్ కెంట్రాలకు చాలినంత బోగ్గును అందించడంతో పాటు, వేలాది పరిశ్రమలకు బోగ్గు సరఫరా చేయడం సాధ్యమవుతుంది. కొత్తగా 11,621 మందికి ఉద్యోగాలు వస్తాయి.

సింగరేణి కార్బూకులకు చేయుత - లాభాల్ 23 శాతం వాటా

2014-15 : దసరా, దీపావళి పండుగల సందర్భంగా సింగరేణి కార్బూకులకు లాభాల్ 20 శాతాన్ని కార్బూకులకు చెల్లించారు. కోల్ ఇండియా 240 కోట్ల రూపాయాలను సింగరేణి కార్బూకులకు బోన్స్‌గా అందిస్తోంది. దీనివల్ల ప్రతి సింగరేణి కార్బూకుడు సగటున రూ. 40 వేలు అదనంగా వొందారు. దాదాపు 3100 మంది పెండింగ్ డిపెండెంట్లకు ఉద్యోగ అవకాశం కల్పించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

2015-16: సింగరేణి కాలరీస్ సాధించిన లాభాల్ కార్బూకులకు 21 శాతం వాటాను కార్బూకులకు బోన్స్‌గా చెల్లించింది ప్రభుత్వం. సింగరేణికి మొత్తం రూ. 491 కోట్ల లాభం రాగా అందులో కార్బూకుల వాటాగా రూ. 103 కోట్లు కార్బూకులకు బోన్స్‌గా చెల్లించింది. దీంతో ఒక్కొ కార్బూకుడికి రూ. 15 వేల నుంచి 20 వేల వరకు లబ్బి చేకూరింది. గతంలో లాభాల్ కేవలం 18 శాతం మాత్రమే వాటా చెల్లిస్తూ, బీఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం 21 శాతం వాటా కార్బూకులకు చెల్లించింది. 1990 నుంచి ప్రోపెచ్చనల్ ట్యూన్ ద్వారా ప్రభుత్వానికి బకాయి ఉన్న రూ. 175 కోట్లను కూడా మాపీ చేసింది. గత బకాయిలు మాపీ చేయడంతో పాటు ప్రతీ ఏడాది వసూలు చేయాల్సిన రూ. 15 కోట్ల మేర వృత్తి పున్న కూడా ఇక్కుపై వసూలు చేయరు.

2016-17: సింగరేణి లాభాల్ కార్బూకులకు 23 శాతం వాటా చెల్లించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. సింగరేణిలో పనిచేసి గాయపడినా, అనారోగ్యం పాలయినా, స్వద్ధంద పదవీ విరమణ చేసిన కార్బూకుల వారసులకు ఉద్యోగాలు ఇవ్వాలని ప్రభుత్వం అక్టోబర్ 6, 2016న నిర్ణయించింది. అదేవిధంగా డిపెండెంట్ ఉద్యోగాల నియామక ప్రక్రియ చేపట్టనున్నారు. సింగరేణి సంస్కృత 2015-16లో రూ. 1066.13 కోట్ల నికర ఆదాయం సమకూరింది. లాభాల్ కార్బూకులకు రూ. 245.21 కోట్లు పంపిణీ చేయాలని నిర్ణయించారు. దీంతో ఒక్కొ కార్బూకునికి సగటున రూ. 43 వేల రూపాయాలు అందనుంది. దీంతో పాటు దీపావళి బోన్స్‌గా ప్రతి కార్బూకునికి మరో రూ. 54 వేలు ఇవ్వాలని నిర్ణయించారు. ఈ నిర్ణయంతో ఒక్కొ కార్బూకుడికి రూ. 97 వేలకు ప్రాగా నగదు అందనుంది.

128. ఆర్టీసికి రూ.750 కోట్లు - ఉద్యోగులకు 44 శాతం ఫిట్ మెంట్:

తెలంగాణ ఆర్టీసిని సష్ట్రాల ఉచి నుంచి బయట పదేయటానికి ప్రభుత్వం రూ. 250 కోట్లు విడుదల చేసింది. ఆర్టీసి ఉద్యోగుల జీతాల పెంపు వల్ల పడిన ఆర్థిక భారం రూ.750 కోట్లని ప్రభుత్వమే భరిస్తున్నది. ఆర్థిక ఇబ్బందుల్లో వున్న ఆర్టీసిని నడిపించడానికి యాజమాన్యం ఒక దశలో ఉద్యోగుల సహకార సంఘం డబ్బులను కూడా వినియోగించుకోవలని వచ్చింది. అందుకే ప్రభుత్వం స్వందించి ఆర్టీసిని ఆదుకుంది. తెలంగాణలో ఆర్టీసి సిబ్బందికి 44 శాతం ఫిట్ మెంట్ పెంచాలని ప్రభుత్వం మే 13, 2015న నిర్ణయించింది.

జూన్, 2015 నుంచి దీనిని అమలు చేసింది. సమై సమయంలో పెట్టిన కేసులను ఉపసంహరించుకుంది. ఎపిలో 43 శాతం ఫిట్ మెంట్ ప్రకటిస్తే, తెలంగాణలోని 55 వేల మంది ఉద్యోగులకు 44 శాతం ఫిట్ మెంట్ ఇచ్చారు. ఆర్టిస్టిలో పని చేస్తున్న సుమారు 4008 మంది కాంట్రాక్టు ఉద్యోగులను పర్చినెంట్ చేయనున్నారు. రిటైర్డ్ కార్బూకులకు ఉచిత బన్ సదుపాయం కల్పించింది. 2017-18 బడ్జెట్ లో ఈ సంస్కృత ప్రభుత్వం రూ.994 కోట్లు కేటాయించింది. సబ్విడీల కోసమే రూ.520 కోట్లు కేటాయించింది. గత బడ్జెట్ కేటాయింపులతో వోల్పితే 2017-18 బడ్జెట్ రూ.511.17 కోట్లు అదనంగా కేటాయించారు. రూ.350 కోట్లతో కొత్తగా 1350 బస్టులు కొనుగోలు చేశారు. మే 04, 2017న 60 మినీ ఎసి బస్టులు, 50 మినీ బస్టులు (పల్లె వెలుగు) మరియు వంద శాతం బయోడీజీల తో నడిచే రెండు బస్టులను ప్రగతి భవన్ లో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రారంభించారు. ప్రభుత్వం అందిస్తున్న చేయాతతో జిల్లాల్లో 2015-16తో వోల్పిస్తే 2016-17 లో 233 కోట్ల నష్టం తగ్గింది. మొత్తంగా 60 కోట్ల నష్టం తగ్గింది. ఇందనం పొదుపులో వరుసగా రెండో సారి దేశంలోనే స్థానాన్ని సంపాదించుకుంది టిఎస్ఐర్టీసి. ప్రతీ లీటరుకు 5.45 కి.మీ. మైలేజి సాదిస్తున్నది.

టిఎస్ఐర్టీసి రోజుకు 90 లక్షల మందిని గమ్యానికి చేరుస్తుంది. హైదరాబాద్ లో ఈ సంస్కృత రూ.218 కోట్ల నష్టంలో ఉంది. ప్రపంచంలో ఎక్కడైనా అర్ధన్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ నష్టాల్లోనే ఉంటుందని, ఈ అర్ధన్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ ను అక్కడి ప్రభుత్వాలే నిర్వహిస్తుంటాయని గుర్తించిన ప్రభుత్వం మన రాష్ట్రంలోనూ అలాంటి విధానాన్ని అవలంభించాలని సెప్టెంబర్ 02, 2015 న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో నిర్ణయించింది. ఇక నుంచి టిఎస్ఐర్టీసి నష్టాలను జిహెచ్ఎంసి భరించనుంది. హైదరాబాద్ లో 3800 ఆర్టీసీ బస్టులు నడుస్తున్నాయి. వాటి నష్టాలను జిహెచ్ఎంసి నిధుల నుంచి పూడ్చాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఇందుకోసం జిహెచ్ఎంసి కమిషనర్ ను ఆర్టీసీ బోర్డ్ ఆఫ్ డైరెక్టరుగా నియమించారు. దీనికి సంబంధించిన చట్ట సవరణ చేశారు. రూరల్ ఏరియాలో వచ్చే ఆదాయంలో అప్పులు కట్టస్తున్నారు. బన్ ప్రోటోలో నిర్వహణ తదితర అంశాలపై కమిషనర్ నిర్ణయం తీసుకుంటారు. టిఎస్ఐర్టీసికి జిహెచ్ఎంసి నుంచి రూ.336 కోట్లు ఇప్పించారు.

129. ఆర్టీసీ కార్బూకులకు ప్రత్యేక ఇంక్రిమెంట్:

తెలంగాణ ఆర్టీసీలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులకు తెలంగాణ ఇంక్రిమెంట్ వర్తింపబేస్టున్నట్లు ఎప్పిల్ 25, 2015న ప్రభుత్వం ఆదేశాలు జారీ చేసింది. ఈ ఉత్తర్వుల ద్వారా ఆర్టీసీలో పనిచేస్తున్న 58,770 మంది కార్బూకులకు ప్రయోజనం కలిగింది. ఇంక్రిమెంట్ వల్ల పడుతున్న రూ.18 కోట్ల భారాన్ని ప్రభుత్వమే విడుదల చేసింది.

130. ఆర్టీసీ కార్బూకు మరణిస్తే అంత్యకీయలకు ఇచ్చే సాయం 20 వేలకు పెంపు:

ఆర్టీసీ ఉద్యోగి ప్రమాదవశాత్తు మరణిస్తే అతని అంత్యకీయల నిమిత్తం ప్రభుత్వం 20 వేలు ఆర్ధిక సహాయం అందజేస్తుంది.

131. విద్యుత్ శాఖ ఉద్యోగులందరికి 27.5 శాతం ఫిట్మెంట్

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని విద్యుత్ శాఖ ఉద్యోగులందరికి 27.5 శాతం ఫిట్మెంట్ అలవెన్న మంజూరు చేస్తూ సెప్టెంబర్ 23,2014 న ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. జెన్కో, ట్రాన్స్కో, డిస్క్రో ఉద్యోగులు దీనివల్ల లభీ పొందారు.

132. విద్యుత్ ఉద్యోగులకు పి.ఆర్.సి. :

విద్యుత్ శాఖలోని జెన్కో, ట్రాన్స్కో, డిస్క్రో ఉద్యోగులకు 30 శాతం ఫిట్మెంట్తో కూడిన వేతన సవరణ చేస్తూ ప్రభుత్వం డిసెంబర్ 2, 2014న నిర్ణయించింది. తదుపరి వేతన సవరణ 2018 లో వున్నది. 15 సంవత్సరాల సరీసు పూర్తి చేసుకున్న ఉద్యోగులకు మూడు ఇంక్రిమెంట్లు, 15 సంవత్సరాల లలోపు సరీసు ఉన్న ఉద్యోగులకు రెండు ఇంక్రిమెంట్లు ఇవ్వడం జరిగింది. విద్యుత్ శాఖలోని పెస్ట్నసర్కకు కూడా 30 శాతం ఫిట్మెంట్తో కూడిన పెస్ట్న ఇస్తున్నారు. ప్రస్తుతం విద్యుత్ శాఖలో 26,894 మంది ఉద్యోగులు ఉన్నారు. ఏరికి రూ. 1233 కోట్ల జీతాలు చెల్లిస్తున్నారు. తాజా ఫిట్మెంట్ ప్రకారం రూ. 500 కోట్ల అదనపు భారం పడుతుంది. 19,292 మంది పెస్ట్నసర్కకు ప్రస్తుతం రూ. 583 కోట్ల మేర పెస్ట్నసు ఇస్తున్నారు. సవరించిన వేతనాల వల్ల ప్రభుత్వానికి రూ. 100 కోట్ల అదనపు భారం పడుతున్నది.

133. విద్యుత్ శాఖలోని బెట్ సోర్పింగ్ ఉద్యోగుల క్రమబద్ధికరణ

విద్యుత్ రంగంలో రాష్ట్రం ఇంతటి ప్రగతి సాధించడం వెనుక విద్యుత్ శాఖలోని వివిధ సంస్థలలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగుల కృషి ఎంతో ఉంది. వారి కృషిని గుర్తించిన ప్రభుత్వం విద్యుత్ శాఖలోని ట్రాన్స్కో, జెన్కో, డిస్క్రో లలో పనిచేస్తున్న దాదాపు 24 వేల మంది బెట్ సోర్పింగ్ ఉద్యోగులందరిని దశలవారీగా క్రమబద్ధికరణ చేస్తామని డిసెంబర్ 1, 2016 న ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. 1175 మంది కాంట్రాక్ట్ జెవెల్పెంలను ఇప్పటికే రెగ్యులరైజ్ చేశారు. ప్రభుత్వ నిర్ణయింతో ఏరికి ఉద్యోగ భద్రతతో పాటు మెరుగైన జీతభత్యాలు లభిస్తాయి.

విద్యుత్ శాఖలో 13, 357 పోస్టులు

విద్యుత్ శాఖలో వున్న 13,357 ఖాలీలను భద్రీ చేయాలని మే 2, 2017 న ప్రగతి భవన్ లో జరిగిన సమీక్షా సమావేశంలో ముఖ్యమంత్రి ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నారు. జెన్ కో, ట్రాన్స్కో, డిస్క్రోల పరిధిలోని లైన్ మెన్ నుంచి ఎగ్గిక్కుటివ్ డైరెక్టర్ వరకు మొత్తం 13,357 పోస్టులను భద్రీ చేయాలని నిర్ణయించింది. 1500 నాన్ టిక్కికల్, ఉద్యోగుల నియామకాలను చేపట్టాలని సూచించింది. ఈ ఉద్యోగాల భద్రీ సేపద్యంలో విద్యుత్ శాఖలోని దాదాపు 10 వేల మందికి వెంటనే పదోన్నతులు కల్పించాలని అధికారులను ఆదేశించింది. ఇవికాక తెలంగాణ ఏర్పడిన మూడేండ్లలో 2,636 మందిని నియమించుకున్నాం.

గ్రేటర్ హైదరాబాద్

హైదరాబాదీను విశ్వవగరంగా తీర్చిదిద్దెందుకు ప్రభుత్వం ప్రణాళికలను రూపొందించింది. నగర అభివృద్ధికి 2017-18 లో రూ.1000 కోట్లు, 2015-16 బడ్జెట్లో రూ.526 కోట్లు, హాచెంటర్ కి రూ.416 కోట్లు, హాచెండబ్యూఎస్. అండ్ ఎస్.బి. కి రూ.1000 కోట్లు కేటాయించారు.

134. నగరంలో డబుల్ బెడ్ రూం ఇండ్స్

నగరంలో అనేక బస్టీల్లో నిరుపదలు సరైనటువంటి ఇండ్స్ లేక దుర్భర జీవితాన్ని గడుపుతున్నారని భావించిన ప్రభుత్వం వారంత ఆత్మగౌరవంతో ఒత్తికే విధంగా దాదాపు జిహెచెంసి పరిధిలో ఉన్న 2 లక్షల పేద ప్రజలకు ఇండ్స్ కట్టించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. మొదటి దశలో లక్ష ఇండ్స్ నిర్మాణానికి కార్యాదరణ రూపొందించింది. హైదరాబాద్, రంగారెడ్డి జిల్లాల్లో 24 నియోజకవర్గాల్లో 59 ప్రాంతాల్లో 31,903 లభ్యదారులు గుర్తించి మొదటి విడతలో 8,660 ఇండ్స్ మంజూరు చేయడం జరిగినది. 20 ప్రాంతాల్లో 5986 ఇండ్స్ కోసం శుంకుస్థాపన జరిగింది. ఒక్కొ అసెంబ్లీ నియోజకవర్గానికి 1,400 ఇండ్స్ మంజూరు చేసి, ఒక్కొ ఇంటి నిర్మాణానికి రూ. 7 లక్షల ఖర్చు చేస్తుంది ప్రభుత్వం. ఇందులో భాగంగా ఐ.డి.హాచె.కాలనీలో 6 ఎకరాల విస్తరణలో 396 ఇండ్స్ నిర్మించింది.

135. నగరంలో ట్రాఫిక్ సమస్యల పరిష్కారం

పెరుగుతున్న జనాభాతో పాటు నగరంలో ట్రాఫిక్ సమస్యలు కూడా ఎక్కువయ్యాయి. దీనిని అదిగమించేందుకు నగరంలో ట్రాఫిక్ సమస్యలు లేని రోడ్లకు రూపకల్పన చేసింది. దాదాపు 20వేల కోట్ల ఖర్చు తో 8 సిగ్చుల్ ప్రీ కూడల్లను కాన్ ఫైట్ ప్రీ కారిడార్ లను 100 కిలో మీటర్ల ప్రధాన రహదారులకు ఎక్కు ప్రైస్ వేలు, ప్లైట్వర్ లు, 56 కూడల్లలో మెరుగైన వసతులు, మళ్ళీ గ్రేడర్ సపర్టర్లు ఏర్పాటు చేయసున్నారు. ఆకాశ మర్గాలు 5 చోట్ల 100 కి.మీ. మేర నిర్మించనున్నారు. 11 ముఖ్య కూడల్లు 166 కి.మీ. ల నిడివిలో ఏర్పాటు చేయసున్నారు. మఖ్యమైన రోడ్లు 68 చోట్ల 348 కి. మీ.లు, ఇతర మార్గాలు 1400 కి.మీ. లు, 54 చోట్ల ప్లైట్ ఓవర్లు వేయసున్నారు.

38 కోట్లతో టోలి చౌకి వద్ద ఏడాదిన్నరలో ప్లైట్వర్ నిర్మాణం, 23 కోట్లతో పతే నగర్, బల్గొంపేట్ ప్లైట్వర్ పూర్తి చేయడం జరిగింది. చార్పినార్ పరిసర ప్రాంతాల నుండి విమానశయం చేరుకునే విధంగా 37 కోట్లతో కండికల్ గేట్ రోడ్ ఓవర్ వంతెన నిర్మించడం జరిగింది. 1932 కి.మీల పరిధిలో 912 చోట్ల 337 కోట్ల ఖర్చుతో బిటి రోడ్ మరమ్మత్తుకు కేటాయించగా, 550 కి.మీల మేర 225 చోట్ల పనులు పూర్తి అయినవి.

136. ప్రజల అవసరాలు తీర్చే ఇతర కార్యక్రమాలు

అలాగే రూ.130 కోట్లతో 200 మొడల్ మార్కెట్, రూ. 58 కోట్లతో 31 మళ్ళీ పర్సన్ హాల్ ల నిర్మాణం,10 కోట్లతో 200 సామూహిక మరుగుదొడ్డు, 25 కోట్ల ఖర్చుతో 24 చోట్ల స్కూలు వాటికలు, 63 చోట్ల చెరువుల పునరుద్ధరణకు 94 కోట్లు, 18 కోట్లతో రోడ్డ పక్కన మురికి కుంటల నిర్మాలన, 26 కోట్లతో రోడ్డ పునరుద్ధరణ ఇలా ఎన్నో కార్యరమాలు చేపట్టింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. నగర ప్రజలకు నిరంతరాయ విద్యుత్ కోసం రింగ్ లైన్, మంచినీటి కోరత తీర్చుందుకు రెండు రిజర్వ్యాయాల్లు, ఐటి , అర్ధన్ ట్రాన్స్ పోర్ట్స్పిన్, మెట్రో రైలు విస్తరణ, నగరంలో బస్సుల సంఖ్య పెంపు, హరితహరం, పార్కుల అభివృద్ధి,హాస్పిన్ సాగర్ ప్రజాళన, చెరువుల సంరక్షణ, సినిమా సిటీ, పార్క్సు సిటీ, ఓలర్సర్ జోనింగ్, మూసీ వెంట ఎలివేట్స్ రహదారి, పోలీస్ వ్యవస్థ బలోపేతం, పోలీస్ కమాండ్ అండ్ కంట్లోల్ భవణం, కొత్తగా రెండు రైల్స్ టర్మినల్స్ ఇలా ప్రాదరాబాద్ ను విశ్వసగరంగా మర్చుందుకు ప్రభుత్వం ఎన్నో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టింది.

137. స్ట్రోటజిక్ రోడ్ డెవలప్మెంట్ ప్రోగ్రాం (ఎన్ఱిఆర్డిపి)

ట్రాఫిక్ సులభతరం చేయడానికి, రోడ్డ ప్రమాణాలు అంతర్జాతీయ స్టోయిలో మొరుగుపర్చడం కోసం ప్రభుత్వం స్ట్రోటజిక్ రోడ్ డెవలప్మెంట్ ప్రోగ్రాం రూపొందించింది. దీనిలో భాగంగా స్క్రోవేలు, మేజర్ రోడ్ కారిడార్లు, రైండ్ సపరేటర్లు నిర్మించాలని నిర్రాయించారు. 19,263 కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో నాలుగు దశల్లో ఎన్.ఆర్.డి.పి. అమలు చేస్తున్నారు. ఈ పథకం మొదటి దశకు రూ. 4,051కోట్లను కేటాయిస్తూ ప్రభుత్వం పరిపోలనా అనుమతులు మంజారు చేసింది. రూ. 2,631 కోట్లతో 20 జంకస్ అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. వీటిలో 18పునులకు టెండర్ పూర్తి 11జంకస్ పనులు జనవరి 2017 నాటికి ప్రారంభమయ్యాయి. ఎన్ఱిఆర్డిపిలో భాగంగా 8 సిగ్నల్ శ్రీ కారిడార్ల నిర్మాణం, 100కిలోమీటర్లలు ప్లైపరలు, మళ్ళీద్రీడ్ సపరేటర్లలో కూడిన ఎక్స్‌ప్రైస్ వేల నిర్మాణం చేపడుతున్నారు. 100కిలోమీటర్ల పొడవుతో పదు స్క్రోవే ల నిర్మాణం, 166 కిలోమీటర్ల నిడివిగల 11 ప్రదాన కారిడార్ల నిర్మాణం, 1400కిలోమీటర్ల అదనపు రోడ్డ నిర్మాణం, 54 ప్లైపరల నిర్మాణం చేపట్టాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. ఎన్.ఆర్.డి.పి. పూర్తయిన తర్వాత ట్రాఫిక్ సులభతరమవుతుంది. దీనివల్ల ప్రయాణసమయం తగ్గుతుంది. వాహనదారులకు ఇంధనం ఆడా అవడంతో పాటు కాలుప్యం తగ్గుతుంది. ప్రాదరాబాద్లో సంవత్సరంలోగా 400 కిలోమీటర్ల వైట్టటాపింగ్ రోడ్డ నిర్మాణం చేపట్టాలని నిర్మించారు. రూ. 18.06 కోట్లతో 8 వైట్టటాపింగ్ రోడ్డ నిర్మాణానికి టెండర్ ప్రక్కియ పూర్తయింది. బంజారాపొల్స్ రోడ్ నెం 10లో ప్రయోగాత్మకంగా కిలోమీటరు విస్తరణలో వైట్టటాపింగ్ రోడ్డు నిర్మించారు.

138. ప్రాదరాబాద్ నాలుగు దిక్కుల ఎక్స్‌ప్రైస్ ప్రావేలు

ప్రాదరాబాద్ నగరంలో ప్రస్తుతం ఉన్న ట్రాఫిక్ రద్దిని తట్టుకునే విధంగా, రాబోయే 20 నుంచి 40 సంవత్సరాల వరకు మళ్ళీ ఇచ్చందులు తలేత్తుకుండా ఉండేందుకు రహదారుల వ్యవస్థను మొరుగుపరచేందుకు గాను

ప్రాదరాబాద్ నాలుగు దిక్కుల ఎక్కు ప్రెన్ ప్రావేలను నిర్మించడంతో పాటు ఆకాశవీధులు (స్ట్రోవ్)లను నిర్మించేందుకు ముఖ్యమంత్రి కేసిఆర్ నిర్ణయించారు. ఇస్ట్రోంబుల్ తరఫోలో చారిత్రాత్మక కట్టడాలను పరిరక్షించుకుంటునే రహదారుల వ్యవస్థను మొరుగుపరుస్తారు. పరెడ్ గ్రోండ్, తూంకుంట, ఎల్చినగర్, హాయత్ నగర్, ఉప్పల్, ఘుటకేసర్లలో ఎక్కు ప్రెన్ ఎలివేట్టెడ్ ప్రావేలు నిర్మించాలని ప్రతిపాదించారు. ఎల్చి నగర్ నుంచి మియాపూర్ వరకు, ఉప్పల్ నుండి ప్రాటెక్ సిటి వరకు విపరీతమైన ట్రాఫిక్ రద్ది అధికంగా ఉన్నందున ఈ మార్గంలో ప్రావే నిర్మించాలని నిర్ణయించారు. మొదటి దశలో రెండు వేల కిలోమీటర్లను గుర్తించి ఆ మార్గాలలో ఆకాశ వీధులు (స్ట్రోవ్) నిర్మిస్తారు. ఇప్పుడున్న ప్లై ఒవర్ మాదిరిగా కాకుండా మళ్ళీ లేయర్ ప్లై ఒవర్లు, ప్లై ఒవర్స్ మధ్య ఉపరితలంపై ఆకాశంలోనే జంకస్సు నిర్మిస్తారు. రోడ్లతో పాటు భూగర్జు డైనేజి, భూగర్జు కేబుల్ వ్యవస్థలను ఏర్పాటు చేస్తారు. ఇప్పుడున్న బోటర్ రింగు రోడ్లులకు అవతల ప్రాంతంలో ఒక రీజిసర్ల రింగ్‌రోడ్లు కూడా వేన్నందుకు నిర్ణయించారు.

మొత్తం నగరంలో 135 కి.మీ. మేజర్ కారిడార్లు, 348 కి.మీ. మేజర్ రోడ్లు, 54 గ్రేడ్ సుపరేటర్లు నిర్మించాలని నిర్ణయించారు. ఇందులో మొదటి దశలో రూ.3,981 కోట్ల విలువైన 12 పనులకు వెంటనే చెండర్లు పిలవాలని ప్రభుత్వం జిహేచ్ ఎంసి అధికారులను ఆదేశించింది.

139. మెట్రో రైల్ ప్రాజెక్టు

ప్రాదరాబాద్ మెట్రోరైలు పనులు వేగంగా జరుగుతున్నాయి. 2016 చివరి నాటికి రెండు కారిడార్ల నిర్మాణం పూర్తయింది. నాగ్ ల్ - మెట్రోగూడ మార్గంలో 8 కిలోమీటర్ల మేర, మియాపూర్ - ఎస్సిఆర్ నగర్ మార్గంలో 11 కిలోమీటర్ల మేర నిర్మాణం పూర్తయింది. టెస్ట్ రన్ విజయవంతంగా నడుస్తున్నాయి. ఉప్పల్, మియాపూర్ డిపోలు సిద్ధమయ్యాయి. 72 కిలోమీటర్ల మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టు ఇప్పటికే 75శాతం పూర్తయింది. 57 రైల్లు కూడా ప్రాదరాబాద్ చేరుకున్నాయి. ఈ ప్రాజెక్టుకు 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.200 కోట్లు కేటాయించారు.

140. స్వచ్ఛ ప్రాదరాబాద్

ప్రాదరాబాద్ నగరాన్ని పరిశుభ్రమైన నగరంగా మార్చిందుకు స్వచ్ఛ ప్రాదరాబాద్ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. ఈ కార్యక్రమానికి రూ.1000 కోట్లు వెచ్చించింది. 2015 మే 16 నుండి 20 వరకు ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించిది.

స్వచ్ఛ ప్రాదరాబాద్ లో భాగంగా ప్రాదరబాద్ నగరాన్ని 425ల భాగాలుగా విభజించి, ఒకటి నుండి రెండు చదరపు కిలోమీటర్ల పరిధిని ఒక వ్యక్తిగత బృందం ఆధ్వర్యంలో అభివృద్ధి చెందే విధంగా కార్యాచరణ రూపొందించింది. పుజా ప్రతినిధులందిరికీ తగు రీతిన బాధ్యతలు అప్పగించింది. మొత్తం 35,833 మంది బెత్తాపొకులు స్వచ్ఛ ప్రాదరాబాద్ లో భాగస్వాములయ్యారు. మొరుగైన వూళిక సదుపాయాల కోసం రూ. 200 కోట్లు ఖర్చు చేసింది. మొత్తం 5096 పనులను గుర్తించింది.

అలాగే వ్యద్ద సీకరణ మెరుగు పరచటానికి 2000 ఆటో టిప్పుద్దు అందుబాటులోకి తెచ్చారు. ఆటో ట్రూలీలను నవంబర్ 9, 2015న పంపిణీ చేయడం జరిగింది. వ్యద్ద పదార్థాలను పారేయడానికి 44 లక్షల రెండు రంగుల చెత్త డబ్బులను నగరంలో ఉన్న 22 లక్షల కుటుంబాలకు చెత్త సీకరణ కోసం ఉచితంగా పంపిణీ చేయడం జరిగింది. ఆటోల ద్వారా వచ్చిన చెత్తను లారీల ద్వారా తరలించేందుకు అప్పటిదాకా ఉన్న 13 ట్రాన్స్ ఫర్ స్టోప్స్ కు తేడు కొత్తగా మరో పన్నెండు కేంద్రాలను జిహెచ్ ఎంసి ఏర్పాటు చేసింది. ఈ చర్యల వల్ల రోడ్పై దుర్గంధం వెదజల్లే చెత్తకుండిల సంబ్యు గణనీయంగా తగ్గింది. గతంలో 3,300 మెట్రిక్ టన్నుల చెత్త సీకరిస్తే, ఇప్పుడు 4,500 మెట్రిక్ టన్నుల చెత్తను నగరం నుంచి బయటకు పంపిస్తున్నారు.

బీబీ నగర్లో ప్రతిరోజు 1100 మెట్రిక్ టన్నుల చెత్తతో 12 మోవాట్ల విద్యుత్ ఉత్పత్తి చేసే కేంద్రం ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. భవన నిర్మాణ వ్యద్దాలను సీకరించడానికి నగరంలో నాలుగు ప్రాంతాల్లో ప్రత్యేక డంపింగ్ యార్డులు ఏర్పాటు చేశారు. సి అండ్ డి ప్లాంట్ ఏర్పాటుకు చర్యలు తీసుకున్నారు. నగరంలో భవన నిర్మాణ వ్యద్దాల తరలింపుకు ఫతుల్లాగూడ, జీడిమెట్ల, కొత్తాల్ గూడ, మల్లాపూర్ లలో ప్రత్యేక స్థలాలను ఏర్పాటు చేసి శిథిలాలను తరలించే ప్రక్కియను జిహెచ్ ఎంసి ప్రారంభించింది.

‘పరిచయం’ అనే పేరుతో నగర పాలక సంస్థ తీసుకున్న విసూత్తు కార్బూకుమం సత్స్వార్థితాలనిచ్చింది. ఏ ప్రాంతంలో పారిశుద్ధ నిర్వహణ బాధ్యత ఏ ఉద్దేశికో తెలియడం వల్ల ప్రజలు-ఉద్దేశుల మధ్య సమన్వయం ఏర్పడింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న పారిశుద్ధ ప్రణాళికను స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ ఎంతగానే ప్రశంసించింది.

141. నగరంలో హరితపోరం

హరితపోరం కార్బూకుమంలో భాగంగా హైదరాబాద్ మహానగరం పరిధిలో పది కోట్ల మొక్కలు నాటాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు. 2016 సంవత్సరంలో వర్రాకాలంలో 81 లక్షల మొక్కలు నాటాలనే లక్ష్యం నిర్దారించుకుని, లక్ష్యానికి మించి 83 లక్షల మొక్కలను నాటారు. హాచ్ ఎండెన్, అటవీ శాఖ, పటి శాఖలతో ఆధ్వర్యంలో ప్రజలందరి భాగస్వామ్యంతో మొక్కలు నాటారు.

142. పారిశ్రామిక కాలుప్య రహితంగా హైదరాబాద్

హైదరాబాద్ నగరాన్ని పారిశ్రామిక కాలుప్య రహిత నగరంగా మార్పుడానికి ప్రణాళికలు రూపొందించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. నగరంలో 1545 పరిశ్రమలు కాలుప్య కారకమైనవిగా గుర్తించారు. 2017 చివరి నాటికి నగరంలోని కాలుప్య కారక పరిశ్రమలను అపుటర్ రింగ్రోడ్ అవతలికి తరలించడానికి ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు. 19 ప్రాంతాలను గుర్తించి అక్కడ ఇండస్ట్రీయల్ టౌన్పిప్పులను ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. భోల్కపూర్లోని లెదర్ పరిశ్రమను చెంగిచర్చకు తరలించడానికి ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు.

143. మెరుగైన మురుగునీటి వ్యవస్థ ఏర్పాటు

మెరుగైన మురుగునీటి వ్యవస్థ నిర్మాణం కోసం ప్రభుత్వం పకడ్చందీ ప్రణాళిక తో ముందుకు పోతున్నది. ప్రధాన నగరంలోని డైనేజి వ్యవస్థను ఆరు జోస్సుగా విభజించారు. అవరోదాలకు అవకాశం లేకుండా, ఆక్రమణలకు తావులేకుండా, మురుగునీరు రోడ్ల మీదికి రాకుండా మెరుగైన మురిగినీటి నిర్వహణకు ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటున్నది. ఇప్పటికే జి.ఎన్.ఎన్.యు.ఆర్.ఎం. కింద మూసికి దక్షిణ భాగంలో ఉన్న రెండు జోస్సులో 400 కోట్ల రూపాయలతో డైనేజి నిర్మాణం పూర్తి చేసింది.

నగర శివారు ప్రాంతాలైన పాత మునిపాలిటీలలో క్రమబద్ధమైన డైనేజి వ్యవస్థ లేదు. పాత మునిపాలిటీల్లో మెరుగైన డైనేజి వ్యవస్థ నిర్మాణానికి ప్రత్యేక ప్రణాళిక రూపొందించాం. అందులో భాగంగా శేరిలింగంపల్లి, రాజీంధ్రనగర్లో సీవరేజ్ ట్రీట్మెంట్ ప్లాంట్ నిర్మాణం చేపట్టింది. మిగతా చోట్ల 3,067 కోట్ల వ్యయంతో డైనేజి వ్యవస్థ నిర్మాణానికి చర్యలు తీసుకుంది.

కాలుష్య కోరల్లో చిక్కుకున్న మూసీనదిని శుద్ధి చేయడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటున్నది. మూసీ నది వెంట పదిచోట్ల సీవరేజ్ ట్రీట్మెంట్ ప్లాంట్ను నిర్మిస్తున్నారు. వానాకాలం వచ్చే ముందు హడవిడిగా మురుగు కాల్యూలలో పూడిక తీసే గతి విధానానికి స్వాస్తిపరికి ఏడాది పొడవునా ఎప్పటికప్పుడు నాలాలు పూడిక తీసి, ఎలాంటి ఆటంకం లేకుండా వర్జపు నీరు వెళ్లిపోయేలా చర్యలు తీసుకుంటున్నారు.

144. హైదరాబాద్ నగరంలో పేదల విద్యుత్ బకాయలు మాఫీ

గ్రేటర్ పరిధిలో వంద యూనిట్ల లోపు గృహ విద్యుత్ బకాయలు రూ.53.66 కోట్ల ను మాఫీ చేస్తూ ప్రభుత్వం జనవరి 4, 2016న ఉత్తర్వులు జారి చేసింది. బకాయల మాఫీతో 3,35,165 మందికి లభ్యి చేకూరింది. 100 యూనిట్ల పైటిడి సర్వచార్టీ మాఫీతో 1.16 లక్షల మంది విని యోగదారులకు లభ్యి పొందారు.

145. జీవో నెంబర్ 58. లక్ష 25 వేల మందికి పట్టాలు

ప్రభుత్వ స్థలాల్లో నివసిస్తున్న పేదలకు 125 చదరపు గజాల్లోపు స్థలాన్ని ప్రభుత్వం ఉచితంగా క్రమబద్ధికరించింది. జీవో నెంబర్ 58 కింద రెగ్యులరైజేషన్ ప్రకారం రాష్ట్రం మొత్తం లక్ష 25 వేల మందికి భూమి పట్టాలు పంపిణీ చేశారు. ఒక్క జీపోచెంపం పరిధిలోనే లక్ష మందికి పట్టాలు పంపిణీ చేశారు. నీటి విలువ సుమారు రూ. 10 వేల కోట్లు ఉంటుంది.

146. హైదరాబాద్ నగరంలో పేదల సల్లా నీటి బకాయల మాఫీ

హాచెండ్మీ పరిధిలో దాదాపు 15 ఏళ్ల నుంచి దాదాపు రూ.455 కోట్ల నీటి బకాయలు పేరుకుపోయాయి. నీటిని రద్దు చేస్తూ జనవరి 2, 2016న జరిగిన మంత్రి వర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది.

147. ఐదు రూపాయలకే పీదలకు కడుపునిండా భోజనం

హైదరాబాద్ నగరంలో రూ.5 కే భోజనం కెంద్రాలను 100 కు పెంచింది ప్రభుత్వం. ముఖ్యమంత్రి తన పుట్టిన రోజైన ఫిబ్రవరి 17, 2017 న 27 కెంద్రాలను పెంచి వీటి సంఖ్యను వంద కు పెంచారు. వీటి ద్వారా రోజుకు 35 వేల మంది భోజనం చేయనున్నారు. వార్దుకు ఒకటి చోప్పున 150 కెంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాలని బావించిన ప్రభుత్వం త్వరలో మరో 50 కెంద్రాలను ప్రారంభించి, మొత్తం 50 వేల మందికి భోజనం అందించనున్నారు. నగరంలోని పెద్ద పెద్ద హస్పిటల్సు, బస్టాండ్సు, రైల్వే ప్ట్రోఫ్సును, కూరీలు వుండే వివిధ ప్రదేశాలలో ఈ కెంద్రాలను నిర్వహిస్తున్నారు. పటాన్ చెరువులోని హారేకృష్ణా ఫోండెషన్ ఆధ్వర్యంలో ఈ భోజనం సరఫరా అవుతున్నది. ఒక్క భోజనం కు జిహెచ్ఎంసి రూ.20 ఖర్చు చేస్తుండగా పీదల నుంచి కేవలం రూ.5 మాత్రమే వసూలు చేస్తున్నారు. అలాగే చిక్కడపల్లి రూందాలయ పరిధిలో 500 కంటే ఎక్కువ మంది విద్యార్థులు భోజనం చేసుకునేందుకు వెసులుబాటు కల్పిస్తున్నది. ఈ కెంద్రాలను పరిశుభ్రమైన వాతావరణంలో వేడి వేడి ఆహారాన్ని అందిస్తున్నారు.

148. హైదరాబాద్ లో ఆస్తి పన్ను తగ్గింపు, మినహాయింపు

జిహెచ్ఎంసి పరిధిలో రూ.1200 లోపు ఆస్తి పన్ను చెల్లించే వారికి పన్ను మినహాయింపు ఇవ్వాలని జనవరి2, 2016న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్దిశించింది. వారు ఇక కేవలం రూ.101 చెల్లిస్తే సరిపోతుంది. ఈ నిర్దిశించే దాదాపు దీనివల్ల 5లక్షల 40వేల ఇండ్లకు సంబంధించిన పన్ను మాపీ అయింది. ఆస్తి పన్ను మొత్తం ఏప్రిల్ మాసంలో ఒకేసారి చెల్లించిన వారికి ఎల్లో ఒక్క ఆఫర్ కింద 5 శాతం పన్నురాయితీ కల్పించారు.

149. ఇ-ఆఫీన్ నిర్వహణ

'ఇ -ఆఫీన్' అనే విసూత్తు సాంకెటిక విధానం ద్వారా కాగితం అవసరం లేకుండా ఎలక్ట్రానిక్ ప్లెట్టును నిర్వహించే పద్ధతిని జిహెచ్ఎంసి అమలు చేస్తున్నది. దేశంలోనే ఈ పద్ధతిని అమలు చేస్తున్నమొట్ట మొదటి నగరపాలక సంస్థ జిహెచ్ఎంసి. డెజిటల్ ప్లెట్ వల్ల ప్లెట్ ట్రాక్టింగ్ సులభమవుతుంది. నిర్వహణ వేగవంతమవుతుంది. అవినీతికి ఆస్కారం ఉండదు. పారదర్శకత సాధ్యమవుతుంది.

150. డెవలప్పుంట ప్లానింగ్ అండ్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్ (డిపిఎంఎస్):

ఈ ప్లానింగ్ విభాగంలో అవినీతిని నిర్మారించడానికి డెవలప్పుంట ప్లానింగ్ అండ్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్ (డిపిఎంఎస్)ను జిహెచ్ఎంసి, హాచ్ఎండ్పీ లో అమల్లోకి తెచ్చారు. ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్ లో భాగంగా ప్రవేశ పెట్టిన ఈ డిపిఎంఎస్ విధానం ద్వారా ఎవరైనా భవననిర్మాణం చేసుకునే వారు ఆన్ లైన్ లోనే దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు. నిర్దీశ సమయంలోనే నిటంధనల ప్రకారం వ్యక్తుల ప్రమేయం లేకుండా వారికి

అనుమతులు వస్తాయి. దేశంలో మరే మహా నగరంలోనూ ఇలాంటి అధునాతన సాంకేతిక ప్రక్కియ అమల్లో లేదు.

151. మై జిహెచ్ఎంసి యాప్

నగర సమస్యలను సత్వరం పరిపురించడానికి మై జిహెచ్ఎంసి యాప్ ను ప్రవేశపెట్టారు. ఈ యాప్ ద్వారా నగరపారులు జిహెచ్ఎంసి అందించే సేవలను తెలుసుకోవడంతో పాటు ఆస్తిపన్ను, టీడ్ లైసెన్స్ పీజు చెల్లింపులు చేయవచ్చు. ఈ యాప్ ద్వారా జనన, మరణ దృవ పత్రాలను డౌన్ లోడ్ చేసుకోవచ్చు. ప్రజలెదుర్యుంటున్న సమస్యలను ఈ యాప్ ద్వారా జిహెచ్ఎంసికి పోస్టు చేయవచ్చు. ఈ యాప్ కు ప్రజల నుంచి పెద్ద ఎత్తున స్వందన వ్యక్తమవుతున్నది.

152. ఎల్.ఇ.డి లైట్

హైదరాబాద్ నగరంలో ఎల్.ఇడి వీధి దీపాలను ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. వీటి ద్వారా విద్యుత్ ఆదా అవడంతో పాటు నగరం మరింత ప్రకాశవంతమవుతుంది. 340 కోట్ల వ్యయంతో నగరంలోని అన్ని వీధి దీపాలను ఎల్.ఇ.డి లైట్లుగా మార్చాలని నిర్ణయించారు. రూ. 64.39కోట్ల వ్యయంతో సర్క్రీల్-10లో పైలట ప్రాజెక్ట్ చేపుటారు. జిహెచ్ఎంసిలో ప్రస్తుతం 72.13 మొగా వాట్ల విద్యుత్ వినియోగం అవుతుండగా ఎల్.ఇ.డి లైట్ ఏర్పాటు ద్వారా ఇది 31.81 మొగా వాట్లకు తగ్గుతుందని అంచనా.

153. మొడల్ మార్కెట్ నిర్మాణం

హైదరాబాద్ నగరంలో ప్రజల అవసరాలకు తగ్గట్టగా మార్కెట్లు అభివృద్ధి చెందలేదు. ఉన్న మార్కెట్లు కూడా అస్తవ్యసంగా, అపరిశుభంగా, అనారోగ్యకరంగా ఉన్నాయి. అందుకే ప్రభుత్వం శాస్త్రీయమైన పద్ధతిలో మార్కెట్లు నిర్మాణం చేపట్టింది. 25కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో చేపట్టిన 50 మొడల్ మార్కెట్లలో పది మార్కెట్లు నిర్మాణం పూర్తి ప్రారంభానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. ఈస్ట్బోన్స్లో రామంతపూర్లోని బీరపుగూడ, ఉప్పల్ మార్కెట్ యార్డ్, ఎల్చినగర్ మన్మారాబాద్లోని జడ్జన్ కాలనీలలో ఈ మొడల్ మార్కెట్ నిర్మాణం డిసింబర్ 2016 నాటికి పూర్తి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. సౌత్బోన్స్లో ట్రీమాపలీషెంట్, మైలార్డ్ వరపల్లిలో పూర్తి అయ్యాయి. నార్త్బోన్ పరిధిలో మొత్తం 9 మొడల్ మార్కెట్ నిర్మాణం చేపట్టగా నాలుగు పూర్తికాగా పదు పురోగతిలో ఉన్నాయి. ఈ మార్కెట్లలో వ్యాపారం నిమిత్తం దుకాణాలు కేటాయించడానికి విధివిధానాల రూపకల్పనలో ఒకియా నిమగ్నమయింది.

154. కీడా రంగ అభివృద్ధి

నగరంలో కీడల అభివృద్ధికి అవసరమైన మాలిక వసతుల నిర్మాణం చేపట్టింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. 51 కీడాంశాల్లో 1,386 సమ్మూర్ కోచింగ్ కెంద్రాల్లో 1,482కోచ్ల ద్వారా 1,16,626 మందికి ప్రత్యేక శికణ

ಇವೆಂದರು. 75 ಕೀಡಾ ಮೈದಾನಾಲ್ಲೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥುಲಕು ಕೀಡಾ ಪರಿಕರಾಲನು ಅಂದಿಂದಾರು. 112 ಕೀಡಾ ಮೈದಾನಾಲನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚೇಸಾರು. 93 ಕೆಂಡ್ರಾಲ್ಲೋ ಮೊಡಲ್ ಜಿಮ್‌ಲನು ಏರ್ಪಾಟು ಚೇಸಾರು. ಗ್ರೆಟರ್ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪರಿಧಿಲೋನಿ 521 ಫ್ಲ್ ಗ್ರಾಂಡ್‌ಲನು ಪೂರ್ತಿಸ್ಥಾಯಿಲ್ ಉಪಯೋಗಿಗಂಚುಕೋವಡಾನಿಕಿ ಪಾರಶಾಲಲಕು ಅನುಸಂಧಾನಂ ಚೇಸಾರು. ಗೌಲಿಪುರ ಸ್ಟೇಡಿಯಂ, ಉಪ್‌ಲ್ ಇಂಡೋ ಸ್ಟೇಡಿಯಂಲನು ಪ್ರಾರಂಭಿಂದಡಂ ಜರಿಗಿಂದಿ.

155. ಹೈದರಾಬಾದ್ ಲೋಡ್‌ವರ್ಲ್‌ಕು ನೊಂತ ಕಾರ್ಯ

“ಡ್ರೈವರ್ ಕಮ್ ಓನರ್” ಪಥಕಾನ್‌ನಿಂದಿಸಿಂಬರ್ 26, 2014ನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಂದಾರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಂ ದ್ಯೂರ್ ಮಂದಿ ಡ್ರೈವರ್‌ನು ವಾಹನ ಯಜಮಾನುಲುಗಾ ಮಾರ್ಪಣನುನ್ನಾದಿ. ಇಂದುಲೋ ಎಸ್‌ನಿ, ಎಸ್‌ಲ್‌ಲಕು 90 ಶಾತಂ, ಇತರುಲಕು 75 ಶಾತಂ ಚೊಪ್ಪುನ ಬ್ಯಾಂಕು ದ್ಯೂರ್ ರುಣ ಸದುಪಾಯಂ ಕಲ್ಪಿಸ್ತುನ್ನಾದಿ. ಜನವರಿ 2016 ವರಕು 408 ವಾಹಣಾಲನು ಪಂಪೆಣಿ ಚೇಯಡಂ ಜರಿಗಿಂದಿ.

156. ಜೀಪ್‌ವೆಂಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜೆತಾಲ ಪೆಂಪು

ಸ್ವಾಚ್ಚ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಂಲೋ ಇಚ್ಚಿನ ಹೋಮ್ ಮೇರಕು ಜೀಪ್‌ವೆಂಸಿ ಪಾರಿಶುಧ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಡ್ರೈವರ್ ವೆತನಾಲನು ಪೆಂಚತೂ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಜ್ಲೈ 16, 2015ನ ನಿರ್ಣಯಂ ತೀಸುಕುಂದಿ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಆವಿಭಾವಂ ನಾಟಕಿ ಮುನ್‌ಪ್ರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವೆತನಂ ರೂ.8,500ಗಾ ಉಂಡೆದಿ. ವಾರಿ ವೆತನಾನ್‌ನಿಂದ ರೂ.12,500ಕು ಪೆಂಚಿಂದಿ ಪ್ರಭುತ್ವಂ. ಆ ತರ್వಾತ ಮೇ 23, 2017ನ ಮರೋಸಾರಿ ವಾರಿ ಜೆತಾಲನು ಪೆಂಚತುನ್ನಿಟ್ಟು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಕಟಿಂದಾರು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜೆತಾಲ ರೂ.1500 ಪೆಂಚಿ, ಮೊತ್ತಂ ಜೆತಾನ್‌ನಿಂದ ರೂ.14,000 ಚೇಸಾರು. ಸುಮಾರು 24 ವೇಲ ಮಂದಿಕೆ ಜೆತಾಲ ಪೆರಿಗಾಯಿ.

	ಉಮ್ಮೆಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರಂಲೋ	ಜ್ಲೈ, 2015	ಮೇ, 2017
ಪಾರಿಶುಧ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕು	ರೂ.8500	ರೂ.12500	ರೂ.14,000
ಡ್ರೈವರ್	ರೂ.10200	ರೂ.15000	

157. ನಗರ ನೀಟಿ ಅವಸರಾಲು ತೀರ್ಪುದಾನಿಕಿ ರೆಂಡು ರಿಜರ್ವ್‌ಯಾಯಫ್ಲು

ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಗರ ನೀಟಿ ಅವಸರಾಲನು ಶಾಸ್ಯತಂಗಾ ತೀರ್ಪುಡಂ ಕೋಸಂ ರೆಂಡು ಡೆಡೀಕೆಟ್‌ ರಿಜರ್ವ್‌ಯಾಯಫ್ಲು ನಿರ್ಮಿಂದಾಲನಿ ನಿರ್ಣಯಿಂಬಿಂದಿ. ಪಾಲಮೂರು ಎತ್ತಿಬೋತಲ ಪಥಕಂ ದ್ಯೂರ್ ವರ್ಚ್ ಕೃಷ್ಣಾ ನೀಳ ಕೋಸಂ ಚೊಟುಪ್ಪೆಲ್ ಮಂಡಲಂ ದೇವಲಮ್ಮೆನಗರಂ ವರ್ದ 20 ಟಿಎಂಸಿಲ ರಿಜರ್ವ್‌ಯರ್, ಕಾರ್ಷಕ್‌ರಂ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟು ದ್ಯೂರ್ ವರ್ಚ್ ಗೋದಾವರಿ ನೀಳ ಕೋಸಂ ಶಾಮೀರ್ ಪೆಟ್ ಮಂಡಲಂ ಕೇಶವಾಪೂರ್ ಲೋ 20 ಟಿಎಂಸಿಲ ರಿಜರ್ವ್‌ಯರ್ ನಿರ್ಮಿಂಚೆ ಬೃಹತ್ತರ ಪಥಕಾನಿಕಿ ಶ್ರೀಕಾರಂ ಚುಟ್ಟಿಂದಿ. ಈ ರೆಂಡು ರಿಜರ್ವ್‌ಯಾಯಫ್ಲು ನಿರ್ಮಾಣಾನಿಕಿ ಸಂಬಂಧಿಂಬಿನ ಡೆಪೀಇರ್ ಲು ತಯಾರು ಚೇಯಾಲ್ಪಿಂದಿಗಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಸ್ ನು ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಕೋರಿಂದಿ.

158. స్వార్థ ప్రాదరాబాద్ నగరానికి శీకారం - సిసో తో ఒప్పందం

గ్రేటర్ ప్రాదరాబాద్ నగరవాసుల కష్టాలు తీర్చుడానికి రాష్ట్ర ఐటి మరియు పరిశ్రమల మరియు పురపాలక శాఖ విఫ్లవాత్మకమైన మార్పులను తీసుకురానుంది. గ్రేటర్ ప్రాదరాబాద్ ను ప్రపంచ విభ్యాత నగరంగా తీర్చిదిద్దాలన్న ప్రభుత్వ ఆలోచనలకు అనుగుణంగా గ్రేటర్ ప్రాదరాబాద్ ను స్వార్థ సిటీగా తీర్చి దిద్ది ప్రణాళికలపై విశ్వ విభ్యాత చెందిన 'సిసో తో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒప్పందం కుదర్చుకున్నది. జులై 21, 2016న దీనికి సంబంధించిన ఒప్పంద పత్రంపై జిహెచెంసీ కమిషనర్ జనార్థన్డ్రి, సిసో ఇండియా ఎండీ పురుషోత్తంకొశిక్ సంతకాలు చేశారు. దీనిపలన స్వార్థ సిటీ సోల్యూషన్స్ ద్వారా ప్రజలకు ఆధునిక సదుపాయాలను అందించేందుకు మార్గం సుగమం కానున్నది. ఈ ఒప్పందం వలన నగరంలోని ప్రాటెక్ సిటీ ప్రాంతంలో సిసో.. పారడైమ్ ఎంటుయిటీస్ కలిసి పైలట్ ప్రాజెక్టు ముందుకు రాబోతున్నది . ఇందులో భాగంగా స్వార్థ సిటీ సోల్యూషన్స్ ద్వారా పలు సదుపాయాలను ముఖ్యంగా స్వార్థ పైప్, స్వార్థ పార్కింగ్, స్వార్థ లైటింగ్, స్వార్థ ట్రాన్సెప్షన్స్ పోర్ట్, స్వార్థ కియోస్కు లు, సిబిజెన్ సేవల పోర్ట్లు, సిబిజెన్ యాప్ వంటి అంశాలకు సంబంధించి పైలట్ ప్రాజెక్టును చేపట్టినున్నది.

159. ఏసీ మెట్రో లగ్జరీ బస్సులు:

ప్రాదరాబాద్ నగర ప్రజల సుఖ ప్రయాణం కోసం తోలి విడతలో నగరంలో 80 ఏసీ బస్సులను నాలుగు రూటలో నడుపుతున్నారు. నవంబర్ 29న నగరంలోని నెక్కన్ రోడ్ పీపుల్స్ ప్లాజా దగ్గర ఏసీ మెట్రో లగ్జరీ బస్సులను ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రారంభించారు.

160. భారత లో నెంబర్ :1 నగరం ప్రాదరాబాద్

మెర్గ్ అనే అంతర్జాతీయ సంస్థ తన తాజా నివేదికలో ప్రాదరాబాద్ దేశంలో నెంబర్ 1 స్టోనంలో ఉన్నట్లు ప్రకటించింది. ఆ సంస్థ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా మొత్తం 230 నగరాలను సర్వ చేసి వాటిలో నాణ్యమయిన జీవనానికి అత్యంత అనువుగా ఉన్న నగరాల జాబితాను తయారు చేసింది. వాటిలో ప్రాదరాబాద్ నగరం దేశంలో నెంబర్ 1 స్టోనంలో అంతర్జాతీయ స్టోయిలో 138వ స్టోనాన్ని దక్కించుకొంది. అంతర్జాతీయ స్టోయిలో పూఛే-144, బెంగళారు-145, చెన్నై-150, ముంబై-152, కోల్ కతా-160, డిల్లీ-161వ స్టోనాలు దక్కించుకొన్నాయి.

161. వరంగల్, చెంగులూరు, విజయవాడ మార్గాలకు ఎలివెట్డ్ కారిడార్లు

వరంగల్, చెంగులూరు, విజయవాడ మార్గాలకు ట్రాఫిక్ రద్దీ ఎక్కువైనందు వల్ల ఈ మూడు మార్గాల్లో ఎలివెట్డ్ కారిడార్లు నిర్మించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరింది. మే 1, 2017న కేంద్ర ఉపరితల రవాణాశాఖ మంత్రి గడ్కరీతీ సిఎం పోన్ లో మాట్లాడారు. ప్రాదరాబాద్, వరంగల్ మార్గంలో ఉప్పల్ నుంచి ఘట్ కేసర్ వరకు 6.40 కి.మీ. మేర ఎలివెట్డ్ కారిడార్ నిర్మాణానికి రూ.950 కోట్లు, ప్రాదరాబాద్, మహాబుట్ నగర్-బెంగులూరు మార్గంలో ఆరాంఘుర్ నుంచి శంషాబ్ద ఎయిర్ పోర్ట్ వరకు 10 కి.మీ. మేర

కారిడార్ నిర్మాణానికి రూ.290 కోట్లు, హైదరాబాద్-సూర్యాపేట్-విజయవాడ మార్గంలో దాదాపు 26 కి.మీ.ల మేర యుటీలిటీ కారిడార్ (సర్వీస్ రోడ్లు సహ) నిర్మాణానికి రూ.170 కోట్లు మంజూరు చేయాలని కోరు. ఉప్పుల్ నుంచి ఘట్ కేసర్ కు 15 కి.మీ. కంటే ఎక్కువ దూరం వుంది కానీ ప్రస్తుతం చేపడుతున్న ఎలివేట్ కారిడార్ ప్రతిపాదన 6.40 కి.మీ. మిగతా 6 లేస్ల పనిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేపడుతుంది. మొత్తం ప్రతిపాదనల విలువ రూ.1410 కోట్లు. దీనికి కేంద్ర మంత్రి సానుకూలంగా స్వందించారు. ఈ మూడు కారిడార్లు మంజూరు చేస్తామని హామీ ఇచ్చారు.

నీటి పారుదల

162. మిషన్ కాక్టియ

కాక్టియులు తవ్వించిన గోలుసుకట్టు చెరువులలో తెలంగాణ ప్రాంతంలో వ్యవసాయం గతంలో ఎంతో బాగుండేది. వ్యవసాయం మంచిగా వుండడంతో ర్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ కూడా పరిపుష్టంగా వుండేది. కానీ నీమాండ్ర పొలసలో చెరువులు కుట్టపూరిత నిర్దఖ్యానికి గురయ్యాయి. చెరువులన్నీ శిధిలావస్థకు చేరుకున్నాయి. దానిపట్ల తెలంగాణలో వ్యవసాయం దెబ్బతిన్నది. మళ్ళీ చెరువులకు పూర్వ కల వస్తే తప్ప రామాలు బాగుపడవని, భారీ ప్రాజెక్టులను నమ్ముకోవడం కన్న, చెరువులను పునరుద్ధరించుకోవడం ఉత్తమమైన మార్గమని ప్రభుత్వం భావించింది. కృష్ణా, గోదావరి జలాల్లో తెలంగాణకు 265 బీఎంసిల వాటా వుంది. ఆ నీటిని పూర్తి స్థాయిలో వాడుకోవడం లేదు. చెరువులను పునరుద్ధరిస్తే తప్ప మనకు కేటాయించిన నీటిని వాడుకోవడం సాధ్యం కాదు. తెలంగాణలో 46 వేలకు పైగా చెరువులు ఉన్నాయి. ఐదేళ్ల కాలంలో ఏడాదికి 9,060 చెరువుల చౌప్పున పునరుద్ధరిస్తున్నారు. దీని కోసం ఐదేళ్లలో రూ.22వేల కోట్లను ఖర్చు చేయసున్నారు. చెరువుల్లో పూడికటీత, చెరువుల విస్తరణ, కట్టు కాలువల సరిచేయడం, పంట కాలువల మరమ్మత్తులు, తూముల మరమ్మత్తులు లాంటి కార్బూకమాలు నిర్వహిస్తున్నారు. చెరువుల్లో నుంచి తీసిన సల్లమట్టిని పంట పొలాల్లోకి తరలిస్తున్నారు. మొరం మట్టిని చెరువు కట్టకు పోసి, కట్టను పట్టిప్పం చేస్తున్నారు. చెరువుల్లో నీరు బాగా ఉండడం వల్ల భూగర్జ జలాలు కూడా పెరుగుతాయి. చెరువులన్నీంటిని నీటి పారుదల శాఖ పరిధిలోకి తెచ్చారు. చెరువు భూములను ఖ్యా చేయడాన్ని ప్రభుత్వం తీపుంగా పరిగణిస్తుంది. ప్రతి చెరువుకు ఎఫ్టీఎల నిర్ణయించింది. హద్దు రాళ్లను పాతింది. చెరువు పూడికటీత పనుల్లో ప్రజలను పెద్ద ఎత్తున భాగస్వాములను చేస్తున్నారు. ముఖ్యమంత్రి స్వయంగా తట్ట మోసేవిదంగా కార్బూకమాన్ని రూపొందించారు. చెరువుల పునరుద్ధరణ కార్బూకమానికి "మిషన్ కాక్టియ" అనే పేరును ఖూరు చేశారు. అలాగే మన ఊరు - మన చెరువు అనే క్యాప్స్ కూడా పెట్టారు. చిన్న నీటిపారుదల శాఖకు 2016-17 బడ్జెట్లో అత్యధిక నిధులు కేటాయించింది. 2015-16బడ్జెట్లో రూ. 1783.13 కోట్లు కేటాయిస్తే, 2016-17 బడ్జెట్లో రూ. 2000 కోట్లు కేటాయించింది. 2017-18 లో ఈ పథకానికి రూ.1973.74 కోట్లు కేటాయించింది. మిషన్ కాక్టియ మూడో విడతలో 6,290 చెరువుల పునరుద్ధరణ లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది ప్రభుత్వం. పనుల్లో వేగం పెంచింది. ఓపైపు పరిపాలనా అనుమతులు, మరోపైపు టెండర్లు, ఇంకోపైపు పనుల ఆరంభాన్ని వేగంగా పూర్తి చేస్తోంది ప్రభుత్వం. 5812 చెరువుల పునరుద్ధరణకై రూ.1527.06 కోట్లతో పరిపాలనా అనుమతులిచ్చింది. మొత్తంగా 46,531 చెరువులను లక్ష్యంగా పెట్టుకోగా తోలి విడతలో 8,045 పనులను ఆరంభించింది. మొదటి విడతలో చెరువుల పునరుద్ధరణకై రూ.2516 కోట్లు ఖర్చు చేశారు. ఇక రెండో విడతలో 9,016 చెరు వులకు అనుమతులివ్వగా 8,887 చెరువుల పనులను ఆరంభించారు. మార్చి 31,2017 వరకు 3559 పనులను పూర్తి చేయడం జరిగినది. రెండో విడతలో ఈ పథకానికి రూ. 3130 కోట్లు మంజారు చేయడం జరిగింది.

మిషన్ కాక్టియ లో మమ్మకు కొన్ని విజయాలు

- గతంలో చెరువుల కీంద రెండు నుంచి 2.5 లక్షల ఎకరాలు సాగ్రహితే గగనం. ఈసారి యాసంగిలో 7.10 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు కీందసాగవుతున్నది.
- ఖమ్మం పట్టణంలో మురికి కూపంగా మారిన లక్కారం చెరువులో మురుగునీటిని బయటకు పంపి ఈ ఏడాది నాగార్జున సాగర్ జలాలతో నింపారు. 120 ఎకరాల భూమి కట్టా అయితే 90 ఎకరాలు స్వాదీనం చేసుకోవడం జరిగింది.
- ఆదిలాబాద్ జిల్లా బోధ మండలం కరత్వాద చెరువు పరిధిలో 4900 ఎకరాల ఆయకట్టు ఉన్నా ఏండ్ల తరటడి ఒక్క ఎకరాకు నీరందలేదు. తోలిదశలో రూ.13.17 కోట్లతో చెరువు పునరుద్ధరించారు. ఈ ఏడాది 5000 ఎకరాలకు సాగునీరు సరఫరా అయ్యంది.
- తోలిదశలో రూ.12.62 కోట్లతో ఆదిలాబాద్లోని బజార్ హత్యార్ మండల కేంద్రంలోని చెరువు, కుడి, ఎడమ కాలువల పునరుద్ధరణ పనులు చేపట్టడంతో ఈ ఏడాది 4700 ఎకరాలకు సాగునీరు సరఫరా.
- నిర్వ్యల జిల్లా మామడ మండలంలో 1878లో నిర్వ్యంచిన చెరువును 1.40 కోట్లతో మరమ్మతు చేయడంతో గొలుసుకట్ట చెరువులు నిండి 845 ఎకరాలకు సాగునీరు అందిస్తున్నది.
- ఆరు వేల క్యాసెక్కుల ప్రవాహమున్న ఎస్సారేస్స్ కాల్యూకు మాన్యాద గ్రామ సమీపంలో గండి పడితే వరద ఉధృతి పెద్ద చెరువుకు మళ్ళింది. రెండు ఫీట్ల మేర వరద వెళ్లినా గండి పడలేదు. దిగువన పదారు చెరువులు సురక్షితం. మిషన్ కాక్టియలో ఈ చెరువులు మరమ్మతుకు నేచుకున్నందునే ఈ ప్రమాదం తప్పింది.
- 2010-11లో తెలంగాణలో 4251, 2013-14లో 1868 చెరువులకు గండిపడితే ఈ ఏడాది కేవలం 338 చెరువులకు మాత్రమే గండి పడింది.

163. జియో ట్యూగింగ్

దేశంలోనే తోలిసారి చెరువులకు జియో ట్యూగింగ్ చేపట్టింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. వెబ్సైట్లో సమగ్ర వివరాలు అందుబాటులో పెట్టడంవల్ల ప్రపంచంలో ఎక్కడ నుంచైనా ఏ చెరువు గురించైనా తెలుసుకోవచ్చు. అక్షోబర్ 29, 2016న మొదలైన ఈ ప్రక్రియలో మార్చి 2017 వరకు 46 వేల చెరువులకు ట్యూగింగ్ పూర్తయింది.

జియో ట్యూగింగ్ లో ప్రయోజనాలు:

- ఏ వ్యక్తి, అధికారి అయినా మొబైల్ యాప్ ను డౌన్లోడ్ చేసుకోని కావాల్సిన చెరువుల వివరాలను పొందవచ్చు. అవసరమైతే సూచనలు, పీర్యాదులు కూడా నమోదు చేయవచ్చు.
- లాటిట్యూడ్, లాంగిట్యూడ్ ఆధారంగా ప్రతి చెరువుకు పడీ నంబర్ ఇవ్వడం వల్ల మరమ్మతులు, పునరుద్ధరణ పనుల మంజారు రెండు పర్యాయాలు చేసే అవకాశం ఉండదు. తద్వారా అవినీతికి ఆస్కారం ఉండదు.
- చెరువుల వాస్తవపరిస్థితులు వెబ్సైట్లో ఉన్నందున అధికారులు వాటి ఆధారంగా పునరుద్ధరణ పనుల్లో ప్రాధాన్యత కుమంలో చెరువుల గుర్తింపును చేపట్టవచ్చు. పనుల పురోగతి ప్రకారం కూడా ఫోటోలను అప్లోడ్ చేయాలని అందించాడు.

చేయడం వల్ల ఉన్నతాధికారులు ఆన్‌లైన్‌లోనే పర్యవేక్షించవచ్చు.

-ట్యూగింగ్ పూర్తయిన తర్వాత ఆయా చెరువుల కీంద ఎంత ఆయకట్టు సాగ్గింది, ఏమే పంటలు వేశారనే విపరాళి కూడా ఎప్పటికప్పుడు నమోదు చేసే వెసులుబాటు లభిస్తుంది. ఎన్‌ఆర్‌ఎస్‌ఎస్ కూడా ఎప్పటికప్పుడు థాయాచిత్రాలి పంపనున్నందున నీటి నిల్వ, నీటిమట్టాలి ఎప్పటికప్పుడు వెబ్‌సైట్‌లో నమోదుచేయుచ్చ.

164. ఫీడర్ చాసల్

వరదను మొసుకోచ్చే ఫీడర్ చాసల్ ఏ చెరువుకైనా ప్రాణాదారం. ఆ మార్గం బాగుంటే పడిన ప్రతి వర్షపు చినుకు చెరువుకు చేరితే జలకళ సంతరించుకుంటుంది. కానీ తెలంగాణలో ఏకంగా 18 వేల చెరువులు జీవదార కోల్పోయాయి. ప్రధానంగా వరద వచ్చే మార్గాలు మూసుకుపోవడంతో వాస్తవసామర్ధం మేరకు నీరు నిల్వ కావడం లేదు. ఈ ఏడాది భారీగా వర్రాలతో వరద వచ్చినప్పటికీ, సహజ సిద్ధంగా రావాల్సినంత వరద నీరు చెరువుల్లో నిల్వ కాలేదు. నీటిపారుదలశాఖ ప్రతిష్టాత్మకంగా చేపట్టిన చెరువుల జియోట్యుగింగ్ ప్రక్రియలో ఈ ఆసక్తికరమైన అంశం వెల్లడైంది. 20 ఏండ్రూగా వీటిని పరిశీలిస్తే.. ఏడాదిలో అత్యధిక నెలలు ఆ చెరువులన్నీ ఎండిపోయి ఉన్నట్టుగా సర్వేలో తేలింది. ఈ నేపథ్యంలో మిషన్ కాకలీయ మూడోదశలో ప్రభుత్వం ఫీడర్ చాసల్ పునరుద్ధరణకు ప్రాధాన్యం కలిగ్పుండటంతో వీటికి పూర్వవైభవం రాశున్నది.

165. తెలంగాణ జల సమగ్ర వినియోగ విధానం

రాష్ట్రంలోని పెండింగ్ మరియు కొత్త ప్రాజెక్టున్నీ త్వరితగతిన పూర్తి చేయాలని భావించిన ప్రభుత్వం రాశున్న మూడేళ్లలో ఏటా రూ.25 వేల కోట్ల చౌపున కేటాయించాలని నిర్ణయించింది. మొత్తం రూ.81 వేల కోట్లతో ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం జరుగునున్నది. పెండింగ్ ప్రాజెక్టులన్నీ కూడా పూర్తి చేయనున్నట్లు సమీపంబర్ 02, 2015న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఇందుకోసం తెలంగాణ జల సమగ్ర వినియోగ విధానాన్ని ప్రకటించింది.

166. బడ్జెట్ రూ.25 వేల కోట్లు

ప్రాజెక్టుల నిర్మాణానికి, మిషన్ కాకలీయ పనుల కోసం 2016-17 మరియు 2017-18 బడ్జెట్లలో ఏకంగా 25వేల కోట్ల రూపాయలు కేటాయించింది. దీశ చరిత్రలో నభూతో అనే విధంగా ఇంత పెద్ద మొత్తంలో సాగునీటి కోసం ఖర్చు చేసిన సందర్భం మరొటి లేదు. దీన్ని బట్టి రైతులకు సాగునీరు అందివ్యాచాన్ని ఈ ప్రభుత్వం ఎంత ప్రధానమైన కార్యక్రమంగా తీసుకున్నదో అర్థం చేసుకోవచ్చు.

167. సమగ్ర మైనింగ్ విధానం

ఇసుక తప్పకాలు, రవాణా విషయంలో పారదర్శకంగా వ్యవహారించేందుకు సమగ్రమైన మైనింగ్ విధానాన్ని రూపొందించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. మంత్రివర్గ ఆమోదం పొందిన వెంటనే దానిని అమలులోకి తీసుకువస్తామని డిసెంబర్, 2016న జరిగిన అసంబీ సమావేశంలో ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. 2015-16లో రూ.321.18 కోట్లు, 2016-17 డిసెంబర్ నాటికి రూ.230 కోట్ల ఆదాయం మైనింగ్ ద్వారా వచ్చింది. ఉమ్మడి ప్రభుత్వ హాయాంలో లభించనంతగా తెలంగాణ ప్రభుత్వంలో జరిమానాల ద్వారా రూ.11కోట్ల ఆదాయం వచ్చింది.

168. ఆన్ గోయింగ్ ప్రాజెక్టుల పూర్తి

తెలంగాణలో కోటి ఎకరాలకు సాగునీరు అందించాలనే లక్ష్యంతో ప్రభుత్వం ముందుకు పోతున్నది. మన రాష్ట్రానికున్న నీటి కేటాయింపులకు అనుగుణంగా కాళేశ్వరం, పాలమూరు, డిండి, శ్రీ సీతారామ ఎత్తిపోతల పథకాలను త్వరితగతిన నిర్వించడానికి ప్రభుత్వం ముందుకు పోతున్నది. ఆన్ గోయింగ్ ప్రాజెక్టులు గతం నుంచే నిర్వాణంలో ఉండి నత్తనడకన నడుస్తున్న ప్రాజెక్టుల పనులను ప్రభుత్వం వేగవంతం చేసింది. అవసరమైన నిధులు వాటికి కేటాయించింది. ప్రభుత్వ కృషి పల్ల ఈ ఖరీఫ్ లోనే ఆయకట్టుకు నీరందింది. మహాబూబ్ నగర్ జిల్లాలోని భీమా, నెట్టంపాడు, కల్వకుర్రి, కోయల్ సాగర్ ఎత్తిపోతల పథకాల ద్వారా ప్రస్తుతం నాలుగున్నర లక్షల ఎకరాలకు నీరందుతున్నది. వచ్చే ఖరీఫ్ నాటికి ఈ నాలుగు ప్రాజెక్టులు నూటికి నూరు శాతం పూర్తి చేసుకోవడం పల్ల పాలమూరు జిల్లాలో 8 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందుతుంది. ఆదిలాబాద్ జిల్లాలోని కొమురం భీమ్, మత్తడివాగు, గడ్డిన్నవాగు, నీల్వాయి, గోల్వాగు ప్రాజెక్టుల ద్వారా ఈ ఖరీఫ్ నుంచి నీటి విదుదల అయింది. దాదాపు 50 వేల ఎకరాలకు సాగునీరు అందుతున్నది. వచ్చే ఏడాదికి ఆదిలాబాద్ జిల్లాలోని అన్ని మధ్య తరఫ్ నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు పూర్తయి లక్ష ఎకరాలకు సాగునీరు అందుతుంది. ఖమ్మం జిల్లాలోని పాలెం, కిన్నెరసాని ప్రాజెక్టుల ద్వారా 2017 ఖరీఫ్ నుంచే 20 వేల ఎకరాలకు నీరందుతుంది.

169. ఎన్.ఆర్.ఎస్.పి. కాలువలు మరమ్మతులు

ముళ్ళకంపలు, పొదలు, పగుళ్ళు, పూడికతో నిండిన ఎన్.ఆర్.ఎస్.పి. కాలువలను 200 కోట్లు వెచ్చించి ప్రభుత్వం బాగు చేయించింది. వరంగల్, నల్గొండ జిల్లాల ఆయకట్టుకు, చెరువులను నీరందించడానికి ఇప్పుడు ఆ కాలువలు సిద్ధంగా ఉన్నాయి.

170. ఆర్డీఎస్ - కర్రాటక

కర్రాటక ప్రభుత్వంతో తెలంగాణ ప్రభుత్వం స్నిహ సంబంధాలు ఏర్పర్చకుంది. దీనిపల్ల మహాబూబ్ నగర్ కు సాగునీరు అందించే ఆర్డీఎస్ ప్రాజెక్టు పనులు త్వరితగతిన చేయడానికి కర్రాటక ప్రభుత్వం ముందుకొచ్చింది.

పోయిన ఎండాకాలంలో తాగునీటి కోసం పాలమూరు ప్రజలు తీవ్రమైన ఇబ్బందులు ఎదురొచ్చారు. ఈ పరిస్థితిని గమనించిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కర్ణాటక ప్రభుత్వంతో చర్చించింది. ఫలితంగా గతంలో ఎన్నడూ లేని విధంగా కర్ణాటక నుంచి జారాలకు ఒక టీఎంసి నీటిని విడుదల చేయించుకోగలిగాం.

171. ఉపరితల ఓడరేషనులు (డైపోర్టులు)

దేశంలో ఎక్కుడాలేని విధంగా రూ.3690 కోట్ల వ్యయంతో 1500 ఎకరాల విస్తరణలో రాష్ట్రంలో అద్భుతమైన ఉపరితల ఓడరేషనులు (డైపోర్టులు) ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు డిసెంబర్ 21, 2016న ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. మొదటి దశగా రూ.1650 కోట్లు ఖర్చు చేయాలని నిర్దిశించారు. ఇందుకోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మెన్సర్స్ ఎర్రెస్ట్ అండ్ యంగ్ కన్సెట్ సలహాలు, సూచనలు తీసుకోంటున్నది. ప్రాదరాభాద్రకు తూర్పు, పడమర దిశలలో డైపోర్టులు ఏర్పాటు చేయడం లాభదాయకమని కన్సెట్స్ సూచించింది. దీనికి కావలసిన భూమిని గుర్తిస్తున్నారు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వము సూచన మేరకు బియస్పిషన్ ని డైపోర్ట్ ఇంప్లీమెంటింగ్ ఏజన్సీగా నియమించింది. బియస్పిషన్ మార్చి 5, 2017 నాడు కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉపరితల రవాణా శాఖల సూచన మేరకు నేపసల్ ప్రావేస్ అధారిటీ (ఎనె.ప్పాచ్.ఎ.పి) మరియు కంట్రినర్ కార్బోరెపన్ ఆఫ్ ఇండియా (సి.చి.ఎన్.సి.చి.ఆర్) తో తెలంగాణ రాష్ట్రము లో లాజిస్టిక్ ఇన్స్టిట్యూట్ క్రెడిట్ సెలకోల్పుడానికి అంగీకరిస్తూ జాతీయ స్టాయి సమీక్ష లో ఒక ఎం.పి.యు. సంతకం చేయడం జరిగింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వము, డి.పి. వరల్డ్ అనే దుబాయ్ కి చెందిన ప్రభ్యాత లాజిస్టిక్ డెవలప్మెంట్ కంపెనీ తో కూడా డైపోర్ట్ సెలకోల్పుడానికి, యాజమాన్య మరియు నిర్వహణ కోరకు కూడా ఒక ఎం.పి.యు. సంతకము చేయడం జరిగింది. ప్రభుత్వం ఒక డైరెక్టర్ (లాజిస్టిక్) ని ప్రత్యేకముగా లాజిస్టిక్ సెక్టార్ (ప్రమోషన్) కోసం నియమించారు.

172. ప్రాజెక్టుల రీ డిజైనింగ్

రాష్ట్ర విభజనకు ముందు నదీ జలాల్లో మన వాటా ప్రకారం మనం నీళ్లు వాడుకోలేకపోయాం. గోదావరి, కృష్ణా నదుల్లో తెలంగాణ వాటా 1250 టీఎంసిలు. మరో 150 టీఎంసిలకు పైగా మిగులు జలాల్లో తెలంగాణ వాటా ఉంది. కానీ ఈ నీటిని వాడుకోవడానికి కావాల్సిన ప్రాజెక్టులు కట్టలేదు. సమైక్య పాలనలో ప్రాజెక్టులన్నీంటినీ అంతర్భాష్ట వివాదాల్లోకి నెట్టేశారు. వివాదాల సాకు చూపి ప్రాజెక్టులను పక్కన పడేశారు. ఇది దురుద్దేశ్యంతో చేసిన కుటు. తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన తర్వాత ప్రభుత్వం ప్రాజెక్టుల రీ డిజైనింగ్ ని చేపట్టింది. తెలంగాణలోని కోటి ఎకరాలను సాగునీరు అందించడం కోసం సరైన ప్రణాళికలు వేసింది. మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం అటు గోదావరి, ఇటు కృష్ణా, వాటి ఉప నదుల మీద దాదాపు 450 బ్యారేజిలు కట్టుకున్నది. ఫలితంగా అటు ఎన్ఱార్ఎస్పిలో గానీ, ఇటు జారాలలో గానీ, సింగూరులో గానీ చుక్క నీరు రాని పరిస్థితిని ఏర్పడింది. గోదావరి, కృష్ణా నదుల ద్వారా నీరు రావడం భవిష్యత్తులో కూడా గగనమే. ఇప్పుడు నీరు లభ్యమయ్యది కేవలం ప్రాణహీత, ఇంద్రావతి నదుల ద్వారా మాత్రమే. అందుకే ఆ నీళ్లను ఒడిసిపట్టుకుని పంట పొలాలకు అందివ్యాలన్నదే

ప్రాజెక్టుల రీ డిష్ట్రిక్ట్ లక్ష్యం. కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్క అయిన వ్యాపోగ్రెస్ ద్వారా కూలంకశ సర్వే నిర్వహించింది ప్రభుత్వం. లైడార్ సర్వేలు చేయించారు. దాని ఆధారంగా సరైన ప్రణాళికతో ప్రాజెక్టులు కట్టాలని నిర్ణయించారు. దక్షిణ తెలంగాణకు పాలమూరు, డిండి ఎత్తిపోతల పథకాల ద్వారా, ఉత్తర తెలంగాణకు కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు ద్వారా నీళ్లివ్వాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయిం తీసుకుంది. అటు ప్రాణహిత ప్రాజెక్టు ద్వారా ఆదిలాబాద్ జిల్లాకు, సీతారామ ప్రాజెక్టు ద్వారా ఖమ్మం జిల్లాకు సాగునీరు అందిస్తారు. ఇప్పటికే నిర్మాణంలో ఉన్న ప్రాజెక్టులను కూడా త్వరితగతిన పూర్తి చేస్తారు. దేవాదుల ఎత్తిపోతల పథకాన్ని వరంగల్ జిల్లాకు డెడీకేట్డ్ ప్రాజెక్టుగా మారుస్తున్నారు. దేవాదుల ప్రాజెక్టును సంపూర్ణంగా వాడుకోవడానికి తుపాకుల గూడం వద్ద గోదావరిపై రూ.2121 కోట్లతో బ్యారెంజీని నిర్మించనున్నారు. ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా గతంలో 38 టీఎంసీల నీటితో 6.21 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు ప్రతిపాదించారు. కానీ ప్రస్తుతం దీని వినియోగ సామర్థ్యాన్ని 60 టీఎంసీలకు పెంచాలని ఫిబ్రవరి 2, 2017న జరిగిన క్యాబినెట్ సమావేశంలో ప్రభుత్వం ఈ నిర్ణయం తీసుకుంది. ఫెబ్ 3 పనుల్లో టన్నెల నిర్మాణంపై రామప్ప, తదితర ప్రాంతాల ప్రజల నుంచి అబ్యంతరాలు వ్యక్తం కావడంతో ఆ ప్రతిపాదనను ప్రభుత్వం విరమించుకున్నది. రామప్ప రిజర్వ్యాయర్ నుంచి ధర్మసాగర్కు నీటిని తీసుకురావడానికి రూ.1101 కోట్లతో రూపొందించిన ప్రతిపాదనలకు ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది. స్టీపన్ ఘన్సహూర్ మండలం మల్గాపూర్ వద్ద 10 టీఎంసీల సామర్థ్యం కలిగిన మల్లీపర్సన్ రిజర్వ్యాయర్కు ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది. సమైక్య రాష్ట్రంలో ప్రణాళిక లేకుండా ముందుకు తీసుకువచ్చిన రాజీవ్సాగర్, ఇందిరాసాగర్ ప్రాజెక్టులను రద్దు చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. దేవాదుల 1,2,3 ఫెబ్ల అంచనాలను పెరిగిన ఎస్ఎస్ఐర్ రేట్ల ప్రకారం రూ.13,445 కోట్లకు పెంచుతూ ఫిబ్రవరి 2, 2017న జరిగిన క్యాబినెట్ సమావేశం ఈ నిర్ణయం తీసుకుంది. దేవాదుల ప్రాజెక్టుకు 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.1,499 కోట్లు కేటాయించారు. ఎస్ఐర్ఎస్ఐ కాల్వలకు కూడా మరమ్మత్తులు జరుగుతున్నాయి. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు పూర్తయితే ఎల్ఎండి ద్వారా ఆయకట్టు స్టీపన్ రాజీవ్ జరుగుతుంది.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని ప్రధాన ప్రాజెక్టులకు బడ్జెట్ కేటాయింపులు:

ప్రాజెక్టు	2017-18
పాలమూరు-రంగారెడ్డి	4,000.00
కాళేశ్వరం ఎత్తిపోతల	6681.87
ఎస్సీలీపీసీ-ఎమార్కీ	899.50
డిండి ఎత్తిపోతల పథకం	500.00
సీతారామ ఎత్తిపోతల	981.00
దేవాదుల ఎత్తిపోతల	1499.00
ప్రాణహిత	775.44
వరద కాలువ	799.30

సాగర్ ఆధునికరణ	467.59
ఎల్లంపల్లి	397.97
కల్వకుర్తి	999.00
ఎస్టోనీప్పు-1	190.00
కంతనపల్లి(తుపాకుల గూడం)	505.00
నెట్టింపాడు	234.10
బీమా	200.00
దిగువ పెనుగంగ	175.00
జూరాల	43.00
కోయిల్ సాగర్	197.36
ఎస్టోనీప్పు-2	146.00
ఆర్డీఎస్	19.50

173. నల్గొండ జిల్లా కాలువల పునరుద్ధరణకై రూ. 285 కోట్లు మంజారు

హారితహరం ప్రారంభం సందర్భంగా నల్గొండ జిల్లా ప్రజలకిచ్చిన మాట మేరకు జిల్లాలో మూడు కాలువల వ్యవస్థల పునరుద్ధరణకు రూ. 285 కోట్లను మంజారు చేసింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. ఈ మేరకు చిన్నసీటి పారుదల శాఖ జులై 11,2016న పరిపాలనా అనుమతులు మంజారు చేస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. నల్గొండ జిల్లా పోచంపల్లి మండలం పిల్లాయిపల్లి కెనాల్, బీబీనగర్ మండలం బునియాదిగాని కెనాల్, వలిగొండ మండలం ధర్మారెడ్డి కెనాల్ వ్యవస్థలను పునరుద్ధరించడానికి ఉత్తర్వులు వెలువడ్డాయి. టెండర్లు ఖరారు అయ్యాయి. పనులు త్వరలోనే ప్రారంభం అపుతాయి.

174. మహారాష్ట్రో ఒప్పందం

గోదావరి, ప్రాణహిత, పెన్ గంగ నదులపై నిర్మించ తలపెట్టిన ప్రాజెక్టుల విషయంలో మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా సహకరిస్తున్నది. కేసీఆర్ మార్చి 8, 2016న మహారాష్ట్రో అంతర్లాప్త ప్రాజెక్టులపై చారితక అవగాహన కుదుర్చుకుని వచ్చారు. రెండు రాష్ట్రాల్లోని ఉమ్మడి సాగుసీటి ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన అంశాలపై వచ్చి సమస్యలను సామరస్య పూర్వకంగా త్వరితగతిన పరిపూరించుకునేందుకు అంగీకారం కుదిరింది. ఈ అవగాహన ఫలితంగా ఉమ్మడి అంతర్లాప్తియ బోర్డు ఏర్పాటయింది. గోదావరిపై మేడిగడ్, ప్రాణహితపై తమిళదూషి, పెన్ గంగపై రాజుపేట, చనభా- కోరాటా, పెన్ పహడ్ బ్యారేజిల నిర్మిణానికి మార్గం సుగమం అయింది. గోదావరి నదిపై మూడు బ్యారేజీల నిర్మాణానికి తెలంగాణ, మహారాష్ట్ర ముఖ్యమంతులు కేసీఆర్,

దేవెంద్ర పడ్డావీన్ ఆగస్టు 23, 2016న చారిత్రక మహా ఒప్పందం చేసుకున్నారు. ముంబైలోని సహ్యద్రి గట్టి-హౌస్-లో జరిగిన కార్యక్రమంలో ఇరు రాష్ట్రాల ముఖ్యమంతులు ఒప్పంద పత్రాలపై సంతకాలు చేశారు.

తాజా ఒప్పందాలతో గోదావరిలో హక్కుగా ఉన్న 954 టీఎంసీల నీటిని సద్వినియోగం చేసుకునే అవకాశం లభించింది.

మొదటి ఒప్పందం: 16 టీఎంసీల నీటినిల్వ సామర్థ్యంతో గోదావరిపై 100 మీటర్ల ఏల్ తో మేడిగడ్ వద్ద బ్యారేజీ నిర్మాణానికి అంగీకారం.

అయికట్టు : కాళేశ్వరం ప్రాజెక్ట్ కింద కరీంనగర్, మెదక్, నల్గొండ, నిజామాబాద్, వరంగల్, రంగారెడ్డి జిల్లాల్లో కొత్తగా 18.19 లక్షల ఎకరాలు, 18 లక్షల ఎకరాల స్థిరీకరణ.

రెండో ఒప్పందం: 1.85 టీఎంసీ నీటినిల్వ సామర్థ్యంతో ప్రాణమిత్రపై తుమ్మిడిహాట్టి వద్ద 148 మీటర్ల ఏల్ తో బ్యారేజీ నిర్మాణం

అయికట్టు: ఆదిలాబాద్ జిల్లా సిర్పూర్-కాగజ్ నగర్, ఆసిఫాబాద్, చెన్నూర్, బెల్లంపల్లి నియోజకవర్గాల్లో 2 లక్షల ఎకరాలు.

మూడో ఒప్పందం: 0.85 టీఎంసీల నీటినిల్వ సామర్థ్యంతో పెన్-గంగపై 213 మీటర్ల ఏల్ తో చనాబు-కొరాట బ్యారేజీ నిర్మాణం.

అయికట్టు: ఆదిలాబాద్ జిల్లా తాంసి, జైనథ్, చెలా మండలాల్లో 50 వెల ఎకరాలు.

175. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు

తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకంగా చేపడుతున్న కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టుకు ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖర్ రావు మే 2, 2016న శంకుస్థాపన చేశారు. మహాదేవపూర్ మండలం కన్నెపల్లి రామంలో కాళేశ్వరం పంపుహాజీ నిర్మాణానికి సీఎం భూమి పూజ చేశారు. మేడిగడ్ లో నిర్మించనున్న కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు బ్యారేజీకి శంకుస్థాపన చేశారు. తెలంగాణలోని ఏడు జిల్లాల పరిధిలో కోటిన్నర ఎకరాలకు సాగు నీరు అందించే లక్ష్యంగా ప్రభుత్వం ఈ ప్రాజెక్టు చేపడుతోంది. పనులు యుద్ధ ప్రాతిపదికన సాగుతున్నాయి. బ్యారేజీ, రిజర్వ్యాయర్ నిర్మాణానికంటే ముందు పంపుహాజీలు నిర్మించి, గోదావరి జలాలను ఎత్తిపోయడంపై తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా దృష్టిసారించింది. ఒకమైపు పంపుహాజీలు, బ్యారేజీల స్థలాల పరిశీలనపై కసరత్తు చేయడంతో పాటు మరోమైపు పంపులు, మోటర్ తయారీ నిర్మిత సమయంలోనే పూర్తయ్యేలా చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టులోని 21వ ప్యాకేజీలో ఓపెన్ కెనాల్ సిస్టమ్స్కు బదులుగా ప్రెపర్ ప్లెవ్లైన్ సిస్టమ్సు ప్లెలట్ ప్రాజెక్టుగా చేపట్టాలని నిర్దిశించారు. కాళేశ్వరం ఎత్తిపోతలలో భాగంగా మల్లన్నసాగర్, కొండపోచమ్మ సాగర్, గంధమల్ల, బన్యాపూర్ రిజర్వ్యాయర్ల నిర్మాణం, సామర్థ్యం పెంపునకు పిటిపరి 2, 2017 న జరిగిన మంత్రివర్గ

సమావేశంలో ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది. కాళ్ళశ్వరం ప్రాజెక్టుకు అంద్రా బ్యాంకు నుంచి రూ. 7,860 కోట్ల రుణానికి కూడా ఈ మంత్రివర్గం ఆమోదం తెలిపింది. 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.6,681.87 కోట్లను ఈ ప్రాజెక్టుకు కేటాయించారు.

176. శ్రీ సీతారామ ప్రాజెక్టు

ఖమ్మం జిల్లా ఇల్లందు నియోజకవర్గ పరి ధిలోని టకులపల్లి మండలం రోళ్ళపాడు గ్రామ సమీపంలో శ్రీ సీతారామ సాగు నీటి ప్రాజెక్టుకు ఫిబ్రవరి 16, 2016న తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి కే చంద్రశేఖరరావు లాంఘనంగా శంకుస్థాపన చేశారు. రూ. 8 వేల కోట్ల వ్యయంతో నిర్మిం చనున్న ప్రాజెక్టుకు భూమి పూజ చేసి ముఖ్యమంత్రి శంకుస్థాపన కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు. 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.981 కోట్లు కేటాయించారు. ఈ ప్రాజెక్టును రెండున్న రేళలలో పూర్తి చేయాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది. ఈ ప్రాజెక్టు పూర్తి అయితే సుమారు 5 లక్షల ఎకరాలకు నీరు అందనున్నది.

177. భక్త రామదాసు ప్రాజెక్టు

ఖమ్మం జిల్లా పాలేరులో భక్తరామదాసు ఎత్తిపోతల పథకానికి 2016 ఫిబ్రవరి16న ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ శంకుస్థాపన చేశారు. 2017 మార్చిలోగా దీని నిర్మాణం పూర్తి చేయాలని నిర్ణయించారు. భూసీకరణలో జాప్యం జరుగకుండా చర్యలు చేపట్టారు. పైపులైన్సు, పంపహార్జ, అప్రోచ్ దానల్, సబ్స్ట్యూషన్ నిర్మాణాన్ని సమాంతరంగా చేపట్టారు. సబ్స్ట్యూషన్ నిర్మాణాన్ని కేవలం వందరోజుల్లోనే పూర్తి చేశారు. మంతులు, అధికారులు, ఇంజనీర్లు, వర్క్సంగ్రం ఏజన్సీలు సమన్వయంతో పని చేసి కేవలం 11 నెలల కాలంలోనే పథకాన్ని పూర్తి చేసి దేశ చరిత్రలో రికార్డు స్థాపించారు. నిర్దేశించికున్న లక్ష్యానికంటే 2 నెలల ముందుగానే ప్రాజెక్టు పూర్తి చేశారు. జనవరి 23వ తేదీన ట్రియల్ రన్నను విజయవంతంగా నిర్వహించారు. భక్త రామదాసు పేరట నిర్మించిన ఈ ప్రాజెక్టును ఆయన పుట్టిన రోజైన జనవరి 31, 2017న ప్రారంభించి జాతికి అంకితం చేశారు. భక్తరామదాసు ఎత్తిపోతల పథకం ద్వారా తిరుమలాయపాలెం, కూసుమంచి, నేలకొండపల్లి, ముదిగొండ, ఖమ్మం రూరల్, మహాబూబాబాద్ జిల్లా డోర్కుల్ మండలాలకు సాగునీరు అందనుంది. మొత్తంగా 60 వేల ఎకరాలకు సాగునీరు అందించనున్నారు.

178. పాలమూరు – రంగారెడ్డి ఎత్తిపోతల పథకం

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకంగా చేపడుతున్న.. పాలమూరు – రంగారెడ్డి ఎత్తిపోతల పథకానికి పునాది రాయి పడింది. ప్రాజెక్టు పనులను ప్రారంభించారు. 35 వేల కోట్ల అంచనా వ్యయంతో ప్రాజెక్టు నిర్మిస్తోంది ప్రభుత్వం. 2017-18 బడ్జెట్లో రూ. 4 వేల కోట్లు కేటాయించారు. శ్రీశైలం రిజర్వాయర్ బ్యాక్ వాటర్ నుంచి 60 రోజుల పాటు 120 TMCల వరద నీటిని లిప్పి చేసి.. ఎగువ ప్రాంతాలకు అందించడం ప్రాజెక్టు లక్ష్యం. పాలమూరు ప్రాజెక్టు పూర్తయితే మహాబూబ్ నగర్, రంగారెడ్డి, నల్గొండ జిల్లాల్లో 12.5 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు... హైదరాబాద్ కు తాగు నీరు అందుతుంది. ఐదు దశల్లో నీటిని లిప్పి చేసి సాగు, తాగు అవసరాలు తీర్చులా ప్రాజెక్టు ను డిజైన్ చేశారు. మొదటి

దశ ఎత్తిబోతలతో నార్లాపూర్ ప్రాజెక్టు కు, అక్కడి నుంచి రెండో దశలో ఏదుల రిజర్వ్యాయర్ కు ఆరున్నర టీఎంసీల నీటిని మళ్ళీస్తారు. మూడో దశలో వట్టం ప్రాజెక్టుకు 16.58 టీఎంసీలు, అక్కడి నుంచి ర్హావిటీతో 19 టీఎంసీల నీటిని కరివెన ప్రాజెక్టుకు పంపేలా ఇంజనీర్లు డైజైన్ చేశారు. నాలుగో దశలో 5 లక్షల 42 వేల ఎకరాలకు సాగునీటితో పాటు హైదరాబాద్ కు తాగునీరు అందించనున్నారు. ఐదో దశలో ఉదండ్రాపూర్ ప్రాజెక్టు నుంచి నీటిని మళ్ళీంచి లక్షీదేవిపల్లి ప్రాజెక్టు నింపుతారు. దీంతో 4 లక్షల 13వేల ఎకరాలకు సాగునీరందేలా ప్రాజెక్టు నిర్వ్యంచనుంది ప్రభుత్వం.

179. డిండి ఎత్తిబోతల పథకం

ఫోర్మెండ్ తో ఎన్నో ఎఫ్సుగా బాదపడుతున్న నగ్గొండ జిల్లా ప్రజల కోసం రూ.6,190 కోట్ల వ్యయంతో డిండి ప్రాజెక్టు చేపట్టాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.500 కోట్లు కేటాయించడం జరిగింది. ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా 3.41 లక్షల ఎకరాలు సాగవనున్నాయి. జూన్ 10, 2015న సచివాలయంలో జరిగిన మంత్రి వర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం ఈ నిర్ణయం తీసుకుంది. ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల రెండు జిల్లాలకు ప్రయోజనం చేకూరచుంది. ముందుగా ప్రాజెక్టు భూస్వకరణ త్వరగా పూర్తి చేయాలని ఇందకు నిధుల కోరత రాకుండా వెంటనే రూ.75 కోట్లను విడుదల చేయాలని జులై 25, 2015న జీవో ను ప్రభుత్వ విడుదల చేసింది. ప్రాజెక్టు పనులను వేగవంతం చేసింది ప్రభుత్వం.

180. ప్రాజెక్టుల నుంచి మంచినీరు, పరిశ్రమలకు నీరు

తెలంగాణలో నిర్వ్యంచే నీటి పారుదల ప్రాజెక్టుల్లో 10 శాతం నీటిని మంచినీటి అవసరాల కోసం, 10 శాతం నీటిని పారిశ్రామిక అవసరాల కోసం వాడుకునే విధంగా విధానం రూపొందించింది. గతంలో మంచినీటి ప్రాజెక్టులు నిర్వ్యంచినా వాటికి నీరు అందుబాటులో లేక నిరుపయోగంగా వుండేవి. పరిశ్రమలకు కూడా నీటి లభ్యత సమస్యగా వుండేది. ఈ సమస్యను అధిగమించేందుకు ప్రభుత్వం ఈ నిర్ణయం తీసుకుంది.

మాలిక సదుపాయాలు

181. కోత్లేని విద్యుత్ సరఫరా - మిగులు విద్యుత్ రాష్ట్రం దిశగా అడుగులు

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడే నాటికి తీవ్ర విద్యుత్ సంక్షీలనం ఉంది. నిత్యం కరంటు కోతలు, ఉక్కాపోతలు, పరిశ్రమల మూతలు, కావాల్చినంత కరెంటు అందుబాటులో లేదు. విభజన చట్టం ప్రకారం కరెంటు ఇవ్వకుండా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం కుటు చేసింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడే నాటికి మనం ఎదుర్కొంటున్న విద్యుత్ కోరత 2,700 మెగావాట్లు. ఈ పరిస్థితి నుంచి తెలంగాణ రాష్ట్రం చాలా తొందరగా తేరుకుంది. తెలంగాణ రాష్ట్రం వ్యవస్థ మీకు చిమ్మె చీకట్ల మిగులుతాయ్ అని శాపాలు పెట్టిన వారి కళ్ళు తెరిపించేలా కోత్లేని విద్యుత్ అందిస్తుంది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన ఆరో నెల (2014, నవంబర్ 20) నుంచే కోత్లేని విద్యుత్ ప్రజలకు అందిస్తున్నారు. గృహవసరాలకు, పరిశ్రమలకు, వాణిజ్య అవసరాలకు 24 గంటల విద్యుత్ సరఫరా చేస్తున్నది. వ్యవసాయానికి 9 గంటల ట్రీపోజ్ కరెంటు అందించడం జరుగుతుంది. భవిష్యత్ లోనూ తెలంగాణ రాష్ట్రంలో విద్యుత్ కోతలుండకుండా ప్రణాళికలు రూపొందించారు. సరఫరాలో, పంపిణీలో కలుగుతున్న నష్టాలు 16.83 శాతం నుంచి 15.98 శాతానికి తగ్గాయి. 2018 నాటికి రాష్ట్రంలో 25 వేల మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్పత్తి జరగాలనే లక్ష్యంతో ప్రభుత్వం కొత్త విద్యుత్ ఉత్పత్తి కేంద్రాలను ప్రారంభిస్తున్నది. ఇందుకు అనుగుణంగా బడ్జెట్ కేటాయింపులు కూడా భారీగానే కేటాయిస్తున్నది. 2017-18లో 4203.21 కోట్లు కేటాయించింది. గతంలో 2014-15 లో 4878.68 కోట్లు, 2015-16 లో 7480.06 కోట్లు, 2016-17 లో 5341.46 కోట్లు రూపాయలను కేటాయించింది. డిస్ట్రిబ్యూషన్ లాస్ట్ ను 2016-17 సం.లో గాను 10.41% పుంది. 2017-18 బడ్జెట్ లో సబ్విడ్ రూ.4473 కేటాయించబడింది.

తెలంగాణ మచ్చె నాటికి : 6,575 మెగావాట్లు

జెన్ కో : 4,365

సిజిఎస్ : 1908

ధర్మీ పవర్ టక్ : 270

గ్యాస్ : 31

సోలార్ : 1

35 నెలల్లో అదనంగా 4,190 మెగావాట్లు

భూపాలపల్లి : 600

సింగరేణి : 1200

ధర్మీ పవర్ టక్ : 570

సిజిఎస్ : 178

జూరాల ప్రైట్ : 240

పులిచింతల : 30
 సోలార్ : 1273
 విండ్ : 99
 మొత్తం : 4,190 మెగావాట్లు

ప్రస్తుతం తెలంగాణలో విద్యుత్: 11,689

- హైదరాబాద్, సోలార్, విండ్ ద్వారా వచ్చేది 3,531 మెగావాట్లు. ఇది నమ్మకం లేని కరెంటు. ఐపిఎస్ గ్రేడ్ 925 రావర్పి ఉన్నా రావట్లేదు.
- ధర్మశాల ద్వారా స్థిరంగా అందుబాటులో ఉన్నది 7,371
- తెలంగాణలో గరిష్టంగా ఉన్న డిమాండ్ 9వేల మెగావాట్లు

ఈ ఏడాది చివరి నాటికి అదనంగా మరో 4,130 మెగావాట్లు

పాల్వంచ : 800
 చత్తీస్ గడ్డ : 1000
 భద్రాది : 1080
 పులిచింతల : 90
 సోలార్ : 954
 సిజిఎస్ : 206
2017 డిసెంబర్ నాటికి మొత్తం : 15,032 మెగావాట్లు

వచ్చే మూడేళ్ళ లో అదనంగా 14,426 మెగావాట్లు

- ఎన్.టి.పి.సి. : 4,000
 యాదాద్రి : 4,000
 చత్తీస్ గడ్డ : 1000
 సింగరెణి : 800
 సిజిఎస్ : 809
 సోలార్ : 3727
 హైదరాబాద్ : 90
 మొత్తం : 14,426

మూడేళ్ళ తర్వాత విద్యుత్: 28,458 మెగావాట్లు

తెలంగాణలో స్థాపిత విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యం

- తెలంగాణ వచ్చే నాటికి : 6,575 మెగావాట్లు
- 35 నెలల్లో అదనంగా : 04,190 మెగావాట్లు
- ఈ రీజుకు అందుబాటు : 10,765 మెగావాట్లు
- 2017 చివరికి అదనంగా : 04,130 మెగావాట్లు
- వచ్చే మూడేళ్లలో
మొత్తం : 14,426 మెగావాట్లు
- వచ్చే మూడేళ్లలో
మొత్తం : 29,321 మెగావాట్లు

వ్యవసాయానికి 24 గంటల కరంటు కోసం ప్రయత్నం

400 కవి సబ్ స్టేషన్లు : 6
 220 కవి సబ్ స్టేషన్లు : 12
 132 కవి సబ్ స్టేషన్లు : 21
 33 /11 కవి సబ్ స్టేషన్లు: 30
 పవర్ ట్రాన్స్ ఫార్మర్స్ : 230
 33 కవి లైస్న్సు : 689 కిలోమీటర్లు
 వ్యయం : 1,293 కోట్ల రూపాయలు

తెలంగాణలో స్థాపిత విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యం

తేదీ	అదనం	మొత్తం (మెగావాట్లు)
2014 జూన్ 2		6,575
2017 మే 4	4,190	10,765
2017 డిసెంబర్ 31	4,130	14,895
2020 డిసెంబర్ 31	14,426	29,321

రామగుండంలో నాలుగు వేల మెగావాట్ల ఎన్.టి.పి.సి. విద్యుత్ ప్లాంటు మొదటి దశ (1600 మెగావాట్ల సామర్థ్యం) ప్లాంటు నిర్మాణ పనులను ప్రధాన మంత్రి ఆగస్టు 7, 2016న శంకుస్ಥాపన చేశారు. ప్రభుత్వ రంగ సంస్కృత అయిన సింగరేణి కంపెనీ నిర్మించిన 1200 మెగావాట్ల విద్యుత్ ప్లాంటును కూడా ప్రధాన మంత్రి చేతుల మీదుగా జాతికి అంకితం చేశారు.

ఉదయ్ పథకం:

విద్యుత్ రంగంలో మరింత ప్రగతి సాధించడం కోసం, డిస్క్రీషన్ లను బల్హిపేతం చేయడం కోసం ప్రభుత్వం మరొక ముందడుగు వేస్తున్నది. ఉదయ్ పథకంలో చేరేందుకు జనవరి 04, 2017న డిల్టీలో కెంద్ర ప్రభుత్వంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎంచయూ కుదుర్చుకున్నది. ఈ ప్రభుత్వాల లోపబూయిష్టు విధానాల పులితంగా రెండు డిస్క్రీషన్ లు 11,897 కోట్ల రూపాయల అప్పుల ఊబిలో కూరుకుపోయాయి. టి.ఎస్.ఎస్.పి.డి.సి.ఎల్.కు 7,392 కోట్ల రూపాయల అప్పుంటే, టి.ఎస్.ఎస్.పి.డి.సి.ఎల్.కు 4,505 కోట్ల రూపాయల అప్పున్నది. ఉదయ్ పథకంలో చేరడం ద్వారా ఈ అప్పుల్లో 75 శాతం, అంటే 8923 కోట్ల రూపాయలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే చెల్లిస్తుంది. ఉదయ్ పథకము క్రింద రూ.8923 కోట్లు మార్చు 31, 2017 వరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వము బాండ్ రూపంలో సేకరించటం జరిగింది. మిగిలిన 2974 కోట్ల రూపాయలకు ప్రభుత్వ గ్యారంటీతో బాండ్ ఇచ్చే వెనులుబాటు డిస్క్రీషన్ లకు లభిస్తుంది. దీంతో డిస్క్రీషన్ లకు రుణబూరం నుంచి విముక్తి కలుగుతుంది. అప్పులను రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే తీర్చడం వల్ల డిస్క్రీషన్ లు ప్రతీ ఏటా 890 కోట్ల రూపాయల వహ్ని చెల్లించాల్సిన అవసరం ఉండదు. ఏటిని ప్రభుత్వమే చెల్లిస్తుంది. 2017-18 బడ్జెల్లో డిస్క్రీషన్ ల వాడీ చెల్పింపునక్క రూ.890 కోట్లు కేటాయించింది. డిస్క్రీషన్ లు తిరిగి కొత్తగా అప్పు పొందేందుకు అవకాశం కలుగుతుంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సబ్విడీ రూపంలో డిస్క్రీషన్ లకు 4,584 కోట్ల రూపాయలను అందిస్తున్నది. ఈ నిర్ణయాల వల్ల వినియోగదారులకు ఎంతో మేలు కలుగుతుంది.

విద్యుత్ శాఖ పనితీరును ప్రశంసిస్తూ ఆర్.ఐ.సి, పి.ఎఫ్.సి వంటి ఆర్థిక సంస్థలు రుణాలపై వడ్డిరేటును 12 శాతం నుంచి 9.95 శాతానికి తగ్గించాయి. దీనివల్ల విద్యుత్ సంస్థలకు రెండువేల కోట్ల రూపాయలు ఆడా అపుతున్నాయి.

భూపాలపల్టీలో విద్యుత్ ప్లాంట్

కాకతీయ ధర్మల్ పవర్ ప్రాజెక్టు రెండో దశ విద్యుత్ ప్లాంటు (కెటీపీఎస్) ను జనవరి 5, 2016న ముఖ్యమంత్రి ప్రారంభించారు. వరంగల్ జిల్లా గణపురం మండలం దుబ్బపల్టీలో ఏర్పాటు చేసిన కెటీపీఎస్ రెండో యూనిట్ ను తెలంగాణ ప్రభుత్వం జాతికి అంకితం చేసింది. ఈ సందర్భంగా పైలాన్ ను ఆవిష్కరించారు. ఈ ప్లాంట్ ద్వారా 600 మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్పత్తి చేయనుంది. ఈ ప్లాంట్ 9 వందల ఎకరాల్లో 3,400 కోట్ల వ్యయంతో ప్రాజెక్టును చేపట్టారు.

పెరిగిన జెన్ కోసమర్థ్యం

గతేడాదితో పోలిస్ట్ 2015లో 13 శాతం ఎక్కువ విద్యుత్ ఉత్పత్తి జరిగింది. ప్లాంట్ సంఖ్య పెరగకున్నా అధికారులు, సిబ్బంది సంస్థాగత సామర్థ్యం పెంచుకోవడం వల్ల ఇది సాధ్యమైంది. దాదాపు వెయ్య మెగావాట్ల విద్యుత్ను అధికంగా ఉత్పత్తి చేశారు. దీని విలువ ఒహిరంగ మార్కెట్లో రేటు ప్రకారం 700 కోట్ల రూపాయలు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం, ఉద్యోగులు, సిబ్బంది ఉన్న వనరులను సమర్థవంతంగా వాడుకుంటున్నాయి.

182. మిషన్ భగీరథ

ప్రజలకు సురక్షిత మంచినీయ ఇవ్వడం ప్రభుత్వ ప్రాథమిక కర్తవ్యం అని ప్రభుత్వం గుర్తించింది. అందుకే ప్రతీ ఇంటిలో నల్లా ద్వారా మంచినీయ అందించే మిషన్ భగీరథ పదాకం చేపట్టింది. మెదక్ జిల్లా గజ్యేల్ మండలం కోమటిబండలో ప్రధాని నరేంద్రమోదీ మిషన్ భగీరథ పదాకాన్ని 7, 2016న ప్రారంభించారు. మిషన్ భగీరథ పైపుల ద్వారా ప్రతీ ఇంటికి మంచినీళ్లు ఇవ్వడంతో పాటు, ప్రతీ ఇంటికి ఇంటర్వెట్ సౌకర్యం కల్పించేందుకు పైటర్ ఆప్టికల్ కేబుల్ వెస్తున్నారు. 2017 డిసెంబర్ నాటికి తెలంగాణలోని ప్రతి గడవకు సురక్షితమైన శుద్ధి చేసిన తాగునీటిని అందించడమే మిషన్ భగీరథ లక్ష్యం. గోదావరి, కృష్ణా బోస్సిలో ఉన్న ప్రధాన రిజర్వాయర్ల నుంచి 2018 జనాబా అవసరాలకు అనుగుణంగా 42.67 టీఎంసీల నీటిని తీసుకుంటున్నారు. ఇందుకు కావాల్సిన అన్ని అనుమతులు లభించాయి. ఈ పదాకానికి 235 మొగావాట్ల విద్యుత్ అవసరం అవుతుంది. ప్రాజెక్టు అమలు, నిర్వహణ కోసం సీఎం కేసీఆర్ చైర్మన్‌గా, పంచాయతీరాజ్ గ్రామీణ తాగునీటి సరఫరా విభాగం ప్రత్యేక ముఖ్య కార్యదర్శి ఎండీగా తెలంగాణ తాగునీటి కార్బోరెప్సన్‌ను ఏర్పాటు చేశారు. ప్రాజెక్టుకు అవసరమైన నిధులను నాట్టే, హడ్డొప్రైటో పాటు 18 జాతీయ బ్యాంకులు రుణంగా ఇస్తున్నాయి. మార్చి 2017 నాటికి సుమారు 12 వేల కోట్ల రుణాలు వివిధ ఆర్థిక సంస్థలు రుణాన్ని అందించాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా 6660.34 కోట్ల రూపాయలను మార్చిన్ మనీగా చెల్లిస్తుంది. మిగిలిన 5366 కోట్ల రూపాయల రుణం కోసం మరికొన్ని జాతీయ బ్యాంకులతో చర్చలు సాగుతున్నాయి. 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.3000 కోట్లు కేటాయించారు. రూ.42,853 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో చేపట్ట మిషన్ భగీరథ ప్రాజెక్టులో 26 ప్రధాన సిగ్నియిల్లు, 1.44 లక్షల కిలోమీటర్ల పైపు లైన్ ఉన్నట్లు ప్రభుత్వం తెలియజేసింది. ఇందులో 1.006లక్షల కిలోమీటర్ల కోత్త పైపు లైన్ ఉంటుందని తెలిపింది. ఇందులో 19 ఇంట్క వెల్సు కు గాను 13 పూర్తయ్యాయి. మిగతా 6 ఇంట్క వెల్సు నిర్మాణం పూర్తయ్య దశలో ఉన్నాయి. 50 నీటి శుద్ధి కేంద్రాల్లో 3 పూర్తయ్యాయి. 220 గ్రోండ్ లెవల్ బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్లు, 132 ఓపర్ హాండ్ బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్లు పూర్తి చేశారు. ఇప్పటి వరకు 1799 ఆవాసాలకు నీటిని సరఫరా చేస్తున్నారు. 3811 ఆవాసాల్లో అంతర్గత పైప్లైన్ పనులు నడుస్తున్నాయి. మిషన్ భగీరథకు 2015లో హడ్డొ అవార్డు లభించింది. 2017 సంవత్సరానికి కూడా హడ్డొ మరోసారి మిషన్ భగీరథ ను ప్రశంసించింది. ప్రధానమంత్రి మన్కే బాత్ కార్యక్రమంలో కూడా ప్రస్తావించారు. కెంద్ర ప్రభుత్వం, నీతి ఆయోగ్, మహారాష్ట్ర, పశ్చిమచెంగాల్, బీహార్, రాజస్థాన్, తమిళనాడుతో పాటు ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రశంసించాయి. మిషన్ భగీరథలో భాగంగా గుర్తింపుకు నేచుకోని అటవీ ప్రాంతాలోని చిన్న చిన్న జనావాసాలకు కూడా పైప్ లైన్ ద్వారా నీరు అందించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఈ నిర్ణయంతో 65 లక్షల కుటుంబాలకు లభ్యించునుంది. ప్రాజెక్టు పూర్తి చేసిన కాంట్రాక్టర్లే పద్ధంధు నిర్వహణ చేపట్టేలా ప్రభుత్వం ఒప్పందాలు కుదుర్చుకున్నది.

183. తెలంగాణకు హరితహరం

వానలకు, వనాలకు సంబంధం ఉన్నది. చెట్లు లేకుండా వర్రాలు రావు. అందుకే తెలంగాణ వ్యాప్తంగా అడవుల శాతాన్ని పెంచి, గీన్ కవర్ పెంచాలని ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. ఇందుకోసం హరితహరం అనే కార్యక్రమాన్ని జులై 3, 2015 లో చిలుకూరి బాలాజీ ఆలయ ప్రాంగణంలో, రెండో విడత హరితహరం కార్యక్రమాన్ని జులై 8, 2016న స్వయంగా మొక్కలు నాటి కేసీఆర్ ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు. రాష్ట్రంలో అడవులు 33 శాతం ఉండేట్లుగా ప్రభుత్వం ఈ హరితహరం కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. మూడేళ్ళలో 230 కోట్ల మొక్కలు నాటాలని తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. ఇందులో వందకోట్ల మొక్కలను అటవీ ప్రాంతాల్లో, 120 కోట్లు అటవీ ప్రాంతాల అవతల నాటడం జరుగుతుంది. మరో పది కోట్లు హెచ్ఎండీవీ, జీహెచ్ఎంసీ పరిధిలో నాటుతారు. ప్రతి గ్రామంలో 40వేలు-ప్రతి నియోజకవర్గంలో 40 లక్షలు లక్ష్యంగా పెట్టికున్నది తెలంగాణ ప్రభుత్వం.

- తెలంగాణలో 26,903 చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో అటవీభూమి ఉంది. ఇందులో ఒకప్పుడు 25 శాతం దట్టమైన అడవి, 50 శాతం ఓ మోస్తరు అడవి ఉండేది. మిగతా 25 శాతం అటవీభూముల్లో చెట్లు, చిన్న చిన్న పొదలు ఉండేవి. కానీ, ఇప్పుడు ఈ అటవీ భూమిలో 1.06 శాతం మాత్రమే దట్టమైన అడవి మిగిలింది. 28.95 శాతం మామూలు అడవి మిగిలింది.
- ప్రభుత్వ గణాంకాల ప్రకారం చూస్తే.. ఉమ్మడి ఆంద్రప్రదేశ్ అంతటికీ కలిపి కూడా అడవులు సంరక్షణ, పునరుద్ధరణ, మొక్కల పెంపకం కోసం ఏటా సగటున ఖర్చు పెట్టింది కేవలం 13 కోట్ల రూపాయలు మాత్రమే.
- పచ్చదనాన్ని పెంచేందుకు పుపంచ వ్యాప్తంగా జరిగిన గొప్ప పుయత్నాల్లో తెలంగాణకు హరితహరం మూడవ అతిపెద్ద మానవ పుయత్నం.
- ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగా మొదటి ఏడాది 15.86 కోట్లు, ఈ ఏడాది 31.67 కోట్ల మొక్కలు నాటారు.
- 50 లక్షల ఈత మొక్కలు నాటారు.
- 3,200 ట్యూంకర్డ్లో మొక్కలకు నీరు పోస్తున్నారు.
- తెలంగాణ ఏర్పడే నాటికి గత 35 సంవత్సరాలలో నాటిన మొక్కలు 35 కోట్లగా ప్రభుత్వ లెక్కల్లో ఉంది. టీఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తర్వాత కేవలం రెండున్నరేళ్ళలో నాటిన మొక్కలే 47.98 కోట్లు.
- గడిచిన 35 ఏండ్లలో 3.17 లక్షల హైక్వార్ట అటవీభూమిలో అడవి పునరుద్ధరణ కోసం పుయత్నాలు జరిగితే, ఈ రెండున్నరేళ్ళలో 4.31 లక్షల ఎకరాల్లో ప్లాంటేషన్ జరిగింది.
- మొక్కలను ఎక్కడిక్కడ అందుబాటులో ఉంచేందుకు రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 4వేల నర్సరీలను అభివృద్ధి చేశారు. రాష్ట్రంలో సగటున రెండు గ్రామాలకు ఒక నర్సరీని అందుబాటులోకి తెచ్చారు.
- గత ప్రభుత్వంలో అటవీశాఖకు ఏడాదికి 13కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తే, తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన నాటి నుంచి నేటి వరకు 1,717 కోట్ల రూపాయలు అటవీశాఖకు ప్రభుత్వం కేటాయించింది. అంటే

- సగటున ఏడాదికి తెలంగాణ ప్రభుత్వం 400 కోట్ల రూపాయలకు పైగా పచ్చదనం పెందడం కోసం ఖర్చు చేస్తున్నది. గత ప్రభుత్వాలు పెట్టిన ఖర్చుతో పోలిస్తే ఇది 30 రెట్లు ఎక్కువ.
- అటవీశాఖను అవసరాలకు తగినట్లుగా పునర్వ్యవ్సీకరించారు. తెలంగాణలో గతంలో 28 పారస్పు డివిజన్లుంటే, వాటిని 37 చేశారు. రెంజ్ ల సంఖ్యను 106 నుండి 185కు పెందడం జరిగింది.. 469 సెక్షన్లను 831 చేశారు. బీట్ల సంఖ్యను 1428 నుండి 3132కు పెంచారు.
  - ఉద్యోగుల సంఖ్యను కూడా ఇందుకు అనుగుణంగా పెంచారు. కొత్తగా 2014 పోస్టులను భర్తీ చేశారు. 67 రెంజ్ ఆఫీసర్ పోస్టులు, 90సెక్షన్ ఆఫీసర్ పోస్టులు, 1857 బీట్ ఆఫీసర్ పోస్టులు, మరో 44 ఇతర పోస్టులు అదనంగా మంజూరు చేయడం జరిగింది.
  - అడవిలో చెట్లు నరికివేతను చాలా వరకు నిరోధించగలిగింది ప్రభుత్వం. గతంలో ఏడాదికి సగటున 15వేల వరకు ఇలాంటి సంఘటనలు జరిగితే, ఈ ఏడాది వాటి సంఖ్య 5వేలకు తగ్గింది.
  - గతంలో అటవీశాఖకు మొత్తం వాహనాలు 237 ఉండేవి. తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన తర్వాత 2,143 వాహనాలు కొత్తగా అటవీశాఖకు సమకూర్చారు. కొత్తగా సమకూర్చిన వాటిలో 26 కార్సు, 124 జీపులు, 1993 మోటారు ప్రైకిల్సు ఉన్నాయి. మొత్తం 2,143 వాహనాలు కొనుగోలు చేయడం జరిగింది.

రహాణ, రహదారులు మరియు భవణాలు

184. రహదారుల నిర్మాణం

రహదారుల నిర్మాణానికి సంబంధించి గత ప్రభుత్వాలు ఒక విధానం అంటూ రూపొందించలేదు. ఫలితంగా రహదారుల వ్యవస్థ అస్తవ్యవస్థంగా తయారయింది. అవసరమున్న చోట ప్రజలకు మంచి రహదారి లేకుండా పోయింది. ఈ పరిస్థితిని నివారించడానికి ప్రభుత్వం రహదారుల నిర్మాణం కోసం విధానం రూపొందించింది. దీనికి అనుగుణంగా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఆర్ అండ్ బి ఆధ్వర్యంలో 2570 కిలోమీటర్ల మేర కొత్త రహదారులు నిర్మిస్తున్నారు. 4 వేల కిలోమీటర్ల మేర రహదారులను బాగు చేస్తున్నారు. ర్రామాల నుండి మండల కేంద్రానికి సింగిల్ లేన్, మండల కేంద్రం నుండి జిల్లా కేంద్రానికి డబుల్ లేన్, జిల్లా కేంద్రం నుడి రాష్ట్ర రాజుడానికి నాలుగు లేస్ల రహదారిని నిర్మించాలనే లక్ష్యంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ముందుకు పోతున్నది. ఇందుకు అనుగుణంగానే బడ్జెట్లలో భారీగానే నిధులను కూడా కేటాయిస్తున్నది. 2017-18బడ్జెట్లో రూ.5033.64 కోట్లు కేటాయించింది. గత బడ్జెట్లలో 2014-15లో 3487.35 కోట్లు, 2015-16 లో 3487.35 కోట్లు, 2016-17 బడ్జెట్లో రూ.4372.55 కోట్లు కేటాయించింది.

- 145 మండల కేంద్రాల నుండి జిల్లా కేంద్రానికి 1872 కి.మీ.ల డబుల్ లేన్ రోడ్లకు రూ.2518 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుచేశారు.
- 1722 కి.మీ. రహదారులు సెంట్రల్ రోడ్ ఫండ్ క్రింద 143 పనులను రూ.1635 కోట్లతో చేపట్టారు.

- 4,540 సింగిల్ లోన్ రోడ్లను డబుల్ లోన్ రోడ్లుగా రూ.6,170 కోట్లతో చేపట్టారు.
- 5550 కె.మీ.రోడ్ మరమ్మతులను రూ.1850 కోట్లతో చేపట్టారు.
- 18 రైల్స్ భద్రతకు సంబంధించిన పనులను రూ.520 కోట్ల ఖర్చుతో చేపట్టారు. 31 పనులకు గాను రూ.1882 కోట్లు మంజారు అయినవి.
- రూ.2627 కోట్లను ఖర్చు చేసి 501 బ్రిడ్జీలను నిర్మించడమహాతున్నది.
మొత్తంగా 3392 కె.మీ. రహదారుల వెడల్పు, మరమ్మతులకు రూ.3707 కోట్లు మరియు 5150 కె.మీ. రహదారుల పునరుద్దరణను రూ.1550 కోట్లతో, 112 బ్రిడ్జీలను రూ.230 కోట్లతో 2014 నుంచి 2017 మధ్య కాలంలో పూర్తిచేశారు.

185. జాతీయ రహదారుల విస్తరణ

రాష్ట్రం ఏర్పడక ముందు తెలంగాణలో గడిచిన 70 ఏండ్లలో 2,527 కిలోమీటర్ల జాతీయ రహదారులు ఉండేవి. కానీ కేవలం రెండున్నరేండ్లలో అంతకంటే ఎక్కువ 2,972 కిలోమీటర్ల నిడివి గల 23 జాతీయ రహదారులను తెలంగాణ ప్రభుత్వం సాధించగలిగింది. ఈ మేరకు కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి రూ. 2,690 కోట్ల విలువైన ప్రాజెక్టులను సాధించగలిగింది. దీంతో రాష్ట్రంలో జాతీయ రహదారుల నిడివి 5499 కిలోమీటర్లకు విస్తరించనుంది. తెలంగాణ ఆవిర్మివానికి ముందు దేశంలో జాతీయ రహదారులు సగటున 2.80 కి.మీ. ఉండగా (100 చ.క.మీ.కు) అందులో ఆంద్రలో 3.15 కిలోమీటర్లుంటే.. తెలంగాణకు కేవలం 2.20 కిలోమీటర్లు మాత్రమే ఉన్నది. రాష్ట్రం ఏర్పడే నాటికి దేశంలో తెలంగాణ అట్టడుగు స్థాయిలో ఉన్నది. ఈ పరిస్థితిని మార్పితీరాలని సంకల్పించిన తెలంగాణ ప్రభుత్వం పలుమార్గుల కేంద్ర ప్రభుత్వానికి జాతీయ రహదారులను విస్తరించాలని విన్నెవించుకుంది. 2016 చివరినాటికి దేశంలో జాతీయ రహదారుల సగటు 3.81 కిలోమీటర్లుంటే తెలంగాణలో 4.90 కిలోమీటర్లు గా ఉంది. దీనిని ఒక్క చూస్తే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసిన కృషిపల్ల తెలంగాణలో జాతీయ రహదారుల సగటు జాతీయ సగటును మించిపోయింది. దక్ష భారతదేశంలో అట్టడుగున ఉన్న తెలంగాణ నేడు అగ్రభాగాన నిలిచింది.

జాతీయ రహదారుల అభివృద్ధికి కేంద్రం నుంచి పలు ధఫాలుగా నిధులు మంజారయ్యాయి. జాతీయ రహదారుల అభివృద్ధికోసం రూ.2,690 కోట్లు, రోడ్ అభివృద్ధికి సెంట్రల్ రోడ్ ఫండ్ కింద రూ.1,020 కోట్లు, ఎన్పోచీపి పరిధిలో చేపట్ట మరో పదు ప్రావేలను 4 లేస్ట్లో నిర్మించేందుకు రూ.8వేల కోట్లు మంజారు చేస్తున్నట్లు కేంద్ర మంత్రి గడ్జరీ ప్రాదరాబాద్లో నిర్వహించిన ఇండియన్ రోడ్స్ కార్గ్రెస్ సదస్సులో ప్రతిపాదనలను కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. వీటిలో రూ.1290 కోట్ల విలువగల రోడ్లు మరియు వంతెనలు కేంద్ర ప్రభుత్వం 60:40 నిష్పత్తిలో మంజారు చేసింది. వీటికి డిటైల్ ప్రాజెక్ట్ రిపోర్టు

తయారు చేయబడుతున్నాయి. గోదావరి నది తీరం వెంటదే భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లాలోని సారపాక నుంచి కాళేశ్వరం దాకా, ప్రాణహాత నది తీరం వెంటదే కాళేశ్వరం నుంచి కుముంధీం ఆసిపోబాద్ జిల్లా కొటూల వరకు అటవీ ప్రాంతాల రోడ్ల అభివృద్ధికి ప్రతిపాదనలు కేంద్రానికి పంపించారు.

186. ప్రాదరాబాద్ శివారులో రీజినల్ రింగురోడ్లు

రాజధాని నగరం అతి వేగంగా విస్తరిస్తున్నందున, నగరం చుట్టూ పెరుగుతున్న జనాభా అవసరాలకు అనుగుణంగా రహదారులు సరిపోవడం లేదు. ఈ సమస్య పరిపూర్ణానికి నగరం అవతలి వైపు విశాలమైన రీజినల్ రింగ్ రోడ్లను నిర్మించేందుకు కేంద్రానికి ప్రతిపాదనలు పంపించారు. దానికి సానుకూలంగా స్వందించి, నగరం చుట్టూ 338 కిలోమీటర్ల అతి పొడవైన రీజినల్ రింగురోడ్లను జాతీయ రహదారుల ప్రమాణాలతో నిర్మించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం అంగీకరించింది.

187. రూ. 8వేల కోట్ల విలువైన రహదారుల వివరాలు

- 1.సంగారెడ్డి- నాందేం రోడ్లు :రూ.2,500 కోట్లు
- 2.సూర్యాపేట- ఖమ్మం రోడ్లు :రూ.1000 కోట్లు
- 3.జగిత్యాల- కరీంగనర్- వరంగల్ రోడ్లు :రూ.2,300 కోట్లు
- 4.మంచిర్యాల- చంద్రాపూర్ :రూ.1500 కోట్లు
5. కోదాడ- ఖమ్మం :రూ.700 కోట్లు

కొత్తగా మంజూరైన 19 జాతీయ రహదారులు

క్ర.సం.	రహదారి పేరు	కీ.మీ
1	ప్రాదరాబాద్ - మెదక్ - రుద్రారు - బోధన్ - బాసర - బైంసా	248
2	మద్దనూర్ - బోధన్ - నిజమాబాద్	46
3	ప్రాదరాబాద్ - మొయునాబాద్ - చేపల్ - మన్సెగూడ - కొడంగల్ - కర్కాటక సరిహద్దు వరకు	135
4	కోదాడ - మిర్యాలగూడ - దేవరకొండ - కల్వకుర్తి - జడ్విర్	211
5	కరీంగార్ - సెరిసిల్ - కామారెడ్డి - ఎల్లారెడ్డి - పిట్లం	165
6	సెరిసిల్ - సిద్ధిపేట - జనగామ - అర్యపల్లి - సూర్యాపేట	184
7	మంచిర్యాల - చంద్రాపూర్ (మహారాష్ట్ర) - వయా ఆసిపోబాద్ - రెబ్బిన	90
8	నిర్మల్ - మామడ - ఖానాపూర్ - మల్కాపురం - రాయికల్	90
9	సూర్యాపేట - ఖమ్మం - అశ్వరాపుపేట - రాజమండ్రి	177
10	సారపాక - వీటూరునాగారం - కాళేశ్వరం - చెన్నారు - కొటూల - సిర్మార్	396
11	మిర్యాలగూడ - పిడుగురాళ్ల - నర్సురాపుపేట (ఆంధ్రప్రదేశ్)	26
12	భద్రాచలం - జీలుగుమిల్లి - జంగారెడ్డిగూడెం - దేవరపల్లి	68
13	జమీరాబాద్ - బీదర్ - డెగ్గార్	25

14	సంగారెడ్డి - సర్పాపూర్ - తూప్రాన్ - గజ్యేల్ - జగదేవ పూర్ - భువనగిరి- చొటుప్పుల్	152
15	చొటుప్పుల్ - ఇబ్రహింపుల్ం - ఆమనగర్ - పాద్ నగర్ - చెవళ్ - శంకర్ పల్లి - కంది	186
16	మెదక్ - సిద్ధిపేట - ఎల్గుతుర్చి	133
17	ప్రాదరాబాద్ ఓతర్లర్ శర్ - ఘట్ కెసర్ - ఎదులాబాద్ - వలిగోండ - తోర్కూరు - నెల్లికుదురు - మహబూబాబాద్ - ఇల్లందు - కొత్తగూడం	234
18	వరంగల్ - ఖమ్మం	120
19	బోడన్ నిజామాబాద్	38
20	అదిలాబాద్ - చెల రోడ్డు	33
21	నాజాంపేర్ - నాయాయణ ఫేడ్ - బీదర్ రోడ్డు	49
22	తాండూర్ - కేడంగల్ - మహబూబ్ నగర్ రోడ్డు	96
23	కొత్తకోట్ - గూడూర్ - మంత్రాలయం రోడ్డు	70
	మొత్తం కి.మీ.	2972

188. తెలంగాణ రూరల్ రోడ్ డెవలప్ మెంట్ కార్బోరేషన్

తెలంగాణలోని ప్రావేలు, ప్రధాన రహదారులే కాకుండా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని రోడ్డు కూడా బాగుపడాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఇందుకోసం వెంటనే తెలంగాణ రూరల్ రోడ్ డెవలప్ మెంట్ కార్బోరేషన్ ఏర్పాటు చేయాలని ఆదేశించారు. పీఐర్ పరిదిలోని రోడ్డు అభివృద్ధి, మరమ్మత్తులు, నిర్మాణం కోసం రూ. 5,000 కోట్లు, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పంచాయతిరాజ్ పరిధిలో ఉన్న 20 వేల కిలోమీటర్ల రహదారులను అభివృద్ధి చేయడానికి రూ. 200 కోట్లు, వచ్చే రెండేళ్లలో బి.టి.రోడ్డు మరమ్మత్తుకు రూ. 2400 కోట్లు కేటాయించారు. రూ. 700 కోట్ల పాత బకాయిలు చెల్లించేందుకు, 4,146 కిలోమీటర్ల డబ్ల్యూ.చిఎమ్ రోడ్డును మరమ్మత్తు చేయడానికి రూ. 1450 కోట్లు కేటాయించారు. కల్వద్దులు, బ్రిడ్జెలను మెరుగు పరచడానికి మరో రూ. 250 కోట్లను వెచ్చించారు.

189. వాగులు, వంకలు, రైల్వేలైస్ట్స్ పై బ్రిడ్జెలు

రహదారులపై నిర్మించే వంతెనల వద్ద చెక్ డ్యూములను ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. రాష్ట్రంలోని రోడ్డుపై రూ.1,974 కోట్లతో 389 బ్రిడ్జెలు నిర్మించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ప్రభుత్వ నిర్ణయంతో చెక్ డ్యూముల అంచనా ఖర్చు 20 శాతం పెరిగి రూ.2,200 కోట్లు కానున్నది. రోడ్డుకు అడ్డంగా ఉండే చిన్న వాగులు, వంకలపై ఈ బ్రిడ్జెలను నిర్మిస్తున్నారు. చెక్ డ్యూములను కూడా నిర్మిస్తే నీటి నిల్వలు పెరిగి ఉపరితల నీటి మట్టం పెరుగుతుంది. ఈ నీటిని వ్యవసాయానికి వాడుకోవచ్చ.

190. మనోహరాబాద్ - కొత్తపల్లి రైల్వే లైను

ప్రాదరాబాద్ - కరీంనగర్ల మధ్య నేరుగా రైలు నడపాలని నాలుగు జిల్లాల ప్రజలు దశాభ్యాలుగా కోరుకుంటున్నారు. ఈ కోరిక నెరవేరెందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసిన కృషి ఫలించింది. మనోహరాబాద్ - కొత్తపల్లి రైల్వే లైను పనులకు ప్రధాన మంత్రి నరేంద్రమోడి ఆగస్టు 7, 2016న శంకుస్థాపన చేశారు.

విద్యార్థుల సంకేతమం

191. విద్యార్థుల సంకేతమం

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విద్యార్థుల సంకేతమానికి అధిక ప్రాదాన్యతను ఇస్తున్నది. 2017-18 సంవత్సరానికి గాను బడ్జెట్ రూ.12,705 కోట్లు కేటాయించింది. గతంలో 2014-15 లో సంవత్సరానికి గాను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విద్యాశాఖకు రూ.10,956 కోట్లు, 2015-16 సంవత్సరానికి రూ.11,216 కోట్లు, 2016-17లో రూ.10,738 కోట్లు రూపాయలను కేటాయించింది.

192. విద్యార్థులకు ఫీజు రీ ఎంబర్ మెంట్

గత ప్రభుత్వం నాయిగు సంవత్సరాలుగా ఫీజుల బకాయిలు చెల్లించడంలో జాప్యం చేసినందున ఈ మొత్తాలు రూ.1650 నుంచి రూ. 1800 కోట్లు వరకు చేరాయి. పేద పిల్లలకు సంబంధించిన విషయం కాబట్టి ప్రభుత్వం కొంత ఉదారంగా ఉండాలన్న ఉద్దేశ్యంతో పాత ఫీజు రీఎంబర్ మెంట్ పథకాన్ని కొనసాగించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. రాష్ట్రంలో వివిధ వ్యాప్తి విద్య కోర్సులు చదివే 11,57,589 మంది పేద విద్యార్థుల ఫీజులను ప్రభుత్వమే చెల్లిస్తున్నది. 2017-18 రాష్ట్ర బడ్జెట్ స్కూలర్ పిప్సు కు, ఫీజు రీయింబర్ మెంట్ (1939 కోట్లు) అమలుకు రూ.2858.73 కోట్లు కేటాయించారు. తెలంగాణ ఏర్పడే సమయానికి ఉమ్మడి రాష్ట్ర బకాయ రూ.3200 కోట్లు, రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత చెల్లించాల్సినవి రూ.1061 కోట్లు కలుపుకొని మొత్తం రూ.4261 కోట్లుగా ఉంది. దీనిని చెల్లించే కుమంలో తొలుత రూ.1200 కోట్లును ఒక విడతలో, ఆ తర్వాత ఒకేసారి రూ.3061 (ఎప్రిల్ 19, 2016న) కోట్లును రెండో విడతలో విడుదల చేస్తూ ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు ఇచ్చింది. దీనికి సంబంధించి శాఖల వారీగా ఉత్తర్వులు విడుదలయ్యాయి. ఎస్సి వెల్పేర్ కు రూ.517.35 కోట్లు, ట్రైబల్ వెల్పేర్ రూ.288.92 కోట్లు, బీసీ వెల్పేర్ రూ.1954.25 కోట్లు, మైనార్టీ వెల్పేర్ రూ.300.49 కోట్లు, వికలాంగుల సంకేతమానికి రూ.0.68 లక్షలు విడుదలయ్యాయి. ఉమ్మడి రాష్ట్రం హాయాంలో ఇంత పెద్దమొత్తం ఒకేసారి రీయింబర్ చేసిన దాఖిలాలు లేవు. 2016-17 విద్యాసంవత్సరానికి ఎస్సి డెవలప్మెంట్ కు రూ.357 కోట్లు, ఎస్టి వెల్పేర్ కు రూ.191.45 కోట్లు, బిసి వెల్పేర్ కు రూ.1024.73 కోట్లు, వికలాంగుల సంకేతమానికి రూ.0.20 కోట్లు, ఇబిసి కి రూ.239.82 కోట్లు, మైనారిటీలకు రూ.207.09 కోట్లు మొత్తం రూ.2020.29 కోట్లు ఖర్చు చేసింది ప్రభుత్వం. గతంలో ఏ ప్రభుత్వమూ ఇవ్వని విధంగా రెండున్నరెండ్ వ్యవధిలో కేవలం విద్యార్థుల ఫీజుల కోసం రూ.4861 కోట్లు విడుదల చేసింది.

193. కొత్తగా రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్

ఎస్సి, ఎస్టి, బిసి, మైనారిటీ విద్యార్థులకు కార్బోరేట్ విద్య అందించాలనే లక్ష్యంతో ప్రభుత్వం పెద్ద ఎత్తున రెసిడెన్షియల్ స్కూల్స్ ను ప్రారంభిస్తున్నది. కెజి టు పేజి విద్య విధానంలో భాగంగా పేద పిల్లలకు నాణ్యమైన

బోజనం, మంచి వసతి అందిస్తూ ఇంగ్లీషు మీడియంలో మెరుగైన బోధన చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఎస్సీలకు కొత్తగా 104, ఎస్టీలకు కొత్తగా 51, బిసీలకు కొత్తగా 124, మైనారిటీలకు కొత్తగా 204 రెసిడెన్షియల్ కాలేజీలు మంజూరు చేసింది. ఇవే కాకుండా ఎస్సీ మహాళల కోసం 30 డిగ్రీ రెసిడెన్షియల్ కళాశాలలు ప్రారంభించింది. ఎస్టీల కోసం కూడా అవసరమైనన్ని డిగ్రీ రెసిడెన్షియల్ కాలేజీలు ప్రారంభించాలని నిర్ణయించింది. మొత్తం మీద తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత టిఐఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం 500కు పైగా రెసిడెన్షియల్ స్కూళ్లను ఏర్పాటు చేస్తున్నది. ఒక్కే విద్యార్థిపై ఏడాదికి లక్షా 25వేల రూపాయలు వ్యయం చేస్తున్నది. తెలంగాణ ఏర్పడక ముందు రాష్ట్రంలో అన్ని వర్గాలకు కలిపి కేవలం 294 రెసిడెన్షియల్స్ మాత్రమే ఉండేవి.

ఎస్సీ		ఎస్టీ		బిసీ		మైనారిటీ	
తెలంగాణ రాకముందు	నెటీ పరిస్థితి	తెలంగాణ రాకముందు	నెటీ పరిస్థితి	తెలంగాణ రాకముందు	నెటీ పరిస్థితి	తెలంగాణ రాకముందు	నెటీ పరిస్థితి
134	238	94	145	19	143	12	215

194. పేద విద్యార్థులకు స్కూలర్ పిఎస్

రాష్ట్రం లోని పేద విద్యార్థులకందరికి ప్రభుత్వం పోస్ట్ మెట్రిక్ స్కూలర్ పిఎస్లు, డిగ్రీ, పోస్ట్ రూడ్యూయెస్సన్, వృత్తి విద్యా కోర్సుల్లో చదువుతున్న విద్యార్థులందరికి స్కూలర్ పిఎస్ అందించడం జరుగుతుంది. తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత పేద పిల్లలకు రూ.400 కోట్లకు పైగా స్కూలర్ పిఎస్ అందాయి.

195. విద్యార్థుల విదేశీ విద్యకు ఉపర్వీన్ స్కూలర్ పిఎస్

ఎస్సీ, ఎస్టీ, బిసీ, మైనారిటీ విద్యార్థులు విదేశీ విద్యను అభ్యసించడానికి తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఓవరీస్ స్కూలర్ పిఎస్ పథకం అమలు చేస్తున్నది. తెలంగాణ ఏర్పడక ముందు ఎస్సీ, ఎస్టీలకు మాత్రమే ఈ పథకం అమలయ్యాది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో బిసిలు, మైనారిటీలకు కూడా అమలు చేస్తున్నారు. గతంలో కేవలం పది లక్షల రూపాయల గరిష్ట పరిమితి ఉండేది. ఇప్పుడు ఈ పథకం కింద 20 లక్షల రూపాయల వరకు అందిస్తున్నారు.

196. విద్యార్థులకు మెన్ చార్టీలు పెంపు

హస్టల్ విద్యార్థుల మెన్ చార్టీలను ప్రభుత్వం పెంచింది. ఈమేరకు ఎప్రిల్ 27, 2017న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ఈ పెంపుదలతో 6లక్షల మంది ఎస్సీ, ఎస్టీ, బిసీ, మైనార్టీ హస్టల్స్, రెసిడెన్షియల్ పారశాలల విద్యార్థులు, అలాగే 12లక్షల మంది 'డే' స్కూలర్ విద్యార్థులకు ప్రయోజనం చేకూరనుంది. వివిధ శాఖల కేటగిరిలలో 30 శాతం నుంచి 90 శాతం వరకు మెన్ చార్టీలను పెంచింది. ప్రస్తుతం మూడోతరగతి నుంచి 7వ తరగతి విద్యార్థులకు నెలకు చెల్లించే రూ.750ని రూ.950, 8వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు

చదువుతున్న విద్యార్థులకు చెల్లించే రూ.850 నుంచి రూ1100 పెంచింది. ప్రభుత్వ కళాశాల హాస్టల్స్‌నీ విద్యార్థులకు చెల్లిస్తున్న మెన్ చార్టీలను రూ.1050 నుండి రూ.1400, ఇంజనీరింగ్, పీఎఫ్ కోర్సులు అభ్యసిస్టున్న విద్యార్థులకు రూ.1050 నుంచి రూ.1500 పెంచింది. యూనివరిటీ అనుబంధ హాస్టల్ విద్యార్థులకు రూ.682 నుండి రూ.1500, ఇంజనీరింగ్, మెడిసిన్ తదితర పూత్రి విద్యా కోర్సుల వారికి రూ.952 నుండి రూ.1500లు, డిగ్రీ విద్యార్థులకు రూ.525 నుండి రూ. 1000, ఇంటర్ విద్యార్థులకు రూ.525 నుండి రూ.750కు పెంచారు.

197. సర్కారీ స్కూల్స్ ఇంగ్లీష్ మీడియంలో విద్యాబోధన

తల్లిదండ్రుల్లో నమ్రకం పెంచడమే లక్ష్యంగా విద్యాశాఖల్లో పలు సంస్కరణలకు ప్రభుత్వం శీకారం చుదుతోంది. కొత్త విద్యా సంవత్సరంలో కొత్త విద్యావిధానం అమల్లోకి తెచ్చిందుకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. ప్రాథమిక పారశాలల్లో ఆంగ్లమాధ్యమంలో విద్యాబోధన చేసేలా ఒరుగల్లును పైలెట్ ప్రాజెక్టుగా విద్యాశాఖ ఎంపిక చేసింది. గవర్న్ మెంట్ స్కూల్స్ లో విద్యార్థుల సంఖ్య పెంచడం కోసం.. పారశాల విద్యాశాఖ కీలక నిర్ణయం తీసుకుంది. ఒక్కే మండలానికి నాలుగు స్కూల్సును ఎంపిక చేసిన జిల్లా విద్యాశాఖ అధికారులు, జిల్లా వ్యాప్తంగా ఉన్న 51 మండలాల్లోని 462 పారశాలలను ఇంగ్లీష్ మీడియం స్కూల్సుగా మార్చిందుకు కావాల్సిన అన్ని ఏర్పాట్లు చేశారు.

198. ప్రభుత్వ స్కూల్స్ డిజిటల్ తరగతులు

రాష్ట్రంలోని ప్రభుత్వ, జిల్లా పరిషత్తు ఉన్నత పారశాలలు, గురుకులాలు, కేబీవీలు, మొడల్ స్కూల్స్ లో ఉన్నత ప్రమాణాలతో సర్కార్ విద్యను అందుబాటులోకి తేవాలన్న లక్ష్యంలో భాగంగా ప్రభుత్వం నవంబర్ 16, 2016న డిజిటల్ తరగతులను ప్రారంభించింది. డిజిటల్ తరగతులపై టీచర్లకు ప్రత్యక్ష శిక్షణ ఇచ్చారు. రాష్ట్రంలోని 3 వేలకు పైగా పారశాలల్లో డిజిటల్ తరగతులు ప్రారంభమయ్యాయి. 50 ఏండ్లలో సాధించిన దానిని సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో 10 ఏండ్లలో సాధించవచ్చని ప్రభుత్వం ఈ కార్యక్రమం చేపట్టింది. వచ్చి సంవత్సరం 5400 పారశాలల్లో డిజిటల్ తరగతులను అమలు చేయాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది. సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని సామాన్యులకు అందుబాటులోకి తీసుకొనిరావడమే డిజిటల్ తరగతులను ప్రారంభించారు. బీఆర్ అంబ్స్‌డ్రీ ఓపెన్ యూనివరిటీలో మనటీ స్టూడెంట్ ద్వారా ఈ డిజిటల్ తరగతుల ప్రసారాలను అందుబాటులోకి తీసుకువచ్చారు.

199. ఒరుగల్లుకు నూతన విద్యా సంస్థలు

వ్యవసాయ కళాశాల, వెటర్నరీ కళాశాలను వరంగల్లలో స్థాపించేందుకు రాష్ట్ర మంత్రివర్గం జూన్ 3,2016 న ఆమోదం

- వ్యవసాయ కళాశాలకు వంద ఎకరాల స్థలం అవసరం కానుంది.
- 2016-17 విద్య సంవత్సరం నుంచే అందుబాటులో ఉన్న ప్రాంతాల్లో తరగతులు ప్రారంభం కావాలని మంత్రి వర్గ నిర్ణయం
- పెటర్చరీ కళాశాలలో టీచింగ్, నాన్ టీచింగ్ పోస్టుల ఏర్పాటుకు ఫిబ్రవరి 2, 2017న నిర్ణయం

200. గజ్యేల్ లో ఎడ్యూకేషన్ల హాట్ కు 104 కోట్లు

గజ్యేల్ నియోజకవర్గంలో ఎడ్యూకేషన్ల హాట్ ఏర్పాటు కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూ 104.83 కోట్ల నిధులు విడుదల చేసింది. ఈ మేరకు అక్టోబర్ 11, 2015న ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేశింది. గజ్యేల్ పట్టణంలోని విద్యాసంస్థలన్నింటినీ ఒకే గొడుగు కిందకి తీసుకువచ్చి ఎడ్యూకేషన్ల హాట్ ఏర్పాటు చేయనున్నారు.

201. ప్రాదరాభాద్ కు ఏరో వర్షిటీ:

కేవలం విద్యార్థులకే కాకుండా శిక్షకులకు కూడా ఏరోసైన్ రంగంలో శిక్షణ ఇచ్చేలా ప్రపంచ ప్రఖ్యాత ఎంబ్లి రిడైల్ ఏరోనాటికల్ విశ్వవిద్యాలయం(ఇఅర్ఎయూ)తో తెలంగాణ ఔపుణ్య విజ్ఞానాభివృద్ధి సంస్థ (టాస్క్) ఒప్పందం చేసుకుంది. ఫిబ్రవరి 19, 2016న సింగపూర్లో జరిగిన కార్యక్రమంలో ఇఅర్ఎయూ ఆసియా అధినేత ఆచార్య రాహం హంట్, టాస్క్ సీటివో సుజీవ్ నాయర్లు పరస్పర అవగాహన ఒప్పందం (ఎంచయూ) పై సంతకాలు చేశారు.

202. బాల్మౌడాలో స్టేన్ డోర్డు

నిజామాబాద్ జిల్లా బాల్మౌడ నియోజకవర్గం వేల్పారు మండలం పడిగల్ ర్మామంలో స్టేన్ పార్కు (సుగంధ ద్రవ్యాల పార్కు)ను పూర్తిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఖర్చుతో ఏర్పాటు చేయాలని మార్చి 21, 2016న ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. రెండేళ్లలో నిర్మాణం పూర్తి చేసి నిజామాబాద్ జిల్లాలోని పసుపు ఇతర సుగంధ ద్రవ్యాల రైతులకు బాసటగా ఈ స్టేన్ పార్కు ఉండనుంది. దీనికి రూ.30.81 కోట్లు ఖర్చువుతాయని అంచనా వేశారు. ఇప్పటికే స్టుల స్కరణ కూడా జరిగినందున పడిగల్ ర్మామంలో రైల్స్ లైనుకు, జాతీయ రహదారికి పక్కనున్న స్థలంలోనే రూ.30.81 కోట్ల వ్యయంతో స్టేన్ పార్కు ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

203. వరంగల్లో వ్యవసాయ కళాశాల

జిల్లాలో వ్యవసాయ కళాశాల 2016-17 విద్య సంవత్సరం నుంచే ప్రారంభం కాబోతున్నది. ఈ మేరకు వ్యవసాయ కళాశాల వరంగల్లోనే స్థాపించేందుకు ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ అధ్యక్షతన సమావేశమైన రాష్ట్ర మంత్రివర్గం జాన్ 3,2016 న ఆమోదించింది. వ్యవసాయ కళాశాలకు వంద ఎకరాల స్థలం అవసరం కానుంది. 2016-17 విద్య సంవత్సరం నుంచే అందుబాటులో ఉన్న ప్రాంతాల్లో తరగతులు ప్రారంభం కావాలని రాష్ట్ర మంత్రి వర్గం నిర్ణయించింది.

204. మామునూరులో వెటర్స్ కళాశాల

వరంగల్లోని మామునూరులో వెటర్స్ కళాశాలను స్థాపించాలని రాష్ట్ర మంత్రివర్గం జూన్ 3,2016 న నిర్ణయించింది. 2016-17 విద్య సంవత్సరం నుంచే అందుబాటులో ఉన్న ప్రాంతాల్లో తరగతులు ప్రారంభం కావాలని రాష్ట్ర మంత్రి వర్గం నిర్ణయించింది.

205. ఎస్సీ, ఎస్టీ, బిసీ స్టడీ సర్క్యూల్స్

యూపిఎస్సీ, టిఎస్సిఎస్సీ లాంటి పోటీ పరీక్షలకు సన్నద్దం కావడం ఏద విద్యార్థులకు భారంగా మారింది. పైగా మంచి శిక్షణకు ప్రాదర్శాభాదీలో తప్ప ఇతర చోట్ల స్టడీ సర్క్యూల్సు లేవు. అందుకే ప్రభుత్వం జిల్లా స్థాయిలోనే ఎస్సీ, ఎస్టీ, బిసీ స్టడీ సర్క్యూల్సు ఏద విద్యార్థుల కోసం ఏర్పాటు చేసింది. 2016-17 బడ్జెట్లో బిసీ స్టడీ సర్క్యూల్సుకు రూ. 25 కోట్లు కేటాయించింది.

206. వరంగల్ లో హాల్ట్ యూనివర్సిటీ

కాళోజి యూనివర్సిటీ ఆఫ్ మెడికల్ పైస్చెన్ ఏరుతో యూనివర్సిటీని వరంగల్లో స్థాపించనుంది. విద్యాశాఖ, ప్రభుత్వ అధికారులతో సెప్టెంబర్ 25, 2014న జరిగిన సమావేశంలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నారు. వరంగల్లో ప్రతిష్టాత్మకంగా నిర్మించే కాళోజి యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హాల్ట్ అండ్ పైస్చెన్కు ప్రధాని నర్సంద్రమోడీ ఆగస్టు 7, 2016న శంకుస్థాపన చేశారు. 2017-18 బడ్జెట్లో కోటి రూపాయలు ప్రతిపాధించింది. వరంగల్ లో ఏర్పాటు చేసే హాల్ట్ యూనివర్సిటీకి కాళోజి యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హాల్ట్ పైస్చెన్ గా ఏరును ఖరారు చేశారు. దీంతో తెలంగాణలోని వివిధ వైద్య కళాశాలలు ఇక నుంచి కాళోజి నారాయణరావు హాల్ట్ యూనివర్సిటీ పరిధిలోకి వచ్చాయి. విభజన తర్వాత ఇప్పటి వరకు విజయవాడలోని ఎస్టీయార్ హాల్ట్ యూనివర్సిటీ పరిధిలోనే పనిచేశాయి. కాలోజి నారాయణరావు తెలంగాణ హాల్ట్ యూనివర్సిటీ మనుగడలోకి రావడంతో సదరు కాలోజీలను దీని పరిధిలోకి తీసుకుపస్తూ పెట్టివరి 9, 2016న తెలంగాణ వైద్య ఆరోగ్య శాఖ ఉత్తర్వులు జారీచేసింది. ఈ ఉత్తర్వుల ప్రకారం మొడరన మెడిసిన్ కాలోజి, టంటల్ పైస్చెన్, నర్సింగ్, ఆయుర్వేద, హోమియోప్థి, యూనానీ, సేచురోప్థి, ఎంఎల్టి, ఫిజియోథెరపీ, స్క్యూల్స్ అండ్ ప్లీక్ హాల్ట్ కాలోజీలు, ఉద్యోగులు కూడా దీని పరిధిలోకి వస్తారు.

207. మెడికల్ కౌన్సిల్ ఏర్పాటు

తెలంగాణ మెడికల్ కౌన్సిల్ ఏర్పాటుంది. ప్రభుత్వం ఆరుగురు సభ్యులతో తెలంగాణ మెడికల్ కౌన్సిల్ ఏర్పాటు చేస్తూ జనవరి 6, 2016న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ఇందులోనుంచి షైర్కున్ గా డా.రఫీంద్రారెడ్డి, వైస్ షైర్కున్ గా డా.వి. రాజలింగం నియమితులయ్యారు. ఎఫిక్ కమిటీ (సైతిక ప్రమాణాల సంపుం), ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీలను కూడా ఏర్పాటు చేశారు. ఇక నుంచి తెలంగాణలో వైద్యసేవలు అందించాలనుకునే వారెవరైనా

తెలంగాణ మెడికల్ కొన్సిల్లో రిజిస్టర్ చేసుకోవాల్సిందే. ఎంబీబీఎస్ పూర్తయ్యక రిజిస్టర్ చేసుకుంటేనే వారికి ప్రాణీసు చేసుకోవడానికి అర్థత లభిస్తుంది. వైద్య వృత్తికీ, ప్రభుత్వానికి మధ్య మెడికల్ కొన్సిల్ అనుసంధానంగా, నియంత్రణ సంస్థగా పనిచేస్తుంది. రాష్ట్ర వైద్య మండలి ప్రధాన కర్తవ్యం వైద్యుల పేర్ల నమోదుతోపాటు వైద్యులంతా నియమ నిబంధనలు, ప్రమాణాలు పాటించేలా చూడటం. చికిత్సలో నిర్దక్ష్యం మూలంగా తమకు అన్యాయం జరిగిందని ప్రజలు భావించి ఎవరికి ఫిర్యాదు చేసినా.. మెడికల్ కొన్సిల్ దీనికి పరిపూర్ణం చూపుతుంది. ఈ బాధ్యతను దేశంలో ఎంపీప చూసుకుంటే.. రాష్ట్రంలో తెలంగాణ మెడికల్ కొన్సిల్ నిర్వహిస్తుంది. ఎవరైనా వైద్యులు తప్ప చేసినట్లు రుజువైతే చర్య తీసుకునే అధికారం కూడా దీనికి ఉంటుంది. ఎవరైనా వైద్యులు నిర్దక్ష్యం మూలంగా తమకు చికిత్సలో అన్యాయం జరిగిందని ఫిర్యాదు చేస్త అది ముందుగా వైద్య మండలి చైర్మన్ కు అందుతుంది. ఆయన దాన్ని సైతిక ప్రమాణాల కమిటీకి పంపిస్తారు. ఎతిక్సు కమిటీలో సభ్యులు ఇద్దరు మినహా అందరూ వైద్యమండలికి చెందిన వారే ఉంటారు. ఆ ఇద్దరినీ పేరు పొందిన నిపుణుల సూచన మేరకు ఎంపిక చేసి నియమిస్తారు. ఫిర్యాదును పరిశీలించిన తర్వాత ఆ కమిటీ దానిపై అభిప్రాయాన్ని అందిస్తుంది. ఫిర్యాదుకు సంబంధించి ఏదైనా సందేహముంటే ఆ కమిటీ ఇతర నిపుణుల సలహాలను కూడా తీసుకుంటుంది. సైతిక కమిటీ అభిప్రాయంపై వైద్య మండలి ఎగ్గిక్యాటివ్ కమిటీ తిరిగి చర్చిస్తుంది. అనంతరం సర్వసభ్య బృందం కూడా దాన్ని పరిశీలిస్తుంది. ఫిర్యాదు అందిన తర్వాత ఫిర్యాదు చేసినవారినీ, సంబంధిత వైద్యుడిని కూడా పిలిచి మండలి ప్రశ్నిస్తుంది. వివరణ కోరుతుంది.

208. అంతిమయత్త (పరమపద) వాహనాలు

నగరంలోని ఉన్నానియా, గాంధీ తదితర దవాఖానల్లోని మార్పురీల వద్ద శవాలను తరలించేందుకు అడ్డగోలు కిరాయిలతో బాధిత కుటుంబాలను దళారులు దీచుకునే వారు. ఒ వైపు పుట్టిడు దుఖం, కడసారి చూపుకోసం ఇంటి వద్ద ఎదురుచూసే కుటుంబ సభ్యులు, ఆర్థిక స్థోమత అంతంత మాత్రంగా వుండడం.. ఆ పరిస్థితులనే ఈ దళారులు తమకు అనుకూలంగా మార్పుకుని సొమ్ము చేసుకునేవారు. వీరి బాదలను అర్థం చేసుకున్న ప్రభుత్వం దవాఖానల్లోని మార్పురీల్లో పోస్ట్స్మార్టం నిర్వహించిన మృతదేహాలను సంబంధిత బంధువుల ఇళ్ళ వద్దకు ఉచితంగా చేర్చడానికి పార్థివ దేహాల అంబులెన్స్ సేవలను అందుబాటులోకి తీసుకువచ్చింది. ఈ మృతదేహాల తరలింపు వాహనాల కొనుగోలుకు రూ.10.25 కోట్లను 2017-18 బడ్జెట్లో కేటాయించారు. మార్పురీ నుంచే కాకుండా అనారోగ్యంతో వార్డుల్లో మృతి చెందిన వారి శవాలను పైతం వారి ఇంటి వద్దకు చేర్చుతారు. ఈమేరకు నవంబర్ 18, 2016 గాంధీ దవాఖానలో ప్రభుత్వం ఈ వాహనాలను ప్రారంభించింది. వీటిని రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా అందుబాటులోకి తీసుకవచ్చారు.

రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 50 వాహనాలను అందుబాటులోకి తీసుకోచ్చిన ప్రభుత్వం ఇందులో నగరానికి 34 వాహనాలను కేటాయించింది. ఉన్నానియా దవాఖానకు 10, గాంధీ దవాఖానకు 10, నిమ్మ కు 3 వాహనాలను కేటాయించింది. అదనంగా మరో 11 వాహనాలను అందుబాటులో ఉంచింది. అత్యవసర

పరిస్థితుల్లో ఈ వాహనాలను సద్గుబాటు చేసేందుకు వీలుగా ఈ వాహనాలను పుంచారు. ఉస్కానియా, గాంధీ దవాబానల్లోని మార్పురిల్లో ప్రతిరోజు సుమారు 10 మృతదేహాలకు పోష్ణమార్గం నిర్వహిస్తారు. అంటే మార్పురి నుంచి రోజు ఉస్కానియా, గాంధీల నుంచి 20 మృతదేహాలను ఈ వాహనాలు వారి గమ్మానాలకు చేర్చనున్నాయి. ఏటితేపాటు దవాబానల్లోని వివిధ వార్డుల్లో చికిత్స పొందుతూ సుమారు 10 మంది మృతి చెందుతారు. వార్డుల్లో మృతి చెందిన వారి పార్టీవ దేహాలను సైతం ఈ వాహనాలు ఉచితంగా వారి ఇంటి వద్దకు చేర్చుతాయి. 2017 సంవత్సరంలో మరో 50 వాహనాలను కోసుగోలు చేయనుంది.

209. వరంగల్ లో ట్రైబల్ యూనివరిటీ

జయశంకర్ భూపాలపల్లి జిల్లాలోని ములుగు నియోజకవర్గంలో ప్రభుత్వం ట్రైబల్ యూనివరిటీని ప్రభుత్వం త్వరలో ఏర్పాటు చేయనున్నది.

210. వరంగల్ లో సైనిక స్కూల్

నేపునల్ డిపెన్స్ అకాడమీకి అనుబంధంగా నడిచే సైనిక స్కూల్ ను తెలంగాణలోని ఎలూక్కరి రామం ధర్మసాగర్ మండలం వరంగల్ జిల్లాలో నెలకోల్చాలని ముఖ్యమంత్రి నిర్ణయించారు. సైనిక స్కూల్ స్థాపన కోసం మార్చి 2, 2017న రకణ మంత్రిత్వశాఖ, భారత ప్రభుత్వం మరియు తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఎం.ఓ.ఎస్.యు. సంతకాలు చేసాయి. నిర్మాణ పనులను ప్రారంభించేందుకు ఒక విపరణాత్మక ప్రాజెక్ట్ రిపోర్ట్ (డి.పి.ఆర్.) సాధమవుతోంది.

211. కొత్తగా ఏడు కేంద్రీయ విద్యాలయాలు

కొత్తగా మంజూరైన 7 కేంద్రీయ విద్యాలయాల్లో వచ్చే విద్యా సంవత్సరం నుండి విద్యా బోధన జరుగుతుంది. నల్గొండ జిల్లా తుంగతుర్రి, మిర్యాలగూడ, వరంగల్ జిల్లా మహబూబాబాద్, ఆదిలాబాద్ జిల్లా మంచిర్యాల, కరీంనగర్ జిల్లా సిరిసిల్ల, మెదక్ జిల్లా రుమాసంఘం, నిజామాబాద్ జిల్లా బోధనలలో కేంద్రీయ విద్యాలయాలు మంజూరయ్యాయని ప్రభుత్వం డిసెంబరు 3, 2014న ప్రకటించింది.

212. నిజామాబాద్ లో పుడ్ అండ సైన్స్ టెక్నాలజీ కాలేజి

నిజామాబాద్ రుద్రారులో పుడ్ అండ సైన్స్ టెక్నాలజీ కాలేజీని ఏర్పాటు చయాలని జూన్ 10, 2015 న సచివాలయంలో జరిగిన మంత్రి వర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. వాల్యూ ఆడిపెన్, పుడ్పొనసింగ్, సీడ్ పొనసింగ్, టైయింగ్, ప్రైజింగ్ తదితర పద్ధతులను అందుబాటులోకి వచ్చిన కొత్త టెక్నాలజీ ఉత్పత్తి చేయడం ద్వారా రైతులకు అధిక లాబాలు కలిగించేందుకు వీలవుతుంది. రైతాంగాన్ని మరింత లాబాల బాటలో నడిపించే దిశగా ఈ కళాశాల ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది.

213. హైదరాబాద్ లో ఏరో యూనివరిటీ

కేవలం విద్యార్థులకే కాకుండా శిక్షకులకు కూడా ఏరోస్పేస్ రంగంలో శిక్షణ ఇచ్చేలా ప్రపంచ ప్రభావం ఎంబీ రిడిల్ ఏరోనాటికల్ విశ్వవిద్యాలయం(ఇతర్వియూ)తో తెలంగాణ నైపుణ్య విజ్ఞానాభివృద్ధి సంస్థ (టాన్స్) ఒప్పందం చేసుకుంది. ఫిబ్రవరి 19, 2016న సింగపూర్లో జరిగిన కార్యక్రమంలో ఇతర్వియూ ఆసియా అధినేత ఆచార్య గ్రాహం పాంట్, టాన్స్ నీఱావో సుజీవ్ నాయర్లు పరస్పర అవగాహన ఒప్పందం (ఎంబియూ) పై సంతకాలు చేశారు.

భారతీలో ప్రధానంగా తెలంగాణలోని యువతరానికి ఏరోస్పేస్ రంగంలో నైపుణ్యం పెంచేలా శిక్షణ ఇవ్వటం ఈఒప్పందం ప్రధాన ఉద్దేశం. విద్యాప్రొళిక రూపకల్పన, బోధన పద్ధతులు, ప్రణాళిక, విద్యార్థులకే కాకుండా శిక్షకులకు కూడా శిక్షణ ఇవ్వటం, కెరీర్ కౌన్సిలింగ్ తదితర అంశాల్లో ఏతర్వియూ టాన్స్ కు తోడుగా నిలుస్తుంది. ఏరోస్పేస్ రంగంలో ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద విశ్వవిద్యాలయంగా ఈతర్వియూను పరిగణిస్తారు. ఏరోస్పేస్ రంగంలో ఎదురయ్యే సమస్యలకు ఈ విశ్వవిద్యాలయం పరిపూర్ణాలను సూచిస్తుంటుంది. ఏరోస్పేస్ రంగంలో 80కి పైగా గ్రాహాల్యోఫ్స్ నుంచి పీపోట్డీ దాకా వివిధ స్థాయి కోర్సులను ఈ విశ్వవిద్యాలయం అందజేస్తుంది. కేవలం అమెరికాలోనే కాకుండా 150 దేశాల్లోనూ ఆన్‌లైన్ ద్వారా తమ కోర్సులు నడుపుతోంది. హైదరాబాద్లో ఏరోస్పేస్ పరిశ్రమ అభివృద్ధి చెందుతున్న నేపథ్యంలో ఈ రంగంలో స్థానిక యువతరానికి ఉద్యోగాలు వచ్చేలా నైపుణ్యాభివృద్ధి చేయటానికి టాన్స్ ద్వారా తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఒప్పందం చేసుకుంది. ఏవియెషన్ రంగంలో ఉద్యోగాలకు అవసరమైన నైపుణ్యాలు మారాయి. పాత నైపుణ్యాలతో ఈ రంగంలో నిపుణులను తయారు చేయలేమనే సంగతిని పరిశ్రమ గుర్తించింది. రాబోయ్ కొన్సి సంవత్సరాల్లో టిక్కిపియన్స్, ఇన్స్ట్రుక్చన్స్, ఇంజనీర్లు, శాస్త్రవేత్తల నైపుణ్య స్థాయిని పెంచటానికి ఈ ఒప్పందం చేసుకున్నారు.

వైద్య & ఆరోగ్య శాఖ

మెరుగుపడుతున్న సర్కారు వైద్యం:

ప్రజారోగ్య పరిరక్షణ కోసం ప్రభుత్వం పెద్దమొత్తంలో నిధులు ఖర్చు చేస్తున్నది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. 2017-18 బడ్జెట్లో వైద్య & ఆరోగ్యశాఖకు రూ.5,976 కోట్లు కేటాయించింది. 2014-15 లో 4062, 2015-16 లో 5024, 2016-17 లో 5992 కోట్లు కేటాయించింది. ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల నిర్వహణలో సంస్కరణలు చేపట్టింది. రాష్ట్రంలోని ప్రభుత్వానుపత్తుల్లో ఒక్కొ బిడ్ నిర్వహణకు ప్రతీ నెల సగటున ఆరు వేల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తున్నారు. హాస్పిటల్ బెడ్స్‌పైన రోజుకోక రంగు బిడ్ పీట్లు వేయాలని నిర్ణయించారు. రాష్ట్రంలోని మొత్తం 42 ఏరియా ఆసుపత్రులకు గాను, 30 ఆసుపత్తుల్లో కొత్తగా పరుపులు, బిడ్ పీట్లు, సెలైన్ స్టోండ్లు ఏర్పాటు చేశారు. 600 కోట్ల వ్యయంతో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా అన్ని ప్రభుత్వానుపత్తుల కోసం కొత్త వైద్య సామాగ్రి (మెడికల్ ఎక్స్ప్రెస్ మెంట్) కొనుగోలు చేయడం జరగుతున్నది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 40 డయాలిసిన్ సెంటర్లు, 40 డయాగ్రూప్షిక్ సెంటర్లు ఏర్పాటువుతున్నాయి. వీటి పరికరాల కొనుగోలుకు వైద్య ఆరోగ్య శాఖ ఆర్డర్లు ఇచ్చింది. ప్రభుత్వానుపత్తులకు మందుల కొనుగోలు కోసం ఇచ్చే బడ్జెట్ నిధులు కూడా రెట్టింపయ్యాయి. మందుల కొనుగోలుతో పాటు ఆసుపత్రి నిర్వహణ బాధ్యతలను కూడా ఆయా ఆసుపత్తుల సూపరింటెండెంట్లకే అప్పగించే విధంగా సంస్కరణలు తీసుకొచ్చింది ప్రభుత్వం. ప్రభుత్వ ఆసుపత్తులలో మరణించిన వారి మృతదేహాలను ఇంటికి చేర్చిందుకు కుటుంబ సభ్యులు పడుతున్న ఇబ్మందులను ప్రభుత్వం మానవీయ హృదయంతో అర్థం చేసుకుంది. ప్రతీ దవాఖానలో మృతదేహాల తరలింపుకు అంబులెన్సులు ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. పాత భవనాల స్థానంలో కొత్తవి నిర్మించాలని నిర్ణయించారు. సర్కారు దవాఖానాలను బలోపేతం చేసేందుకు 2016-17 బడ్జెట్లో తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూ. 5,996.89 కోట్లను కేటాయించింది. గత బడ్జెట్లో రూ. 4,931.55 కోట్లు కేటాయించింది. గత బడ్జెట్లో పోలిస్ట్ రూ. 1035 కోట్లు అదికంగా కేటాయించారు. రాష్ట్ర బడ్జెట్లో 4.57 శాతం కేటాయించారు.

ప్రాదరాబాద్ లో పెద్దానుపత్తులు

ప్రాదరాబాద్ లో ప్రస్తుతమున్న గాంధీ, ఉస్కానియాలకు తోడుగా మరో నాలుగు వెయ్య పడకల ఆసుపత్తులను నిర్మించబోతున్నారు. ఉప్పుల్ - ఎల్ బి నగర్ ప్రాంతాల్లో ఒకటి, మల్కుజిగిరి - కంటోన్మెంట్ ప్రాంతాల్లో ఒకటి, కుతుంబాల్పూర్ - కూకట్ పల్లి ప్రాంతాల్లో ఒకటి, శేరిలింగంపల్లి - రాజేంద్రనగర్ ప్రాంతాల్లో ఒకటి చౌపుపు మొత్తం నాలుగు పెద్ద ఆసుపత్తులు నిర్మించనుంది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. కింగ్ కోటి ఆసుపత్రి స్థాయి కూడా పెంచి మళ్ళి స్పృష్టాలిటీ ఆసుపత్రిగా మారుస్తున్నారు. ఈ ఏడు ఆసుపత్తుల్లో వుమెన్ అండ్ ఛైల్ కేర్ తో పాటు ఇతర అన్ని రకాల వైద్య సేవలు అందిస్తారు.

శాన్-పపివి (SHAN INACTIVATED POLIO VACCINE) పోలియో వ్యక్తిగతము డిసెంబర్ 4, 2015న లాంచనంగా విడుదల చేసింది. శాంతా బయోటెక్స్ లిమిటెడ్ రూపొందించిన ఈ వ్యక్తిగతము సచివాలయంలో ప్రథమత్వం విడుదల చేసింది. ఇంతకుముందు ఓరల్ పోలియో వాక్సిన్ (OPV) ను వాడేవారు. కానీ అందులో ఒక శాతం విషులం అయ్యే అవకాశం ఉండగా ఈ ఐ.ఎ.వి(INACTIVATED POLIO VACCINE) లో నూటికి నూరు శాతం విజయవంతం అవుతుంది. పోలియోను సంపూర్ణంగా నివారించేందుకు పపివి ఉత్పత్తి చేసినట్టు చెప్పారు. అంతర్జాతీయ మార్కెట్లో పపివి ఒక యూనిట్ ఖరీదు 1,050 రూపాయలు ఉండగా, శాంతా బయోటెక్ కేంద్ర ప్రథమత్వానికి, యునిసెఫ్కు కేవలం 55 రూపాయలకే అందజేస్తున్నది. యునిసెఫ్ ద్వారా తెలంగాణ ప్రథమత్వానికి ఇవి ఉచితంగా లభించునున్నాయి.

శాంతా బయోటెక్స్ తయారు చేసిన శాంతా పైన్ వాక్సిన్ మొదటి ఎగుమతి ప్యాక్టను ప్రగతి భవన్ నుంచి డిసెంబర్ 23, 2016న ముఖ్యమంత్రి తన చేతుల మీదుగా ఆప్రికా దేశాలకు పంపించారు. ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ, యునిసెఫ్ సంస్థలు శాంతా బయోటెక్స్ ఉత్పత్తులను గుర్తించాయి. ప్రస్తుతం ఐదు రకాల వ్యాధులను అరికట్టే రోగ నిరోధక మందును సంస్థ అందిస్తోంది.

215. అర్ధన్ హెల్ప్ సంటర్సను పీ.హాచ.సి. ల స్టాయికి

పట్టణ ప్రాంతాల్లోని 92 అర్ధన హెల్ప్ సంటర్సను పీహాచసీల స్టాయికి అప్రెడ్ చేయాలని జనవరి2, 2016న జరిగిన మంత్రి వర్గ సమావేశంలో ప్రథమత్వం నిర్దయించింది.

216. కెంద్ర, ఏరియా దవాఖానల్లో 20 ఐసియులు ఏర్పాటు

అన్ని జిల్లా కేంద్ర దవాఖాన, ఏరియా దవాఖానల్లో ఐసియులను ఏర్పాటు చేస్తూ ప్రథమత్వం నిర్దయం తీసుకున్నది. వీటి కోసం రూ.29.44 కోట్లు విడుదల చేస్తూ డిసెంబర్ 19, 2016న ఉత్తర్వులు జారీచేసింది.

పరిశ్రమలు

217. పరిశ్రమల వృద్ధిలో తెలంగాణ

రాష్ట్రం చేపట్టిన అభివృద్ధి క్రమంలో పలు పరిశ్రమల స్థాపనకు మార్గం సుగమం అయ్యంది

218. టిఎస్ ఐపాస్ - సింగిల్ విండ్ పారిశ్రామిక విధానం

తెలంగాణ ఆర్థికాభివృద్ధి, తెలంగాణలో ఉద్యోగ, ఉపాధి అవకాశాలు పెంచడానికి పరిశ్రమలు రావఱిన అవసరం వుంది. దేశ విదేశాలకు చెందిన పారిశ్రామిక వేత్తలు ప్రాదరాబాద్కు, తెలంగాణకు పరుగులు పెట్టి విధంగా దేశంలో మరక్కడా లేనటువంటి అద్యుత పారిశ్రామిక విధానాన్ని ప్రభుత్వం తీసుకొచ్చింది. పరిశ్రమలకు అనుమతులిచ్చేందుకు పూర్తి పారదర్శక, సరళమైన, అవినీతి రహితమైన విధానాలను ప్రభుత్వం అనుసరిస్తుంది. ఇక్కడి వనరులను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఇక్కడి వనరులను సద్యానియోగం చేసుకునే దిశగా 14 రంగాలను ప్రాధాన్యంగా ఎంచుకొని పరిశ్రమల ఏర్పాటును ప్రోత్సహిస్తున్నది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. దీనిపై అసెంబ్లీలో నవంబర్ 27, 2014 నాడు తెలంగాణ స్టేట్ ఇండస్ట్రీయల్ ప్రాజెక్టు అప్పుాపల్ ఎండ్ సెల్స్ సర్టిఫికేషన్ సిస్టమ్ (TS IPASS) బిల్ ను అసెంబ్లీ ఆమోదించింది. చట్టం కూడా చేశారు. నూతన పారిశ్రామిక విధానం టిఎస్ ఐపాస్ జూన్ 12, 2015 న ఆవిష్కరించుంది. నగరంలోని హాచ్ పసెసిల్ ఏర్పాటు చేసిన టిఎస్ ఐపాస్ లాంచ్ కార్యక్రమంలో దేశ, విదేశాల నుండి 2,500మంది దిగ్జిట పారిశ్రామికవేత్తలు హజరయ్యారు. 2016-17 బడ్జెట్ రూ.973.73 కోట్లు, 2017-18లో రూ.985 కోట్లు కేటాయించారు.

నూతన పారిశ్రామిక పాలనీ అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత ఈ మూడేండ్లలో రూ.71,617 కోట్లు పెట్టుబడులతో రాష్ట్రంలో 3828 పరిశ్రమలు అనుమతులు పోందాయి. 2,28,355 మందికి ఉపాధి లభించింది.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కృషి వర్ల ప్రపంచంలోని టాప్ -5 కంపెనీల్లో నాలుగు కంపెనీలు ప్రాదరాబాద్ కు తరలివచ్చాయి. రాష్ట్రంలో ఏర్పాటైన కొత్త పరిశ్రమల్లో పుడ్ ప్రాసెసింగ్, ఐటీ, పొర్చు, పవర్, స్టాప్సీక్, ఇంజనీరింగ్, ఆగ్రో బెస్ట్, రూషైట్ స్టోన్ కపింగ్, ఎల క్రైకల్, ఎలక్ట్రానిక్స్, పీపర్, ప్రైంటింగ్, టక్కుస్టైల్, సిమెంట్, ఏరోస్పేస్, సోలార్, ఆటోమెట్రైల్ రంగాలకు చెందినవి ఉన్నాయి. కొత్తగా ఏర్పాటైన వాటిలో పుడ్ ప్రాసెసింగ్ ఇండస్ట్రీల్ అధికంగా ఉన్నాయి. ఇప్పటి వరకు 361 పుడ్ ప్రాసెసింగ్ పరిశ్రమలు ఏర్పాటయ్యాయి. 169 పొర్చు, కెమికల్స్, 87 పవర్, 165 స్టాప్సీక్, రబ్బర్, 280 ఇంజనీరింగ్, 195 ఆగ్రో బెస్ట్, 46 ఎలక్ట్రికల్, ఎల క్రైకల్, 166 రూషైట్ స్టోన్ కపింగ్, 69 పీపర్ ప్రైంటింగ్, 63 టక్కు స్టైల్, 117 సిమెంట్, 7 ఏరోస్పేస్, 820 ఇతర పరిశ్రమలన్నాయి.

- సింగిల్ విండ్ సిస్టం ద్వారా 15రోజుల్లోనే అన్ని రకాల అనుమతులు

- ఇందుకోసం ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయంలోనే స్వేచ్ఛ చేజింగ్ సెల్ ఏర్పాటు
- పారిశ్రామికవేత్తలు అనుమతుల కోసం కార్యాలయాలకు తిరగకుండా, వారికి కావలసిన భూమి, నీరు, కరెంట్, ఇతర మార్కిట సదుపాయాలన్ని సిద్ధం చేసి, అనుమతులు కూడా టీఎస్ఐఐఐ ద్వారా తీసుకుని పరిశ్రమలకు కావలసిన ఏర్పాట్లన్ని ప్రభుత్వమే చేస్తుంది.
- మొగా సంస్కర పెట్టుబడిని రూ. 250 కోట్ల నుంచి రూ. 200 కోట్లకు తగ్గింపు, భారీ పరిశ్రమలకు 50 శాతం, మధ్యతరహ పరిశ్రమలకు 75 శాతం చిన్నతరహ పరిశ్రమలకు 100 శాతం వ్యాట్ రాయితీ
- విద్యుత్ రాయితీలకు బడ్జెట్లో రూ. 182.81 కోట్లు కేటాయింపు
- పారిశ్రామికవేత్తల కోసం పావలా వడ్డికీ రుణాలు అందించేందుకు 86.23కోట్లు రూపాయల కేటాయింపు

219. జ్యోరాణాద నిష్పత్తి

తెలంగాణ రాష్ట్రానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక రోజు రెండు భారీ వరాలను ప్రకటించింది. రాష్ట్రానికి మంజూరైన జాతీయ పెట్టుబడులు, ఉత్సాగక మండలి- నిష్పత్తి ప్రాజెక్టును ఆమోద ముద్ర వేయడంతో పాటు రంగారెడ్డి - మహాబూబ్ నగర్ జిల్లాల మధ్యన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్మించడలచిన అంతర్జాతీయ బౌపదనగరికి కూడా నిష్పత్తీ దోషా ఇచ్చేందుకు సూత్రప్రాయ ఆమోదం తెలిపింది. దిలీలో కేంద్ర పారిశ్రామిక విధాన, పారిశ్రామిక విధాన ఉత్సాగక మండలి- నిష్పత్తి సుమారు 1.25 కోట్లను విడుదల చేసింది. ఈమేరకు ప్రభుత్వం జనవరి 7, 2016న ఉత్తర్వులు జారీచేశారు. వీటితో భూసేకరణ చేపట్టాలంటూ 'తెలంగాణ ప్టోట్ ఇండప్రైయల్ ఇనప్రోప్రైవ్ కార్పొరేషన్ (టీఎస్ఐఐఐ)'ను ప్రభుత్వం ఆదేశించింది. మెదక్ జిల్లా నిష్పత్తి ను 12 వేల ఎకరాల్లో నిర్మించనున్నారు. ఇప్పటికే 3,700 ఎకరాల భూమిని సేకరించారు. రెండు భూసేకరణ యూనిట్లను ఏర్పాటు చేశారు. 2017-18 బడ్జెట్లో నిష్పత్తి ల భూసేకరణకు రూ.200 కోట్లు కేటాయించారు. రంగారెడ్డి జిల్లా మచ్చర్ల బౌపదనగరిని 12,500 ఎకరాల్లో నిర్మించనున్నది. దీనికోసం ఇప్పటికే 4,700 ఎకరాల భూమిని సేకరించింది. బౌపదనగరిపై డీపీఆర్ఎపై సిద్ధం చేస్తున్నామని వివరించారు. బౌపదనగరికి సూత్రప్రాయ ఆమోదం తెలుపుతూ డీపీఆర్ సమర్పిస్తే దానికి పూర్తిస్థాయి అనుమతులు ఇస్తామని తెలిపింది.

220. తరలి వస్తున్న పరిశ్రమలు

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనుసరించబోయే పారిశ్రామిక విధానం అంతర్జాతీయంగా పారిశ్రామిక వేత్తలను ఆకర్షిస్తోంది. పలు మట్టి నేపుల్ కంపెనీలు తెలంగాణలో పెట్టుబడులు పెట్టడానికి ముందుకు వస్తున్నాయి. దాదాపు 600 కోట్ల పెట్టుబడితో పాకియా సంస్థ పర్మిచర్, టిఎస్ ట్రైల్ రంగానికి సంబంధించిన యూనిట్ ప్రారంభించింది. కోకోకోలా కంపెనీ 1000 కోట్ల పెట్టుబడితో ప్లాంట్ పెట్టడానికి ముందుకు వచ్చింది. చైనాకు చెందిన డాంగ్ ఫ్యాంగ్ ఎలక్ట్రిక్ కార్పొరేషన్ దాదాపు 1000 మొగావాట్ల విద్యుత్ ప్లాంట్ పెట్టనుంది. ప్రాక్టర్ అండ్

గాంటుల్ రూ.900 కోట్లతో, జాన్సన్ అండ్ జాన్సన్ కంపెనీ రూ. 400 కోట్లతో పరిశైలు ప్రారంభిస్తోంది. గజ్వీల్ నియోజకవర్గంలోని ముహీరద్ది పట్లిలో తయారు చేసే 'ఇన్సుమన్ ప్రాజెక్టు' రూ.500కోట్లతో ఏర్పాటు కానుంది. ప్రాంతీ ఆధునిక శాస్త్ర సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో ఇన్సులిన్ ను ఇక్కడ తయారుచేయనున్నారు. మొత్తంగా తెలంగాణకు 50 నుండి 80 వేల కోట్ల రూపాయిల పెట్టుబడులు వచ్చే అవకాశం పుంది.

221. రంగారెడ్డి జిల్లాలో జాతీయ పొర్కు కోపియా కమిషన్

రంగారెడ్డి జిల్లాలో ప్రతిష్టాత్మక జాతీయ పొర్కు కోపియా కమిషన్ ప్రాంతయి కార్యాలయాన్ని ఏర్పాటు చేయనున్నారు. పొర్కు రంగాన్ని అభివృద్ధి చేసినయకుగాను రాష్ట్రంలో జాతీయస్థాయి సంస్థలను ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం కేంద్రానికి లేఖ రాసిన సంగతి తెలిసిందే. దీనికి స్వందించిన కేంద్రం.. జాతీయ డగ్స్ కంట్లోల్ అకాడమీ, జాతీయ పొర్కు కోపియా కమిషన్ రెండ్ కార్యాలయాన్ని రాష్ట్రంలో ఏర్పాటు చేస్తున్నట్టు ప్రకటించింది. ఇందుకుగాను రెండింటికీ రూ.200 కోట్లు వెచ్చించనున్నట్టు తెలిపింది. వెంటనే భూములను కేటాయించాల్సిందిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరింది. జాతీయ డగ్స్ కంట్లోల్ అకాడమీ మందుల నియంత్రణ విధానాలు, ప్రమాణాలు, సంస్కరణలపై అధ్యయనం బోధనలను పర్యవేక్షిస్తుంది. దేశంలోనే ఇది మొదటిది. ఇందులో కోర్పుల నిర్వహణతో పాటు శిక్షణ కార్యక్రమాలు ఉంటాయి. పొర్కు కోపియా కమిషన్ అంటే ఒక పుస్తకం. ఇందులో మందులను గుర్తించడం, తయారీ, ప్రభావం, ప్రమాణాలు, ఉపయోగించే విధానం, నిల్చ ఉంచడం, వాటి మోతాదు తదితర మార్గదర్శకాలు పొందుపురచబడి ఉంటాయి. ఇందులో మందుల తయారీని 'మోనే గ్రాఫ్స్' అని అంటారు. జాతీయ పొర్కు కోపియాను 'పీ'గా పిలుస్తారు. దేశంలో ఏ మందు తయారీ చేసిన జాతీయ పొర్కు కోపియా నిబంధనల ప్రకారం తయారు చేస్తారు. అన్ని మందులపై ఐపీ అని రాసి ఉంటాయి. ఐపీలో పొందుపర్చిన విధంగానే మందుల తయారీ జరగాలి. ఇది 1940లో డగ్స్ అండ్ కాస్ట్రోటిక్స్ చట్టం, 1945 విధివిధానాలు, రెండ్ పెడ్యాల్డ్ ప్రకారం న్యాయ పరమైన అంశాలను కలిగి ఉంటుంది. ఐపీ అనేది నాణ్యమైన, స్వద్వా మైన మందులను గుర్తించి ప్రజలకు అందిస్తుంది. జంతు పులకు కూడా దీని ప్రకారమే మందులు తయారు చేస్తారు. మందుల తయారీలో నాణ్యత ప్రమాణాలు పాటించేందుకు తనిఖీ అధికారులను నియమిస్తుంది. నాణ్యత ప్రమాణాలు లోపిస్తే వారిపై చట్టపరమైన చర్యలు తీసుకుంటుంది. కాగా భారత ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేస్తున్న తేలి పొర్కు కోపియా కమిషన్ ఇదే. 1948లో జాతీయ పొర్కు కోపియా కమిటీ ఏర్పడింది. ఈ కమిటీ 1955లో మొదటి ఐపీ ఎడిషన్, రెండ్ ది 1966లో, మూడోది 1985లో, నాలుగోది 1996లో, ఐదోది 2007లో, ఆరోది 2010లో ఏడోది 2014 (డీవీడి)లో ఐపీ ఎడిషన్లను ప్రమరించింది. కాగా ఈ కమిషన్ కార్యాలయం రంగారెడ్డి జిల్లా ముచ్చింతల్లో ఏర్పాటు చేయనున్నారు. కమిషన్ ఏర్పాటైతే రాష్ట్రంతోపాటు సాత్ ఇండియాలోని పొర్కు కంపెనీల్లో ఉత్పత్తయ్య మందుల తయారీలో నాణ్యతా ప్రమాణాలు మెరుగయ్యే అవకాశం ఉంది. రాష్ట్రంలో సుమారు 200 మందుల కంపెనీల నుంచి ఏటా రూ.32 వేల కోట్ల మందులు ఇతర రాష్ట్రాలు, దేశాలకు ఎగుమతి అపుతున్నట్టు అంచనా.

222. రూ. 250 కోట్లలో అమ్మాజీమెంట్ పార్క్

దేశంలో అతిపెద్ద పార్క్ నిర్వహక సంస్థ ‘వండర్ లా’ ఇప్పుడు నగరవాసులను అలరించనుంది. దేశంలోని తన మూడో అమ్మాజీమెంట్ పార్క్ ఏర్పాటుకు హైదరాబాద్‌ను కేంద్రంగా ఎంచుకుంది. ఈ మేరకు రూ. 250 కోట్ల ఖర్చుతో అద్భుతమైన పార్క్ ను అందుబాటులోకి తేనుంది. ఇప్పటికే బెంగుళూరు, కొచ్చిల్లో పదేళ్ళగా ఆ సంస్థ సందర్భకులను విశేషంగా ఆకర్షిస్తోంది. హైదరాబాద్లో ఏర్పాటు చేయబడే పార్క్ శంషాబాద్ అంతర్జాతీయ విమానాశయానికి సమీపంలో 50 ఎకరాల స్థలంలో విస్తరించనుందని ‘వండర్ లా హరిదేస్ లిమిటెడ్’ సంస్థ పేర్కొంది.

223. టిఎస్ ప్రైమ్, టిఎస్ ప్రైడ్

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని పెద్దాయిల్ కులాలు, తెగలకు చెందిన చెత్తాపొక పారిశ్రామిక వేత్తలను పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించే కార్యక్రమంలో భాగంగా టిఎస్ ప్రైమ్, టిఎస్ ప్రైడ్ ప్రవేశపెట్టి వీరిని ఇతరులకు ఉద్యోగం కల్పించే స్థాయికి పెంచేందుకు ప్రభుత్వం కృషి చేస్తూ 7447 యూనిట్ల స్థాపనకు రూ.410 కోట్లను కేటాయించింది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం.

224. ఫార్మా సిటీ

రంగారెడ్డి జిల్లా ముచ్చర్ల పరిధిలో 11 వేల ఎకరాల విస్తురంలో ఫార్మా సిటి నిర్మించనున్నారు. హైదరాబాద్ ఫార్మా సిటి పేరుతో ఫార్మా సిటిని నెలకోల్పునున్నారు. ఫార్మా యూనివరిటీ, ఫార్మా రీసర్చ్ ఇనిషిట్యూట్ ను కూడా స్థాపించనున్నారు. అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో ఎక్క ప్రైంటీ ఫార్మా సిటి నెలకోల్పాలని నిర్ణయించారు. అక్కడే ఫార్మా పరిశ్రమలతో పాటు అందులో పనిచేసే ఉద్యోగుల కోసం టాన్ పీఎస్ కూడా నిర్మించనున్నట్లు ప్రభుత్వం వెల్లడించింది. ఫార్మా సిటి వల్ల ఎలాంటి కాలుష్యం కలుగకుండా అన్ని చర్యలు తీసుకోని, పర్యావరణానికి కూడా ఎలాంటి విఘూతం కలుగనీయకుండా నిర్మించనున్నారు. జీరో లిక్విడ్ డిశాప్జెంట్ వ్యవస్థతో ఫార్మా సిటి పనిచేయనుంది. స్టానిక ఫార్మా కంపెనీలే అక్కడ 30 వేల కోట్ల పెట్టుబడులు పెట్టి పరిశ్రమలు స్థాపించడానికి ముందుకు వచ్చాయి. కందుకూరు, యాచారం, మండలాలతో పాటు మహాబుట్టనగర్ జిల్లా కడ్డాల్ రూమ పరిధిలో ప్రతిపాదించిన ఫార్మా సిటీలో ఫార్మా రంగం దిగ్జిటల్ సంస్థలు పెట్టుబడులు పెట్టిందుకు ఆసక్తి చూపుతున్నాయి. ఫార్మా సిటికి అవసరమయ్య 500 మొగావాట్ల విద్యుత్ ప్లాంట్‌ను కూడా అక్కడే నెలకోల్పుతారు. ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా 70వేలమందికి ఈ ఫార్మా సిటి ద్వారా ఉద్యోగావకాశాలు లభించనున్నాయి. ఫార్మా సిటీ కోసం వేగంగా భూ స్కరణ జరుపుతుంది ప్రభుత్వం. ఫార్మా సిటీ ఏర్పాటు కోసం 5669 ఎకరాల భూమిని డిసెంబర్ 2016 నాటికి పరిశ్రమల ఏర్పాటు కోసం భూములను సేకరించారు. ఎలాంటి కార్యకలాపాలు చేయని సంస్థల నుంచి 698.64 ఎకరాలను

వెనుకకు తీసుకున్నామని ప్రభుత్వం తెలిపింది.

225. స్తోరస్తి రంగంపై వరాలు

తెలంగాణ ప్రభుత్వం స్తోరస్తి రంగంపై వరాలు కురిపించింది. జనవరి 2, 2016న జరిగిన రాష్ట్ర మంత్రివర్గ భేటీలో దీనిపై కొన్ని తీర్మానాలను ఆమోదించింది. నిర్మాణ రంగాన్ని పరిశుమగా గుర్తించి ప్రోత్సాహం ఇవ్వాలని స్తోరస్తి వ్యాపారులు కోరుతున్న నేపథ్యంలో ప్రభుత్వం ఈ నిర్ణయాలు తీసుకుంది. స్తోరస్తి సంస్థలు తమ లేఱపుటలో ఆర్థికంగా వెనుకబడిన వర్గాలకు, అల్పాదాయ వర్గాలకు కొంత స్థలం కేటాయించాలన్న నిబంధన ఉండేది. ఇప్పుడు దీని ఐచ్చికం చేశారు. భవన నిర్మాణాలకు ఆన్‌లైన్‌లో అనుమతులు, పలు రకాల రుసుముల తగ్గింపు వంటి వరాలు ఇవ్వానుంది. ఐదు ఎకరాలకన్నా ఎక్కువ స్థలంలో ఇళ్ళు నిర్మించే నిర్మాణ సంస్థల నుంచి విడిగా పెట్టర్ ఫీజు వసూలు చేయాలని నిర్ణయించారు. ప్రాదరాబాద్ మహానగర పాలక సంస్థ (జీపాచెంపి) పరిధిలో ఐదేకరాలకు రూ.30 లక్షలు చెల్లించాలి. ప్రాదరాబాద్ మహానగర అభివృద్ధి సంస్థ (హాచెంపి) పరిధిలో అయితే సుమారు రూ.16 లక్షలు వసూలు చేయాలని నిర్ణయించారు. ఇలా వచ్చే సౌమ్యమును ప్రభుత్వం నిర్మించాలని నిర్మాణానికి ఉపయోగిస్తుంది. ఆయి కన్నా ఎక్కువ అంతస్తుల నిర్మాణాల నుంచి ఇంపోక్ట్ ఫీజును వసూలు చేసేవారు. దీనికి గతంలో నాలుగు వాయిదాలుండేవి. ఇప్పుడు రెండే వాయిదాలుగా నిర్ణయించారు. 17 అంతస్తుల వరకు ఒక వాయిదా, ఆపై అంతస్తులకు మరో వాయిదాగా మార్చారు. ప్రభావిత రుసుమును జీపాచెంపి పరిధిలో చదరపు అడుగుకు రూ.500 నుంచి రూ.1500 వరకు వసూలు చేస్తారు. హాచెంపిలో రూ.175 నుంచి రూ.500 కట్టాల్సి ఉంటుంది. బహుళ అంతస్తుల నిర్మాణాలకు ఇది ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. సైటరాబాద్ అభివృద్ధి ప్రాంత పరిధిలో భవనాలు నిర్మించేవారికి అనుమతులు ఇవ్వడానికి చదరపు మీటరుకు అదనంగా రూ.100 వసూలు చేసేవారు. దీని ఇప్పుడు ఉపసంహారించారు. ద్వాంద్వ పన్ను విధానాన్ని రద్దు చేశారు. మణికొడ ప్రాంతంలో మాత్రం అదనపు రుసుమును యథావిధిగా వసూలు చేస్తారు. భవన నిర్మాణాలకు వేగంగా అనుమతులు ఇచ్చేందుకు ఆన్‌లైన్ విధానాన్ని ప్రారంభించనున్నారు. ఈ విధానం ఇప్పుడు హాచెంపి పరిధిలో సిద్ధమైంది. జీపాచెంపి సహ రాష్ట్రంలోని ఇతర జిల్లాల్లో ప్రారంభించనున్నారు. భవనాల నిర్మాణానికి నిరబ్యంతర పత్రాన్ని 15 రోజుల్లో మంజురు చేయాలి. లేకపోతే సంబంధిత సిబ్బందిపై రోజుకు రూ.500 జరిమానా విధిస్తారు. గతంలో గెట్డు కమ్యూనిటీల పరిధిలో ఉమ్మడి సదుపాయాల నిమిత్తం మూడు శాతం నిర్మాణ స్థలాన్ని ప్రత్యేకంగా కేటాయించాల్సి ఉండేది. ఇప్పుడు మూడు శాతం నిర్మాణ స్థలం లేదా 50 వేల చదరపు అడుగుల స్థలం.. ఏది తక్కువైత అది కేటాయించేలా వెనులుబాటు ఇచ్చారు. అనుమతులు వచ్చిన తర్వాత ఆర్టల్లోపు నిర్మాణాన్ని పూర్తిచేసే అవకాశం కల్పించారు. భవన నిర్మాణాలు జరుగుతుంటే ఖాళీ స్థలాల పన్ను వసూలు చేయబోరు. నూతన బృహత్తప్రణాళిక ప్రకారం రహదారులు, అభివృద్ధి పనులు చేపడితే నష్టపోయే భవనాల యజమానులకు సెట్టబ్యాక్ నిబంధనల్లో, అదనపు అంతస్తులనిర్మాణంలో

వేసులుబాటు ఇవ్వనున్నారు. బాహ్యపలయ రహదారి (చెటర్ రింగ్ రోడ్స్)కు ఇరువైపులా కిలోమీటరు వరకు అభివృద్ధి కారిడార్గా ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన విషయం తల్పిందే. ఇక్కడ భవనాలు నిర్మించేందుకు వసూలు చేసే ప్రత్యేక ప్రభావిత రుసుమును సగానికి తగ్గించారు. అగ్నిమాపక శాఖ నుంచి నిరంబ్యంతర పత్రం తీసుకుంటే.. మట్టిపైక్కు లపై అదనపు అంతస్తులు వేసుకోవడానికి అనుమతులు ఇస్తారు. అక్కమ నిర్మాణాలను నిరోధించే అధికారాన్ని హాచ్చెండీవి కమిషనర్కు అప్పగించారు. వెయ్యి చదరపు మీటర్లు లేదా మూడు అంతస్తులకన్నా ఎత్తైన నిర్మాణాల్లో అక్కమాల నియంత్రణ బాధ్యత హాచ్చెండీవిదే. జాబ్లీహాల్స్, బంజారాహాల్స్ నిర్మాణాల ఎత్తు నిబంధనలు తోలగించే అంశంపై నిపుణుల కమిటీని ఏర్పాటు చేశారు. దీనికి జీహాచ్చెంసీ కమిషనర్సు ఛైర్మన్ గా, హాచ్చెండీవి కమిషనర్, వాటర్ వర్క్స్ ఎండీ, ప్రైమర్ బాద్, సైబరాబాద్ పోలీసు కమిషనర్స్ ను సభ్యులుగా నియమించారు.

226. వరంగల్ టెక్నిక్ టైల్ పార్కు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వరంగల్ నగరానికి కురిపిస్తున్న పరాలలో భాగంగా టెక్నిక్ టైల్ పార్క్ ఏర్పాటుకు చర్యలు చేపట్టింది. తద్వార స్థానికంగా పున్న నిరుద్యోగ యువతకు భూతి కల్పించడానికి దోహదపడుతుంది.

227. రియల్ ఎస్టేట్ రంగానికి చేయూత, రాయతీలు

రాష్ట్ర ఆర్థికాభివృద్ధిలో, ప్రజలకు వసతి కల్పించడంలో కీలకపాత్ర పోపిస్తున్న రియల్ ఎస్టేట్, నిర్మాణ రంగాలను ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం పలు నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. అనుమతుల కోసం సింగిల్ విండో విదానం ప్రవేశ పెడతామని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. నాలా, వ్యాట్ పన్నుల నుంచి ఈ రంగాలను మినహాయించారు. నిర్మాణ పన్నుల చెల్లింపుకు కూడా వాయిదాల పద్ధతి ప్రవేశ పెట్టారు.

228. రూ. 270 కోట్లతో 9 లెదర్ పార్కులు

రాష్ట్రంలో రూ. 270 కోట్లతో 9 లెదర్ పార్కులను ఏర్పాటు చేసి, 20 వేల మందికి ఉపాధి కల్పించేందుకు ప్రభుత్వం చర్యలు చేపడుతున్నారు. వరంగల్ జిల్లా స్టేషన్ ఘణపురం నియోజకవర్గంలో లెదర్ పార్కు ఏర్పాటుపై గత ప్రభుత్వాలు నిర్దక్షయంగా వ్యవహరించి విస్కురించాయి. స్టేషన్ ఘణపురంలో 117 ఎకరాల స్థల సీకరణ పూర్తయింది. త్వరలో ఇక్కడ పార్కు ఏర్పాటు చేస్తామని ప్రభుత్వం పీర్సొంది. ఇప్పటికే ఘణపురంలో 5 నుంచి 6 వరకు తోళ్ల పరిశ్రమలున్నాయి. కరీంనగర్, మహబూబ్ నగర్, నగర్లోండ, వరంగల్, నిజామాబాద్, ఆర్మ్యూర్, తదితర పొంతాల్లో పార్కులు ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం తెలిపింది. రూ.105 కోట్లతో డీపీఆర్ సిద్ధం చేసి, దీన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపించనుంది.

229. ఆటోమెట్రీల్ రంగం అభివృద్ధి

బిమ్మిం, కామారెడ్డి, మిర్యాలగూడ, మంచిర్యాల, కరీంనగర్, రామగుండం ప్రాంతాల్లో ఆటోనగర్ల నిర్మాణమై దృష్టిపెట్టింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. రాష్ట్రంలో బస్టాడి యూనిట్ ఏర్పాటు చేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో ప్రముఖ ఆటోమెట్రీల్ కంపెనీ అశోక్ లేలాండ్ ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది. మహిళా పారిశ్రామికవేత్తలకు ప్రోత్సాహం అందించడానికి సుల్తాన్స్పూర్ లో 50 ఎకరాలు కేటాయించారు. ప్రాదరాబాద్-వరంగల్ ఇండస్ట్రీయల్ కారిడార్ను అభివృద్ధి చేయడానికి భువనగిరి, జనగామ, స్టేషన్స్పున్స్పూర్, మడికొండ, శాయంపులు, సంగంలో ప్రాంతాల్లో క్లాసిఫిక్ ను ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించారు. టీప్లెడ్ ద్వారా రాష్ట్రంలో 167 యూనిట్లు ఎన్నిలకు, 90 యూనిట్లకు ఎస్టీలకు మంజూరు చేశారు. దీని కోసం రూ.290 కోట్లు అవసరం కాగా డిసెంబర్ 2016 నాటికి రూ.190కోట్లు విడుదల చేశారు. ఐటీఎస్, డిప్లోమా హోల్డర్స్ కు ఉపాధి కల్పించే లక్ష్యంగా నాలుగు సెల్ కంపెనీలు తమ యూనిట్లను ప్రారంభించాయి.

వటి

230. ఐ.టి. లో మేటి

సమాచార సాంకేతిక విజ్ఞానానికి దేశంలో ప్రముఖంగా వినిపించే పేరు తెలంగాణ రాష్ట్రం. మరీ ముఖ్యంగా చెప్పాలంటే హైదరాబాద్ నగరం. అందుకే ప్రభుత్వం పటి రంగాన్ని అభివృద్ధి పరచడానికి భారీగా నిధులను కేటాయిస్తున్నది. పటి శాఖకు 2016-17 లో రూ. 254 కోట్లను, 2017-18లో రూ. 252.89 కోట్లను కేటాయించింది.

మైకో సాఫ్ట్, గూగుల్, ఐ.బి.ఎం., బరాకిల్ వంటి అనేక బహుళ జాతీయ సంస్థలు తెలంగాణలో తమ కార్యాలయాల్ని నడుపుతున్నాయి. దేశీయ ఐ.టి.దిగ్గజాలు అనదగిన ఇన్ఫోసిస్, విప్రో, టి.సి.ఎస్., టీక్ మహాండ్ర వంటి కంపెనీలు ఎన్నో తెలంగాణలో ఉన్నాయి. హైదరాబాద్ నగరంలో ప్రముఖ ఐ.టి. దిగ్గజం గూగుల్ సంస్థ వారు రూ. 1000 కోట్ల పెట్టుబడితో తమ క్యాంపన్ ను అభివృద్ధి చేయనున్నారు. గూగుల్ సంస్థ అమెరికా బయట, అదీ హైదరాబాద్ లో ఇంత పెద్ద ఎత్తున తమ కార్యకలాపాల్ని విస్తరించడం విశేషం. అమెజాన్ సంస్థ తమ క్యాంపన్ ను హైదరాబాద్ లో తెరవనున్నది. అలాగే ప్రపంచ ప్రఖ్యాత యాపిల్ కంపెనీ హైదరాబాద్లో మే 19, 2016న మాప్స్ డెవలప్ మొంట్ సెంటర్స్ ప్రారంభించింది. నాసక్రామ్ గూడలోని వేవ్ రాక్లో యాపిల్ సంస్థ నూతన కార్యాలయాన్ని యాపిల్ సిఇబ్ టీఎస్ కుక్, ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ ప్రారంభించారు. యాపిల్ ఉత్సత్తులైన ఐపోన్, ఐ ప్యాడ్, యాపిల్ వాటిల వంటి ఉత్సత్తులకు మ్యాప్ల అభివృద్ధి పనులను ఈ కెంద్రం నుంచి సాగిస్తారు. నాలుగువేల మందికి ఈ కెంద్రంలో ఉద్యోగాలు లభిస్తాయి. మ్యాప్ డెవలప్ మొంట్కోసం హైదరాబాద్లో ఈ కెంద్రాన్ని ప్రారంభించారు. పెట్టుబడులకు అనుకూలమైన విధానాలను రూపొందించడం వల్ల మనము ఈ ఘరీభులు చూడగలుగుతున్నాము. ఇదే సూప్రతీతీ మరింత నిర్వచాత్మకంగా ముందుకు పోవాలన్నది తెలంగాణ ప్రభుత్వ ఆలోచన.

సర్వీసు రంగం ఇటీవల దశాబ్దాలలో రాష్ట్ర ఆర్టీక వ్యవస్థకు ప్రధాన అభివృద్ధి సాధనంగా రూపొందుతున్నది. పారశామిక-అనుకూల విధానాలు, ప్రపంచస్థాయి మైలిక సదుపాయాల వల్ల రాష్ట్రంలో అనేక పటి/పటిఇవ్వే యూనిట్లు వచ్చాయి. దేశంలోని పటి ఎగుమతులలో రాష్ట్రం దాదాపు 12 శాతం వాటా కలిగివుంది. దేశంలోని పటి రంగం నుండి వస్తున్న మొత్తం ఆదాయంలో హైదరాబాద్ రెండ్ స్థానాన్ని పొందింది. 2015-16లో రాష్ట్రం నుండి పటి ఎగుమతుల విలువ రూ. 75,070 కోట్లు. ఈ రంగం 4 లక్షల మందికి పైగా నేరుగా ఉపాధులను సమకూరుస్తుంది.

ప్రభుత్వం కలిగిస్తున్న రాయితీలతో పరిశ్రమలతో పాటు పెద్ద ఎత్తున పటి కంపెనీలు కూడా హైదరాబాద్ లో పెట్టుబడులు పెట్టేందుకు ముందుకు వస్తున్నాయి. పటి కంపెనీల స్థాపనకు అవసరమైన మౌలిక సదుపాయాలను ప్రభుత్వం కలిగిస్తున్నది. దాని ఘరీభుల అమెజాన్, డి.ఇ.చా., గూగుల్, ఊబర్, సెల్ కాన్ లాంటి సంస్థలు పెట్టుబడులు పెట్టడానికి ముందుకు వస్తున్నాయి.

231. డీజిటల్ తెలంగాణ

పటి రంగంలో ప్రశంసాత్కరంగా చెప్పడగిన మరో ముందడుగు డీజిటల్ తెలంగాణ కార్యక్రమం. పల్లె పల్లెలో ప్రతి పారుడికి డీజిటల్ సాకర్యాలను అందించాలన్న లక్ష్యంతో 2015 జూలై 1న ప్రారంభించారు. ఇందులో భాగంగా సామాన్యులను కూడా డీజిటల్ అక్షరాస్యులుగా తీర్చిదిద్దనున్నారు. డీజిటల్ తెలంగాణ లక్ష్యంగా ప్రభుత్వం అనేక చర్యలు తీసుకుంటున్నది. ప్రతి ఇంటికి ఓ.ఎఫ్.సి. సాకర్యం అందుబాటులోకి తేసున్నది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 4జి సేవలు, హైదరాబాద్ తో పాటు ఇతర ముఖ్య నగరాల్లో వై పై సేవలు అందుబాటులోకి తెచ్చ పనులు ప్రారంభం అయ్యాయి. గ్రామ పంచాయితీలను ఇ - పంచాయితీలుగా మార్చానుంది. పొరచాలల్లో కంపూర్చల్ ద్వారా విద్య నేర్చుకునే విధంగా అవసరమైన ఏర్పాట్లు చేస్తుంది. మీ సేవా ద్వారా అందే సేవలను మరింత విస్తరించబోతోంది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. డీజిటల్ తెలంగాణ కోసం ప్రభుత్వం రూ.10 కోట్ల వ్యయం చేయనుంది.

232. పటి పాలనీ

పటి పాలనీని తెలంగాణ ప్రభుత్వం హైదరాబాద్ ఇంటర్వెన్షనల్ సెంటర్ (హెచ్పసీసీ)లో ఏర్పాటు చేసిన కార్యక్రమంలో ఎప్రిల్ 4, 2016న పటి దిగ్గజాల సమక్షంలో విడుదల చేసింది. మొత్తం అభివృద్ధి కుప్పవోనినట్టుగా ఒక్కచోటనే కాకుండా వికెంద్రీకరణ, సర్వతోముఖాభివృద్ధి లక్ష్యాలుగా ఈ పాలనీకి రూపకల్పన చేశారు. గ్రామీణ, పట్టణ యువతను ప్రోత్సహించే విధంగా పటి పాలనీ ఉంది. పటి పాలనీతో పాటు మరో నాలుగు అనుబంధ పాలనీలు కూడా ఆవిష్కరించడమైంది. ఇన్నోవేషన్, గేమింగ్ - యానిమేషన్, ఎలక్ట్రానిక్ మాన్యప్ర్యాక్చరింగ్, రూరల్ టోక్యూలజీ పాలనీలు ఈ విస్తాత విధానంలో పొందుపరచబడి ఉన్నాయి. ఈ పటి పాలనీ ద్వారా రాష్ట్రంలో 5 లక్షల ఉద్యోగాలు కల్గనున్నాయి. 1,36,000 కోట్ల రూపాయల పటి ఎగుమతులు సాధించడానికి ఈ పాలనీ ఉపకరిస్తుందని ప్రభుత్వం భావిస్తున్నది.

233. టీ హాబ్ ఇంక్యూబేటర్:

పటి ప్రపంచంలో హైదరాబాద్ ఖ్యాతిని మరింత ఉన్నతస్తానానికి తీసుకెళ్ళిందుకు అంతర్జాతీయస్తాయిలో సిద్ధం అయిన ఇంక్యూబేటర్ సెంటర్ టీ హాబ్ నవంబర్ 5, 2015న ప్రారంభించారు. హైదరాబాద్ గచ్చిబౌలిలోని టీపుల్ పటి క్యాంపస్లో 70 వేల చదరపు అడుగుల విస్తరణలో అధునాత సాకర్యాలతో టీ హాబ్ భవనాన్ని కాటలిస్ట్ పేరుతో నిర్మించారు. దేశంలోనే ప్రభుత్వ రంగంలో నిర్మితమైన ఇంక్యూబేటర్ సెంటర్ ఇదే కావడం విశేషం. మౌలిక సదుపాయాలతో పాటు.. మూలాదన నిధుల కింద రూ.10 కోట్లను కూడా టి సర్కారు కేటాయించింది. 1జీబీ ఇంటర్వెన్ట, అనలిమిటెడ్ వైపై సదుపాయం, అత్యున్నత సదుపాయాలతో జీ+5 విధానంలో టీ హాబ్ భవంతిని నిర్మించింది. ఈ భవంతిని కాటలిస్ట్ పేరును ఖరారు చేసి, గ్రీన్బిల్డింగ్గా, ఎన్రీని ఎప్పిపియంటగా తీర్చిదిద్దింది. కేవలం మౌలిక వసతులతో భవనం నిర్మించి వదిలేయకుండా.. స్టార్టప్పలకు

అండగా నిలిచేందుకు అత్యున్నత సంస్కరణ భాగస్వామ్యం చేసింది. టీ హాబ్లో గ్రోండ్ ఫ్లోర్ కాకుండా మరో పదు అంతస్తుల్లో దాదాపు 100 ప్లాట్ఫోర్మలు తమ కార్యకలాపాలు నిర్వహించేందుకు ఏర్పాటు చేశారు. వారి వారి అవసరాలను బట్టి క్యాబిన్ లేదా డెస్క్ స్పీన్ కేటాయించారు. కెప్టీరియా, ఉత్సాహపరిచే రితిలో ఇంటిరీయర్ డిజైనింగ్, స్మార్ట్ కలిగించేలా మహామహాపూల సూక్షులు, ఆసక్తికరమైన చిత్రాలు.. తదితర ప్రత్యేక ఆకర్షణలు ఎన్నో ఈ భవంతిలో ఏర్పాటు చేశారు. టక్కాలజ్ సంబంధించిన ప్లాట్ఫోర్మ లను టీ- హాబ్ ప్రొత్సహిస్తుంది. మంచి ఆలోచనలతో కంపెనీ ఏర్పాటు చేయాలనుకునే బౌత్సాహికులకు ఇది ప్రఱణగా నిలుస్తుంది. వినూత్తు ఆలోచన కలిగిన శక్తివంతమైన పారిశ్రామిక వేత్తలను ఒక్క చోట చేర్చిందుకు టీ- హాబ్ కృషి చేస్తుంది. బౌత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తలు విజేతలై నిలిచేందుకు తోడ్చాటునిస్తుంది. ఇది తోలిదశ మాత్రమే. టీ - హాబ్ రెండో దశను 3.5 లక్షల చదరపు అడుగుల విస్తరణలో టీహాబ్ రెండో దశను అభివృద్ధి చేసేందుకు ప్రణాళికను రూపొందించింది. 2017-18 బడ్జెట్ రూ.5 కోట్లను టీహాబ్ కు కేటాయించారు.

కరీంనగర్, ఖమ్మంలలో పటీ ఇంక్యూబేషన్ కేంద్రాలు:

సాంకేతిక ఉద్యోగ పలాలను తెలంగాణ బిడ్డలందరికి చేరవేసే కుమంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరో ముందడుగు వేసింది. ద్వితీయ శ్రేణి నగరాలైన కరీంనగర్, ఖమ్మంలలో పటీ ఇంక్యూబేషన్ కేంద్రాలను రూ.25 కోట్లతో ఏర్పాటు చేసేందుకు ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది.

టీ-బ్లిడ్జ్:

ప్రపంచంలోని మొదటి 10 ప్లాట్ఫోర్మ నగరాల్లో ప్రాదరాబాద్ ఉండాలన్నది ప్రభుత్వం లక్ష్యం. అందులో భాగంగా అమెరికాలోని సిలికాన్ వ్యాలీలో ఏర్పాటు చేసిన టీ-బ్లిడ్జ్, టీ-హాబ్ బోట పోస్టుని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అటోబర్ 15,2016న ప్రారంభించింది. ప్రపంచంలోని వివిధ దేశాల ప్లాట్ఫోర్మలతో ప్రాదరాబాద్ ప్లాట్ఫోర్మలను అనుసంధానించేందుకు ఈ టీ-బ్లిడ్జ్ ఉపయోగపడునుంది. భారతదేశం-సిలికాన్ వ్యాలీ మధ్య ఆలోచనల మార్పిడికి, ప్లాట్ఫోర్మ ల బదలాయింపులకు టీ బ్లిడ్జ్ దోహదపడుతుంది. రాష్ట్రానికి చెందిన ప్లాట్ఫోర్మ లకు ప్రపంచస్థాయి గుర్తింపు లభిస్తున్నది. టీ-బ్లిడ్జ్ వల్ల భారతీయ ప్లాట్ఫోర్మ లు, సిలికాన్ వ్యాలీ ప్లాట్ఫోర్మ ల మధ్య పడియాల ఎక్కు చేంజ్ ఉంటుంది.

వరంగల్లో టీహాబ్ కేంద్రం:

వరంగల్లో టీహాబ్ కేంద్రం ఏర్పాటు చేయనుంది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. నిటతో కలిసి తక్కణమే టీహాబ్ ఏర్పాటుకు చర్యలు తీసుకోవాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది.

పటి అభివృద్ధి లో తెలంగాణ ముందంజ:

ప్రభుత్వం ఏర్పడిన రెండేల్లలో పటి శాఖలో జరిగిన అభివృద్ధి పై వార్డిక నివేదిక విడుదల చేసింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. 2014-15 ఆర్థిక సంవత్సరంలో పటి ఎగుమతులు 66. 276 కోట్లు (12.3%) ఉండగా 2015-16 ఆర్థిక సంవత్సరంలో 13.28% వుద్ది రేటు సాదించినట్లు ఈ నివేదికలో ప్రకటించింది. ఇది జాతీయ సగటు కంటే ఒక

కాతం అధికం. కేంద్ర ప్రభుత్వ ఐటి ఎగుమతుల సగటుతో పోలిస్టు మంచి పురోగతి సాధించాము. 30% ఉద్యోగుల వ్యాప్తినమౌద్దెంది. మహరాష్ట్ర, ఉత్తరప్రదేశ్, గోవా తో కలిసి టాప్ 5 డిజిటల్ లిటీరెసి అవార్డ్ ను కూడా పొందింది.

గ్రామాలకు విస్తరణ:

గ్రామ స్థాయికి ఐటి రంగాన్ని తీసుకువెళ్లేందుకు ప్రణాళికలు రూపొందించింది ప్రభుత్వం. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో సాష్ట్ర వేర్ అభివృద్ధి కేంద్రాలు, బీపీవోల ఏర్పాటును ప్రోత్సహిస్తున్నది. ప్రభుత్వ కృషి కారణంగా మెస్సర్స్ పైంట్ లిమిటెడ్ తన సాష్ట్ర వేర్ అభివృద్ధి కేంద్రాన్ని వరంగల్లో ఏర్పాటు చేయగా, వాంకడోత్ సాష్ట్ర వేర్ నొల్యాప్స్ సంస్థ జనగామ, హాజారాబాద్లలో కార్యకలాపాలను ప్రారంభించాయి. ఎక్లట్ హాల్ట్ నొల్యాప్స్ అనే సంస్థ కరీంనగర్లో 100 సీట్లలో బీపీవోను ప్రారంభించగా, రూరల్ పోర్స్ అనే సంస్థ ఖమ్మంలో ఒక బీపీవో సెంటర్ ను ప్రారంభించబోతున్నది. పలు జాతీయ, అంతర్జాతీయ కంపెనీలు బీపీవోల ఏర్పాటుకోసం అదిలాబాద్, నిజామాబాద్, ఖమ్మం తదితర జిల్లాలను సందర్శిస్తున్నాయని ప్రభుత్వం తెలియజేసింది.

ఐటి కంపెనీలకు ప్రోత్సహకాలు:

టైర్ -2, టైర్ 3 పట్టణాలు, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో కార్యకలాపాలు నిర్వహించే ఐటి కంపెనీలకు పాశీటీ పాలనీ, గ్రామీణ సాంకేతిక కేంద్ర పాలనీ కింద ప్రత్యేక ప్రోత్సహక ప్యాకేజీ అమలు చేస్తున్నామని మంత్రి కెటీఆర్ చెప్పారు. ఇందులో పంచాయతీ/మున్సిపల్ పన్నులతో పాటు ఎగ్గిబిప్స్ స్టోల్ అడ్డెల తిరిగి చెల్లింపు, ఈపెంట్ వ్యయం తిరిగి చెల్లింపు, స్టోంపు డ్యూటీ, టాన్స్ ఫర్ డ్యూటీ, రిజిస్ట్రేషన్ ఫీజు తిరిగి చెల్లింపు, విద్యుత్ క్యాటగిరి మార్పు, నాణ్యత ద్రువీకరణ రుసుం, ఇంటర్వెట్, టలిఫోన్ చార్టీలు తిరిగి చెల్లింపు, టెండర్ డాక్యుమెంట్ వ్యయం ఎన్డీ/ ఈఎండీ చెల్లింపు నుంచి మినహాయింపు, తక్షణ సబ్విడీ, నియామక సాయం, పునరుత్సాధక విద్యుత్ సాలబ్యం, మొదటి 3 యాంకర్ యూనిట్ ప్రారంభ సబ్విడీ, పెట్టుబడి, అడ్డెల్లో రాయితీ ఉన్నాయని ప్రభుత్వం తెలిపింది.

తెలంగాణ నైపుణ్య, పరిజ్ఞాన అకాడమి (టాస్క్):

రాష్ట్రంలో విద్యార్థులకు ఐటి రంగంలో ఉద్యోగాలు లభించేలా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనేక చర్యలు తీసుకుంది. తెలంగాణ నైపుణ్య, పరిజ్ఞాన అకాడమి (టాస్క్)ని ఏర్పాటు చేసి కళాశాలల నుంచి బయటకు వచ్చే రాష్ట్రయేట్లకు సాంకేతిక, సాంకేతికతర పారిశ్రామిక అవసరాలకు సరిపోయే నైపుణ్య శిక్షణ అందిస్తున్నారు. ఇందుకు ఏర్పాటు చేసిన టాస్క్ దేశంలోనే సాటిలేనిదని, ఇలాంటి ఏర్పాటు చేసిన తోలి రాష్ట్రం కూడా తెలంగాణయే. ప్యాకెట్లీ సభ్యులకు కూడా నైపుణ్య తరగతులు నిర్వహిస్తున్నారు. వీటికితోడు ఇన్స్ట్రుక్టర్ లేడ్ శిక్షణ, ఈ లర్నింగ్, స్వయం అధ్యయన ప్రయోగశాలల ద్వారా వివిధ కళాశాలల్లో నైపుణ్య తరగతులు నిర్వహిస్తున్నారు.

టాస్క్ కు 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.7.5 కోట్లు కేటాయించారు.

ప్రెబర్ రిడ్: మిషన్ భగీరథ ద్వారా ఇంటింటికీ నల్లా నీరు ఇచ్చే పథకానికి అనుబంధంగా ప్రెబర్ రిడ్ ద్వారా ఇంటింటికీ ఇంటర్వెట్ సౌకర్యం కల్పించాలనే మహత్తర ప్రాజెక్టును తెలంగాణ ప్రభుత్వం చేపట్టింది.

పుగ్ అండ్ ప్లి పారిశ్రామిక వాడలు:

హైదరాబాద్‌ను అంత్యుతీయ నగరంగా అభివృద్ధి చేసేందుకు అవసరమైన ఆర్థిక సహకారం అందించేందుకు ఐఎల్ అండ్ ఎఫ్‌ఎస్ సంస్థ సంస్థిత వ్యక్తం చేసింది. బేగంపేటలోని సిఎం క్యాంప్ కార్యాల యంలో ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖర్ రావు ను డిసెంబర్ 14, 2015న ఐఎల్ అండ్ ఎఫ్‌ఎస్ (వాటర్ లిమిటెడ్) ప్రతినిధులు ముఖ్యమంత్రిని కలిశారు. దేశంలో అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న మహానగరాల్లో హైదరాబాద్ ప్రథమ స్థానంలో ఉందని, ఇక్కడి ప్రజలకు మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించడం, పరిశ్రమలు, కార్బోరెట్ కంపెనీల స్థాపనకు అనుమతి వాళా పరణాన్ని కల్పించాల్సి ఉందని ప్రభుత్వం వివరించింది. నగర ప్రజలకు సరిపడా తాగునీటి సొకర్యం కల్పించడం, మురుగు నీటి పారుదల వ్యవస్థను ఆధునికరించడం ప్రభుత్వ ప్రధాన లక్షమని పేర్కొంది. వరద నీటి కాలువల నిర్వహణ, మూసీనది ప్రాంతాను, నగరం చుట్టూపుక్కల ప్రాంతాలతో రోడ్లను అనుసంధా నించడం పై ఎక్కువగా దృష్టిసారించినట్లు ప్రభుత్వం వారికి వివరించింది. అవినీతికి తావులేకుండా ప్రపంచంలోనే ఉత్తమమైన పారిశ్రామిక విధానం (టీఎస్-ఐపాస్) తీసుకురావడం తో రాష్ట్రానికి పెద్ద ఎత్తున పరిశ్రమలు వస్తున్నందున, దీనికి అనుగుణంగా పుగ్ అండ్ ప్లి పద్ధతిలో పారిశ్రామిక వాడలను సీద్దం చేస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం పేర్కొంది. ఇందుకోసం సుమారు 3వేల ఎకరాలను గుర్తించామని, జిన్నింగ్, స్పిన్నింగ్, ఏవింగ్, ప్రాసెనెంగ్ యూనిట్లను నెలకోల్చేందుకు ప్రోత్సహిస్తున్నట్లు చెప్పింది. ముడిపత్రి నుంచి నాయ్యమైన వస్తుం బయటకు వచ్చేవరకు ఉన్న వివిధ ప్రక్రియలన్నీ ఒకేచోట జరగాలన్నదే తమ ఉద్దేశమని ప్రభుత్వం పేర్కొన్నది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం చేపట్టే అభివృద్ధి కార్య క్రమాలకు తమ మద్దతు ఉంటుందని, మరోసారి సమావేశమై విధి విధానాలను భారారు చేసుకుండామని ఐఎల్ అండ్ ఎఫ్ ఎస్ ప్రతినిధులు ప్రభుత్వానికి తెలిపింది.

టిఎస్‌ఎస్‌

234. టిఎస్‌ఎస్‌ ఏర్పాటు

తెలంగాణలో నిరుద్యోగ సమస్య తీర్చుందుకు, ప్రభుత్వ శాఖలలో ఖాళీలను భర్తీ చేసేందుకు ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యతనిస్తోంది. ఇందులో భాగంగా తెలంగాణ కోసం ప్రత్యేకంగా తెలంగాణ రాష్ట్ర పాలీక సర్వీస్ కమిషన్ ఏర్పాటు చేసింది. టిఎస్ పిఎస్ ప్రెర్యుట్ గా ప్రొ.గంటా చక్కపాణి ని, కమిషన్ సభ్యులుగా సి.విరల్, డాక్టర్ బానీతు చంద్రావతి, డా.యండి.మతీనుధైన్ ఖాద్దిను ప్రభుత్వం నియమించింది.

కొత్త ఉద్యోగాలు

టిఎస్‌ఎస్ ద్వారా భర్తీ అయిన ఉద్యోగాలు:

క్ర.సం	నియామక శాఖలు	ఖాళీలు
1	అసిస్టాంట్ ఎక్స్‌క్యూలిఎ్ ఇంజనీర్ (సివిల్ & మెకానికల్)	947
2	అసిస్టాంట్ ఇంజనీర్ (సివిల్ & మెకానికల్)	1058
3	హాచ్.ఎమ్.డబ్లూ.ఎస్.బి.	148
4	అసిస్టాంట్ మమోటార్ వెహికల్ ఇన్ పెక్షర్	45
5	అసిస్టాంట్ (ప్లానాన్ & అకోంట్) HMWSSB	115
6	టి.పి.బి.ఎస్.	123
7	టిక్కుపియిల్ రైడ్-॥	44
8	అగ్రికల్చర్ ఎక్స్‌ప్రైవేట్ ఆఫీసర్	1311
9	భూగర్భ జలాల శాఖ	58
10	వెటర్సర్ అసిస్టాంట్ సర్జన్	251
11	హోర్టికల్చర్ ఆఫీసర్	75
12	వ్యవసాయ అధికారులు	120
13	రవాణ శాఖలో కావిష్టిబుల్ పోస్టులు	137(పిజికల్ టస్ట్ జరుగుతున్నది)
14	బ్రౌషిపిషన్ - ఎక్స్‌ప్రైవేట్ కావిష్టిబుల్స్	340(పిజికల్ టస్ట్ జరుగుతున్నది)
15	రూపు-॥ సర్వీస్‌సెన్స్	1032 (ఇంటర్వ్యూస్ పెండింగ్)
16	రూపు-సర్వీస్‌సెన్స్	132 (ఇంటర్వ్యూస్ పెండింగ్)
	మొత్తం:	5936

ఇతర సంస్థల్లో భర్తీ అయిన ఉద్యోగాలు

1	టి.ఎస్.ఆర్.టి.సి. (డ్రైవర్ మరియు కండక్టర్ కమబిలీకరణ)	3,950
---	--	-------

2	సింగరెణి (ఇంజన్స్‌డ్రై-2000 + డిపండెంట ఎంప్లాయుమెంట -2500)	4,500
3	విద్యుత్	2,681
4	బోర్డ్ రిక్తూట్ మెంట్ బోర్డ్	10,442
	మొత్తం:	21,473

ఉపస్థివస్తు ద్వారా నేటఫిక్షన్ జారీ అయినవి		
1	ఆర్.ఇ.ఐ.ఎస్. (గురుకుల స్టోరీస్)	7306
2	ప్రధానోపాద్యాయులు (ఆర్.ఇ.ఐ.ఎస్.)	304
3	జనియర్ కాలేజి లెక్చరర్స్ (ఆర్.ఇ.ఐ.ఎస్.)	152
4	డిగ్రీ కాలేజీ లెక్చరర్స్ (ఆర్.ఇ.ఐ.ఎస్.)	546
5	వెటర్నరీ అసెస్మాంట్స్	489
6	తెలంగాణ ప్రోవెన్యూషన్ కంట్రోల్ బోర్డ్	65
7	వైద్య ఆరోగ్య శాఖ	2224
	మొత్తం:	11,086

Pending Clarification from Government		
1	ప్రజారోగ్యంలో సిఎడి ఆపరేటర్స్	59
2	జిహెచ్ ఎస్ లో బిల్ కలెక్టర్స్	124
3	Draughtsman గ్రేడ్-III	58
4	ప్రజారోగ్యం లో ఎం లు	47
5	రూప్ - I సర్కీసన్	71
6	ఎంజి (మెకానిక్) భూగర్భ జల శాఖ	01
7	ఎంజి (సివిల్) భూగర్భ జల శాఖ	10
8	తెలంగాణ రాష్ట్ర బేవరెజెన్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్	79
9	వ్యవసాయ & సహకార శాఖ	72
10	ఎంజి నీటిపారుదల & సిఎడి శాఖ	143
11	పశువైద్య శాఖలో అసెస్మాంట్ సర్జన్	7
12	అగ్రికల్చర్ ఎక్స్ప్రైస్ ఆఫీసర్	98
13	డిప్యూటీ సర్వేయర్స్	273
	మొత్తం:	1042

శాంతి భద్రతలు - పోలీసుల సంకేమం

235. హోంగార్డుల జీతాలు పెంపు

ప్రతి నియం విధుల్లో అంకితభావంతో పనిచేస్తున్న హోంగార్డుల పట్ల ప్రభుత్వం లభ్యంత ఉదారంగా వ్యవహారిస్తుంది. దీర్ఘకాలంగా ఉన్న హోంగార్డుల డీమాండ్ పరిష్కారం కోసం ప్రభుత్వం డిసెంబర్ 5, 2014న పలు నిర్ణయాలు తీసుకుంది. 16 వేల మంది హోంగార్డుల వేతనం 9 వేల నుండి 12 వేలకు పెంపు వర్తిస్తుంది. హోంగార్డులకు మెడికల్ ఇన్స్యూరెన్స్, ఏడాదికి రెండు డ్రస్సులు, హైదరాబాద్, సైబరాబాద్ కమీషనరేట్ పరిధిలో ఒన్ పాసులు ఇవ్వాలని నిర్ణయించారు. ప్రస్తుతం నెలకు రెండు సార్లు పరేడ్ అలపెన్న పీరిట ఇస్తున్న రూ. 28/- ని 100/- రూపాయలకు పెంచారు.

236. ట్రాఫిక్ పోలీసులకు కాలుప్య అలవెన్న

ట్రాఫిక్ పోలీసులు పెరుగుతున్న కాలుప్యంతో రోగాల పాలవుతున్నారు. కొందరు చనిపోతున్నారు కూడా. ఏరి కోసం తెలంగాణ ప్రభుత్వం కాలుప్య అలవెన్న ఇవ్వాలని జనవరి 2, 2016న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో నిర్ణయించింది. వారి మూలవేతనం మీద 30 శాతం పెంచింది. ఈ నిర్ణయం జనవరి 3, 2016 నుంచే అమల్లోకి తీసుకువచ్చింది.

237. పోలీస్ వ్యవస్థ ఆధునీకరణ

.పరిచయంలోను, ఆధునీకరించేదుకు ఖిర్చుకు వెనుకొడుకుండా తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఎన్నో చర్యలు తీసుకుంది. పోలీసు శాఖకు ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టే బడ్జెట్లలో కూడా అధిక నిధులనే కేటాయిస్తున్నది. 2014-15 బడ్జెట్లో 3306.91 కోట్లు, 2015-16 లో 4312.73, 2016-17లో 4817.80, 2017-18 లో 4828.18 కోట్లు రూపాయలను కేటాయించింది. హైదరాబాద్ హెచ్పసీసీలో మే 19, 2017న 1500 మంది పోలీస్ అధికారులతో సీఎం కేసీఆర్ భేటీ అయ్యారు. ఈ సందర్భంగా పోలీసు శాఖకు రూ.500 కోట్ల బహుమానం ఇస్తున్నట్లు సీఎం కేసీఆర్ తెలిపారు. కొత్త వాహనాలు, మౌళిక సదుపాయాల కోసం ఆ డబ్బును ఖిర్చచేయనున్నారు.

- హైదరాబాద్, సైబరాబాద్ లతో పాటు రాచకొండ, వరంగల్, నిజమాబాద్, కరీంనగర్ పోలీసు కమిషనరేట్లు ఏర్పాటు
- జిపిఎస్, ఇంటవర్కోట్లతో కూడిన ల్యాప్‌టాప్
- ఆధునిక వసతులతో హైదరాబాద్ నగరంలో 4012 కొత్త వాహనాల కోసం గొలుకు 271 కోట్ల రూపాయల నిధులు విడుదల. ఈ వాహనాలను ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ఆగష్టు 14, 2014న పోలీసులకు అందజేశారు.

- తెలంగాణలోని పది జిల్లాల పోలీస్ స్టేషన్కు 550 కొత్త వాహనాలు సమకూర్చింది. ఈ వాహనాలను జనవరి 24, 2015న పోలీసు శాఖకు అందజేశారు.
- నగరంలోని ఒక్క పోలీస్ స్టేషన్ నిర్వహణ ఖర్చుకోసం నెలకు 75 వేల రూపాయలను, జిల్లా కేంద్రాలలో 50 వేల రూపాయలు, గ్రామీణ ప్రాంతాల స్టేషన్ల లకు 25 వేల రూపాయలు అందిస్తుంది.
- ప్రాదరాబాద్ నగరంలో పోలీసు కమాండ్ అండ్ కంట్రోల్ సెంటర్ కు శంకుస్థాపన.
- నగరంలోని పోలీస్ స్టేషన్ ల ఆధునీకరణకు, మౌలిక వసతుల కల్పనకు 65 కోట్ల రూపాయలు కేటాయింపు.
- జిహెచెంసి పరిధిలో నిరంతర నిఘూ ఏర్పాటు చేయడం కోసం 69.59 కోట్ల వ్యయంతో లక్ష సిసీ కెమరాల ఏర్పాటు. ఈ కెమెరాలన్ని కమాండ్ అండ్ కంట్రోల్ రూముకు అనుసంధానం అయి ఉంటాయ. రాష్ట్రంలోని అన్ని పోలీస్ కంట్రోల్ రూములు కూడా ప్రాదరాబాద్ కంట్రోల్ అండ్ కమాండ్ సెంటర్ కు అనుసంధానం అయి ఉండడం వల్ల శాంతి భద్రతల పర్యవేక్షణ మరింత పకడ్చందీగా జరిగే విధంగా ఉంటుంది.
- పోలీసు శాఖలో ఖాళీగా ఉన్న 8362 పోస్టులను భర్తీ చేయడానికి ప్రభుత్వం ఆదేశాలు.
- ఖమ్మం జిల్లా కొత్తగూడెం లో రిజర్వ్ బెట్టాలియన్
- పోలీస్ శాఖ నియామకాల్లో వయో పరిమితి మూడేండ్ల సడాలింపు

238. జైల్ సంస్కరణపై సబ్ కమిటీ

జైల్ సంస్కరణపై క్యాబినెట్ సబ్ కమిటీ వేయాలని ఫెబ్రవరి 2, 2017న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశం నిర్ణయించింది. షైర్కనగా హోం మంత్రి నాయిని నర్సింహరెడ్డి, సభ్యులుగా మంత్రులు కల్పకుంటు తారకరామారావు, తాటలరాజేందర్, అల్లోల ఇంద్రకరణరెడ్డిలతో సబ్ కమిటీని మంత్రివర్గం నియమించింది.

239. నగరంలో టాస్క్ ఫోర్స్ లు

ప్రాదరాబాద్ నగరంలో మహిళలపై, మహిళా ఉద్యోగులు, యువతులపై అఫూయత్వాలు జరుగకుండా అరికట్టేందుకు ప్రత్యేక టాస్క్ ఫోర్స్ ఏర్పాటు చేశారు. నగరంలోని నలుదిక్కుల ఈ టాస్క్ ఫోర్స్ కార్యకలాపాలు వుంటాయి. వాటిని కమీషనరీలో ప్రత్యేకంగా మానిటరింగ్ చేస్తున్నారు.

240. పోలీసులకు కొత్త వాహనాలు

- 2015-16 బడ్జెట్లో 4433 వాహనాల కోసుగోలుకు రూ.271 కోట్లు కేటాయిందారు.
- తెలంగాణలోని పది జిల్లాల పోలీస్ స్టేషన్కు 550 కొత్త వాహనాలు సమకూర్చింది. ఈ వాహనాలను జనవరి 24, 2015న పోలీసు శాఖకు అందజేశారు.

241. హైదరాబాద్ పోలీస్ కమిషనరేట్ భవనం

రాష్ట్రంలో పోలీసు కమిషనరేట్ భవనాన్ని నిర్మించటానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

242. కొత్తగా పోలీస్ కమిషనరేట్లు

రాష్ట్రంలో హైదరాబాద్, సైబర్ రాబాద్ పోలీసు కమిషనరేట్లు మాత్రమే వుండేవి. జనాభా పెరుగుదల, నేరాల విస్తృతి పెరుగుతున్న కారణంగా సైబర్ రాబాద్ పోలీస్ కమిషనరేట్ ను రెండుగా విభజిస్తూ ప్రభుత్వం జూన్ 23, 2016 న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. సైబర్ రాబాద్ ఈస్ట్, వెస్ట్ గా కమిషనరేట్ ను విభజించింది. కొత్తగా ఏర్పడిన సైబర్ రాబాద్ ఈస్ట్ కమిషనరేట్ కు రాచకొండ పేరును ఖరారు చేస్తూ ఆగస్టు 23, 2016న ఉత్తర్వులు జారీ అయ్యాయి. అలాగే తెలంగాణలో రెండో అతి పెద్దనగరం వరంగల్. ఈ నగరాన్ని పోలీస్ కమిషనరేట్ గా ఏర్పాటు చేస్తూ జనవరి 26, 2015 న తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. రాష్ట్రంలో అయిదు పోలీసు కమిషనరేట్లు చేయాలని భావించినా కొత్త జిల్లాల ఏర్పాటు నేపథ్యంలో ఆ సంబ్యును తొమ్మిదికి చేరింది. పాలనలో శాలభ్యం, అర్ధన్ ప్రాంతాల్లో నేరాల నియంత్రణ, విజిటర్ పోలీసింగ్ కోసం తెలంగాణ రాష్ట్రం కొత్తగా ఈ పోలీసు కమిషనరేట్లను ఏర్పాటు చేసింది. నిజామాబాద్, కరీంనగర్, రామగుండం, సిద్ధిపేట, ఖమ్మం లో పోలీస్ కమిషనరేట్లను ఏర్పాటు చేసింది.

243. గిన్నీస్ బుక్ లో వరంగల్ పోలీస్ కమిషనరేట్

మహిళలకు ఆత్మరక్షణలో మెళకువలు నేర్చిందుకు వరంగల్ పోలీస్ కమిషనరేట్ ఆధ్వర్యంలో డిసెంబర్ 21, 2016న జవహర్ లాల్ నెహ్రూ స్టేడియంలో నిర్వహించిన కార్యక్రమం గిన్నీస్ బుక్ లోకి ఎక్కునున్నది. ఈ కార్యక్రమంలో 21,276 మంది మహిళలకు 51 నిమిషాల 32 సెకండ్ల పాటు సెల్ఫ్ డిపెన్స్ త్రియినింగ్ క్యాంపు నిర్వహించారు. దీంతో 2010లో బ్రెజిల్ 2,212 మందితో స్టేట్ క్రీక్ చేసింది.

244. డబుల్ బెడ్రూమ్లో 10 శాతం పోలీసులకు

పోలీసు సిబ్బందికి సౌంత ఇంటి కల నెరవేరనుంది. దానికోసం ప్రభుత్వం ఏటా మంజూరు చేసే డబుల్ బెడ్రూము ఇళ్లలో 10 శాతం కానీస్టేబుల్, హోంగార్డులకు రిజర్వు చేసి ఉంచుతామని ప్రభుత్వం హామీ ఇచ్చింది. ఎస్టే, ఆపై స్టోయి అధికారులకు జిల్లాల్లో వారు కోరుకున్నచోట ఇళ్ల స్థలాలు కేటాయించనుంది. పోలీస్ అమరుల కుటుంబాల ఇళ్ల స్థలాలకు రిజిస్ట్రేషన్ పీపుల్ మినహాయింపు ఇవ్వనుంది. గతంలో ఇచ్చిన హామీ ప్రకారం ట్రాపీక్ విభాగంలో పనిచేసే సిబ్బందికి 30 శాతం అదనపు వేతనం (బోనిస్) పెందనుంది.

245. పోలీస్ స్టేషన్ నిర్వహణ వ్యయం భారీగా పెంపు

నగరంలోని ఒక్క పోలీస్ స్టేషన్ నిర్వహణ ఖర్చుకోసం నెలకు 75 వేల రూపాయలను, జిల్లా కేంద్రాలలో 50 వేల రూపాయలు, గ్రామీణ ప్రాంతాల స్టేషన్ లకు 25 వేల రూపాయలు అందిస్తుంది.

246. పోలీసు అమరవీరుల ఎక్కు గ్రేఫియా భారీగా పెంపు

పోలీసు శాఖ పటిష్టానికి అత్యధిక ప్రాధాన్యమిస్తున్నట్లు ముఖ్యమంత్రి మొదటోనే ప్రకటించారు. అక్టోబర్ 21న పోలీసు అమరవీరుల సంసూరణ దినేత్వం జరిగింది. విధి నిర్వహణలో ప్రాణాలోడిన అమరవీరుల కుటుంబాలకు చెల్లించే ఎక్కు గ్రేఫియాను భారీగా పెంచారు. కానిస్టేబుల్ నుంచి అస్ట్రోపట్ సబ్ ఇన్సెక్షన్ హోదావరకు ఉన్న సిబ్బంది విధి నిర్వహణలో ప్రాణాలు కోల్పోతే వారి కుటుంబానికి ఇప్పటి వరకు ఇస్తున్న పరిహారాన్ని రూ. 25 లక్షల నుంచి రూ.40 లక్షలకు పెంచారు. ఎన్నప హోదా ఉన్న అధికారి చనిపోతే రూ.25 లక్షల నుంచి రూ. 45 లక్షలకు, సిబ్బ, డిఎస్పి, అడీషనల్ ఎస్పి హోదా గల అధికారులు మృతి చెందితే ఇస్తున్న మొత్తాన్ని రూ. 30 లక్షల నుంచి రూ. 50 లక్షల వరకు, ఎస్పి స్థాయి లేదా పిఎస్ అధికారి మృతి చెందితే రూ. 50 లక్షల నుంచి రూ. కోటి వరకు పెంచారు.

247. సైనికుల సంక్షేపం

దేశ రక్షణకోసం ప్రాణాలర్పించిన అమరజవాస్త కుటుంబాలపట్ల తెలంగాణ ప్రభుత్వం సానుభూతితో వ్యవహారించింది. సైనికులు, మాజీ సైనికులు, అమరజవాస్త కుటుంబాల సంక్షేమానికి రాష్ట్ర పరిధిలోని అంశాల్లో ప్రభుత్వం ఉదారంగా వ్యవహారించింది. డిసెంబర్ 24, 2016న మాజీ సైనికోద్యోగులు, సైనికాధికారులతో జరిగిన సమావేశంలో వారి సమస్యలు, ఇబ్బందులు సాధానంగా విన్న ముఖ్యమంత్రి వారికి లభించే చేకుర్చు పలు నిర్దిశయాలను తీసుకున్నారు. వీర జవానుల సంక్షేమానికి రూ.80 కోట్ల నిధులను మంజూరు చేశారు.

- మాజీ సైనికులకు కేంద్ర ప్రభుత్వం పెస్తున్ ఇస్తుంది. సైనికులేవరైనా రిటైర్ అయిన తర్వాత రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో ఉద్యోగం చేస్తే డబుల్ పెస్తున్ పోందే వెసులుబాటు ఉంది. అయితే ఈ సదుపాయం మరణించిన మాజీ సైనికుల భార్యలకు వర్తించడం లేదు. కేంద్రం ఇచ్చేది కానీ, రాష్ట్రం ఇచ్చేది కానీ ఏదో ఒక పెస్తున్ మాత్రమే పొందాలనే విధానం అమల్లో ఉంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులుగా పనిచేసిన మాజీ సైనికులు రెండు పెస్తున్లు పోందే వెసులు బాటు కల్పిస్తున్నది. ఆ మాజీ సైనికుడు మరణిస్తే ఆయన భార్య కూడా రెండు పెస్తున్లు పోందే లవకాశాన్ని తెలంగాణ రాష్ట్రం కల్పిస్తుంది.
- సర్వీసుకాలంలో యుద్ధంలో మరణించిన సైనికులకు, ఇతర కారణాలతో మరణించిన సైనికులకు ఇస్తున్న పరిహారంలో ప్రశ్నతం వ్యత్యాసం ఉన్నది. ఇతర సదుపాయాల్లోనూ తేడా ఉన్నది. అయితే,

యుద్ధంలో మరణించిన సైనిక కుటుంబాలకు ఏ రకమైన పరిపోరం, సదుపాయాలు ఇస్తున్నారో... సర్విసులో ఉండి అనారోగ్యం, రోడ్స్ ప్రమాదాల లాంటి ఇతర కారణాల వల్ల మరణించిన సైనికుల కుటుంబాలకు కూడా అదే పరిపోరం ఇవ్వాలని నిర్ణయించింది.

- సైపటిల్ పోలీస్ ఆఫీసర్లుగా పనిచేస్తున్న మాజీ సైనికోద్యేగుల వేతనం చెల్లించడంతో పాటు, ఆ వేతనాలను కూడా ప్రతీ నెలా ఇతర ఉద్యోగులతో పాటు విధిగా చెల్లించాలని నిర్ణయించింది.
- రాష్ట్ర జిల్లా స్థాయిలో సైనిక సంక్షేమ బోర్డులను బలోపెతం చేయనున్నది. ప్రస్తుతం పది జిల్లాల్లో ఉన్న బోర్డులను రాష్ట్రంలో కొత్తగా ఏర్పాత్తిన 21 జిల్లాల్లో ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఈ బోర్డుల ద్వారానే సైనిక సంక్షేమ కార్యక్రమాలు అమలు చేస్తారు.
- సైనికులు, మాజీ సైనికుల పిల్లలకు ప్రభుత్వ గురుకుల పారశాలల్లో ప్రవేశానికి రిజర్వ్స్ కలించనుంది. మిలటరీ నిర్వహించే సూక్ష్మకు రాష్ట్ర గుర్తింపు ఇవ్వనుంది. విద్యా సంస్థల్లో సౌక్రష్య గైడ్స్, ఎన్.సి.సి. శిక్షణ తీసుకునే విధంగా విద్యార్థులను ప్రోత్సహించే కార్యక్రమాలు చేపట్టనుంది. సేపునల్ డిపెన్స్ అకాడమీలో చేరిన విద్యార్థులకు ప్రోత్సహించడం కోసం ఒక్కొక్కరికి రెండు లక్షల రూపాయలు ఇస్తున్నారు.
- వరంగల్లో సైనిక సూక్ష్మ ఏర్పాటు చేయడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం అంగీకరించినందున దీనికి సంబంధించి వెంటనే ఎంపోయి చేసుకోనుంది.
- ఉద్యోగ రీశా దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలల్లో సైనికులు తిరుగుతుంటారు. రాష్ట్రం మారిన ప్రతీ సారి వారి సౌత వాహనాలకు తిరిగి లైఫ్ ట్యూక్సులు చెల్లించాల్సి వస్తున్నది. దేశంలో ఇప్పటికే ఎక్కడ పన్ను చెల్లించినప్పటికీ తిరిగి తెలంగాణ రాష్ట్రంలో చెల్లించాల్సిన అవసరం లేకుండా ఉత్తర్వులు జారీ చేయాలని నిర్ణయించింది.
- సైనికులు నిర్మించుకునే ఇండ్స్కు ఆస్తిపన్ను నుంచి మినహాయింపునిచ్చింది. సైనికుల భార్య పీర ఉన్న ఇంటికి కూడా ఈ మినహాయింపు వర్తిస్తుంది. డబుల్ బెడ్ రూమ్ పథకంలో మాజీ సైనికులకు రెండు శాతం కేటాయింపు, డబుల్ పెస్టన్ విధానం అమలు, రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో పాగ్లోన్న పీర సైనికులు, వారి భార్యలకు ఇచ్చే పెస్టన్ ను మూడు వేల రూపాయల నుంచి ఆరు వేల రూపాయలకు పెంచటం వంటి నిర్ణయాలు తీసుకుంది.
- యుద్ధరంగంలో శౌర్యప్రతాపాలు ప్రదర్శించినందుకూ, ప్రాణాలు త్యాగం చేసినందుకూ గ్యాలంటరీ అవార్డు పొందిన సైనికులకు కేంద్రంతో పాటు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కూడా గౌరవంగా కొంత నగదును అందిస్తున్నాయి. పరమ పీర చక్, మహాపీరచక్, పీరచక్, అశోక చక్, కీర్తి చక్, శౌర్య చక్, సేవా మెడల్ లాంటి అవార్డులు పొందిన వారికి ఇతర రాష్ట్రాల్లో ఇస్తున్న దానికన్నా ఎక్కువ నగదు అందించాలని తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

క్ర.సం	అవార్డు	అత్యధికం	రాష్ట్రం	ఉమ్మడి ఎ.పి.	తెలంగాణ
1	పరమవీర చక్ర/అశోకచక్ర	2 కోట్లు	పంజాబ్	10 లక్షలు	2.25 కోట్లు
2	మహావీరచక్క/కీర్తిచక్క	1 కోటి	పంజాబ్	8 లక్షలు	1.25 కోట్లు
3	వీరచక్క/శార్యచక్క	50 లక్షలు	పంజాబ్	6 లక్షలు	75 లక్షలు
4	సేనా మెడల్	21 లక్షలు	హర్యానా	23,250	30 లక్షలు
5	మెస్సన్ ఇన్ డిస్ట్రిబ్యూషన్	10 లక్షలు	పంజాబ్	12,000	25 లక్షలు
6	సర్వోత్తమ యుద్ధ సేవా	20 లక్షలు	కేరళ	లక్ష 27వేలు	25 లక్షలు
7	ఉత్తమ యుద్ధసేవా పతకం	16 లక్షలు	కేరళ	75 వేలు	20 లక్షలు
8	యుద్ధ సేవా పతకం	2 లక్షలు	కేరళ	34 వేలు	5 లక్షలు

248. ఖమ్మం జిల్లా కొత్తగూడం లో రిజర్వ్ బెట్టాలియన్

ఖమ్మం జిల్లా కొత్తగూడం మండలంలో రిజర్వ్ బెట్టాలియన్ కు 11 ఎకరాల కేటాయిస్తూ జనవరి 2, 2016 న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది.

249. 15 వేల పోలీసు ఉద్యోగాల భర్తి:

కొత్తగా పోలీసుశాఖలో 15 వేల పోస్టులను భర్తీ చేయాలని రాష్ట్రం ప్రభుత్వం సంకల్పించింది.

250. పోలీస్ శాఖ నియామకాల్లో వయో పరిమితి మూడేండ్ల సడలింపు:

పోలీస్ శాఖ నియామకాల్లో అభ్యర్థుల కనీస వయోపరిమితిని ప్రభుత్వం సడలించింది. వివిధ క్యాటగోరీల్లో ప్రస్తుతం ఉన్న పరిమితిని మూడేండ్లకు పెంచుతూ సంచింధిత ఫైలు మీద ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖర్ రావు నవంబర్ 8, 2015న సంతకం చేశారు. దీని ప్రకారం కానీస్ట్రబుల్ల నియామకాల్లో జనరల్ క్యాటగోరీ అభ్యర్థులకు ప్రస్తుతమున్న 22 ఏండ్ల వయో పరిమితిని 25 ఏండ్లకు, ఎన్ని, ఎట్టి, బీసీ అభ్యర్థుల వయోపరిమితిని 27 నుంచి 30 ఏండ్లకు పెంచారు. సబ్ ఇన్సెప్టర్(ఎస్ప) పోస్టుల నియామకానికి జనరల్ క్యాటగోరీ అభ్యర్థుల వయోపరిమితిని 25నుంచి 28 ఏండ్లకు, ఎన్ని, ఎట్టి, బీసీ రిజర్వ్ క్యాటగోరీ అభ్యర్థులకు 30నుంచి 33 ఏండ్లకు పెంచారు. అలాగే పోలీస్ శాఖలో కమ్యూనికేపన్ విభాగంలో 332 కానీస్ట్రబుల్ పోస్టులను భర్తీ చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ప్రభుత్వ నిర్ణయంతో పెద్ద సంబ్యులో నిరుద్యోగు ఈ ఉద్యోగాలకు దరఖాస్తు చేసుకునే అవకాశం కలిగింది.

251. డబుల్ బెడ్ రూమ్ ఇండ్స్

1982 నుంచి ఇప్పటి వరకు ప్రభుత్వాలు బలహిన వర్గాల గృహనిర్మాణాల పేరిట ఇండ్స్ నిర్మించినా, అవి పేదలకు పెద్దగా మేలు చేయలేదు. చాలా వరకు ఇండ్స్ నిర్మాణంలో అవినీతి జరిగింది. కొద్దో గోప్స్ ఇండ్స్ నిర్మాణం జరిగినా, అవి కేవలం ఒక్క గది ఇల్లు మాత్రమే కావడంతో ఓ కుటుంబ అవసరాలు తీర్చలేకపోయింది. అందుకే తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిరుపేదలకు నివాసయోగ్యమైన ఇల్లు, వారి ఆత్మ గౌరవం కాపాడే విధంగా డబుల్ బెడ్ రూమ్ ఇండ్స్ నిర్మించి ఇస్తున్నది. రెండు లక్షల డబుల్ బెడ్ రూం ఇండ్స్ నిర్మాణానికి ఎప్రిల్ 27, 2016న ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ఇంటి చుట్టూ ఖాళీ స్థలం ఉంటుంది. ప్లాట్టు, ఇండ్స్లో రెండు పడక గదులతోపాటు ఒక హోలు, వంటగది, టాయిలెట్లు ఉంటున్నాయి. మొదటి విడతగా ఆధునాతన పద్ధతుల్లో ఒక్క యూనిట్కు 7లక్షల 90 మేలు ఖర్చు చేసి పడిపోచ్ కాలనీలో ఇళ్ళనిర్మాణం చేపట్టారు. మొత్తం 33 బ్లాక్లలో నిర్మించిన 396 గృహాలకు 36 కోట్ల 54 లక్షల రూపాయలు ఖర్చు చేశారు. సిద్ధిపేట జిల్లా మర్కు మండలంలోని ఎర్రవల్లి, నర్సన్స్ పేట రామల్లో దాదాపు 600 ఇండ్స్కు ఒకేసారి గృహప్రవేశాలు చేశారు. గృహప్రవేశాలను ముఖ్య మంత్రి డిసెంబర్ 23, 2016న ఉదయం 7.15 గంటలకు లాంచనంగా ప్రారంభించారు. అలాగే ఖమ్మం జిల్లా పాలేరు నియోజకవర్గంలోని మద్దలపల్లి రామంలో ఉగాది పర్వదినాన మార్చి 29, 2017న డబుల్ బెడ్ రూమ్ ఇండ్స్ పథకంలో భాగంగా 22 ఇండ్స్ను లభ్యిదారులకు అందించారు. ఎప్రిల్ 15, 2017 నాటికి రాష్ట్రంలో 1,514 ఇండ్స్ పూర్తయ్యాయి. 19,602 ఇండ్స్ వివిధ దశలలో ఉన్నాయి. ఈ ఇండ్స్ను రూరల్ ప్రాంతాల్లో ఎస్సి, ఎస్టీలకు 50%, మైనారిటీన్ 7% మరియు ఇతరులకు 43% గా కేటాయిస్తారు. అర్ధన్ ప్రాంతాల్లో ఎస్సిలకు 17%, ఎస్టీలకు 6%, మైనారిటీన్ కు 12%, ఇతరులకు 65% కేటాయిస్తారు.

ఇండ్స్ నిర్మాణానికి కావాల్చిన 17,660 కోట్ల రూపాయలను ప్రభుత్వం సమకూర్చుకున్నది. 2015-16 మరియు 2016-17 బడ్జెట్లో కలిపి 1,441.70 కోట్లను కేటాయించింది. 2017-18 బడ్జెట్లో గృహనిర్మాణానికి రూ.1,452 కోట్లు కేటాయించింది. హడ్డి నుంచి 3,344.764 కోట్ల రుణాన్ని తీసుకొని ఈ ఇండ్స్కు ఖర్చు చేస్తున్నది ప్రభుత్వం. గత ప్రభుత్వాలు ఇండ్స్ నిర్మాణ కోసం 11 వేల కోట్లు ఖర్చు చేస్తు, తెలంగాణ ప్రభుత్వం రెండున్నరేఖలోనే 17,660 కోట్లు కేటాయించింది. గత ప్రభుత్వాలు వివిధ రకాల గృహాలకు కేవలం 30 శాతం భారం భరించి, లభ్యిదారుడి మీద సుమారుగా 70 శాతం భారం మోహది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం లభ్యిదారునికి రూపాయి భారం కూడా పడకుండా పూర్తిగా ఉచితంగా ఈ డబుల్ బెడ్ రూం ఇండ్స్ను నిర్మిస్తున్నది. డబుల్ బెడ్ రూం ఇళ్ళ నిర్మాణానికి రూ. 230 లక్ష బస్తా సిమెంట్సు అందించడానికి సిమెంట్ కంపెనీలను ప్రభుత్వం ఒప్పించింది.

క్ర.సం.	విషేషం	బక్స్‌గ్రాంటికి అయ్య ఖర్చు		
		గృహం	మార్కిప వసతుల క్రసం	మొత్తం
1	రూరల్	5,04,000	1,25,000	6,29,000
2	అర్ధీ	5,30,000	75,000	6,05,000
3	జిహెచ్‌ఎంసి (G+3)	7,00,000	75,000	7,75,000
	జిహెచ్‌ఎంసి (C+S+9)	7,90,000	75,000	8,65,000

రాష్ట్రంలో పెండింగ్ లో ఉన్న పక్కా ఇండ్సును కూడా పూర్తి చేస్తుంది ప్రభుత్వం. ఇందిరమ్మ ఇండ్కు 369.48 కోట్ల రూపాయలను ప్రభుత్వం చెల్లించింది. 2,10,442 ఇండ్సు వివిధ దశల్లో ఏన్నాయి. ఇండ్సున్నీ పూర్తయిన తర్వాత 1,159.85 కోట్లు చెల్లించాల్సి వుంటుంది. 2014 కు ముందు మంజూరై ఇంకా నిర్మాణ దశల్లో ఏన్న ఇండ్సును కూడా ప్రస్తుత ప్రభుత్వమే బిల్లులు చెల్లిస్తుంది.

పట్టణ ప్రాంతాల్లో ప్రాదరాబాద్ లోని పడిహెచ్ కాలనీలో నిర్మించిన ఇండ్ మాదిరిగా, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఎరువెల్లిలోని ఇండ్ మాదిరిగా డబుల్ బెడ్ రూము ఇండ్ నిర్మాణం జరుగుతుంది.

252. జిల్లాల పునర్వ్యవస్థికరణ

ప్రస్తుతం తెలంగాణలో పది జిల్లాలున్నాయి. ఒక్క జిల్లాలో సగటున 35 లక్షలకు ప్రాగా జనాభా ఉంది. దీనిపట్ల పరిపాలన కష్టమవుతుందని భావించిన తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జిల్లాల సంఖ్యను 31 కి పెంచింది. కొత్త జిల్లాలను అక్టోబర్ 11, 2016న ప్రారంభించారు.

జిల్లాల పునర్వ్యవస్థికరణకు సెప్టెంబర్ 02, 2015న జరిగిన మంత్రివర్గ సమావేశంలో కేబినెట్ ఆమోదం తెలిపింది. జిల్లాల పునర్వ్యవస్థికరణపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి రాజీవ్ శర్మ అధ్యక్షతన మరో నలుగురు అధికారులతో కమిటీని నియమించింది. కొత్త జిల్లాల పునర్వ్యబజన ఏర్పాటుకు సంబంధించి డాఫ్ నోటిఫికేషన్ ఆగష్టు 22, 2016 న విడుదలైంది. తొమ్మిది జిల్లాలకు వేర్వేరుగా ప్రభుత్వం నోటిఫికేషన్ విడుదల చేసింది. 27 జిల్లాలు, 58 రాష్ట్రాలలో డివిజన్లతో కొత్త నోటిఫికేషన్ విడుదల అయింది. ముసాయిదా నోటిఫికేషన్ కి అదనంగా జిల్లాలు, డివిజన్లు, మండలాలు ఏర్పాటు చేయాలని ప్రజల నుంచి ఒత్తిడి పెరగటంతో ప్రభుత్వం ప్రొపర్ కమిటీని కె.కెశవరావు నేతృత్వంలో ఏర్పాటు చేసింది. ఈ కమిటీ తన నివేదికను అక్టోబర్ 7, 2016న అందజేసింది. అభ్యంతరాల స్వీకరణకు నెల రోజుల గడువు ప్రకటించింది. ఈ గడువు పూర్తయిన వెంటనే అభ్యంతరాలను పరిశీలించి కొద్ది మార్పులతో ప్రభుత్వం మరో నాలుగు జిల్లాలను చేర్చి జిల్లాల సంఖ్యను 31 కి పెంచింది. 10 జిల్లాల మాత్రమే ఉన్న రాష్ట్రంలో సరికొత్తగా మరో 21 జిల్లాల ఏర్పడ్డాయి.

కొత్త డివిజన్లు, మండలాలు, కార్యాలయాలు:

జిల్లాల పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం-1974 ప్రకారం తెలంగాణలో 31 కొత్త జిల్లాలను ఏర్పాటు చేశారు. కొత్తగా 21 జిల్లాలు, 25 రెవెన్యూ డివిజన్లు, 125 మండలాలను ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది. దీంతో రాష్ట్రంలో మొత్తం జిల్లాల సంఖ్య 31కి, రెవెన్యూ డివిజన్లు 68కి, మండలాలు 584కి పెరిగాయి. జిల్లాల పునర్వ్యవస్థీకరణ తో రాష్ట్రంలో నూతనంగా 21 కలెక్టర్ కార్యాలయాలు, ఎస్పీ, డిఎస్పీ, జిల్లా కమిషనర్ కార్యాలయాలు కలిపి 19, ఆర్డిషన్ కార్యాలయాలు 25, తహాళీర్ కార్యాలయాలు 125 మొత్తం 190 కార్యాలయాలు ఏర్పాటుపుతున్నాయి. 5 నూతన పోలీస్ కమిషనర్లు, 23 నూతన పోలీస్ సబ్ డివిజన్లు, 28 సర్కీల్ కార్యాలయాలు, 94 నూతన పోలీస్ స్టేషన్లు ఈ ప్రక్కియలో భాగంగా ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

253. ఉద్యమకారుల పై కేసుల ఎత్తివేత

తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన కోసం ప్రజాస్వామ్య యుతంగా, శాంతియుతంగా పోరాడుతున్న ఉద్యమకారులపై అప్పటి నీమాంద్ర సర్కారు అకమ కేసులు బనాయించింది. కేసుల ఎత్తివేత కోసం ఎన్నో సార్లు ప్రభుత్వానికి మెరపెట్టుకున్న న్యాయం జరుగలేదు. వేధింపులు ఎక్కువయ్యాయే తప్ప తక్కువ కాలేదు. తెలంగాణ రాష్ట్రం కోసం జరిగిన ఉద్యమం సందర్భంగా ఉద్యమకారులపై నమోదయిన కేసులన్నింటిని మాఫీ చేయాలని ప్రభుత్వం అక్షోబర్ 27,2014న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.

254. తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రణాళిక సంఘం ఏర్పాటు

ప్రణాళిక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేస్తూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం డిసెంబర్ 18, 2014న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ప్రణాళిక సంఘానికి ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ఛైర్‌నగా వ్యవహారించనున్నారు. ఎక్కు అప్పిపియో ఉపాధ్యక్షుడిగా రాష్ట్ర ఆర్థిక మంత్రి కోసాగనున్నారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇటీవలే ప్రణాళిక సంఘానికి ఉపాధ్యక్షుడిగా నిరంజన్ రెడ్డిని నియమించటం జరిగింది.

255. మాసాయిపేట దుర్భటనలో ప్రభుత్వ స్వందన

మెదక్ జిల్లా మాసాయిపేటలో జూలై 24,2014 న పైవేటు బస్సును రైలు డీకోనడంతో 16 మంది స్వాల్ఫార్మ విద్యార్థులతో పాటు డైవర్, కీలర్ చనిపోయారు. గాయపడ్డవారికి ప్రభుత్వ ఖర్చులతో మెరుగైన పైద్యం అందించి వారి ప్రాణాలు కాపాడారు. మరణించిన వారి కుటుంబాలకు కేవలం వారం రోజుల వ్యవధిలో ఒక్క కుటుంబానికి రూ. 7 లక్షల ఆర్థిక సహాయం (రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూ. 5 లక్షలు, రైల్స్ శాఖ రూ. 2 లక్షలు) అందించింది.

256. అమల్లోకి కొత్త భూసేకరణ చట్టం

రాష్ట్రంలో కొత్త భూసేకరణ చట్టం (యాట్ 21 ఆఫ్ 2017) అమల్లోకి వచ్చింది. ఈ మేరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మే 17, 2017న గజిట్ నేటిఫికేషన్ జారీ చేసింది. భూసేకరణ పునరావాసం పునఃపరిపూరణంలో న్యాయమైన పరిపోరం, పారదర్శకమైన హక్కు (తెలంగాణ సవరణ) బిల్లు—2016 బిల్లు రాష్ట్రపుతి ఆమోదం అనంతరం మే 17న ప్రభుత్వానికి అందింది. దీంతో వెంటనే ప్రభుత్వం గజిట్ నేటిఫికేషన్ ఇచ్చింది. భూసేకరణలో జాప్యాన్‌నీ నివారించి బాధితులకు తక్షణ పరిపోరం అందించేందుకు ప్రభుత్వం బిల్లును రూపొందించింది. 2016 డిసెంబర్ 28న బిల్లును అసెంబ్లీ, మండలి ఆమోదించాయి. అయితే బిల్లుకు సవరణలు సూచిస్తూ కేంద్రం మళ్లీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి తెచ్చి పంపింది. కేంద్రం చెప్పిన స్వల్ప సవరణలు చేసేందుకు అంగీకరించిన ప్రభుత్వం ఎప్పిల్ 30, 2017న ప్రత్యేకంగా ఉభయ సభలను సమావేశపరిచి సవరణలను ఆమోదించింది. అనంతరం కేంద్రం కూడా ఆమోదించి రాష్ట్రపుతికి పంపింది. రాష్ట్రపుతి రాజముద్ర వేసి రాష్ట్రానికి పంపారు. దీంతో బిల్లు చట్టంగా మారింది. దీని ద్వారా ప్రజలకు అవసరమైన ప్రాజెక్టులు, ఇతర అభివృద్ధి పనుల కోసం జరిపే భూసేకరణ ఇక సులభతరం కానుంది. బాధితులకు సకాలంలో న్యాయమైన పారదర్శకమైన పరిపోరం లభిస్తుంది.

భూమి లేని కుటుంబాలకు పునర్నిర్మాణ ప్యాకేజీ:

నీటిపారుదల ప్రాజెక్టుల అవసరాలకు జీవో 123 కింద చేపట్టిన భూసేకరణ వల్ల ప్రభావితులయ్య భూమి లేని కుటుంబాలను ఆదుకోవాలని తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. భూమిలేని కూర్చలు, వృత్తికళాకారులు, కౌలుదారులు, తదితరుల నిమిత్తం పునరావాస, పునర్నిర్మాణ ప్యాకేజీని పిట్టివరి 14, 2017న ప్రకటించింది. ప్రభుత్వ ప్రత్యేక ప్రధాన కార్యదర్శి డాక్టర్ ఎన్.క.జోషి జీవో 38 జారీ చేశారు. 123 జీవో కింద భూసేకరణ వల్ల ప్రభావితులైన భూమిలేనివారిని గుర్తించడానికి మార్గదర్శకాలను జారీ చేశారు. ప్రజావసరాల కోసం భూమిని సీకరించడం(కొనుగోలు) ప్రధానంగా ప్రభుత్వం 2015 జులై 30న జీవో 123 జారీ చేసింది. ఈ భూసేకరణ వల్ల ప్రభావితమయ్య కుటుంబాలకు ప్రయోజనాలు కల్పిస్తూ గత ఏడాది ఆగస్టు 10న జీవో 190, అదే నెల 15న జీవో 191ను జారీ చేసింది. జీవో 123ను సవాలు చేస్తూ దాఖలైన పిటిపున్లపై విచారించిన ప్రాకోర్టు గత నెల 5న మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. అధికరణ 298 ప్రకారం భూమిని వికయించడానికి ముందుకు వచ్చిన వారితో ఒప్పందం చేసుకునే అధికారం ఉన్నపుటికీ, కేంద్ర భూసేకరణ చట్టంలోని పెద్దాళ్ళు 2, 3 కింద పునరావాస, పునర్నిర్మాణ ప్రయోజనాలు కల్పించకుండా జీవో 123 కింద కొనుగోలు ఒప్పందం చేసుకోవడానికి వీల్డ్ దని సృష్టిం చేసింది. ప్రాకోర్టు ఉత్తర్వులను పరిగణనలోకి తీసుకున్న ప్రభుత్వం భూమి యజమానులు కాకుండా ప్రభావితులైన ఇతరులకు పునరావాస, పునర్నిర్మాణ చర్యలు చేపట్టాలని నిర్దయిస్తూ ప్రభుత్వం జీవో జారీ చేసింది.

257. సిం నూతన అధికారిక నివాసం

తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి అధికారిక నివాసము, కార్బూలయము, సమావేశమందిరంతో కూడిన భవన సముదాయానికి మార్చి 5, 2016న పంజాగుట్టలో (ప్రస్తుత క్యాంపు కార్బూలయం పక్కన) శంఖుస్థాపన జరిగింది. ప్రస్తుతమున్న క్యాంపు కార్బూలయంలో సమావేశాలు నిర్వహించుకోవడానికి, సందర్భకులను కలుసుకోవడానికి అనుపుగా లేసందున కొత్త భవనాలను నిర్మించింది. అధికారిక నివాసంలోకి జనవరి 24, 2017న ఉదయం 5గంటల 22నిమిషాలకు గృహప్రవేశం చేశారు. తొమ్మిది ఎకరాల విస్తరణలో నిర్మించిన ఈ భవనానికి 'ప్రగతిభవన్'గా నామకరణం చేశారు. రూ.38 కోట్ల వ్యయంతో మూడు భూకులుగా ఐదు భవనాల నిర్మాణం జరిగింది. ఈ భవనాల సముదాయానికి ప్రగతిభవన్గా నామకరణం చేశారు. వీటిలో వివిధ వర్గాలతో భేటీ అయ్యే సమావేశ మందిరానికి జనహిత పేరును పెట్టారు. దాదాపు పెయ్య మందితో సమావేశమయ్యేలా మీటింగ్ హాల్ నిర్మాణం జరిగింది. ప్రాంగణమంతా పచ్చదనం వెల్లివిరిసేలా మొక్కలను నాటారు.

258. ఏపీ సచివాలయ భవనాలు తిరిగి ఇవ్వాలని కోరుతూ తీర్మానం

ఏపీ ప్రభుత్వం కొత్త రాజుధాని అమరావతి నుంచి పాలన సాగిస్తున్నందున హైదరాబాద్ సచివాలయంలో కేటాయించిన భవనాలు ఖాళీగా ఉంటున్నాయి. ఏపీకి కేటాయించిన సచివాలయ భవనాలను తిరిగి తెలంగాణకు ఇవ్వాలని కోరుతూ అక్షోబర్ 21, 2016న రాష్ట్ర మంత్రివర్గం తీర్మానం చేసింది. ఈ మేరకు తీర్మానం కాపీని గవర్నర్ నరసింహాన్ కు అక్షోబర్ 23, 2016న అందజేశారు. సెక్రెటరియట్ భూకులతో పాటు అసెంబ్లీ, కొన్విల్లో ఎపికి కేటాయించిన భవనాలు కూడా వృధాగా ఉన్నందున వాటిని కూడా తెలంగాణ ప్రభుత్వానికి అప్పగించాలని గవర్నర్ ను కోరడం జరిగింది.

259. ఏపీతో సంప్రదింపులకు త్రిసభ్య కమిటీ

హైదరాబాద్ నగరంలోని ప్రభుత్వ కార్బూలయాలు, ప్రభుత్వ నివాస గృహాల కేటాయింపు, వినియోగానికి సంబంధించి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వంతో సంప్రదింపుల కోసం త్రిసభ్య కమిటీని ప్రభుత్వం నియమించింది.

260. సమగ్ర సామాజిక కుటుంబ సర్వే

ప్రభుత్వం వద్ద సరైన లెక్కలు లేకపోవడం వల్ల ప్రభుత్వ పథకాలు దుర్యాన్యియోగం అవుతున్నాయి. రేప్స్న్ కార్డులు, గృహనిర్మాణం, పెన్సన్లు ఇంకా ఇతర పథకాల్లో అవినీతికి కూడా ఇదే కాబట్టి తెలంగాణలో ఎవరి పరిస్థితి ఎలా వుంది అని తెలుసుకోవడం కోసం ఆగష్టు 19, 2014 న ఇంటింటి సర్వే చేపట్టారు. ఈ సర్వే కేవలం ఒక్క రోజులోనే ఉదయం 7 గంటల నుండి సాయంత్రం 8 గంటల వరకు జరిగింది.

ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకంగా చేపట్టిన ఈ సర్వేకు తాజగా లిమాగ్ బుక్ ఆఫ్ రికార్డ్స్ లో చోటు దక్కింది. ఒక్క రీజిలేనే రాప్టుంలోని కోటి తేమియిది లక్షల కుటుంబాల సమాచారాన్ని సేకరించడం జాతీయ రికార్డుగా పేర్కొంది లిమాగ్ బుక్ ఆఫ్ రికార్డ్స్. రాప్టు ప్రజల ఆర్థిక, సామాజిక స్థితిగతులను అంచనా వేసి సరికొత్త పథకాలు రూపొందించడానికి ఈ ఇంటింటి సర్వే ఉపయోగపడిందని సంస్కృతి ప్రకటించింది.

261. దుబ్బాకపై వరాలు

చిన్నప్పుడు తాను చదువుకున్న దుబ్బాకపై ముఖ్యమంత్రి కే చంద్రశేఖరరావు వరాల జల్లు కురిపించారు. నియోజకవర్గంలోని పంచాయతీల అభివృద్ధికి రూ.25 లక్షల చోప్పున మంజూరు చేశారు. నియోజకవర్గంలోని 5 మండల కేంద్రాలకు రూ.50 లక్షల చోప్పున, దుబ్బాక పట్టణ పంచాయతీకి రూ.25కోట్లు మంజూరు చేశారు. దుబ్బాక పట్టణంలో టౌనహాల్ నిర్మాణానికి అదనంగా రూ. 5 కోట్లు మంజూరు చేస్తున్నట్లు ప్రకటించారు. అభివృద్ధి నిధులతో అన్ని రామాల్లో డంపయార్డులు, వైకుంరథామాలు నిర్మించుకోవాలని, ఇతర అభివృద్ధి పనులకు నిధులు వెచ్చించనున్నారు. జనవరి 11,2016న మెదక్ జిల్లా దుబ్బాకలో తాను చదువుకున్న పారశాల మోడల్ భవన నిర్మాణానికి సీఎం శంకుస్థాపన చేశారు.

262. యువతకు ట్రాక్టర్ పంపిణీ

మెదక్ జిల్లా జగదేవపూర్ మండలం సీఎం దత్తత రూమాలైన ఎర్రవల్లి, నర్సున్నపేటల్లో యువతకు ఉపాధి కోసం 42ట్రాక్టర్లను జాన్ 10, 2016న ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ పంపిణీ చేశారు. 42మంది యువతకు ఉపాధి కల్పించేందుకు ఈ ట్రాక్టర్లు పంపిణీ చేశారు. మరో 18 మందికి ఉపాధి కల్పించనున్నట్లు ప్రభుత్వం వెల్లడించింది

263. పెరిగిన రాప్టు వృద్ధి రేటు

రాప్టు జీడీపీ గణనీయంగా పెరిగింది. జాతీయ స్థాయి కన్నా అధికంగా నమోదైంది. 2015 లో కన్నా 2016లో రాప్టు వృద్ధిరేటు పెరిగినట్లు ఆర్థికశాఖ నివేదిక చెబుతోంది. గత ఏడాది 8.8 శాతం వృద్ధి రేటు ఉండగా అది ఈ ఏడాదికి 9.2 శాతానికి ఎగటాకింది. జాతీయ స్థాయితో పోలిస్ట్ రాప్టు జీడీపీ 1.6 శాతం ఎక్కువగా ఉంది. ఇక రాప్టు స్థాల ఆదాయం కూడా హైక్ అయ్యంది. గత ఏడాది స్థాల ఆదాయం 4.68 లక్షల కోట్లు ఉండగా ఈ ఏడాదికి 5.83 లక్షల కోట్లుగా నమోదైంది. తలసరి ఆదాయం లక్ష 43 వేల 23 రుపాయాలుగా రికార్డుంది. జాతీయ తలసరి ఆదాయం తో పోలిస్ట్ రెలేవేలు ఎక్కువగా నమోదు చేసుకుంది.

రాప్టు తలసరి ఆదాయం 2013-14 నాటి రూ. 95,361 నుంచి రూ. 1,03,889కి పెరిగింది. ఇది 8.8 శాతం వృద్ధి మాత్రమే కాకుండా, జాతీయ తలసరి ఆదాయం రూ. 88,533 కన్నా ఎక్కువ కావడం గమనార్థం.

264. నాలా పన్ను తగ్గింపు

రియల్ వ్యాపారానికి పెన్నుదన్నుగా ఉండేందుకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం రాయితీలను ప్రకటించింది. వ్యవసాయ భూములను వ్యవసాయేతర భూమిగా మార్చుకునేందుకు చెల్లించే వ్యవసాయేతర భూముల మదింపు (నాన్ అగ్రికల్చర్ ల్యాండ్ అసెన్సెంట్-నాలా) పన్నును భారీగా తగ్గించింది. ప్రస్తుతం గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మునిపల్ కార్పొరేషన్ పరిధిలో భూముల రిజిస్ట్రేషన్ విలువపై 5 శాతం, హాచ్‌ఎండీవీ పరిధిలో 9 శాతం నాలా పన్ను వసూలు చేస్తున్నారు. తాజాగా కేబినెట్ తీసుకున్న నిర్ణయం ప్రకారం హాచ్‌ఎండీవీ పరిధిలో 9 శాతమున్న నాలా పన్నును 3 శాతానికి, గ్రేటర్ పరిధిలో 5 శాతమున్న పన్నును 2 శాతానికి తగ్గించారు. జనవరి 2,2016న జరిగిన మంత్రి వర్గ సమావేశంలో ప్రభుత్వం ఈ నిర్ణయం తీసుకుంది.

265. సమగ్ర పొర సమాచార నిధి

కష్టపడి సాధించుకున్న తెలంగాణను అభివృద్ధి చేసుకోవాలంటే సుపరిపాలన ఎంతో కీలకము. ఇందు కోసం అత్యాధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో కూడిన కొత్త కొత్త యాప్లికేషన్లోకి తేవాలని నిర్ణయించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. సంక్షేప పథకాల అమలులో అవకతువకలు, ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా అందించే సరుకులు పక్కదారి పట్టడం వంటి అవలక్షణాలను రూపుమాపేందుకు సమగ్ర పొర సమాచార నిధిని ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు ప్రభుత్వం వెల్లడించింది. లభ్యదారుల ఎంపికలో కూడా ఈ అప్లికేషన్నను వినియోగిస్తే దుర్యినియోగమైపోతున్న కోట్ల రూపాయల ప్రజాధనాన్ని కాపాడుకోవచ్చు. ప్రకృతి షైపరీశ్యాలు, దుర్వాటనలు సంభవించినప్పుడు టిక్కాలజీ ఉపయోగం ఎంతో ఉంటుంది.

పొరులకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని ఒకేచోట నిక్షిప్తం చేసి అవసరమైన క్లిప్సు సమయాల్లో విశేషించగల ఈ అప్లికేషన్నను ప్రభుత్వం రూపొందించనుంది. ఇప్పటికే ఈ యాప్లికేషన్ పన్నుల శాఖలో పన్ను ఎగవేతదారులను పట్టుకోవడానికి ప్రయోగాత్మకంగా అమలు చేయగా మంచి ఫలితాలు వచ్చాయి. ఈ యాప్లికేషన్ పోలీసు శాఖ, శాంతి భద్రతల అంశానికి పరిమితం చేయకుండా ప్రభుత్వంలోని అన్ని విభాగాలకు, శాఖలకు విస్తరించనున్నారు. తమను గమనిస్తున్నారనే ధ్వని ఉద్యోగి సహ ప్రతీ పొరునికి ఉండడం వల్ల తమ తమ బాధ్యతలను సక్రమంగా నిర్వచించేందుకు వీలుంటుంది. అందుకు ఈ యాప్ దోహదపడుతుంది.

266. పట్టణ సర్వీసుల ఏకీకృతం

మునిపల్ శాఖలోని వివిధ విభాగాల సేవలను ఏకీకృత పురపాలక సేవ (సర్వీస్)గా చేస్తూ ప్రభుత్వం డిసెంబర్ 21, 2016న అసెంబ్లీలో ఈ బిల్లును ప్రవేశపెట్టింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. ఈ బిల్లు అమలుతో అధికారులు, సిబ్బందిలో జవాబుదారీ తనం పెరిగి ప్రజలకు మెరుగైన సేవలందించేందుకు వీలపుతుంది. దీనివల్ల సీడీఎంవీ, డీటీసీపీ, పీహాచ్‌ఎంసీ, జీహాచ్‌ఎంసీ, కాకటీయ, కులీకుతుబ్షా పట్టణాభివృద్ధి సంస్థలు, వైటీడీలర్, టీఎండీపీలతోపాటు కొత్తగా రానున్న 24 పట్టణాభివృద్ధి సంస్థల్లోని ఉద్యోగులు, సిబ్బంది

సర్వీసులను ఏకీకృతం చేయడానికి వీలవుతుంది. మున్సిపల్ కమిషనర్లకు మెజిస్ట్రెట్ అధికారాలు కొన్ని ఇవ్వడానికి అవసరమైతే బిల్లును తీసుకోస్తామని ప్రభుత్వం వెల్లడించింది. ప్రతి మున్సిపాలిటీలో త్వర లో సిటీజన్ కౌన్సిల్సు ఏర్పాటు చేయనున్నారు. ఏకీకృత సర్వీసు బిల్లు ఆమోదం పొందాక సర్వీస్ రూల్స్ ను రూపొందించనున్నారు.

267. గ్రేటర్ వరంగల్ ఏర్పాటు

తెలంగాణలో రెండవ అతి పెద్ద నగరమైన వరంగల్ నగరానికి గ్రేటర్ హోదా కల్పిస్తూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జనవరి 28, 2015న ఉత్సర్పిలు జారీ చేసింది. వరంగల్, హన్మికోండ, ఖాజీపేట పుట్టణాల సమాచారమైన వరంగల్ నగరం తెలంగాణలో శరవేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్నది. కాకాలీయ యూనివరిటీ, ప్రతిష్టాత్మకమైన నిట్ ఇక్కగే ఉన్నాయి. అలాగే పర్యాటక ప్రాంతంగా కూడా నగరానికి ఒక విశిష్టమైన స్థానం ఉంది. వరంగల్ మున్సిపల్ కార్బోరేషన్ లో ఇప్పటికే 42 గ్రామపంచాయాలులు కలవడంతో జనాబూ 10 లక్షలకు చేరింది. విస్థితం 100 చ.క.మీ. నుండి సుమారు 400 చ.క.మీ. చేరింది. వరంగల్ కు ఉన్న ఇన్ని ప్రత్యేకతల దృష్ట్యా నగరానికి గ్రేటర్ హోదా కల్పించారు. దీని వల్ల నగరం పారిశ్రామికంగా కూడా ఎంతో అభివృద్ధి చెందనున్నది. వరంగల్ నగరాభివృద్ధికి ఏటా రూ.300 కోట్లు కేటాయించాలని నిర్ణయించిన ప్రభుత్వం బడ్జెట్లో ఆ మేరకు నిధులు కేటాయిస్తున్నది.

268. కరీంనగర్ సమగ్రాభివృద్ధికోసం ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలు

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అతి ముఖ్యమైన నగరాల్లో ఒకటిన కరీంనగర్ సమగ్రాభివృద్ధికోసం ప్రణాళికాబడ్డంగా పనిచేయనున్నట్లు ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖర్ రావు ప్రకటించారు. తెలంగాణలోని ప్రముఖ పుణ్యక్షేత్రాలైన వేములవాడ, ధర్మపురి, కాళేశ్వరం పుణ్యక్షేత్రాలకు వెళ్లడానికి కరీంనగర్ గేట్ వేగా ఉంటున్నదని సిఎం అన్నారు. ఫర్మలైజర్ కార్బోరేషన్ పునరుద్ధరణతో పాటు కొత్తగా వస్తున్న 1600 మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్పత్తి కెంద్రాలతో 4,300 మెగావాట్లు ఉత్పత్తి చేసే అల్ట్రా మెగా పవర్ ప్లాంట్ గా రామగుండం ఎన్.టి.పి.సి. మారుతుందని.. అలాంటి రామగుండానికి కూడా కరీంనగర్ ముఖ్యార్థంగా ఉందని సిఎం అన్నారు. అటవీ అందాలు, ప్రకృతి సౌందర్యాలు, గోదావరి నదిని చూడాలంట కూడా కరీంనగర్ నుంచే వెళ్లాలని సిఎం చెప్పారు. ఇంతటి ప్రాముఖ్యం, ప్రాంతాన్నం కలిగిన కరీంగనర్ ను అధ్యుతి నగరంగా తీర్చిదిద్దుతామని సిఎం వెల్లడించారు. కరీంనగర్ అభివృద్ధి కోసం శాతవాహన అర్ఘ్వన్ డెవలప్మెంట్ అధారిటీ ఏర్పాటుతో పాటు అనేక నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు.

సమగ్రాభివృద్ధికోసం ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలు:

- ❖ కరీంనగర్ కు అభివృద్ధి ప్రణాళిక రచించి, అమలు చేసేందుకు శాతవాహన అర్బ్ డెవలప్మెంట్ అభారిటీని ఏర్పాటు చేస్తారు. కరీంనగర్ తో పాటు అన్ని మునిపల్ కార్బోరేషన్లు, పోలీస్ కమీషనరేట్లున్న అన్ని పట్టణాల్లో అర్బ్ డెవలప్మెంట్ అభారిటీలను ఏర్పాటు చేస్తారు.
- ❖ నగరంలో ఏవీ రంగంలో పరిస్థితి ఎలా ఉంది? ఏమి చేయాలనే విషయంలో అధ్యయనం చేయాలని మునిపల్ శాఖ ముఖ్యకార్యదర్శి నవీన్ మిట్టల్ కు ఆదేశం. కరీంనగర్ నగరాన్ని మొత్తంగా మ్యాప్ చేసి, ఎక్కడేమి ఉండాలనే విషయంలో భూ ప్రింట్ తయారు చేయాలి.
- ❖ 90 కెలోమీటర్ల పొడవుండే మానేరు రివర్ ప్రంట్ ను ఉత్తర తెలంగాణకు మణిమకుటంగా, అత్యంత సుందరంగా తీర్చిదిద్దడం - అంతర్జాతీయ స్థాయిలో కరీంనగర్ నగరానికి మరో సుందర ప్రదేశాన్ని జతచేయడం - విశాలమైన పచ్చిక బయళ్లు, యోగా కేంద్రాలు, వాటర్ స్టోర్స్ , బోటింగ్ ఏర్పాటు - నదికి అభిముఖంగా స్వద్రఢామంగా ఉండే నివాస గృహాలను నిర్మించటం - దీనికోసం బడ్జెట్లో రూ.506 కోట్లు కేటాయించాం. ప్రాధిమిక పనుల కోసం రూ.25 కోట్లు విడుదల చేశారు. పనులు ప్రారంభించాలని కలెక్టర్ ను ఆదేశించారు. రివర్ ప్రంట్ ను మొదట చేగుర్చి లింగాపూర్ వరకు, రెండో దశలో వేగురుపట్లి వరకు సుందరీకరిస్తారు. నదికి ఇరువైపులా అందమైన చెట్లు పెంచాలి. సిల్వర్ ఒక్క, పగోడా, మహాగని లాంటి పొడవుగా పెరిగే మొక్కలు నాటాలని నిర్ణయించారు.
- ❖ పదిన్నర కెలోమీటర్ల పొడవున్న ఎల్ఎండి కట్టపై కూడా విరివిగా చెట్లు పెంచటం. డ్యామ్ మీద టూరిస్టు స్పౌట్, వ్యా పాయింట్, రస్టారెంట్, బోటింగ్ ఏర్పాటు చేయడం, కాట్జీలు నిర్మించటం. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చే రూ.15కోట్లతో పాటు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరో 25 కోట్ల రూపాయలు జత చేసి మొత్తం 40 కోట్ల వ్యయంతో మానేరు డ్యామ్ సుందరీకరణ పనులు చేయటం.
- ❖ కరీంనగర్ పట్టణాన్ని పరిశుభ్రంగా మార్చాలి. మానేరు నుంచి అలుగునూరు బ్రిడ్జెస్ వరకు సర్కారు తుమ్మి చెట్లను, లోట్టపీసు చెట్లను పెంటనే తేలగించాలి. నగరంలో మొత్తం పిచ్చిచెట్లను తేలగించాలి.
- ❖ నగరంలో పచ్చదనం పెంచేందుకు విరివిగా మొక్కలు పెంచటం - స్పెషల్ టైవ్ కింద నగరంలో దాదాపు నాలుగైదు లక్షల మొక్కలు పెంచడం - హరితహరం కార్బూకమాన్ని ముఖ్యమంత్రి కేనీఅర్ స్వయంగా కరీంనగర్ లో ప్రారంభిస్తారు. అదే రోజు నగర వ్యాప్తంగా లక్ష మొక్కలు నాటుతారు. దీనికోసం కరీంనగర్ గ్రీన్ బ్రిగెండ్ ను ఏర్పాటు చేస్తారు. జిల్లా స్థాయి అధికారులంతా ఈ కార్బూకమంలో పాగ్లింటారు. పోలీసు శాఖ కూడా హరితహరం కార్బూకమంలో భాగంగా కొంత ప్రాంతాన్ని దత్తత తీసుకుని పచ్చదనం కోసం పుయత్తిస్పుంది. నగరంలో ఖాళీ ప్రదేశాలు, ప్రభుత్వ కార్బూలయాలు, ఇతర ప్రదేశాల్లో విరివిగా మొక్కలు నాటాలి. లోయర్ మానేర్ డ్యామ్ పైన కూడా మొక్కలు నాటాలి. రిజర్వేషన్ చుట్టూ ఎత్తుగా పెరిగే చెట్లు పెంచాలి. నగరంలో పచ్చదనం పెంచే కార్బూకమాన్ని పర్యవేక్షించడం కోసం ఐఎఫ్‌ఎస్ అధికారి వి.ఆంజనేయులను ప్రత్యేక అధికారిగా నియమించారు.

నగరంలో హరితహరం కార్బుకమానికి రూ.10 కోట్లు ఖర్చు చేయటం. పండ్ల చెట్లు, నీడ చెట్లు, పూల చెట్లు, అలంకరణ చెట్లు... అన్నింటిని ప్రభుత్వమే ఉచితంగా పంపిణీ చేస్తుంది. కరీంనగర్ కు అవసరైన మొక్కలను అటవీశాఖ సిద్ధం చేయాలి. ఇంటింటికి వెళ్లి సర్వ నిర్వహించి ఏ మొక్కలు అవసరమో అభిప్రాయం సేకరించాలి.

- ❖ కరీంనగర్ హరితహరం కార్బుకమం కోసం రాత్మ ప్రభుత్వం కేటాయించిన రూ.10 కోట్లకు అదనంగా తాము కూడా నిధులు ఇస్తామని పలువురు ప్రజా ప్రతినిధులు ముందుకొచ్చారు. ఎంపి వినీద్ కుమార్ రూ.50 లక్షలు, ఎమ్మెల్స్ గంగుల కమలాకర్ రూ.50 లక్షలు, ఎమ్మెల్స్ నారదాసు లక్ష్మీ రావు రూ.50 లక్షలు, ఎమ్మెల్స్ భానుప్రసాద్ రూ.50 లక్షలు ఇస్తామని ప్రకటించారు. మండలి ఘేర్చే స్వామిగాడ్, చీఫ్ విప్ సుధాకర్ రెడ్డి తదితరులు కూడా తమ నియోజకవర్గ అభివృద్ధి నిధుల నుండి ఖర్చు చేస్తామని చెప్పారు.
- ❖ నగరంలో ట్రాఫిక్ నియంత్రణకు ప్రత్యేక చర్యలు తీసుకోవాలి. నగరంలో మరో ట్రాఫిక్ పోలీస్ స్టేషన్ ఏర్పాటు చేస్తాం. అవసరమైన చోట రోడ్ వెడల్పు కార్బుకమం నిర్వహించాలి. బస్సులు ఆగే చోట బస్ చేలు నిర్మించాలి. రోడ్పై బస్సుల నిలిపి పద్ధతికి స్వస్తి పలకాలి. దీనిపటల ట్రాఫిక్ నియంత్రణ సులభమవుతుంది. బస్ చేల నిర్మాణంలోకార్బోర్చెట్ సంస్థలు, వ్యాపార సంస్థలను భాగస్వాములను చేయాలి.
- ❖ నగరంలో కొత్తగా పోలీస్ కమీషనరేట్ ఏర్పాటు చేసినందున దానికోసం ప్రసుత పోలీస్ కార్యాలయ ప్రాంగణంలోనే ప్రత్యేకంగా కార్యాలయం నిర్మించటం. హైదరాబాద్ లో నిర్మిస్తున్నట్లే కరీంనగర్ లో కూడా దానికి స్థాయికి తగిన విధంగా కమాండ్ అండ్ కంట్లోల్ సెంటర్ నిర్మించటం. నగరంలోని ఎనిమిది వేర్యరు ప్రాంతాల్లో పోలీస్ స్టేషన్లు, పోలీసు కార్యాలయాలు నిర్మించాలి. దీనికోసం అవసరమైన స్థలాలను రెపెన్యూ శాఖ అధికారులు గుర్తించాలి.
- ❖ ప్రసుతం కలెక్టర్ ఉన్న ప్రాంతంలో పదెకరాల విస్తరణలో కలెక్టర్, జిల్లా పరిషత్ కార్యాలయం, మునిపల్ కార్బోరేషన్ భవనాలను రీ మోడలింగ్ చేయడం. పార్కింగ్, పార్కు తదితర సౌకర్యాలు ఉండేలా తీర్చిదిద్దుతాం. కలెక్టర్ కు అక్కడే క్యాంపు కార్యాలయం కట్టటం.
- ❖ కరీంనగర్ ను ఆనుకుని జాతీయ రహదారుల నిర్మాణ జరుగుతున్నది. ఇంకా మూడున్నర కిలోమీటర్ల లింక్ జతచేస్తే ఒక్కరీల ఏర్పడుతుంది. కాబట్టి వెంటనే ఆ పనులు ప్రారంభించాలి.
- ❖ మల్లి పర్వత స్వాల్ప ప్రాంతంలో విశాలమైన పార్కు నిర్మించటం.
- ❖ సర్పున్ గ్రోండ్ ను యథాతథంగా ఉంచి దాని మట్టు పెద్ద ఎత్తున చెట్లు పెంచడం.
- ❖ సిటీజన్ క్లబ్ ను యథావిధిగా కోససాగించటం.

- ❖ ప్రస్తుతం ఉన్న కళాభారతి ప్రదర్శనలకు అంత అనువుగా లేదు. హాలిప్యాడ్ కోసం వినియోగిస్తున్న పదెకరాల స్థలంలో అంతర్జాతీయ స్టోయిల్ కరింగర్ కళాభారతి నిర్మించటం. 500, 1200 మంది సామర్థ్యంతో పట్టే విధంగా రెండు వేర్వేరు హాల్స్ నిర్మాణం.
- ❖ నగరంలో నిరంతరాయ, నాణ్యమైన విద్యుత్ సరఫరా కోసం నాలుగు 33/11 కెవి సబ్ స్టేషన్లు మంజూరు చేశారు. వాటి నిర్మాణం త్వరితగతిన పూర్తి చేయాలి. రోడ్డుకు అడ్డంగా ఉన్న విద్యుత్ టపర్లు, స్టంబాలు తేలగించాలి. ఇండ్స్ట్రీ నుంచి వెళ్ళే లైసన్సు సరిచేయాలి.
- ❖ నగరంలోని ఐదు ప్రాంతాల్లో ఐదు వెజ్ అండ్ నాన్ వెజ్ మార్కెట్లు నిర్మించాలి. గజ్యోల్ లో నిర్మించిన మాదిరిగా ఎని సాకర్యంతో పాటు పరిశుభ్ర, ఆరోగ్యకర వాతావరణంలో ఈ మార్కెట్లు నిర్వహించాలి. రూ.25 కోట్ల వ్యయంతో నిర్మించే ఐదు మార్కెట్ల కోసం మార్కెటింగ్ శాఖ రూ.5 కోట్లు, ఎస్టేట్ నుంచి 20 కోట్లు ఖర్చు చేస్తారు.
- ❖ నగరంలో నాలుగు చోట్ల ఖనన వాటికలు (బర్ల్ గ్రౌండ్స్), మరో నాలుగు చోట్ల దహన వాటికలు(క్లెమెటోరియమ్స్) నిర్మించాలి. దీని కోసం వెంటనే స్థల సేకరణ జరపాలి.
- ❖ నగరంలో చాలా చోట్ల పట్టిక టాయిలెట్లు నిర్మిస్తాం. దీనికోసం అనువైన స్థలాలను వెంటనే సేకరించాలి.

నియోజకవర్గ అభివృద్ధి నిధుల పెంపు

ఎమ్ముల్చీల నియోజకవర్గ అభివృద్ధి నిధి (సీడీఎఫ్)ని రూ.3 కోట్లకు పెంచుతున్నట్లు ప్రభుత్వం 2016-17 శాసన సభ సమావేశాల్లో ప్రకటించింది. ప్రస్తుతం శాసనసభ్యుల నిధి కేవలం రూ.1.5 కోట్లు మాత్రమే ఉంది. ఎంపీల తరఫోలోనే 100శాతం నిధులు ఖర్చు చేసే అధికారం ఎమ్ముల్చీ లక్ష ఇస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ఈ నిధుల కోసం మొత్తం రూ.480కోట్లు కేటాయించనున్నారు. ముఖ్యమంత్రి స్పెషల్ ఫండ్ నుంచి ఈ నిధులను కేటాయిస్తున్నారు. దీనిపై త్వరలోనే ఉత్తర్వులు జారీ కానున్నాయి.

269. స్థానిక ప్రజాప్రతినిధుల జీతాలు పెంపు

స్థానిక సంస్థలను బలోవేతం చేసేం దుకు ముందుగా ఆయా ప్రజాప్రతినిధులకు సముచిత గౌరవాన్ని కల్పించాలని ప్రభుత్వం భావించింది. వారికి సముచిత గౌరవం కల్పించేందుకు వీలుగా వారి వేతనాలను భారీగా పెంచింది. కళలో కూడా ఔహించని రీతిలో వేతనాలు పెంచుతూ సర్కార్ మర్చీ 13, 2015న జీతాలు పెంచుతూ నిర్దయం తీసుకుంది. పెంచిన ఈ జీతాలు ఏప్రిల్ నుంచి అమల్లోకి వచ్చాయి. గ్రామీణ ప్రాంతాలు, పట్టణ ప్రాంతాల్లోని స్థానిక ప్రజా ప్రతినిధుల వేతనాలు పెంపు వివరాలు...

జెడ్మీ షైర్ పర్సన్ కు రూ.7,500 నుండి రూ.1,00,000 వరకు పెంచింది. అలాగే జెడ్మీటీసి సమ్ములకు 2,250 నుండి 10,000 లకు, ఎంపిపికి 1,500 నుండి 10,000లకు, ఎంపిటిసికి 750 నుండి 5,000 లకు,

సర్వంచికి 1,500 నుండి 5,000లకు, మేయర్ కి 14,000 నుండి 50,000, డిప్యూటి మేయర్ కి 8,000 నుండి 25,000 లకు, కార్పోరేటర్లకు 4,000 నుండి 6,000 లకు, షైర్ పర్న్ (స్పెషల్ రైట్) కు 10,000 నుండి 15,000 లకు, ఇతర షైర్ పర్న్ కు 8,000 నుండి 12,000 లకు, వైస్ షైర్ పర్న్ కు 5,000 నుండి 7,500 లకు, ఇతర వైస్ షైర్ పర్న్ కు 1,800 నుండి 2,500 రూపాయలుగా పెంచింది.

నియోజకవర్గ అభివృద్ధి నిధుల పెంపు:

ఎమ్మెల్సీల నియోజకవర్గ అభివృద్ధి నిధి (సీడీఎఫ్)ని రూ.3 కోట్లకు పెంచుతున్నట్లు ప్రభుత్వం 2016-17 శాసన సభ సమావేశాల్లో ప్రకటించింది. ప్రస్తుతం శాసనసభ్యుల నిధి కేవలం రూ.1.5 కోట్లు మాత్రమే ఉంది. ఎంపీల తరఫోలోనే 100శాతం నిధులు ఖర్చు చేసు అధికారం ఎమ్మెల్సీ లక్ష ఇస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ఈ నిధుల కోసం మొత్తం రూ.480కోట్లు కేటాయించనున్నారు. ముఖ్యమంత్రి స్పెషల్ పండి నుంచి ఈ నిధులను కేటాయిస్తున్నారు. దీనిపై త్వరలోనే ఉత్తర్వులు జారీ కానున్నాయి.

270. సమీకృత జిల్లా కలెక్టరేటు

రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 28 జిల్లా కేంద్రాల్లో సమీకృత జిల్లా కలెక్టరేటు, జిల్లా పోలీసు కార్యాలయాలు(డిపీఎస్)లు నిర్వించాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది. ప్రజలు, అధికారులకు సాకర్యంగా ఉండేలా అన్ని వసతులతో కూడిన కార్యాలయాలను నిర్వించనున్నది. వెంటనే డిజెస్ట్ ఖరారుతోపాటు టెండర్లు పిలిచి ఏడాదిలోగా నిర్వాచాలు పూర్తి చేయాలని సూచించింది. సంగారెడ్డి, సల్లగొండ, రంగారెడ్డి జిల్లాలకు చెందిన కలెక్టరేట్ల భవనాలు కొత్తవైన కారణంగా, అక్కడ నూతనంగా నిర్వించాల్సిన అవసరం లేదు. మిగతా 28 జిల్లాల్లో వీటిని నిర్వించనున్నారు. ఈ కలెక్టరేట్ నిర్వాచానికి 2017-18 బడ్జెట్ రూ.600 కోట్లు కేటాయించారు. జిల్లా కేంద్రాల్లో పోలీస్, పైర్ కార్యాలయాలు మినహా మిగతావన్ని ఒకేచోట ఉండేలా సమీకృత జిల్లా కలెక్టర్ భవనాలను నిర్వించాలని నిర్ణయించారు.

271. గోల్కొండలో స్వాతంత్య దినోత్సవం

ఆగస్టు 15 న గోల్కొండ కోటలో ప్రతీ సంవత్సరం స్వాతంత్య దినోత్సవ వేడుకలు కోటపై ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ జాతీయ జెండా ఆవిష్కరన ముఖ్యమంత్రి పోలీసుల గౌరవందనం స్వీకరించటం కళాకారుల ప్రదర్శనలు తెలంగాణ చారిత్రక వారసత్వాన్ని ఘనంగా చాటడం వరంగల్ కోటలో కూడా ప్రతీ సంవత్సరం స్వాతంత్య దినోత్సవ వేడుకలు - జాతీయ జెండా ఆవిష్కరన ఈ కార్యక్రమాల వల్ల తెలంగాణ చారిత్రక వైభవాన్ని ప్రపంచానికి చాటి చెప్పటం

ఆగష్టు 15, 2015 స్వాతంత్య దినోత్సవ వేదుకల్లో “రామజ్యేతి” పదకం ప్రకటన
రాణిమహార్షీ వేదికగా జూతీయ జెండా ఆవిష్కరన
2014, 2015, 2016 సంవత్సరాల్లో మనంగా వేదుకలు

272. పుట్ పాత వ్యాపారులకు సహాయం

పుట్ పాత వ్యాపారులకు ఎన్నో ఇబ్బందులు పడుతున్నారని గ్రహించిన ప్రభుత్వం జనవరి 2, 2016 న
జరిగిన మంత్రి పర్మ సమావేశంలో వారి విషయంలో కీలక నిర్ణయం తీసుకుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వ చట్టం ప్రకారం
హక్కుల రక్షణ కల్పించడమే కాకుండా వారికి రుణాలు, స్థలాలతోపాటు ఇంట్లు కేటాయించాలని ప్రభుత్వం
నిర్ణయించింది.

273. అమరవీరుల స్మాతిచిహ్నం

రాష్ట్ర సాధన కోసం ప్రాణాలర్పించిన అమరవీరులను స్వరించుకుంటూ, వారికి మన నివాళి ఆర్పిస్తూ వేదుకలు
నిర్వహించింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. హర్షస్వన్తసాగర్ తీరాన అమరవీరుల భారీ స్మాతానికి జూన్ 2, 2016న
శంకుస్థాపన చేశారు. 12 ఎకరాల స్థలంలో అమరవీరుల స్థాపం, స్మాతివనం నిర్మాణం తదితర పనులను
చేపట్టారు.

పంచాయితీ రాజ్

బడ్జెట్ కేటాయింపులు

2014-15 లో 13,877.07 కోట్ల రూపాయలు
 2015-16 లో 15,993.89 కోట్ల రూపాయలు
 2016-17 లో 12,846.33 కోట్ల రూపాయలు
 2017-18 లో 14,723.42 కోట్ల రూపాయలు

274. రామ జ్యోతి:

రామీణ ప్రాంతాల సమగ్ర, సమీకృత అభివృద్ధి కోసం ఆగష్టు 15, 2015 స్వాతంత్య దినోత్సవం నుంచి “రామ జ్యోతి” అనే పథకాన్ని ప్రారంభించాలని ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. రామ జ్యోతి కార్యక్రమం ద్వారా గ్రమీణ ప్రాంతాల్లో వచ్చి ఐదేళ్లలో ప్రభుత్వం రూ.25 వేల కోట్లు ఖర్చు చేయనున్నది. జనాభాను బట్టి అన్ని రామాలకు రెండు నుంచి ఆరు కోట్లు రూపాయల వరకు అభివృద్ధి కోసం ప్రభుత్వం నుంచి నిధులు అందివ్వాలని నిర్దయించింది. రామ జ్యోతి ముఖ్య ఉద్దేశం రామపంచాయతీలను కీయాశీలకం చేయడం, పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడం, రామీణ స్థాయిలో ఎవరికి వారే తమ ప్రణాళికలు తయారు చేసుకుని అభివృద్ధి చేసుకోవడం. రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రణాళికలు తయారై, కేత్త స్థాయిలో వాటిని అమలు చేయడం కాకుండా, ఏ రామానికి ఏ రకమైన పనులు కావాలో ఆయా రామ పంచాయతీల ఆద్వర్యంలోనే ప్రణాళికలు స్థిరం చేసుకుంటే వాటికి ప్రభుత్వం నిధులు మంజూరు చేస్తుంది.

ఈ కార్యక్రమాన్ని ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖర్ రావు ఆగష్టు 17, 2015న వరంగల్ జిల్లా గంగదేవిపల్లి రామంలో ప్రారంభించారు. ముఖ్యమంత్రి స్వయంగా కరీంనగర్ జిల్లా చిన్న ముల్గునూరు రామాన్ని దత్తత తీసుకున్నారు. ఆగష్టు 20, 2015న మెదక్ జిల్లా ఎరవెళ్లి రామంలో రామజ్యోతి కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు. ఈ రామాలలో ముఖ్యమంత్రి శ్రమదానం చేశారు. మంత్రులు, ఎమ్ముల్యేలు, ఎమ్ముల్సీలు, ఎంపీలు కూడా తాము దత్తత తీసుకున్న రామాల్లో రామజ్యోతి కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించారు.

రామ జ్యోతి కార్యక్రమం క్రింద 2587 రామ పంచాయతీలను ప్రజా ప్రతినిధులు, అధికారులు, పోలీస్ అధికారులు దత్తత తీసుకోవడం జరిగింది. కొత్తగా 8382 డంప్ యార్డ్ లను, 8001 శ్కూల్ వాటికలను గుర్తించ నైనది వాటిలో 7829 డంప్ యార్డ్ లు, 1630 శ్కూల్ వాటికలు మంజూరు చేయాలని జప్పాటివరకు 19587 రిక్షాలు చెత్త సీకరణకు రామ పంచాయతీలకు పంపిణి చేయాలని జప్పాటివరకు 2015-16 సంవత్సరానికి 2,17,896 పనులను రూ.2542 కోట్ల అంచనాలతో మరియు 2016-17 సంవత్సరానికి 2,28,099 పనులను రూ.2919 కోట్ల అంచనాలతో గుర్తించాలని జప్పాటివరకు.

ప్రస్తుతం 2017-18 సంవత్సరానికి గాను పంచాయతీలోని అందరు (60788) ఫంక్షనల్ కమిటీ సభ్యులకు ప్రణాళిక తయారి పై ప్రత్యేక శికణ కొనసాగుతుంది. తదనంతరం గ్రామ పంచాయతీ అభివృద్ధి ప్రణాళికలు తయారు చేయబడును.

275. మన ఊరు - మన ప్రణాళిక

ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు హైదరాబాద్లో కూర్చుని తయారు చేయడం వల్ల అనుకున్న ఫలితాలు రావడం లేదు. అందుకే ఎవరి ఊరి ప్రణాళిక వారు తయారు చేసుకొని, ఎవరి మండలం ఎలా వుండాలో ఆ మండలం వారే నిర్ణయించుకోవాలని ప్రభుత్వం మన ఊరు- మన ప్రణాళిక కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా మన ఊరు - మన ప్రణాళిక కార్యక్రమం జులై 12 నుంచి 28 వరకు నిర్వహించారు. అందులో వచ్చిన ప్రణాళికలు, సూచనల ప్రకారమే నిధుల విడుదల, రాష్ట్ర ప్రణాళిక తయారీ వుంటుంది. ప్రజల భాగస్వామ్యంతో ప్రణాళికలు రూపొందిండం ఇది మొదటి సారి.

ఈ కార్యక్రమం క్రింద 64,795 పనులను రూ. 48,863 కోట్ల అంచనాలతో గుర్తించ సైనది (8695 గ్రామపంచాయతీలకు 60,039 పనులకు రూ.17,634 కోట్లు , 438 మండల ప్రజా పరిషత్ లకు 4380 పనులకు రూ. 13,789 కోట్లు మరియు 9 జిల్లా ప్రజా పరిషత్ లకు 376 పనులకు రూ.17,439 కోట్లు). ఈ పనులను ఆయా శాఖల వద్ద లభ్యమగు నిధుల ద్వారా చేపట్టుట జరుగుచున్నది.

276. ‘పల్లె ప్రగతి’

ప్రపంచబ్యాంకు నిధులతో చేపట్టనున్న తెలంగాణ పల్లె ప్రగతి పథకం త్వరలో రాష్ట్రంలో అమలు కానున్నది. రాష్ట్రంలో అత్యంత వెనుకబడిన 150 మండలాల్లో ఈ ప్రాజెక్టు అమలుకు ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. ప్రపంచబ్యాంకు నిధులతో అమలుకానున్న ఈ ప్రాజెక్టుతో రాష్ట్రంలోని చిన్న తరహా రైతులు ఎన్నో ఎట్టీ కుటుంబాల జీవన ప్రమాణాలు పెరుగుతాయి. రూ.642 కోట్లు ఖర్చు చేయనున్న ఈ పథకంలో ప్రపంచబ్యాంకు వాటా రూ.450 కోట్లు కాగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వాటా రూ.192 కోట్లు. ఐదేండ్లపాటు కొనసాగే ఈ పథకం పెట్టివరి 1,2014 నుంచి 2020 వరకు కొనసాగుతుంది. ‘పల్లె ప్రగతి’ పదకాన్ని ఆగష్టు 22, 2015న ప్రారంభించారు. మెదక్ జిల్లాలోని కౌడిపల్లిలో ‘పల్లె ప్రగతి’ పైలాన్నను మంతులు కేటీఆర్, హరీపూరు, వోచారం శీనివాన్ రెడ్డి ఆవిష్కరించారు. పథకంలో భాగంగా 2.5లక్షల పేద ఉత్పత్తిదారుల ఆదాయాలను 50శాతం పెంచేలా, జీవనోపాదిని విజజించి, ఉత్పత్తిని పెంచేందుకు వీలుగా మెరుగైన మార్కెట్ వ్యవస్థను కలిగొరు. అందుకు అనుగుణంగా 48 మండలాల్లో 37వేల మంది ఉత్పత్తిదారులతో 19 వరి ఉత్పత్తి సంస్థలు, 50 మండలాల్లో 50వేల మంది ఉత్పత్తిదారులతో 25 కంది పంట ఉత్పత్తి సంస్థలు, 20 మండలాల్లో 20వేల మందితో 10 పాల ఉత్పత్తి సంస్థలు, 36 మండలాల్లో 50వేల ఉత్పత్తిదారులతో 18 పొలీ ఉత్పత్తి సంస్థలు, 40

మండలాల్లో 80వేల మంది ఉత్పత్తిదారులల్పే 40 చిన్న పశుఉత్పత్తి సంస్థలు, 5మండలాల్లో 5వేల మంది ఉత్పత్తి దారులల్పే 40 విత్తనాల ఉత్పత్తి సంస్థలు, 4 మండలాల్లో 4వేల మందిల్లో 4 నోయాబీన్ ఉత్పత్తి సంస్థలు ఏర్పాటు చేస్తారు. మానవాభివృద్ధి సూచి పెరుగుదల కార్బూక్టమం కింద ఆరోగ్యం, పొష్టికాపోర భద్రతతోపాటు మెరుగైన ఉద్యోగ అవకాశాలకోసం విద్యా పొష్టిని కల్పించి, స్థిరమైన లింగ సమానత్వానికి కృషి చేస్తారు. అందులోభాగంగా 2.50 లక్షల నిరుపేద కుటుంబాలు మెరుగైన మానవాభివృద్ధిని అనుభవించేలా నాణ్యమైన పొష్టికాపోరం, ఆరోగ్యం, పారిశుద్ధయం, పూర్వ ప్రాధమిక విద్య సేవలకు డిమాండ్ కల్పించనున్నారు. టార్డెట్ రామాల్లో 100 శాతం వ్యక్తిగత మరుగుదీడ్లు నిర్మించేలా చర్యలు తీసుకోనున్నారు. రామాల్లో ప్రజలకు నాణ్యమైన సేవలను అందించేందుకు వీలుగా పంచాయతీ స్టాయిల్ డిజిటల్ కనెక్టివిటీతో పల్లె సమగ్ర సేవా కేంద్రాలను స్థాపించి, ఎన్ఎర్సిఎచ్ఎప్ సామాజిక పించన్న, ఎన్స్, ఎస్టి స్క్యూలర్సపిఎం వంటి ప్రత్యేక చెల్లింపులు చేస్తారు.

277. మన ఊరు మన కూరగాయలు:

కూరగాయల సాగును ప్రోత్సహించే విధంగా, రైతు పండించే కూరగాయలకు నేరుగా మార్కెటింగ్ సౌకర్యం కల్పించడంలో భాగంగా “మన కూరగాయలు” పథకాన్ని తెలంగాణ ప్రభుత్వం పైలట్ ప్రాజెక్టుగా అమలు చేయడం జరుగుతోంది. రైతు పండించిన కూరగాయలకు గిట్టుబాటు ధర కల్పించడం మరియు నాణ్యమైన తాజా కూరగాయలను సరస్వతిన ధరలకు వినియోగదారులకు వికిలుంచడం ఈ పథకం యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. ప్రస్తుతం ఈ పథకాన్ని విస్తరించి, ప్రత్యేక వికిలు కేంద్రాల (ఇప్పటి వరకు 40) ద్వారా కూరగాయలను వికిలుంచడం జరుగుతుంది. మరిన్ని వికిలు కేంద్రాల ద్వారా తాజా కూరగాయలను వికిలుంచే లక్ష్యంతో ఈ పథకం ముందుకు సాగుతుంది. ఈ పథకం ద్వారా 97,853 క్యంటాళ్ళ కూరగాయలు సేకరించారు. మొత్తం 74,500 మంది రైతులు లభ్యపొందారు. నేరుగా రైతు ఖాతాలో రూ.14.08 కోట్లు జమ చేచారు. ఈ పథకం ద్వారా రైతుల ఆదాయం మార్కెట్ ధరలో 25% నుండి 64 % పెరిగినది.

సాంస్కృతికం - క్రీడలు - పర్యాటకం

278. తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథి

ప్రభుత్వం చేపట్టి అభివృద్ధి సంకేమ కార్యక్రమాలను ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్లేందుకు తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథి అనే పదకానికి సెప్టెంబర్ 30, 2014న ప్రభుత్వం శ్రీకారం చుట్టీంది. ప్రజాహిత కార్యక్రమాలను అట్టడుగు స్థాయి వరకు, గ్రామ గ్రామానికి చేరవేస విధంగా ఈ పథకం పనిచేస్తున్నది. తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథి చైర్మన్ గా మానకొండూర్ ఎమ్మెల్య్, ప్రముఖ కళాకారుడు ఏర్పుల (రసమయ) బాలకెషన్ ను ప్రభుత్వం నియమించింది. సాంస్కృతిక వారథి శాఖకు క్యాబినెట్ హోదా కల్పించారు. జాబ్లిహాల్స్ లోని సాంస్కృతిక శాఖ భవనాన్ని తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథి కార్యక్రమాల నిర్వహణకు వినియోగిస్తున్నారు. చెరువుల పునరుద్ధరణ, హారితహరం, వాటర్ గ్రిడ్ తదితర కార్యక్రమాలతో పాటు ప్రభుత్వ సంకేమ పథకాలను విస్తుతంగా ప్రచారం చేస్తున్నారు. సాంశీక దురాచారాలు, మూడాడనమ్మకాలపై కూడా ప్రచారం చేస్తున్నారు. తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన ఉద్యమంలో కీలక పాత్ర పోషించిన 550 మంది కళాకారులకు ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు ఇచ్చింది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం. ఏరు కళాబుందాలుగా ఏర్పడి రాష్ట్రంలో విస్తుతంగా పర్యాటిస్తున్నారు. కళా ప్రదర్శనలకు అనుష్ఠాన శిక్షణవిష్యదానికి, వర్క్ పోపులునిర్వహించడానికి సాంస్కృతిక సారథి సమన్వయ బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్నది.

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ ఏర్పాటు: తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెలంగాణ సంస్కృతి, సాహిత్య రంగాలను పరిరక్షించడంలో భాగంగా 'తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీని' ఏర్పాటు చేసి, తేలి చైర్మన్ గా ప్రముఖ కవి, నందిని సిధారెడ్డి ని నియమించింది. ఈ మేరకు మే 2, 2017న ఉత్సర్ఘాలు జారీ అయ్యాయి. వద్దమాన కపులు, రచయితలు ఎదిగేందుకు, తగిన గుర్తింపు దక్కేందుకు తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ చేయుత నిస్తుంది. అలాగే ఈ అకాడమీ ద్వారా ప్రాదర్శాదలో 2017 అక్టోబర్ 22 నుంచి 28 వరకు ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను ఘనంగా నిర్వహించనుంది.

279. చలన చిత్ర పురస్కారాలకు తెలంగాణ ఏరు

ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో చలనచిత్ర పురస్కారాలకు నంది ఏరు ఉండగా దానిని మార్చాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. కొత్త ఏరు కోసం ఉన్నతస్తాయి కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది. పలు దశాలు సమావేశమైన కమిటీ నవంబర్ 4, 2016 వీటన్నింటిపై చర్చించి తుది నిర్ణయం తీసుకుంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బహుకరించనున్న చలన చిత్ర పురస్కారాలకు తెలంగాణ ఏరు పెట్టాలని నిర్ణయించింది. తెలంగాణకు చెందిన చలన చిత్ర ప్రముఖులు పైడి జయరాజు, కాంతారావు, ప్రభాకర్ రెడ్డి, దాశరథి చక్కిల ఏరిట అవ్వద్దులు ఇవ్వాలని సూచించింది. గతంలో ఏపీటో కలిపి చలనచిత్ర పురస్కారాలు ఇవ్వాలని తెలంగాణ కమిటీ భావించింది. ఏపీ నుంచి ఎలాంటి స్పృందన లేకపోవడంతో తెలంగాణ ప్రభుత్వం తరఫునే పురస్కారం ఇవ్వాలని కమిటీ

నిర్ణయించింది. తెలంగాణ ఆవిర్భావం నుంచి 2015 డిసెంబరు వరకు పురస్కారాలను పెంటనే ఇవ్వాలని సూచించింది. 2016 జనవరి నుంచి డిసెంబరు వరకు నిర్మించే చిత్రాలకు కూడా వచ్చే ఏడాది పురస్కారాలను అందజేయాలని సూచించింది.

280. ఓయు శతాబ్ది ఉత్సవాలు

ఈ ఏడాది ఏప్రిల్ 26తే ఉస్కానియా వర్షిటీ వందేళ్లు పూర్తి చేసుకుంది. దేశంలోని ప్రఖ్యాత యూనివరిటీల్లో ఉస్కానియా ఒకటి. ఈ విద్యాలయం ప్రారంభమై వందేళ్లవుతున్న సందర్భంగా ఘనంగా శతాబ్ది ఉత్సవాలను 2017 ఏప్రిల్ 26 నుండి 28 వరకు మూడు రోజులు ఘనంగా నిర్వహించింది ప్రభుత్వం. ఈ ఉత్సవాలను రాష్ట్రపతి ప్రథమ ముఖ్యీ ప్రారంభించారు. ఓయు శతాబ్ది ఉత్సవాలకు ప్రభుత్వం 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.200 కోట్లు కేటాయించింది.

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు: తెలంగాణ ప్రధమ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలకు విజయదశమి పర్వదినం సందర్భంగ సెప్టెంబర్ 30న అంకురార్పుణ చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. అక్టోబర్ 22 నుంచి 28 వరకు మహాసభలను నిర్వహించనున్నట్లు ప్రకటించింది. రాష్ట్ర ఆవిర్భావ దినోత్సవం సందర్భంగా జూన్ 2న మహాసభలకు అంకురార్పుణ చేయాలని మొదట నిర్ణయించారు. అయితే ఆ రోజు అష్టమి ఉండడంతో పాటు, ఆ తర్వాత రోజుల్లో వాతావరణం అనుకూలంగా ఉండడన్న కారణంగా సభ నిర్వహన తేదీని మార్చారు. ఈ సభలకు దేశ, విదేశాల నుంచి తెలుగు సాహితీరంగ ప్రముఖులను ఆహ్వానించడంతో పాటు ఏర్పాట్లు కూడా ఘనంగా నిర్వహించాల్సి ఉన్నందున సమయం కూడా తీసుకోవాలని నిర్ణయించారు.

తెలంగాణ ఆలయాల అభివృద్ధి:

281. వేములవాడ

దక్షిణకాళీగా పేరుగాంచిన వేములవాడ రాజరాజేశ్వరస్వామి దేవాలయాన్ని ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ జూన్ 18, 2015 న సందర్శించారు. ఈ సందర్భంగా దేవాలయ అభివృద్ధికి కావలసిన సహాయము ప్రకటించి 2015-16 కు గాను రూ. 1.00 కోటి మరియు 2016-17 కు రూ.50.00 కోట్లు మొత్తం రూ.51 కోట్లు విడుదల చేశారు. 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.100 కోట్లు కేటాయించారు.

- దేవాలయం చుట్టూ 1,200 మీటర్ల మేర మూడు నాలుగు అంతస్థుల భవనాలు కట్టకుండా చర్యలు తీసుకోవాలని అధికారులకు ఆదేశం.
- శివరాత్రి రోజున దేవుడి కళ్యాణం కోసం ఒక మిని స్టోడియం.
- ట్యూంక్ బండ్ తరఫోలో చుట్టూ రింగ్ బండ్ ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయం
- దేవాలయ అభివృద్ధికి, ఇతర నిర్మాణాలకు దేవుడి గుడి స్థలాన్ని వినియోగించాలని నిర్ణయం

- మరో 25 నుంచి 30 ఎకరాల స్వలం సీకరించి చెరువును నిర్మించాలని నిర్దయం
- శ్యాంగేరి పీరం సహకారంతో సంస్కృత, వేద పారశాలల ఏర్పాటు చేయనున్నారు.
- సిరిసిల్ల-వేములవాడకు నాలుగు లైస్సు రహదారి పనులను యుద్ధప్రాతిపదకన పూర్తి చేయాలని అధికారులకు ఆదేశం

282. యాదగిరి గుట్ట:

ప్రతి ఏటా బడ్జెట్లో 100 కోట్ల రూపాయలకు తక్కువ కాకుండా కేటాయిస్తూ ప్రసిద్ధ పుణ్యక్షేత్రం యాదగిరిగుట్టను సమగ్ర ఆధ్యాత్మిక కేంద్రంగా తీర్పిదిద్దుతుంది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం. ఇప్పటి వరకు రూ.300 కోట్లు కేటాయించింది. 2017-18 బడ్జెట్లో యాదాద్రి ఆలయ అభివృద్ధి అధారిటీకి రూ. 100 కోట్లు కేటాయించారు. నిర్మాణ పనులు శరవేగంగా జరుగుతున్నాయి. 850 ఎకరాల్లో టంపుల్ సిటీ నిర్మాణం చేయాలని నిర్దయించగా.. 250 ఎకరాల్లో నమునాలను ఖురారు చేశారు స్వపతులు. రెండున్నర ఎకరాల్లో ప్రధాన ఆలయం నిర్మాణం జరుగుతేంది. రాజ గోపురాలు, కళ్యాణ మండపం, మాడవీధులు, కాట్జులు, రోడ్లు, ఉద్యానవనాలు, పుట పాత లు, పుడ్ కోర్టుల పనులు మెదలయ్యాయి. కూయలైస్సు, వెయిటింగ్ హాళ్ళు, సత్తాలు, గుండంతో పాటు పలు ఆఫీసుల నిర్మాణానికి ఏర్పాటు చేశారు. వేద పారశాల, అభయారణ్యాలు, సంస్కృత పారశాల, నవ గిరుల అభివృద్ధి జరుగుతుంది. గుట్టపై ప్రక్కతి రమణీయత ఉట్టిపడేలా 42 ఎకరాల్లో కట్టడాల నిర్మాణం జరుగుతేంది. కొండపైకి వచ్చి, పోయెందుకు వేర్యరుగా ఘూట రోడ్లు నిర్మాణమపుతున్నాయి. కాట్జుల నిర్మాణానికి జెన్వే, సింగరేణి లాంటి సంస్థలు కూడా ముందుకు వచ్చాయి. అందుకు తగ్గట్టగానే 1000, 1500 గజాల ప్లాట్టును రూపొందించాలని నిర్దయించారు. 2017 దసరా నాటికి గుడి నిర్మాణాలన్నీ దాదాపు పూర్తయ్యలా స్వపతులు, ఆర్టిచిట్సులు ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. యాదాద్రికి వచ్చే అన్ని రహదారులు నాలుగులైస్సుతో అభివృద్ధి చెందుతున్నాయి. ఈ పనులు ఇప్పటికే 80 శాతం పూర్తి కావచ్చాయి. యాదాద్రి అభివృద్ధి పనులను వైటీంపీ పర్యవేక్షిస్తున్నది.

భారీ బన్ కాంప్లెక్స్:

ప్రపాదపురి గుట్ట దిగువ నుంచి శీచక భూక్ వరకు 1,25,000 చదరపు అడుగుల విస్తీర్ణంలో ఆరు అంతస్తుల్లో భారీ బన్ కాంప్లెక్స్ నిర్మాణం చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్దయించింది. ఆరు అంతస్తులుగా నిర్మాణం కానున్న కాంప్లెక్స్ లో ప్రతి అంతస్తులో దుకాణాలు, పూజాసామగ్రి ప్లాట్లు ఏర్పాటుచేస్తారు. ఆరో అంతస్తులో టంపుల్ లెవెల్కు సమాంతరంగా 40 బస్టులు నిలుపడానికి అపకాశం ఉండేలా నిర్మించనున్నారు. దీని కింది అంతస్తులో మూడు వేల కార్టు పార్కింగ్ చేయడానికి ఏర్పాటు చేస్తారు. బన్కాంప్లెక్స్ ఆవరణలో ఒకేసారి రెండు వేల మంది గమ్యస్థానాలకు వెళ్ళడానికి వీలుగా ఏర్పాటు చేస్తారు. టికెట్ కౌంటర్లు, వెయింటింగ్ హాల్స్, లాకర్ల సాకర్యం కల్పించనున్నారు. ఒక్కరోజులో దర్శనానికి వచ్చిపోయే భక్తులు గదులు తీసుకునే అవసరం లేకుండా బన్ కాంప్లెక్స్ లోనే వసతులు కల్పించనున్నారు. బన్ కాంప్లెక్స్ నుంచి నేరుగా ఆలయ దర్శనానికి వెళ్లేవారు, బన్ కాంప్లెక్స్ ఆరో అంతస్తు నుంచి వెళ్లేవారు ఒకే ప్రాంతంలో కలిసేలా డిజైన్ చేశారు. అక్కడి నుంచి

క్యూకాంప్లెక్స్ కు అనుసంధానం చేస్తారు. అక్కడ ఆలయంలో జరిగే విశేషాలను వివరించే టీవీలు ఏర్పాటు చేస్తారు. భక్తులకు

బస్ రిజర్వేషన్ సాకర్యం అందుబాటులోకి తేసున్నారు.

క్యూ కాంప్లెక్స్ :

క్యూకాంప్లెక్స్ నిర్మాణాల డిజైన్లకు కూడా సీఎం కేసీఆర్ గ్రీన్సిగ్స్ ఇచ్చారు. గంటకు 6,000 మంది భక్తులు రోజుకు లక్ష మంది శ్రీవారిని దర్శించుకునేలా ఈ డిజైన్లను ఉన్నాయి. వీవీపీ, వీపీ, దివ్యాంగులు, వృద్ధులకు ప్రత్యేక క్యూలైస్సు ఏర్పాటు చేయసున్నారు. ఒకేసారి 1,800 మంది అన్నదానంలో పాల్గొనేలా హల్ నిర్మించసున్నారు. కల్యాణకట్ట, శివాలయంలో పరమశివుడిని దర్శించుకున్నాక బస్టేషన్లకు వచ్చే లా డిజైన్లను రూపొందించారు. భక్తులు కొండపై ఎక్కుడున్నా ప్రధానాలయం కనిపించేలా నిర్మాణాలు ఉండసున్నాయి.

283. యాదాద్రికి ఎంఎంటీఎస్

- వేలాదిగా తరలివచ్చే భక్తుల సాకర్యార్థం యాదాద్రి వరకు ఎంఎంటీఎస్ సేవల విస్తరణ
- ఎంఎంటీఎస్ రెండ్ దశను ఘుట్కేసర్ నుంచి రాయగిరి (యాదాద్రి) వరకు 32 కిలో మీటర్లు పొడగింపుకై కేంద్రాన్ని కోరిన ప్రభుత్వం
- రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కోరిక మేరకు 2016-17 రైల్వ్ బడ్జెట్లో విస్తరణకు అనుమతి
- ఈ అదనపు లైన్ నిర్మాణానికి దాదాపు రూ.330 కోట్లు ఖర్చు కానున్నది.
- ఎంఎంటీఎస్కు సంబంధించి గతంలో ఉన్న ఒప్పందం ప్రకారం అయ్య ఖర్చులో మూడింట రెండు వంతుల వాటాను చెల్లించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సిద్ధంగా ఉంది.

284. భద్రాద్రి :

భద్రాచలం శ్రీ సీతారామచంద్రస్వామి ఆలయ అభివృద్ధికోసం బడ్జెట్లో రూ.100 కోట్ల నిధులు కేటాయిస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం వెల్లడించింది. భద్రాచలాన్ని ఇంటిగ్రేట్ టొన్గా తీర్చిదిద్దాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

285. నాగార్జునసాగర్ బౌద్ధ క్షేత్రం:

- బుద్ధగయ తరపోలో నాగార్జునసాగర్ ప్రాంతాన్ని ప్రపంచ స్థాయి బౌద్ధ క్షేత్రంగా మార్చాని ప్రభుత్వ నిర్ణయం
- నాగార్జునసాగర్ శ్రీ పర్వతరామ - బుద్ధవనం అభివృద్ధికి ప్రత్యేక అధారిటీ ఏర్పాటు

- పూర్తి కాలం ఇక్కడే వుండి పని చేసే స్వేచ్ఛ ఆఫీసర్ గా బుద్ధవనం పొజెక్టుకు ప్రత్యేకాధికారిగా సీనియర్ జర్నలిష్టు మల్టేపల్టి లక్ష్మియ్యను నియామకం-ఎప్రైల్ 29, 2016న పదవి భాద్యతల స్వీకరణ
- ప్రస్తుతం 274 ఎకరాల విస్తరణలో స్థాపం, ప్రపంచంలో వివిధ ప్రాంతాల్లో ఉన్న బౌద్ధ స్థూపాల నమూనాలు, ద్వానకేంద్రం నిర్మాణంలో ఉన్నాయి.
- వీటితో పాటు కృష్ణానదీ తీరం పరకు మరికొంత స్థలాన్ని కేటాయించి అభివృద్ధి చేయనున్నారు. శీలంక ప్రభుత్వం బహుకరించిన 27 అడుగుల బుద్ధ విగ్రహాన్ని కూడా ఇందులో నిలుపనున్నారు.

286. అధికారి కంగా తెలంగాణ పండుగలు:

రంజాన్ పండుగనే కాకుండా బక్కిద్, క్రిస్కున్, దసరా, దీపావళి, బోనాలు, బతుకమ్మ ఇలా ప్రతి పండుగను ప్రభుత్వం మనంగా నిర్వహిస్తున్నది.

287. తెలంగాణ పండుగలకు అధికార హోదా:

- బతుకమ్మ, బోనాలకు అధికార హోదా
- బతుకమ్మ, బోనాలను అధికారికంగా ప్రతీ సంవత్సరం నిర్వహించటం
- జూన్, 2014 లో జింబ విడుదల
- రంజాన్, క్రిస్కున్ సందర్భంగా కూడా ప్రతీ సంవత్సరం అధికారికంగా కార్యక్రమాలు నిర్వహించటం

288. బతుకమ్మ రికార్డు

‘బతుకమ్మ’ ఉత్సవం గిన్స్ రికార్డులో స్థానం సంపాదించుకుంది. ఎల్చి స్టోయిం వేదికగా 2016 లక్ష్మీబర్ నెలలో జరిగిన మహా బతుకమ్మ వేడుకలో ఒక చోట, ఒక సారి 9,292 మంది తెలంగాణ ఆడపడుచులు బతుకమ్మను ఆడి సరికొత్త రికార్డు సృష్టించారు. తంగేడు, బంతి, గునుగు వంటి తీరోక్క సూలతో 20 అడుగులతో బతుకమ్మను పేర్చి దాని చుట్టూ చిన్నపాటి బతుకమ్మలను ఉంచారు. 35 వరుసలలో 2 వేల మంది మహిళలు బతుకమ్మ ఆడారు.

కేరళ రాష్ట్రంలో ఒకేరోజున 5,211 మంది మహిళలు ఓనమ్ పండుగను జరుపుకోవడం ఇప్పటివరకు ప్రపంచ రికార్డుగా ఉంది.

289. బక్కీద్, రంజన్, క్రిస్తుమస్లకు రెండు రోజుల సెలవు

- రంజన్, బక్కీద్, క్రిస్తుమస్ పండుగలకు రెండు రోజులు సెలవులు
- పండుగలకోసం కుటుంబాలతో ప్రయాణాలు చేసి మరుసటి రోజ్ తిరిగి విధుల్లోకి రావడం ఇట్టందిగా ఉన్నందున వారికి పండుగ తదుపరి రోజు కూడా సెలవు

290. దేవాదాయ అర్థకులకు వేతన వ్యవస్థ

రాష్ట్ర దేవాదాయశాఖ నిర్వహణలోని 650 దేవాలయాలలో పనిచేస్తున్న అర్థకులకు, ఉద్యోగులకు వేతన వ్యవస్థను ఏర్పరిచేందుకు సమగ్ర నివేదికను రూపొందించాలని ప్రభుత్వం అధికారులను ఆదేశించింది. నేరుగా వారి అకోంటలలో వేతనాలు చెల్లించేందుకు వీలుగా ప్రత్యేకంగా హెడ్ ఆఫ్ అకోంట్ ను ఏర్పాటు చేసేందుకు చట్టపరమైన అంశాలను అధ్యయనం చేయాలని సూచించింది. అదేవిధంగా అన్యాకాంతమైన ఆలయ భూముల వివరాలతో ప్రభుత్వానికి నివేదికను ఇవ్వాలని అధికారులను ఆదేశించింది. ఇందుకోసం జనవరి 1, 2017న మంత్రి అల్లోల ఇంద్రకర్ణరెడ్డి సారథ్యంలో ఉన్నత స్థాయి కమిటీని ప్రభుత్వం నియమించింది. ఈ కమిటీలో ప్రభుత్వ సలహాదారు కేవీ రమణాచారి, ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి ఎస్ట్రీ సింగ్, దేవాదాయశాఖ సెక్రటరీ శివశంకర్, అడ్యక్షెట్ జనరల్ రామకృష్ణరెడ్డి, న్యాయశాఖ సెక్రటరీ సంతోషరెడ్డి, అర్థక, ఉద్యోగసంఘాల ప్రతినిధులు సమ్మయిగా ఉన్నారు. సుమీంద్రు ఇచ్చిన ఒకే పనికి ఒక వేతనం తీర్చి తదితర అంశాలను కమిటీ చర్చించాలని ప్రభుత్వం సూచించింది. ఉద్యోగుల రెగ్యులరైజేషన్, సీనియరిటీ, రోస్టర్ విధానం, దేవాలయాల ఆదాయాలు తదితర అంశాలతో రెండు రోజులలో నివేదికలు సిద్ధం చేయాలని సూచించింది. వితరణశీలురకు, ధార్మిక పరాయణులకు మాత్రమే ఆలయాల ధర్మకర్తల మండలిలో అవకాశాలు ఉంటాయని స్పష్టం చేసింది. ఈ పద్ధతిలో నిమయాపళిలో మార్పులు తీసుకురావాలని సూచించింది. ప్రతి దేవాలయం భూముల వివరాలతో లేక్కలు తేల్చాలని ఆదేశించింది. విద్యుత్శాఖలో బోటసోర్సింగ్ ఉద్యోగులను రెగ్యులరైజ్ చేసిన పద్ధతిలోనే అర్థకులను, ఇతర సిబ్బందిని రెగ్యులర్చేసే విషయం కూడా పరిశీలించాలని తెలిపింది.

291. తెలంగాణ రాష్ట్ర అధికారిక చిహ్నాలు

తెలంగాణ ప్రజల సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, మైత్రిక విలువలకు అద్దం పట్టేలా అధికారిక చిహ్నాలను 17, నవంబర్ 2014న ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. అధికారిక చిహ్నాల ఎంపికలో చరిత్ర, పౌరాణిక నేపథ్యం, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, అలవాట్లు తదితర అంశాలను పరిగణ లోకి తీసుకుంది.

- రాష్ట్ర జంతువు - జింక
- రాష్ట్ర పక్షి - పాలపిట్ట
- రాష్ట్ర మృకం - జమ్ముచెట్టు
- రాష్ట్ర పుష్పం - తంగేడు పుప్పు

292. తెలంగాణ మొక్కలు

తెలంగాణ రాష్ట్రపుత్రుం ఏర్పడితే ఆంధ్రపుద్సేశ్వర్లోని తిరుపతి వెంకన్నతో పాటు తెలంగాణలోని పలు దేవాలయాలకు కానుకలు, ఆభరణాలు సమర్పిస్తామని ముఖ్యమంత్రి కె చంద్రశేఖరరావు పెట్టుకున్న మొక్కలడులు నెరవేరుతున్నాయి. రాష్ట్ర పుత్రుం మొక్కలడులకు సంబంధించి బంగారు ఆభరణాల తయారికి నిధులు విడుదల చేస్తూ పీటివరి 24, 2015న జీవో జారీ చేసింది ప్రభుత్వం. ఆంధ్రాలో మూడు దేవాలయాలు, తెలంగాణలో రెండు దేవాలయాలు మొత్తం అయిదు దేవాలయాలకు కలిపి రూ. 5.59 కోట్ల రూపాయలను విడుదల చేశారు.

భద్రకాళి మొక్కలు:

భద్రకాళి అమృవారికి అక్టోబర్ 9, 2016 న ముఖ్యమంత్రి మొక్కలు సమర్పించారు. అమృవారి శరన్నవరాత్రి ఉత్సవాల్లో భాగంగా రూ 3.60 కోట్ల వ్యయంతో 11 కిలోల బంగారంతో చేయించిన కరీటాన్ని అమృవారికి సమర్పించారు.

ప్రభుత్వం దేవాలయాలకు సమర్పించనున్న ఆభరణాలు

- తిరుపతి: ముఖ్యమంత్రి తిరుపతి దేవస్థానాన్ని పీటివరి 24, 2017న కుటుంబ సమేతంగా దర్శించుకుని, మొక్కలు తీర్చుకున్నారు. అనంతరం రూ.5 కోట్లతో ప్రత్యేకంగా తయారు చేయించిన బంగారు ఆభరణాలను స్వామివారికి సమర్పించారు. ఇందులో రూ.3.7 కోట్ల విలువైన 14.2 కిలోల స్వర్దసాలగ్రామ హరం, రూ.1.21 కోట్ల విలువైన 4.650 కిలోల స్వర్ద కంఠాభరణాలు ఉన్నాయి. -జీవో 23 జారీ
- వరంగల్లోని భద్రకాళి అమృవారికి రెండు కేజీల బంగారు కిరీటం - దీని నిమిత్తం 57 లక్షల రూపాయలు విడుదల
- తిరుపతి పద్మావతి అమృవారికి 10 నుంచి 15 గ్రాముల మొక్కపుడక - దీనికి 45 వేల రూపాయలు విడుదల
- విజయవాడ కనకదుర్గ అమృవారికి 10 నుంచి 15 గ్రాముల బంగారంతో మొక్కపుడక - దీని నిమిత్తం 45 వేల రూపాయల నిధులు విడుదల
- కురవి వీరభద్ర స్వామి దేవాలయానికి 25 గ్రాముల బరువుండే బంగారు కోర మీసాలను (దీనికి 75 వేల రూపాయల నిధులు విడుదల) ప్రభుత్వం తరఫున అందించి మొక్కలు తీర్చుకున్నారు. స్వామివారికి అత్యంత పీతిపాత్రమైన మహాశివరాత్రి పర్వదినం సందర్భంగా పీటివరి 24, 2017న మొక్కలు తీర్చుకున్నారు.

293. తెలంగాణ శాస్త్ర సాంకేతిక మండలి ఏర్పాటు:

తెలంగాణ రాష్ట్ర శాస్త్ర సాంకేతిక మండలి రాష్ట్ర కౌన్సిల్ ఏర్పాటు చేస్తూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఫిబ్రవరి 13, 2015న జీవో నెంబర్ 6,7ను జారీ చేసింది. పదవిరీత్యా ముఖ్యమంత్రి అధ్యక్షుడిగా ఈ కమిటీని ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది.

294. అతిపెద్ద జాతీయ జెండా

రాష్ట్ర ఆవిధి దినోత్సవమైన జూన్ 2వ తేదీన దేశంలోనే అతి ఎత్తుయిన 303 అడుగుల ఎత్తున్న జాతీయజెండాను ముఖ్యమంత్రి ఆవిష్కరించారు. ఇందుకోసం రూ.1.96 కోట్లు నిధులు విదుదల చేస్తూ మే6, 2016న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. జాతీయ జెండా ఏర్పాటుచేసే బాధ్యతను కోల్కతాకు చెందిన స్క్రిప్చర్ కంపనీకి ప్రభుత్వం అప్పగించింది. ఇందులో 303 అడుగులు కర్త ఎత్తు కాగా జాతీయ పతాకం 100 అడుగుల వెడల్పు, 70 అడుగుల ఎత్తులో ఉంది.

295. తెలంగాణ అవతరణ దినోత్సవ ఉత్సవాలు

జూన్ 2 న తెలంగాణ రాష్ట్ర అవతరణ వేదుకలకు ప్రతీ సంవత్సరం రాష్ట్ర మంత్రాల ఘనంగా నిర్వహించాలని ప్రభుత్వ నిర్ణయం తీసుకుంది. అవతరణ వేదుకల సందర్భంగా ప్రభుత్వం చేపడుతున్న కార్యక్రమాలు....

- అంబరాన్ని అంచేలా సంబరాలు
- తెలంగాణలోని పలు చారిత్రక కట్టడాలు, పర్యాటక ప్రదేశాలు, ప్రభుత్వ కార్యాలయాలు వెలుగుజిలుగులతో కాంతులీనాయి.
- రాజధానిలోని చార్పినార్, అసెంబ్లీ, గోల్డ్ గ్రూండ్, వరంగల్లోని వేయి స్థంభాల గుడి తదితర ప్రాంతాలను విద్యుత్తు దీపాలతో సుందరంగా అలంకరణ
- ఈ వేదుకలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పరిధిలోని శాఖల సమన్వయంతో కార్యక్రమాలను రూపుకల్పన
- గన్పార్క్ లో అమరపీరుల స్తూపానికి రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి కే చంద్రశేఖరరావు నివాళులు
- సమ్ముళనాలు, ముపొయిరాలు, ఖవ్యాలీ గానాలు, జానపద ఆటపాటలు, జానపద, శాస్త్రీయ స్వత్యాలు, అసాధారణమైనరీతిలో ఏర్పాటు చేసిన పటాకుల మెరుపులు, గిరిజన కళాకారుల కార్పువాల్ వంటి కార్యక్రమాల నిర్వహణ
- సాంస్కృతిక సారథి ఆద్వర్యంలో కళాప్రదర్శనలు
- డిటీలోని తెలంగాణ భవన్లో కూడా ఘనంగా రాష్ట్ర అవతరణ దినోత్సవాలు
- హైదరాబాద్, సికింద్రాబాద్లోని వివిధ వేదికల్లో మహాన్నతంగా తెలంగాణ సాంస్కృతిక వైభవవైజయంతిక రెపరెపలాడేలా విశిష్ట కార్యక్రమాలు

296. జూన్ 2, 2016న ప్రభుత్వం నిర్వహించిన కార్యక్రమాలు

- అమరపీరుల స్కూలిపనానికి లుంబినీపార్క్ సమీపంలో భూమిపూజ
- సంచేపయ్యాపార్క్ లో ఏర్పాటు చేసిన దేశంలోనే ఎత్తయిన మువ్వునైల జాతీయజెండా ఆవిష్కారణ
- పరెడ్గ్రోండ్స్ లో ముక్కొటి తెలంగాణ ప్రజలకు మహాత్రర సందేశం
- ఇదే వేదికనుంచి తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అభిండక్ట్రినాస్ట్రించి తెలంగాణ ప్రజలకు వివిధ రంగాల్లో విశేష సేవలనందించిన 62 మందిని సముచిత రీతిలో సత్కారం- లక్ష రూపాయల నగదు అందజేత
- రాష్ట్ర సాధన ఉద్యమంలో ప్రాణాలు అర్పించిన 598 మంది అమరపీరుల కుటుంబాలకు ఉద్యోగ నియామకాల పత్రాలు అందజేత

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన మొదటి సంవత్సరం (జూన్ 2, 2015) నిర్వహించిన కార్యక్రమాలు

- వారం రోజుల పాటు ఘనంగా వేడుకలు నిర్వహణ
- రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా రూ.20 కోట్లలో వారోత్సవాలు
- రామణ్ణాయి నుంచి రాష్ట్ర రాజధాని వరకు అన్నిచోట్లా ఉత్సవాలు జరిగాయి.
- ఉత్తమ సేవలు అందించిన వారికి అవార్దుల అందజేత
- మండలస్థాయిలో ఉత్తమ అవార్దుకు రూ.10,116, జిల్లాస్థాయిలో రూ.50,116, రాష్ట్రస్థాయి అవార్దులకు 1,00,116 నగదు పారితోషికం
- 7 వ తారీఖున జరిగిన ముగింపు ఉత్సవాలను కూడా ట్యూక్ బండ్ పై కనీపినీ ఎరుగని రీతిలో ఉత్సవాలు
- అత్యాదునిక తీడీ మ్యాఫింగ్ సిష్టం ద్వారా హుస్స్ సాగర్ లోని బుద్ధుడి విగ్రహానికి సత్కారాలతో మిరుమిట్లు గోలిపే వెలుగు జిలుగులు అమర్చారు.

297. మహిళా దినోత్సవం

మహిళా దినోత్సవం సందర్భంగా పలు రంగాల్లో విశేష కృపి చేసిన మహిళలకు మార్చి 8, 2016 న తెలంగాణ ప్రభుత్వం అవార్దులు బహుకరించింది. అవార్దు గ్రహీతలలకు రూ.లక్ష నగదు, పురస్కారం అందజేశారు.మొత్తం 13 రంగాల్లో మహిళలకు ఈ అవార్దులు అందజేశారు.

తెలంగాణ ప్రముఖులకు అధికారికంగా జయంతి, వర్ధంతి

298. పి.వి.నరసింహరావు

- జూన్ 28న పీవి జయంతిని అధికారికంగా ప్రతీ సంవత్సరం నిర్వహించటం
- తెలంగాణ వెటర్స్ రీ యూనివర్సిటీకి పీవి పేరు పెట్టాలని నిర్ణయం

- పీవికి భారత రత్న అవార్డు ఇవ్వాలని కెంద్ర ప్రభుత్వానికి సిఫారసు
- వరంగల్ లో పీవి విగ్రహం ఏర్పాటు

299. కాళోజి నారాయణరావు

- సెప్టెంబర్ 9, 2014 న కాళోజి శత జయంతి వేదుకలు ఘనంగా నిర్వహణ
- కాళోజి కళా కేంద్రం పేరుతో వరంగల్ బాల సముద్రంలో మూడెకరాల స్థలంలో ఆడిటోరియం, ఉద్యానవనం నిర్మించాలని నిర్ణయం - శంకుస్థాపన
- అదే ప్రాంగణంలో పెద్ద కాళోజి విగ్రహం కూడా నెలకోల్పాలని నిర్ణయం
- తెలంగాణ భాషా దినోత్సవంగా కాళోజీ జయంతి
- అధికారికంగా కాళోజీ జయంతి - సెప్టెంబర్ 9న
- కాళోజి పేరట పురస్కారాలు

300. దాశరథీ కృష్ణమాచారి

- అధికారికంగా జయంతి నిర్వహణ - జూలై 22
- దాశరథీ పేరట అవార్డు నెలకోల్పానున్నారు
- పెదరికంలో వున్న ఆయన కుటుంబానికి ప్రభుత్వం అండగా నిలిచింది

301. నవాబ్ అలీ నవాజ్ జంగ్

- హైదరాబాద్ లో పలు జలాశయాల నిర్మాణానికి రూపకల్పన చేసిన ప్రఖ్యాత ఇంజనీర్ నవాబ్ అలీ నవాజ్ జంగ్ జయంతి - జూలై 11న - అధికారికంగా నిర్వహణ
- హైదరాబాద్ లో విగ్రహ ప్రతిష్ఠన
- జంగ్ జయంతిని తెలంగాణ ఇంజనీర్ డేగా ప్రకటన

302. ఈశ్వరీభాయి

తెలంగాణ ఉద్యమ స్వామ్రితి ప్రధాత ఈశ్వరీభాయి వర్ధంతి - ఫెబ్రవరి 24- ప్రతీ సంవత్సరం అధికారికంగా నిర్వహణ

303. కాకా వర్ధంతి, జయంతి

- ప్రముఖ రాజకీయవేత్త జి.వెంకటస్వామి జయంతి (అక్టోబర్ 5), వర్ధంతి - ప్రతీ సంవత్సరం అధికారికంగా నిర్వహణ
- ట్యూంకెండ్స్‌పై వెంకటస్వామి విగ్రహ స్థాపన

304. కొమురం భీమ్ వర్షంతి

- ఆదిలాబాద్ జిల్లాకు చెందిన పోరాట యోదుడు కొమురం భీమ్ 74వ వర్షంతి - అక్టోబర్ 8, 2014న జోడెన్ ఘూటలో అధికారికంగా నిర్వహణ
- రూ. 25 కోట్లలో కొమురం భీమ్ స్వారక చిహ్నానికి శంకుస్థాపన
- కుటుంబ సభ్యులకు రూ. 10 లక్షల ఆర్థిక సహాయం
- వారి వారసులకు ప్రభుత్వ ఉద్యోగం కల్పించనుంది
- జోడెన్ ఘూట కేంద్రంగా 100 ఎకరాల స్వలంలో పర్యాటక కేంద్రం అభివృద్ధి చేయాలని నిర్ణయం
- కొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన ఒక జిల్లాకు కొమురం భీమ్ పేరు

305. కొండా లక్కుణ్ణ బాపుజి

- ప్రముఖ స్వాతంత్య సమరయోదుడు కొండా లక్కుణ్ణ బాపుజి జయంతి - సెప్టెంబర్ 27 న ప్రతీ సంవత్సరం అధికారికంగా నిర్వహణ

విద్యాసంస్థలకు తెలంగాణ ప్రముఖుల పేర్లు

306. వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయానికి జయశంకర్ పేరు

హైదరాబాద్ లోని ఎస్ట్రీ రంగా వ్యవసాయ యూనివర్సిటీకి జయశంకర్ పేరు పెట్టారు. ఆగష్టు 6, 2014 న అదే ప్రాంగణంలో జయశంకర్ జయంతిని అధికారికంగా జరిపారు. యూనివర్సిటీ ప్రాంగణంలో జయశంకర్ విరహాన్ని స్వయంగా ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ఆవిష్కరించారు. నూతనంగా ఏర్పడ్డ జిల్లాకు జయశంకర్ పేరు పెట్టారు.

307. కాలోజి నారాయణరావు హాల్ట్ యూనివర్సిటీ

వరంగల్ పట్టణంలో హాల్ట్ యూనివర్సిటీ ఏర్పాటుకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. విద్యాశాఖ, ప్రభుత్వ అధికారులతో సెప్టెంబర్ 25, 2014న జరిగిన సమావేశంలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నారు. వరంగల్ లో ఏర్పాటు చేసే హాల్ట్ యూనివర్సిటీకి కాలోజి యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హాల్ట్ సైన్సెస్ గా పేరును ఖరారు చేశారు. దీంతో తెలంగాణలోని వివిధ వైద్య కళాశాలలు ఇక నుంచి కాలోజి నారాయణరావు హాల్ట్ యూనివర్సిటీ పరిధిలోకి వచ్చాయి. విభజన తర్వాత ఇప్పటి వరకు విజయవాడలోని ఎస్టీయార్ హాల్ట్ యూనివర్సిటీ పరిధిలోనే పనిచేశాయి. కాలోజి నారాయణరావు తెలంగాణ హాల్ట్ యూనివర్సిటీ మనుగడలోకి రావడంతో సదరు కాలేజీలను దీని పరిధిలోకి తీసుకువస్తూ ఫీబులరి 9, 2016న తెలంగాణ వైద్య ఆరోగ్య శాఖ ఉత్తర్వులు జారీచేసింది. ఈ ఉత్తర్వుల ప్రకారం మోడరన్ మెడిసిన్ కాలేజి, టెంటల్ సైన్స్, నర్సింగ్, ఆయుర్వేద, హోమియోప్థాయి, యూనానీ, నేచర్స్‌ప్టె, ఎంఎల్టి, ఫిజియోథెరపీ, న్యూట్రిషన్ లండ్ పట్టిక హాల్ట్ కాలేజీలు, ఉద్యోగులు కూడా దీని పరిధిలోకి వస్తారు.

308. మేడారం జాతర

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక జరిగిన మేడారం జాతర ఏర్పాటు కోసం కనీపిన్ ఎరుగని రీతిలో ప్రభుత్వం రూ.101 కోట్లను ఖర్చు చేసింది. జాతరకు వచ్చే కోట్లాది భక్తులకు ఎలాంటి ఇబ్బంది లేకుండా సకల సాకర్యాలు కల్పించింది. జాతర ఫెబ్రవరి 17నుంచి 20 వరకు జరిగింది.

309. ఘనంగా గోదావరి పుష్టురాలు

- తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక జరుపుకోనే తోలి గోదావరి పుష్టురాలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2015 సం.లో జలై 14 నుండి 25 వరకు ఘనంగా నిర్వహించింది
- తెలంగాణలోనే గోదావరి, కృష్ణ నదులు ఎక్కువ దూరం ప్రయాణం
- కాని ఆంధ్ర పాలకులు ఆంధ్రలోనే ఘనంగా పుష్టురాలు జరిపే వారు
- పుష్టురాల విషయంలో పూర్తిగా నిర్లక్ష్యానికి గురైన తెలంగాణ
- గోదావరి నది ప్రవహించే అన్ని జిల్లాల్లో పుష్టురాలు ఘనంగా నిర్వహణ
- పుష్టురాలకు సుమారు 1700 ఆర్టీసీ బస్సులు
- అదనంగా ప్రత్యేక రైళ్ళు
- కోట్లాది మంది ప్రజలు పుణ్యస్థాలు
- పుష్టురాల ఏర్పాటుకు దాదాపు 700 కోట్ల కేటియింపు

310. కృష్ణ పుష్టురాలు

- 12 సంవత్సరాలకు ఒక సారి వచ్చే కృష్ణ పుష్టురాలు
- తెలంగాణ ఏర్పడ్డాక జరుపుకునే తోలి పుష్టురాలను 2016-17 సంవత్సరంలో ఆగష్టు 12 నుండి 23 వరకు ఘనంగా నిర్వహించిన ప్రభుత్వం
- 2016-17 బడ్జెట్ రూ. 825.16 కోట్లను కేటాయించిన ప్రభుత్వం
- ఆర్ అండ్ బి రహదారుల నిర్మాణానికి రూ.398 కోట్లు
- పంచాయితీ రాజ్ విభాగ రహదారులకు రూ.133 కోట్లు
- గ్రామిణ నీటి సరఫరా విభాగానికి రూ.38.04 కోట్లు
- పంచాయితీరాజ్ శాఖకు రూ.10.22 కోట్లు
- తాగునీటి సాకర్యానికి రూ.18.30 కోట్లు కేటాయించారు
- మత్స్యశాఖకు రూ. 1.19 కోట్లు
- విద్యుత్ శాఖకు రూ.8.6 కోట్లు
- ప్రజారోగ్య శాఖకు 0.16కోట్లు
- వైద్య ఆరోగ్యశాఖకు రూ.1.75 కోట్లు

- పైర్ శాఖకు కోటి రూపాయలు
- దేవాదాయ శాఖకు రూ.4.54 కోట్లు ఖర్చు చేసిన ప్రభుత్వం
- శక్తిపీరమైన ఆలంపూర్ జోగుళాంబ ఆలయంతో పాటు ఇతర ప్రముఖ ఆలయాల మరమ్మత్తు పనులను రూ.2.46 కోట్లు
- 12 రోజులపాటు దాదాపు 2.50 కోట్లు మందికిపైగా పుణ్యస్నానాలు
- పాలమూరు జిల్లావ్యాప్తంగా 52 ఘర్షణలు చేయగా దాదాపు 1.84 కోట్లు భక్తులు, నల్గొండ జిల్లాలోని 28 పుష్టిరస్సానవాటికల్లో 72 లక్షల మంది పుష్టిరస్సానాలు

311. దూపదీప నైవేద్యం “పథకం”:

రాష్ట్రంలోని అన్ని దేవాలయాల్లో దూపదీప నైవేద్యం పథకం కింద ఇచ్చే డబ్బులను రూ.2500 నుండి 6 వేల రూపాయలకు పెంచింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. దీనికి సంబంధించిన జి.చ.నె.77 ను జూన్ 09,2015న విడుదల చేసింది. ప్రస్తుతం 1,805 ఆలయాలు ఈ పథకం పరిధిలో ఉన్నాయి. కొత్తగా మరో 1200 దేవాలయాల్లో ఈ పథకం అమలు చేయనున్నారు.

దూప, దీప నైవేద్యం డబ్బుల పెంపు

రాష్ట్రంలోని అన్ని దేవాలయాల్లో దూపదీప నైవేద్యం పథకం కింద ఇచ్చే డబ్బులను రూ.2500 నుండి 6 వేల రూపాయలకు పెంచింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. దీనికి సంబంధించిన జి.చ.నె.77 ను జూన్ 09,2015న విడుదల చేసింది.

అర్చకులకు రూ.8 వేల కనీస వేతనం

రాష్ట్రంలోని దేవాలయాల్లో పనిచేస్తున్న అర్చకులు, ఉద్యోగులకు కనీస వేతనాలను మంత్రివర్గ ఉప సంఘుం నిర్దారించింది. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో రూ.8 వేల నుంచి రూ.10 వేల వరకు.. పట్టణ ప్రాంతాల్లో రూ.10 వేల నుంచి రూ.12 వేల వరకు వేతనాలుగా ఇవ్వాలని ప్రభుత్వానికి ప్రతి పాదించింది. అర్చకులు, ఆలయ ఉద్యోగుల వేతనాల అంశంపై ఇంద్రకర్ణర్డ్లే ఆధ్వర్యం లో ఏర్పాటు చేసిన మంత్రివర్గ ఉపసంఘం మే 2017న ప్రభుత్వానికి ప్రతి పాదనలు సమర్పించింది. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా సుమారు 12,500 వరకు ఆలయాలు ఉన్నాయి. ఈ ఆలయాలన్నింటిలో కలిపి 6 వేల మంది అర్చకులు, ఉద్యోగులు ఉన్నారు. ఇందులో 2,700 మంది ఎక్కువ ఆదాయమున్న ఆలయాల్లో నిర్దారిత స్క్రీల్కు సమంగా వేతనాలు పౌందుతున్నారు. మిగతా 3,300 మంది అతి తక్కువ వేతనాలకు పనిచేస్తున్నారు. ఇప్పుడు వీరందరికీ కనీస వేతనాలు ఇవ్వాలని మంత్రివర్గ ఉప సంఘుం ప్రతిపాదించింది.

**అర్పకులు, ఆలయ ఉద్యోగులు మరియు దేవాలయాల అభివృద్ధి పై క్యాబినెట్ సబ్ కమిటీ నిర్ణయాలు,
ప్రతిపాదనలు**

- * అర్పకులు, ఆలయ ఉద్యోగులకు వేతన చెల్లింపులకు ప్రత్యేక నిధిని ఏర్పాటు చేసి, ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల మాదిరిగా ప్రతీ నెల వారి ఖాతాల్లో వేతనాలు జమ అయ్యట్లు చర్యలు
- ★ యొక్క నెం.17/ 1966 ప్రకారం వారసత్వ అర్పక నియామకాలను చట్ట ప్రకారం చేపట్టడం
- ★ దేవాదాయ శాఖ కమిషనర్ ఆమోదం లేకుండా దేవాదాయ శాఖలో ఎలాంటి నియామకాలను చేపట్టడానికి వీలు లేదు.
- ★ సిటీ సినిల్ కోర్టు ఇచ్చే డిరీల మాదిరిగానే దేవాదాయ శాఖ తీట్యునల్ ఇచ్చే ఆదేశాలు అమలు అయ్యులా చట్ట సవరణ.
- ★ దూప దీప సైవేద్య పథకాన్ని కొత్తగా మరే 1200 ఆలయాలకు పర్చింపజేయడం. దీనికి సంబంధించి ప్రతిపాదనలు సిద్ధం చేయాలని దేవాదాయ శాఖ అధికారులకు ఆదేశం.
- ★ ఆలయ భూములను పరిరక్షించేందుకు తీసుకోవాల్సిన చర్యలపై కమిటీ ఏర్పాటు చేయాలని ప్రతిపాదన. జిల్లా కలెక్టర్ నేత్తుత్వంలో జిల్లా రిజిస్ట్రార్ (స్టాంప్ ఆండ్ రిజిస్ట్రేషన్), ఎన్ఱి (ఆర్టాండ్ బీ), మునిపల్ కమిషనర్, ఇతర శాఖల అధికారులు సభ్యులుగా కమిటీ.
- ★ భక్తుల సౌకర్యాలకు పెద్ద పీట. ప్రసిద్ధ ఆలయాల్లో భక్తుల కోసం సేవ టికెట్స్ విడిది, ఇతర సౌకర్యాలను కల్పించేందుకు ఆన్ లైన్ సేవలను అందుబాటులోకి తేవడం. దశల వారీగా ఈ ప్రక్రియ చేపట్టాలని నిర్ణయం.
- ★ దేవాదాయ శాఖలో ఖాళీగా ఉన్న స్తుపతి, ఇంజనీర్లు, ఇతర పోస్టులను భర్తి చేయడం.
- ★ సాధ్యమైనంత త్వరగా ధార్మిక పరిషత్ ను ఏర్పాటు చేయడం.
- ★ ఫిలిగ్రీమ్ టూరిజమ్ న్నీ అభివృద్ధి చేయాలి. దీని కోసం పర్యాటక శాఖలో పాటు ఇతర విభాగాలతో దేవాదాయ శాఖ సమన్వయం చేయడం

312. టూరిజం పాలనీ విడుదల

రాష్ట్ర పర్యాటకశాఖ ప్రతిప్రాత్మకంగా రూపొందించిన టూరిజం పాలనీని రాష్ట్ర ఆవిర్భావ దినోత్సవం (జూన్ 2వ తేదీన) రోజున ముఖ్యమంత్రి కే చంద్రశేఖరరావు ఆవిష్కరించారు. రాష్ట్రంలోని పర్యాటక ప్రదేశాలన్నీంటినీ సర్వ్యాచారాలుగా విభజించి ప్రత్యేక కార్యాచరణ రూపొందించాలని నిర్ణయించింది. టూరిజంశాఖలో రెవెన్యూ భారీగా పెంచుకునే లక్ష్యంగా టూరిజం ప్రమోషన్ బోర్డును ఏర్పాటు చేశారు. ఈ బోర్డుకు ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ షెర్జన్స్‌గా వ్యవహరిస్తారు.

ప్రముఖుల పేరిట భవనాలు

313. ద్వాడ్జీ కోమురయ్ కురుమ మొమోరియల్

- ప్రాదరాబాద్ లోని మల్కాజిగిరి పరిధిలో నిర్మించిన మొమోరియల్ కురుమ మొమోరియల్

- కావలసిన స్థలం(1.20 ఎకరాలు) - నిధులు(5 కోట్లు) కేటాయింపు - డిసెంబర్ 23, 2014న ఉత్తర్వులు
- వెనుకబడిన తరగతుల కులాలకు చెందిన వారి సాంస్కృతిక, సామాజిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించుకోవడానికి ఈ భవన్

314. బంజారా, అదివాసీలకు ప్రాదరాబాద్ లో భవన్ ల నిర్మాణం

- ప్రాదరాబాద్ లో బంజారా, అదివాసీల కోసం చెరీక భవన్
- ఒక్కొ భవనానికి ఒక్కొ ఎకరం స్థలం కేటాయింపు
- ఒక్కొ భవన నిర్మాణానికి గాను 2.5 కోట్ల చోపున మొత్తం 5 కోట్ల రూపాయలు
- డిసెంబర్ 11, 2014న శంఖుస్థాపన322.

315. అర్చకులకు ప్రత్యేకంగా బ్రాహ్మణ భవన్

- అర్చకులకు, బ్రాహ్మణ సమాజానికి రూ.10 కోట్ల తో ఒక భవనం
- దూప దీప నైవేధ్యం ద్వారా అలయాల్లో పనిచేస్తున్న అర్చకులకు వేతనాలు పెంపు

బ్రాహ్మణ సదన్:

సమాజంలో అన్ని సామాజిక తరగతుల్లోని పేదల అభ్యున్నతికి కృషి జరిగినట్లే, బ్రాహ్మణుల సంక్షేమానికి, ఆ సామాజిక తరగతిలోని పేదల అభివృద్ధికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అక్టోబర్ 23, 2016న ఎంసీఆర్పోచెంట్రెలో బ్రాహ్మణ ప్రతినిధులతో జరిగిన భేటీలో కొన్ని నిర్ణయాలు తీసుకుంది. ఆ నిర్ణయాల మేరకు బ్రాహ్మణ సదన్ నిర్మాణానికి ప్రభుత్వం భూమి కేటాయిస్తూ డిసెంబర్ 23, 2016న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. రంగారెడ్డి జిల్లా శేరిలింగంపల్లి మండలం గోపన్వళ్లిలో 6.1 ఎకరాలు కేటాయించింది. ఆ సదనం వేదికగా బ్రాహ్మణుల అభివృద్ధి, సంక్షేమానికి చర్యలు తీసుకుంటారు. బ్రాహ్మణుల అభివృద్ధికి 2017-18 బడ్జెట్లో వందకోట్లు కేటాయించారు. ఈ నిధులు, సదన్ ను ఉపయోగించుకుని బ్రాహ్మణుల సంక్షేమం, ధార్మిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించడానికి వీలుగా ఓ నీస్పటిని ఏర్పాటు చేశారు. నీస్పటిని రిజిస్టర్ చేసి, పలుపురికి బాధ్యతలు అప్పగించింది. ఈ సదనంలో ఇతర ప్రాంతాల నుంచి పచ్చిన బ్రాహ్మణులకు ఆశ్చయం కలిపించే వెసులుబాటు, ఆద్యాత్మిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించుకోడానికి, భోజనం, వసతి ఏర్పాటు వంటి సాకర్యాలు వుండనున్నాయి. ఆద్యాత్మిక లైటరీ, ఇన్ఫర్మేషన్ సెంటర్ సదన్ లో వుండనున్నాయి. దేశ నలుమూలల నుంచి ప్రాదరాబాద్కు వచ్చే బ్రాహ్మణులకు ఆ సదనంలో వసతులు కల్పిస్తారు. అక్కడే బ్రాహ్మణ విద్యార్థులకు హస్తుల్ నిర్మించనున్నారు. విదేశీ విద్య కోసం టిపరీస్ స్కూలర్సిప్ కూడా ఇస్తామని ప్రకటించారు.

316. తెలంగాణ బ్రాహ్మణ పరిషత్

తెలంగాణ బ్రాహ్మణ సంక్షేమ పరిషత్ ను ఏర్పాటు చేసింది తెలంగాణ ప్రభుత్వం. బ్రాహ్మణ సంక్షేమానికి అవసరమైన చర్యలు తీసుకునేందుకు వీలుగా కేవీ.రమణాచారి అధ్యక్షతన మొత్తం 17 మంది కార్యవర్గ

సభ్యులతో ప్రభుత్వం సంక్షేపమ పరిపత్త ను ఏర్పాటు చేసింది. తెలంగాణ సొస్యోటీస్ రిజిస్ట్రేషన్ య్యాక్ -2001 కు లోబడి ఈ పరిపత్త ఏర్పాటైంది. ఈ మేరకు ప్రభుత్వం జనవరి 28, 2017న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. వైన్ ప్రెర్యూట్ గా వనం జ్యాలా నరసింహారూపును నియమించింది. బ్రాహ్మణ పరిపత్త కు ప్రభుత్వం 2017-18 బడ్జెట్లో రూ.100 కోట్లు కేటాయించింది. ఈ నిధులను వారి సంక్షేమానికి, అభివృద్ధికి ఉపయోగిస్తారు

317. ఆశ్చర్య దళ వర్ధ రూ.5కోట్లతో వసతి గృహం

తెలంగాణ రాష్ట్రం సిద్ధిస్తే ఆశ్చర్య దళాలో వసతి గృహాన్ని నిర్మిస్తామని చెప్పిన ముఖ్యమంత్రి రూ.5కోట్లు మంజూరు చేస్తూ ఫిబ్రవరి 4, 2015న ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. తెలంగాణ రాష్ట్రం నుంచి వెళ్లే యాత్రికుల కోసం ఈ వసతి గృహాన్ని నిర్మించనున్నారు. మక్కాలో ఉండే మక్కాభవన్ మాదిరిగా దీన్ని నిర్మించనున్నారు.

318. శభరిమళలో 5 ఎకరాల స్థలం:

- శభరిమల క్షేత్రానికి వెళ్ల తెలంగాణ భక్తుల కోసం తెలంగాణ భవన్
- భవన సముదాయం నిర్మించేందుకు 5 ఎకరాల స్థలం కేటాయించిన కేరళ ప్రభుత్వం
- కేరళ విద్యాశాఖ మంత్రి పీకె.ఆట దరూబ్ ఫిబ్రవరి 13,2015 న సచివాలయంలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ను కలిసి 5 ఎకరాల స్థలం కేటాయించినట్లు వెల్లడి

319. తెలంగాణలో కేరళ భవన్:

- కేరళ భవన్ కు ప్రభుత్వం ఎకరం స్థలంతో పాటు కోటి రూపాయలు మంజూరు
- పీద మలయాళ కుటుంబాలు సుమారు 350 మంది ఉంటారని గుర్తించిన ప్రభుత్వం వారందరికీ ఉచితంగా 350 డబుల్ బెడ్ రూం ఇళ్లు కట్టించి ఇవ్వాలని నిర్ణయం
- సెప్టెంబర్ 20, 2015న కేరళ భవన్ కు ఫిల్మ్ నగర్ లో శంకుస్థాపన

320. ఐదు కోట్లతో లింగాయత్ భవన్:

- వీర శైవ లింగాయత్, లింగ బలిజిలకోసం ప్రౌదరాబాద్లో లింగాయత్ భవన్
- ఎకరం భూమి, భవన నిర్మాణానికి రూ.5కోట్లు కేటాయించనున్నారు
- ఎప్రిల్ 21, 2015న రహీంద్రబారతిలో నిర్వహించిన మహాత్మ బసవేశ్వర 882వ జయంతి వేడుకలో ప్రకటన
- మహాత్మ బసవేశ్వర విరహాన్ని రాజుధానిలో ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయం
- బసవేశ్వర వేడుకలను ప్రభుత్వం అధికారికంగా నిర్వహణ
- పార్యాంశాల్లో పాల్యూరికి సోమనాథుడు రచించిన బసవపురాణాన్ని చేర్చిందుకు నిర్ణయం

- లింగాయతీలను ఓబీసీలోకి చేర్చాలని ప్రధానమంత్రికి లేఖ

321. క్రిష్ణయ్య భవన నిర్మాణానికి రూ.10 కోట్లు

క్రిష్ణయ్య కోసం హైదరాబాద్ నగరంలో రూ.పది కోట్లలో క్రైస్తవ భవన నిర్మించనున్నారు. అందుకు అనుగుణంగా క్రిస్కున్ వేడుకలు ఆ భవన్లోనే నిర్వహించేందుకు గాను భవన నిర్మాణానికి శంకుస్థాపన కూడా చేసారు. మంచి ఆర్థికాన్ని అంతర్జాతీయ స్థాయిలో దీని నిర్మాణం ఉంటుంది.

క్రీడాకారుల సంకేమం

322. అంతర్జాతీయ క్రీడాకారులకు ప్రోత్సాహం పెంపు

క్రీడాకారుల సంకేమం పై ప్రత్యేక దృష్టి సారించిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆ దిశగా కీలక నిర్దిశలు తీసుకున్నది. ప్రతిభ గల క్రీడాకారులకిచ్చే ఆర్థిక సాయాన్ని భారీస్తాయిలో పెంచింది. అంతర్జాతీయస్థాయిలో పతకాలు సాధించిన రాష్ట్ర క్రీడాకారులకు గతంలో ఎన్నడూ లేనంతగా కనీఖినీ ఎరుగనిస్తాయిలో భారీ ప్రోత్సాహకాలను ప్రకటించింది. ఒలింపిక్సు, ప్రపంచ చాంపియన్స్‌పివ్, ఆసియా క్రీడలు, కామన్స్యూల్ట్ క్రీడలు లాంటి అంతర్జాతీయ ఇవెంట్లలో సత్తాచాటిన రాష్ట్ర క్రీడాకారులకుతోడు వాళ్ళను ఈస్టాయికి తీర్చిదిద్దిన కోచ్లకూ సగదు ప్రోత్సాహకాలు ఇవ్వాలని నిర్దిశిస్తూ జనవరి 4, 2016న అధికారికంగా జీవే జారీచేసింది. అలాగే రాష్ట్రాస్టాయి క్రీడాకారులను వెలుగులోకి తీసుకురావాలన్న ఉద్దేశ్యంతో ఖో ఖో, కబ్బడ్లాంటి ఒలింపిక్స్ తర క్రీడాంశాల్లో రాణించే ఆటగాళ్ళకూ ఇకనుంచి ప్రోత్సాహకాలను అందజేయనున్నట్లు ఆ జీవేలో ప్రభుత్వం పేర్కొంది.

క్రీడాకారులకు అందనున్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రోత్సాహకాలు:

- ఒలింపిక్సు: స్వర్ణం నెగ్గితే రూ. 2 కోట్లు (గతంలో రూ. 25 లక్షలు), రజతానికి రూ. కోటి (గతంలో రూ. 16 లక్షలు, కాంస్యానికి రూ. 50లక్షలు (గతంలో రూ. 10 లక్షలు), ప్రాతినిధ్యానికి రూ. 5 లక్షలు (గతంలో లేదు).
- పొరాలింపిక్సు(గతంలో రివార్డు లేదు): స్వర్ణం నెగ్గితే రూ. 5 లక్షలు, రజతానికి రూ. 3 లక్షలు, కాంస్యానికి రూ. 2 లక్షలు
- స్ప్రాఫర్ ఒలింపిక్సు (గతంలో రివార్డు లేదు): స్వర్ణానికి రూ. 3లక్షలు, రజతానికి రూ. 2 లక్షలు, కాంస్యానికి రూ. లక్ష.
- ప్రపంచ చాంపియన్స్‌పివ్: స్వర్ణానికి రూ. 50 లక్షలు (గతంలో రూ. 16లక్షలు), రజతానికి రూ. 30 లక్షలు (గతంలో రూ. 7.5లక్షలు), కాంస్యానికి రూ. 20 లక్షలు (గతంలో రూ. 5లక్షలు).
- ఆసియా క్రీడలు: స్వర్ణానికి రూ. 30 లక్షలు (గతంలో రూ. 10లక్షలు), రజతానికి రూ. 20 లక్షలు (గతంలో రూ. 7.5లక్షలు), కాంస్యానికి రూ. 10లక్షలు (గతంలో రూ. 5లక్షలు), ప్రాతినిధ్యానికి రూ. 2 లక్షలు (గతంలో లేదు).
- కామన్స్యూల్ట్ క్రీడలు: స్వర్ణానికి రూ. 25లక్షలు (గతంలో రూ. 10లక్షలు), రజతానికి రూ. 15లక్షలు (గతంలో రూ. 7.5లక్షలు), కాంస్యానికి రూ. 10 లక్షలు (గతంలో రూ. 5 లక్షలు).
- జూలీయ క్రీడలు: స్వర్ణానికి రూ. 5 లక్షలు (గతంలో రూ. 3లక్షలు), రజతానికి రూ. 3 లక్షలు (గతంలో రూ. 2 లక్షలు), కాంస్యానికి రూ. 2 లక్షలు (గతంలో రూ. లక్ష).

- దక్షిణాసియా కీడలు (గతంలో లేదు): స్వర్లానికి రూ. 3 లక్షలు, రజతానికి రూ. 2 లక్షలు, కాంస్యానికి రూ. 1లక్ష.
- చెన్ టైటీళ్లు: ఇంటర్వ్యూపునల్ గ్రాండ్ మాస్టర్ (పబ్లిక్)కు రూ. 3 లక్షలు, ఇంటర్వ్యూపునల్ మాస్టర్ (పబ్లిక్)కు రూ. 1లక్ష, ఇంటర్వ్యూపునల్ పుమెన్ మాస్టర్ (పద్భూఎమ్)కు రూ. 1లక్ష.

323. ఒలంపిక్ విజేతలకు నజరానాలు

బలింపిక్ కీడల్లో రజత పతకం కైవసం చేసుకున్న తెలుగు తేజం పి.వి.సింధూకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం రూ. 5 కోట్లు ప్రోత్సాహకాన్ని ప్రకటించింది. అంతే కాకుండా హైదరాబాదులో వెయ్యి గజాల స్థలాన్ని ఇచ్చింది. ప్రభుత్వ ఉద్యోగం కూడా ఇస్తామని హామీ ఇచ్చింది. ఆమెకు తర్వాదునిచ్చిన కోచ్ గోపించండ్ కు రూ. 5 కోటి ప్రోత్సాహకాన్ని అందించింది. రియో నుండి ఆమె స్వదేశం చేరగానే హైదరాబాదులో భారీ ఎత్తున స్వాగత కార్యక్రమాన్ని ప్రభుత్వం తరఫున ఏర్పాటు చేశారు. రెజింగ్ కాంస్య పతక విజేత సాక్షి మాలిక్ కు కూడా తెలంగాణ ప్రభుత్వం తరఫున మరో కోటిరూపాయిల ప్రోత్సాహకాన్ని ప్రకటించింది. అలాగే పీవి సింధుకు ఫిజియోథెరపిస్టగా వ్యవహారించిన చల్లగుండ్ల కిరణ్ కు రూ. 25 లక్షల నగదు ప్రోత్సాహాన్ని ముఖ్యమంత్రి ప్రకటించారు. ఒలంపిక్ లో ప్రతిభ కనబర్చిన శ్రీకాంత్ కు కూడా రూ. 25 లక్షల నగదు ప్రోత్సాహం అందించాలని నిర్ణయించారు.

324. సానియా మీర్జా తెలంగాణ భ్రాండ్ అంబాసిడర్

తెలంగాణ రాష్ట్ర భ్రాండ్ అంబాసిడర్గా రాష్ట్రానికి అంతర్జాతీయ గుర్తింపు తెచ్చిన భారత ప్రముఖ టెన్నిస్ కీడాకారిణి, హైదరాబాద్ టెన్నిస్ ఏన్ సానియా మీర్జా కొనసాగుతారని జులై 21, 2014న ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ఆమెకు కోటి రూపాయిల నజరానా ప్రకటించింది ప్రభుత్వం.

325. కీడా విధానం రూపకల్పనకు చర్యలు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కీడా విధానం రూపొందించింది.

326. ఎవరెస్ట్ విజేతలకు నగదు ప్రోత్సాహం

ఎవరెస్ట్ శిఖరం అధిరోహించి తెలంగాణ రాష్ట్రానికి గర్వకారణంగా నిలిచిన గిరిజన, దళిత బిడ్డలు పూర్ణ, ఆనందీలకు చెరో 25 లక్షల రూపాయిల నగదు ప్రోత్సాహాన్ని ప్రభుత్వం అందించింది. గోలోగ్రండ్ కోటలో ఆగట్టు 15,2014న జరిగిన స్వాతంత్య దినోత్సవంలో ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్రశేఖర్ రావు వారికి ప్రత్యకంగా అభినందించారు. ఆనంద్ చెంపపై ముద్దు పెట్టుకుని యావత్తే దళిత జాతి పొంగిపోయేట్లు చేశారు. 5 ఎకరాల భూమిని కూడా వారికి సమకూర్చనున్నది. ఈ ఇద్దరు పీల్లల కోచ్ శేఖర్కు కూడా రూ. 25 లక్షల నగదు ప్రోత్సాహం అందించారు.

327. ప్రముఖ కీడాకారులకు రూ.10 వేల పెస్వన్

కీడారంగంలో రాణించిన ప్రముఖులకు నెలకు పదివేల రూపాయల చొప్పున ఆర్థిక సహాయం అందించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ద్యించింది. జిహెచ్ ఎంసి ఆధ్వర్యంలో జరిగే ఈ కార్యక్రమం ద్వారా గతంలో కీడారంగానికి సేవలు అందించిన వారికి ఏడాది పాటు నెల నెలా సహాయం అందిస్తున్నారు.

328. ಬಡ್ಡೆಟ್ ಕೆಟಾಯಂಪುಲು ಶಾಖೆ ವಾರೀಗಳು

Secretariat Department	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
	Total	Total	Total	Total	Total
AGRICULTURE & COOPERATION DEPARTMENT	4040.59	7099.13	6812.52	6710.67	5433.38
ANIMAL HUSBANDRY & FISHERIES DEPARTMENT	1331.73	670.29	767.00	687.76	594.74
AGRICULTURE MARKETING & COOPERATION DEPT.	214.96	161.48	605.32	357.74	509.59
BACKWARDCLASS WELFARE, DEPARTMENT	4028.73	2022.12	2172.19	2537.51	5070.36
ENVIRONMENT, FOREST, SCIENCE & TECHNOLOGY DEPARTM	550.87	584.33	628.04	272.29	331.61
HIGHER EDUCATION, SECRETARIAT DEPARTMENT	4082.84	1621.25	2161.62	2164.00	2490.42
ENERGY DEPARTMENT	7117.57	4878.68	7480.06	5341.46	4203.21
SECONDARY EDUCATION, SECRETARIAT DEPARTMENT	16990.14	9335.13	9097.81	8617.94	1759.9
FOOD & CIVIL SUPPLIES DEPARTMENT	3230.84	1097.33	2352.61	2319.07	28765.52
FINANCE DEPARTMENT	39506.71	18912.14	20557.96	20151.39	659.45
GENERAL ADMINISTRATION DEPARTMENT	595.08	264.61	452.47	677.91	5976.17
HEALTH, MEDICAL & FAMILY WELFARE DEPARTMENT	6481.02	4062.92	5024.99	5992.91	4828.18
HOME DEPARTMENT	5385.66	3306.91	4312.73	4817.80	2330.1
HOUSING DEPARTMENT	2325.98	1041.23	1080.41	960.37	25000
IRRIGATION AND COMMAND AREA DEVELOPMENT DEPARTMENT, SD	23023.62	9407.20	11733.93	26652.35	17.46
INFRASTRUCTURE AND INVESTMENT DEPARTMENT	179.71	29.70	31.00	30.92	985.15
INDUSTRIES & COMMERCE DEPARTMENT	1119.73	1246.32	1247.77	1137.00	252.89
INFORMATION TECHNOLOGY & COMMUNICATIONS	207.06	133.56	134.12	253.71	625.58
LABOUR AND EMPLOYMENT DEPARTMENT	562.56	336.92	450.57	425.33	798.34
LAW DEPARTMENT	980.37	723.30	816.21	764.89	101.17
LEGISLATIVE SECRETARIAT	139.51	51.14	75.53	98.05	5599
MUNICIPAL ADMINISTRATION & URBAN DEVELOPMENT DEPT	6770.96	5436.75	4372.96	4945.44	1249.66
MINORITIES WELFARE DEPARTMENT	1027.22	1033.88	1105.36	1204.44	101.17
PUBLIC ENTERPRISES DEPARTMENT	2.16	1.02	1.40	1.20	1537.68
PLANNING DEPARTMENT	1339.20	962.95	953.77	5185.21	
FINANCE (WORKS & PROJECTS) DEPARTMENT	2.98	0.00	0.00	0.00	14723.42
PANCHAYAT RAJ AND RURAL DEVELOPMENT DEPARTMENT	11200.64	13877.07	15993.89	12846.33	2131.35
REVENUE DEPARTMENT	3779.61	2141.87	2360.31	2028.45	0.9
RAIN SHADOW AREAS DEVELOPMENT DEPARTMENT	2.75	0.93	1.24	1.16	10378.29
SCHEDULED CASTES DEVELOPMENT DEPARTMENT	4129.05	3255.87	3321.52	4561.85	5033.64
TRANSPORT, ROADS AND BUILDING DEPARTMENT	5451.05	3487.35	5917.44	4372.55	6112.61
TRIBAL WELFARE DEPARTMENT	2126.84	1549.10	1573.48	2257.74	1731.5
DEPARTMENT FOR WOMEN, CHILDREN, DISABLED & SENIOR CITIZENS	2820.51	1499.01	1747.71	1707.58	198.03
YOUTH ADVANCEMENT, TOURISM AND CULTURE DEPARTMENT	600.46	406.47	345.26	232.84	1,49,646
Grand Total	161348.68	100637.96	115689.19	130315.87	